

NICOLAI REVSNERI
LEORINI SILESII

SYMBOLORVM
IMPERATORIO-
RVM

Classis Secunda.

QVA CONTINENTVR SYMBOLA
IMPER. CESARVMq; ROMANORVM GRÆ-
CORVM: à Fl. CONSTANTINO MAGNO,
usque ad CAROLVM MAGNVN,
primum Casarem Germa-
nicum.

OPVS AVREVM, ET VERE POLI-
ticum, ac Regium.

NON SINE PRIVILEGIO.
FRANCOVRTI AD MOENVN.
Curante Ioanne Spiessio.

clo 13 xiii.

AD SEKRETIARIUM
VIRI CELESTISSIMI
RINCEPS DOMINVS
ERSTAVS
MONTANVS
IN ROM
VICARIVS

VI PLACUIT
et cetera
12

am. o. 618

AD
MVM
PRIN
ERN
DIVI
VI

quum vit
posita, la
mnium n
constare
qui in im
seuiat.
ex quo vi
pla, ipse i
mine cor

AD SERENISSI-
MVM CELSISSIMVMQVE
PRINCIPEM, DOMINVM
ERNESTVM, EXARCHVM ET
*Magnū Ducem Austriae, &c. Prore-
gem Hungariae,*

DIVI MAXIMILIANI II. ROM.
IMP. CAES. AVG. F.

NICOLAI REVSNERI
Jurisc. Praefatio.

VI PRINCIPIS MVNERE
& officio fungitur in Republi-
ca, ERNESTE Princeps
serenissime & Dux maxime :
is profectò magno munere &
gravi opere perfungitur. Nam
quum vita principis, tanquam in sublimi loco
posita, latere & in obscuro esse nequeat: o-
mnium non modò factorum, sed & dictorum
constare huic debet ratio: vt & animis eorum,
qui in imperio sunt, & auribus pariter oculisq;
seruiat. Quò maiore opus est cautione: ne is,
ex quo virtutis innocentiaeq; petuntur exem-
pla, ipse in aliquo libidinis, aut vitiositatis cri-
mine comprehendatur. Quam ad rem haud
scio,

scio an quicquam sit utilius aut accommodatius: quàm si is, qui imperat, optimi cuiusque regis aut principis sapienter dicta, & præclara facta ante oculos semper habeat: vt sic tamquam his spectantibus rectè viuere, & omnia tamquam his præsentibus, benè dicere & facere cōsuescat. Multum enim valet auctoritas multum exemplorum dignitas: non solum ad benè viuendum, sed etiam ad rectè imperandum. Quoniam longū iter est, vt Seneca docet, per præcepta: breue autem & efficax, per exempla: in quæ spectanti magis patet is, qui in altiore honoris gradum extenditur, auctore Fabio. Quanquam si præcepta sint breuia & illustria: quæ magnam doctrinam brevis sententia comprehensam habeant: quoniam & animis percipiuntur facilius, & cum gravitate coniunctam habent venustatem & gratiam singularem (semper enim ferè, vt in proverbio est, *ῥᾶναι βασιλῶν ὀρθοῦν*) minimè præfectò ea repudianda: sed potius omni cura & studio amplectenda sunt. Cuius generis sunt gnomæ & sententiæ: quæ sunt veluti normæ quædam & Regulæ vitæ: quibus aut de officiis singulorum hominum ac moribus, aut de eventibus communibus præcepta cōtinentur: quorum cognitio in primis utilis & necessaria est ad-

est adolescen-
cundum. *Æ*
ximis delibe-
iudicium in
animum ho-
marum reru-
lem prudent-
mè, cui tota
horum num-
& ea, quæ *Σ*
lia sunt Socra-
quoniam m-
vsum in orat-
eo *ῥᾶναι* app-
tem personi-
ces quædam
quibus facil-
assentiri sole-
fide digna p-
Tullius Cic-
gula axiom-
si tritæ serm-
sunt, prouen-
tam sermon-
quasi embl-
rum, aut tel-
su loquend-

P R A E F A T I O.

est adolescentibus: vt viri aliquando facti, secundum Æschinem, vtantur ijs in rebus maximis deliberandis, aut consultandis. Nam & iudicium informant, & ingenium acunt: & animum hominis variâ optimarum & maximarum rerum intelligentiâ præparant ad ciuilem prudentiam: quæ in eo requiritur maxime, cui tota commissa est Respublica. Sed ex horum numero sunt etiam Apophthegmata, & ea, quæ *Ἀποφθηγμένα* Græci vocant: qualia sunt Socratea illa apud Xenophōtem: quæ quoniam multiplicem & eximium quendam vsum in oratione & vitâ communi habent, ex *ῥήματα* appellatæ sunt. Nam & hæ ipsæ, saltem personis detractis, sententiæ sunt: & voces quædam (vt Fabius nominat) vniuersales: quibus facili, qui audiunt, moueri, atq; etiam assentiri solent: vnde Axiomata dicuntur, & fide digna pronunciata: quemadmodum M. Tullius Cicero singulos Euripidis versus singula axiomata seputare scribit. Quæ quidem si trita sermone multitudinis, & frequentatæ sunt, proueria vocantur: sin verò eadem non tam sermone vsurpatæ, quàm signo effictæ: & quasi emblemate insignitæ sunt: instar notarum, aut tesserarum militarium: communi v. su loquendi etiam SYMBOLA nominantur.

Plurimum autem refert, istiusmodi Axioma-
ta, tanquam oracula quædam & effata fin-
digna, in promptu habere quamplurima: ma-
ximè verò eos, qui Rempublicam administrant
vt, quid facto sit opus, in omnibus negocijs fa-
cile perspiciant: & consilium, sicubi necessi-
fuerit, ex tempore quandoq; capiant. Perinde
vt pugiles & gladiatores semper ad manum ha-
bere solent certos quosdam modosprehenden-
di atque elabendi: ad quos, quum in palestra
certant, subinde confugiunt. Quam in re plu-
rimum operæ & studij olim posuit C. Octavianus
Augustus Cæsar: qui sententiarum & christi-
anum variè copiosèq; instructam Amalthæam
habuisse scribitur: quas sibi ipse describi dili-
genter ac consignari curauit: non modo ad
suum usum, verum etiam amicorum: quibus
eas mittere interdum, & liberaliter commu-
nicare solitus fuit. Quod idem quoq; de præ-
decessore eius C. Iulio Cæsare memoriam præ-
ditum est: quem M. Cicero in Epistolis volumina
aliquot Apophthegmatum confecisse me-
morat. Sed in hoc præcipuam laudem mere-
tur virtus atq; industria optimi & laudatissimi
principis M. Vlpij Traiani Cæsaris: qui Plutar-
cho usus magistro & doctore, negocium ei hoc
dedit: vt illustrium & clarorum virorum sa-
pienter

P
pienter & ac-
vocantur, v-
quod in his a-
culo represent-
melius possen-
ex ipso factis
in manu sit c-
cuiq; obting-
potius, aut sa-
quod Siram-
ferit. Quor-
dam, ingen-
Loquere (in
mirum, ora-
speculum a-
qualis quisq;
verò operat-
di colligenc-
Valerius M-
quos vno q-
gnus ille Er-
Conradus:
preclaro il-
TRVM V-
mnib. pro-
ge antepor-
iungi possi-

P R A E F A T I O.

plenter & acutè dicta, quæ Apophthegmata
 vocantur, vno comprehenderet volumine:
 quòd in his animi singulorū, tanquam in spe-
 culo representarentur: ex quibus sæpè iudicari
 meliùs posset de eorū virtute & ingenio: quàm
 ex ipsiis factis, & rebus gestis: Propterea quòd
 in manu sit cuiusque, quid loquatur: sed quid
 cuique obtingat, aut eueniat, in fortunæ manu
 potius, aut saltem in potestate ducis situm est:
 quod Siramnem illum Persarum ducē dixisse
 ferūt. Quomodo & Socrates adolefcenti cui-
 dam, ingenij explorandi causâ ad se adducto:
 Loquere (inquit) vt te videam: significans ni-
 mirum, orationem simulacrum esse, & quasi
 speculum animi atque ingenij: ex quo facile,
 qualis quisque esset, posset cognosci. Similem
 verò operam (vt alios omittam) in eiuscemo-
 di colligendis dictis & strategematis, nauarunt
 Valerius Maximus, & Sex. Iulius Frontinus:
 quos vno quasi compēdio complexus est ma-
 gnus ille Erasmus Roterodamus: & post eum
 Conradus Lycosthenes, & Th. Zvingerus: in
 præclaro illo & insigni opere, quod THEA-
 TRVM VITAE HVMANAE inscribitur: o-
 mnib. profectò Cæsarum amphitheatris lon-
 gè anteponendo. Sed cū his rectè tamen con-
 iungi posse existimo eos libellos: qui senten-
 tiarum

tiarum & gnomarum illustriū quoddam
 veluti cornu copiae: quorum ex genere est
 ἀρετῶν (vt Suidas nominat) Siracidæ, & Sa-
 monis Prouerbia: vnā cum sententijs Ni-
 Basilij, Nazianzeni, & aliorum: tūm verò
 rea illa carmina Pythagoræ, Phocylidæ, Heli-
 di, Theognidis, Solonis: itemq; Iſocratis, Ep-
 ſicti, Theophrasti, Aristotelis, Plethonis,
 aliorum poëtarum atque oratorum tam Gre-
 corum, quàm Latinorum: ex quibus omni-
 bus tot exstant collectæ Gnomologiæ & Antholo-
 giæ: quarum copia & delectus nemini deesse
 poterit. Ceterū ego quum post summorum
 Regum & Imperatorum vitas in publicū iam
 aliquoties editas, & iam iterum prælo subiici-
 endas in Tripartito illo opere, quod PAMPHI-
 LON SIVE THEATRVM REGVM
 AC PRINCIPVM orbis ferè vniuersi inſi-
 gnire placuit, subinde mihi eorum dictoria
 quasi Symbola in mentem reuocarē: ac præ-
 terea SYMBOLA HEROICA meditare: o-
 pera præcium me facturum ratus sum: si libro
 ea singulari comprehenderem: eaq; sententijs
 pulcerrimis, & apophthegmatis virorum sa-
 pientium illustrarem: & hoc modo obscure
 breuiterq; dicta quasi explicarem: eandem o-
 peris huius vtilitatem præauguratus: quam
 cetero

P R A E F A T I O.

cetorum operum, de quibus paulò ante dictum est. Quanquam verò opus istud magis laboriosum fortassis, quàm ingeniosum, non tam meo, quàm argumenti ipsius, ac in primis tot summorum & maximorum Principum & Caesarum genio victurum, adeoque bonis omnibus & literatis viris placiturum, spero vel planè potius confido: magis tamen hoc futurum ominor: si illud sub nomine Patroni aliquius potentis, tamquam censoris benigni, & iudicis sapientis in publicum prodeat: cuius & ingenio commendatius, & genio viuacius quodammodo esse incipiat. Tuæ igitur, ERNESTE Princeps serenissime, Illustrissimæ Clementiæ auctoritatem & patrocinium imploro: tuæ fidei clientelæq; hanc operis huius partem, more maiorum, publicè ac nominatim do & trado. Quod equidem iure optimo mihi facere videor: siquidem debeo hoc officium summæ virtuti ac sapientiæ tuæ, quæ omnium literis & linguis celebrata est: debeo illustri parentelæ tuæ, in cuius fide est patria mea Silesia, quæ omnes omnium caritates complexa est: debeo denique eximiæ bonitati benignitatiq; inclytæ domus Austriacæ erga gentem & familiam meam: quam multis & magnis honorum ac gloriæ insignib. & ornamentis

* * 5 ca de-

N. REVS N. PRAEFATIO.

ea decorauit hactenus, & auxit plurimum: ce-
ius memoriam in animo meo nulla vnquam
delebit obliuio. Tu, Princeps Serenissime
munusculum hoc literarium, quod deuote
animo offero, animo quæso suscipe heroico,
id est, æquo ac benigno: & genio ingenioque
tuo in multam ætatem hoc defende ac tuere.
Nonis Octobris, Anno M. D. XIIIC.

Anagrammatismi.

D. ERNESTO ARCHIDVCI
Austria, Principi Opt. &
Max.

ERNESTVS AVSTRIACVS
αἰαχαμμυανζοιδυο.

STRENAS AC VES VIRTVS:
AC SERVANS EST VIRTVS.

Tu STRENAS AC VES VIRTVS: hinc
strenua fit mens:

SERVANS AC VIRTVS est Ducis ipsa sui.

N. Reusnerus.

Aliter:

ERNESTVS AVSTRIVS.
Seruans est virtus.

Præfatus

ANAGRAMMATA.

*Præstans ipsa viros ciet ad sua præmia virtus:
Quæ meriti merces est sibi magna sui. (aluna,
Austriaci EST SERVANS VIRTVS cultoris
Fama quæ stimulat iam venientis amor.
Laudes sua vigeat, patrem bonitate secutus:
Vere virtutis cultor & ultor eat.*

N. Clemens Trelæus.

Symbolum

D. ERNESTI, AVSTRIÆ
Archiducis, Proregis
Hungaria.

SOLI DEO GLORIA.
Ex Symbolis Heroicis.

Neminē nisi in suo gloriari oportet, inquit
Seneca in Epistolis. At quid habet homo
suum, quod non à Deo accepit? SOLI igitur
DEO omnis GLORIA debetur: in quo vñq
est vera hominis gloria, secundum Psalmum.
Quod & Angelorum monet Canticum apud
Lucam in Euangelio: GLORIA in excelsis
DEO. Et Psalmus CIII. Sit gloria Domini in
seculum. Summum verò malum est (vt Au-
gustinus loquitur) inanis gloria: quæ fons est
omnium malorum, teste Chrysostomo.

SOLI

ANAGRAMMATA.

SOLI vera DEO sit GLORIA: vana facies
Gloria: sit SOLI GLORIA vera DEO.

De eodem Symbolo.

SI gloriari vis, contemne gloriam:
Veramq; SOLI redde gloriam DEO:
Sic gloriosior futurus es omnibus.
Nam gloriari neminem, nisi in suo,
Fas est. homo sed haud tenet quidquam suum,
Id præter, à DEO quod accepit semel.
SOLI ergo sit DEO laus, honor, & GLORIA:
Sic gloriari, vera est gloriatio.

N. Reusnerus.

IN NICOLAVM REVSNE
RVM ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ
V. C. L.

Epigrammata.

CHRISTIANI DISTELMAIERI
A' RADESLEBEN IC. ET CONSIL.
Elect. Brandenburgij.

VNà cum mundi senio Natura senescit:
Nec prior est animis, corporibusq; vigor.
Non est tam viuax, non est tam fortis, ut olim:
Indole tam florens non reperitur homo.

Cunctas

EPIGRAMMATA.

Cunctas hac passim sine fine querela plateas
 Peruolat: & satis est iusta querela tamen.
 Sed graviter Natura ferens, pertasa querela:

Antiquas vires experiamur, ait:
 REVSNERVMq; tulit, studijs, animoq; paratam
 Omnibus & donis auxit abinde suis:

REVSNERVM historicū, vatem, iurisque peritū,
 Rhetora præstantem, doctiloquumq; Sophum.
 Que tibi quum constent, mirari desine causam:
 Corpore tam præstans quod sit, & ingenio.

ANDREÆ CRVSII IVRIS. CONSULTI.

Quaque suos Oratores tulit, atque Poëtas
 Semper, & Historicos natio quaque suos:

Quin etiam Medicos eadem, Iurisq; peritos,
 Atque Sophos doctos, Philologosq; tulit:

At solos, solum REVSNERE Silesia clara
 Tot clarum te nunc artibus una tulit.

Quod sis Orator, docet hoc oratio culta:

Quodq; Poëta bonus, dulce poëma docet.

Quod sis Historicus, docet historia edita multa:

Scribere seu reges, seu tibi regna placet.

Quod Medicus, docet hoc Paradisi lectio: Iuris

Quod sis consultus, pagina multa docet.

Quod Sophus, & quod Philologus sis denique, docta
 Symbola, tot pulchris sætibus aucta, docent.

Dij tibi

EPIGRAMMATA.

*Dij tibi dent annos: nam cetera cuncta dederunt
Vt sint virtuti tempora longa tua.*

HENRICI PORSII IVRIS
CONSULTI.

A *Vdijt arte sacras REVSNERVM pandere
Et penetrasse fori mystica iura Themis:
Audijt & Pallas doctos hunc pangere versus:
Et studio summis vatibus esse parem.
Lis agitata deas inter sine iudice pendet:
Illa suum dicit, dicit & ista suum.
Quum Phæbus: Tu, Pallas (ait) prognata Themis
REVSNEROES mater, mater & ipsa Themis
Hinc ego vota probans: Nempe est excellere mater
Aliter utra magnum, maius utraque decus.*

EIVSDEM.

P *Allada quod matrem tribui tibi, quodq; Themis
Vera quidem, verum dicere pauca fuit. (Item
Nam si tot matres fas assignare, quot artes
Sunt tibi: quis matres enumerare queat?
Ergo tibi multis pro matribus una Minerva est.
Quæ tibi doctrina contulit omne genus.*

IANI IACOBI BOISSARDI:

Q *Uum bene sis meritis de iure, simulq; Poësi,
Laurum sancta Themis, sacra Apollo tyranni.*

CASPA.

E

CAS I

ISTThemis, h
Suada tibi:

IOAN

H^{IST}oricus,
REV
ornat, agit, ce
Carmine, i

IOA

Q^Uem gen
Nobi
Ille quidem R
Nobilitat
Singulare ref
Atque bo
lories antiq
(Mirum
Vuat iō Geni
Florent at

EPIGRAMMATA.

CASPARI RVDOLPHI
IVRISCONSULTI.

*I*SThemis, *historiam* Cleio, REVSNERE, *lepo-*
Suadat tibi, carmen dulce Thaleia dedit. (rens

IOANNIS LAVTERBA-
CHII.

*H*istoricus, vates, Iurisconsultus, & ingens
REVSNERVS sanctæ religionis homo:
Ornat, agit, celebrat, fert, reges laude, poetas
Carminè, iure forum, religione Deum.

IOAN. MYLII IC.

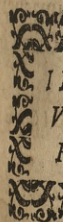
*Q*uem genus, & genius pariter virtutis, & artis
Nobilitat, verè nobilis ille vir est.
Ille quidem REVSNERE vir es: virtutis, & artis
Nobilitat genius quem simul, atque genus.
Singula ne referam, quum sis bonus hercule Rhetor
Atque bonus vates, historicusq; bonus:
Iurès antistes quoque, iustitiaq; sacerdos
(Mirum! sic virtus consonat, arsq;) bonus.
Fuat iò Genius semper tuus ille: tuumq;
Floreat aeterna posteritate genus.

IMPE-

IMP
AC CA
NO

SY
FL. V

[Golz

Item :
proptis n
quillitacis

Culpam pœr

VV

Sic medi

IMPERATORVM,
AC CAESARVM ROMA-
NORVM GRÆCO-
RVM,
Symbola Heroica.

SYMBOLVM I.
FL. VALERII CONSTAN-
TINI MAGNI.

IMMEDICABILE
VVLNVS ENSE
RECIDENDVM.

[Golz. Imperatorem esse, fortunæ est.

Item : Imperator nemini, ne suis quidem
propriis membris, parcere debet, publicæ tran-
quillitatis conseruandæ cau:â.]

*Culpam pœna premit comes : IMMEDICABILE
VVLNVS*

Sic medicus FERRO SANAT, & igne bonus.

CONSTANTINVS MAGNVS
Imperator, summus fautor pro-
rum, & improborum osor
maximus perhibetur: qui sub
dicere solitus sit: Pro utilitate Reipublicae
peratorem non debere labores recusare: ne-
cuiquam omnium, ac ne suis quidem prop-
membris parcere: publicae tranquillitatis
seruandae causa: ac imò PARTEM CORP-
RIS RECIDERE, SI REMEDIUM NO-
ADMITTAT: SIN CONTRA, FOVE-
vt scribit Pomponius Latus in compendio
storiae suae Romanae. Itaque in animaduer-
do plerunque usurpasse scribitur Ouidij
sententiam:

Cuncta prius tentanda: sed IMMEDICABILI

VVLNVS

ENSE RECIDENDVM: *ne pars sincera trahatur*
Significans nimirum, improborum hoc om-
genus pestiferum, atque impium ex hominum
communitate exterminandum esse: quomodo
modum & Hippocrates desperatis morbis ve-
tat adhibere medicinam. Etenim vt membra
quaedam amputantur: si & ipsa sanguine,
tanquam spiritu carere coeperint, & nocere
reliquis: sic ista in figura hominis feritas, & in-
manitas belluae, à communi tanquam humi-

nitate cor-
cet M. Tull
similitudin
Vt medici
dunt, atque
poris parte
sit: sic nece
mus; vt per
extirpemu
sto labem in
In corpore
corpori no
brorum al
intereat: si
saluum sit,
Sic Claudia
Vlcera p
Non leu
Et lamblic
Vlcera p
vii, quàm
ri, quàm v
Vrmedici
membra,
delas resp
caetera me
nitat

MAGN
fautor pro
am ofor fi
t: qui sub
ei publicæ
ecufare: n
idem prop
uillitatis
M CORP
DIVM NO
A, FOVE
ompendi
nimaduer
t. Ouidi
DIC ABU

nitrate corporis segreganda est: vt præclare do-
cet M. Tullius Cicero lib. Offic. 3. Qua & ipsa
similitudine vritur, idem Cicero in Vatinius:
Vt medici membrum sæpè putrefactum inci-
dunt, atque in totum eradicant: ne aliam cor-
poris partem labefactare, aut corrumpere pos-
sit: sic necesse est, si Rempub. saluam esse volu-
mus, vt perditissimos homines ex vrbe penitus
exstirpemus: ne corruptus integro, violatus ca-
sto labem infringat. Et in M. Antonium Orat. 8.
In corpore si quid eiusmodi est, quod reliquo
corpori noceat, vri ac secari patimur: vt mem-
brorum aliquod potius, quàm totum corpus
intereat: sic in Reipublicæ corpore, vt totum
saluum sit, quicquid est pestiferum, amputetur.
Sic Claudianus in Eutropium:

Vlcera possessis alrè suffusa medullis

Non leniore manu, ferro sanantur, & igne.

Et lamblichus: καὶ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ βελπίου τὸ
καὶ τοῦ ἄλγυδι: ὅτι καὶ ὁ μαθητὴς τὸ τεθνᾶναι,
τὸ ζῆν: Quemadmodum suppurato satius est
vri, quàm ita manere: sic etiam improbo mo-
ri, quàm viuere. Et Dion Nicaeus in Augusto:
Vt medici in sanandis hominum corporibus ea
membra, quæ putredine corrupta, omnes me-
delas respuunt, adhibito ferro amputant: ne
cætera membra inde inficiantur: Ita magistra-

tus, qui eos in Republica omnibus dediti
omnem admonitionem cōtemnunt, ferro
iam separet: ne tanto malorum consortio
teri in peius etiam ruant. Itaque, secundum
phoclem, & τοῦτο ἐστὶν ἡ ἀρετὴ τοῦ πολεμικοῦ
το μὲν πὶ πῆματι:

Admurmurare carmina haud medici est bonum.

Quando malum iam sectionem flagitat.

Neque enim sanari possunt vulnera, nisi rati
& tractata fuerint, teste Liuius. Sic Cato:

Vulnera dum sanas, dolor est medicina doloris.
Atque hanc ego causam esse puto: quod olim
Consulibus Romanis mos fuerit praeferi
scies, hoc est, virgas alligatas securibus: quod
gnificatum fuit, malitiam & improbitatem
minum aut corrigendam esse, si ea sanari po
sit: aut planè potius recidendam: si emenda
nequeat. Nam & virgæ corrigunt, & securis
cidunt. Semper enim magis est probanda
dicina: quæ vitiosas corporis partes sanat, quæ
quæ exurit: & semper magistratui ea animæ
uersio adhibenda est potius; quæ ciues impro
bos corrigit, quàm quæ è medio tollit. Tum
igitur, secundum Flaccum,

adsit

Regula peccatis, quæ pænas irroget aquas:

Ne scutica dignum horribili sectère flagello.

Quæ enim
tummo est:
ἀρετὴν δὲ καὶ
aspidis ictu
contactæ pr
nulla, sola m
cum habet
ἵππῳ γὰρ
ἐστὶν ἡ γὰρ
Μισηράτι
Non imp
Cui respon
ἀρετὴν, & τὰς ἀ
ἀρετὴν δὲ καὶ
proborum
to infelices
Peccator
Non
Nam inau
tirpandum
dem. Nam,
Refert bo
Qui enim
ficini iuria
Bonis no
Multo igit
cio multo

Quæ enim se adhuc secari plaga permittit, in
 summo est: auctore Fabio. ἰατρικὴ δὲ ποιητικὴ
 ἡμετέραν δίκην, secundum Platonem. Sed ut in
 aspidis ictu nullum est remedium: nisi ut partes
 contactæ prorsus amputentur: ita vitia non-
 nulla, sola morte, sanari possunt. Quo casu lo-
 cum habet Euripides illud in Auge:

ὅτι καὶ ἐργῶν οἶκτος, ἀλλὰ τῆς δίκης:

ὅτι τοῦ καλοῦ, τὰς κακοὺς κολλάζειν:

Miseratione digni sunt homines probi,

Non improbi: punire fas est improbos.

Cui respondet Demosthenis hoc: δίκαιον ὅτιν ἐ-
 λπίειν, ὅτι τὰς ἀδικοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὰς τοῦ κα-
 λοῦ δυσχερεῖας: iustum est misereri, non im-
 proborum hominum; sed eorum, qui immeri-
 to infelices sunt. Et Senecæ illud in Hippolyto:

Pectora magnis obsessa malis

Non sunt ictu ferienda leui.

Nam inauditum vulnus inaudito cauterio ex-
 tirpandum est, ut quidam dixit. Et rectè qui-
 dem. Nam, ut Poëta vetus vult,

Refert bonorum exemplis puniri improbos.

Qui enim, punit iniustos; is cæteris prohibet
 fieri iniuriam. Sed, ut Mimushabet,

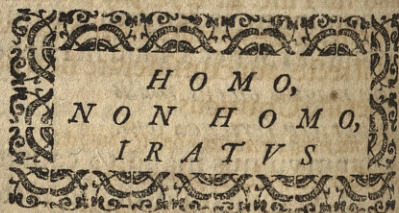
Bonis nocet, quisquis pepercerit malis.

Multo igitur vtilius est; vnius improbi suppli-
 cio multorum improbitatem coercere: quàm

propter multos improbos vni parcere. *Sic* Homo ex
ros animos aliena opprobria saepe absterrent Magna enim
à vitijs: vt Flaccus monet, Sermon. lib. i. Et tam noxia:
na vnius est multorum metus: vt praeclare literur pleru
rescripserunt Gratianus, Valentinianus, pus: sed & m
Theodosius Imperatores Matroniano Duc rum cernere
Præsidi Isauriæ, in Codice lib. 9. c. 27. ad plius inter i
Iul. repetundarum. Contra autem spes impu pus; vt Cato
nitatis magna est peccandi illecebra, teste tium in Ph
Tullio pro Milone.

Symbolum II.

FL. IVLII CRISPI.

[Colz. Homo extra corpus suum est iratus.]

Quem vincit ira trux, HOMO, NON

HOMO:

Tam mentis impos fit suæ, quàm corporis.

Publius Syrus, vel, vt alijs placet, Seneca, in
 Mimis, hoc Symbolum his verbis refert:

Homo

SYMBOLA.

ORVM

cere. Sicut
sterrunt in
. lib. 1. Ep
præclare
tinianus,
iano Duci
c. 27. ad le
in spes imp
ora, teste

Homo extra corpus est suum, quum irascitur.
Magna enim est vis iræ: eaque profecto tanta, &
tam noxia: ut non solum ea vehementer debi-
litur plerunque, & animus hominis, & cor-
pus: sed & mens, ratioque perturbetur: quò ve-
rum cernere nequeat: nequid intersit ferè am-
plius inter iratum, ac furiosum; quàm tem-
pus; ut Cato dixit. Sic Demipho apud Teren-
tium in Phormione *ita se iratum* esse fatetur:
ut nequeat ad cogitandum animum instituere. Et
Demea in Adelphis negat *se apud se esse*, id est,
animi compotem, quòd *ita ardeat iracundia.* Ex
quo rectè *iram* Ennius *initium* dixit *insanie*: au-
dore Tullio in Tusc. 4. ὁρῶ γὰρ, secundum
Xenophontem, ἀπεγνόητον: cum qua, ut Ci-
cero ait, nihil rectè, aut consideratè fieri potest.

Sic Menander ille Comicus:

μηρόμεθα πάντες, ὅποταν ὀργίζομεθα:

παρὰ χεῖρας χεῖν τι τὸ ὀργὴν πόνει:

Omnes in ira corripit quidam furor:

Ἄλγαν continere magnus est iram labor.

Et Euripides:

ὅς τις μετ' ὀργῆς ἔδεν εὐβελύειται:

Mens nil in ira rectè quicquam consultit.

Et Cato Romanus:

Impedit ira animum, ne possit cernere verum.

Neque enim quicquam magis pugnat cum ra-

SPI.

iratus.]

NON EST

horis.

Seneca, in

refert:

Hom

rione: quàm ira, & festinatio: vt Bias dixit. Val-
 de & Basilius iram animæ vocat ebrietatem.
 Et Gregorius: Menti (inquit) furore ebrius,
 mne, quod rectum dicitur, perversum videtur.
 Nam quoniam ira cæca est, & improuida: ple-
 runque ea non finit cernere, quæ apertissimæ
 sunt: & percepta sapenumero obscurat; vt
 Chrysippus monet apud Plutarchum. Sic &
 Sallustius iram, atque cupiditatem pessimis
 consultores appellat. Et Herodorus iubet ra-
 tione fugere iracundiam: non secus, ac tyran-
 num acerbissimum. Quam & Basilius feram
 nominat truculentam. Quæ profectò eogra-
 uior est, atque immanior: quò maior est co-
 rum, in quos ea cadit, vel auctoritas, vel poten-
 tia. Quod Publij illud dictum monet: *Fulmen
 est, ubi cum potestate habitat iracundia.* Et Ovi-
 dij hoc: *Sauum praelustri fulmen ab arce venit.*
 Itaq; rectè Plutarchus scribit: potentum iram,
 & indignationem, quasi tumescentem, non te-
 merè commouendam esse: quandoquidem, se-
 cundum Pindarum, $\chi\acute{\alpha}\lambda\epsilon\sigma\tau\acute{\alpha}\nu\alpha\lambda\acute{\iota}\theta\upsilon\varsigma\ \gamma\acute{\iota}\nu\epsilon\tau\alpha\iota$
 $\pi\alpha\acute{\iota}\delta\omega\upsilon\ \delta\iota\omicron\varsigma$, id est, ira non est vana liberorum
 Iouis: quorum etiam iniuriæ, vt Seneca vult,
 hilari vultu, non solùm animo patiente feren-
 dæ sunt. Nam vt Euripides in Æolo ait,
 $\theta\epsilon\rho\gamma\eta\ \mu\acute{\alpha}\lambda\upsilon\ \theta\epsilon\tau\iota\varsigma\ \epsilon\upsilon\theta\acute{\epsilon}\omega\varsigma\ \chi\alpha\epsilon\acute{\iota}\tau\epsilon\iota\alpha\iota$,

καὶ πλεῖστα γὰρ σφάλλει βροτῆς:
*Quicunque praecepta irae indulget noxiae,
 Finem videt malum: multum ira incommodat.*

Et in Archelao:

πλὴς ὁ θυμὸς ὤλεσε βροτῶν μέγας:
Magna ira multos perdidit mortalium.

Et ut Menander:

ὁρῶ πάντα δράναι αἰσχρὰ καὶ κακά:
Mala perpetrare cogit ira plurima.

Sic Horatius in Odis: *Ira procudit enses, Et miseris inimicat urbes.* Et Statius: *Male cuncta ministrat impetus.* Quò fit, ut finis irae plerunque sit initium poenitentiae, secundum Senecam. Quod & Menander confirmat his versibus:

ἀπὸ τοῦ ὅς ὁρῶ τοὺς αἰσχροὺς ποιεῖ,
 πάντ' ὑπερὸν λάβοις αἰὶν καὶ κτηνῶν.

Et Horatius in Epistolis:

— *Qui non moderabitur ira,*

Infectum volet esse, dolor quod suaserit, aut mens:

Dum penas odio per vim festinat inulto.

Nam ut Alexandrum Macedonem, cui res praedare gestae Magni cognomentum pepererunt, praeteream: qui ob Callisthenem, & alios amicos per iram à se interemptos, poenitentia ductus, sibi necem consciscere voluit: quos quæso animi cruciatus, ac dolores Theodosius ille Magnus, omnium principum alioqui laudatissimus,

rissimus, ad vitæ suæ finem vsque non sensu.
Quod iratus aliquando, ob Præfectum, & Sa-
lites ipsius, concursu multitudinis, oppresso
Thessalonica, non habuisset rationem inno-
centium in animaduertendo. Qua de causa et-
iam consilio vsus Ambrosij, præclarissimam il-
lam Codicis legem rulit: ne vlli magistratu
sententiam seuerius, quàm pro sua consuetudi-
ne, à se latam, intra triginta dies exequerentur.
Tantum enim spacium ille iræ suæ dedit: ta-
tum temporis retractationi sententiæ tribuit:
tantum in iusta etiam causâ repentinæ eum a-
nimaduersionis suæ poenituit: vt publicè iusti-
cij sui præcipitantiam deplorârît: quum, secun-
dum Cassiodorum, vbi est feruida vindicta, non
sit temperata iustitia. Rectè igitur Seneca: Non
debet regem sæua, & inexorabilis ira. Pulcerr-
imum enim genus est victoriæ, iram vincere, se-
cundum Platonem. Nam, vt in Publano versu
est:

Iram qui vincit, hostem vincit maximum.
Sic Fabius Quintilianus lib. 9. Hæc (inquit) vi-
tus est celebranda: hæc animi suspicienda mo-
deratio: vincere iram; & inter simultates quo-
que vincere animum. Sic & Briseis monet A-
chillem apud Ovidium:

Vince animos, iramq; tuam, qui cetera vincis.
Et de

Et de Aiace
lib. 13.

Hector a g

Sussumit

Imitum

Præclare

ira, si potes

Moralibus

mentem ec

furoris: qu

placet. Pe

quove ordi

iustitia reli

iudicium

furor sugg

mus ad De

confert? c

conscienti

turbat: vt

neca lib. 2

pienti, qu

scendum

tinet Hor

Ita furor

Imperat

Et Menæ

Et de Aiace idem canit Poëta in Metamorpho-
lib. 13.

Hectora qui solus, qui ferrum, ignemq, Iouemq,

Sustinet toties, vnā non sustinet iram:

Inuictumq, virum vincit dolor.

Præclare etiam Ambrosius: Resiste (inquit)
ira, si potes: cede, si non potes. Et Gregorius in
Moralibus: Quoties ira animum inuadit;
mentem edoma: vince teipsum: differ tempus
furoris: quum tranquilla mens fuerit; fac, quod
placet. Per iram sapientia perditur: vt quid,
quore ordine agendum sit, nesciatur. Per iram
iustitia relinquitur: quia dum perturbata mens
iudicium sine ratione exasperat, omne, quod
furor suggerit, rectum putat. Et D. Hierony-
mus ad Demetrium: Quid iracundo furor suus
confert? quem sæuissimis exagitatū stimulis
conscientiæ, ita ab omni consilio, ac mente de-
turbat: vt, dū irascitur, insanire credatur. Et Se-
neca lib. 2. de ira: Si tantum irascendum est sa-
pienti, quā scelerum dignitas exigit: non ira-
scendum est, sed insaniendum. Quod etiam per-
tinet Horatianum illud:

Ita furor brevis est: animum rege: qui, nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.

Et Menandri Monostichon istud:

αἰγπα-

αὐτὸς ὁ ἀνὴρ γὰρ ἴσως κε τὸ ὀργῆς κρατεῖν:
Quum sis homo, ira temperare noneris.

Symbolum III.
 FL. CLAVDII CONSTANTINI
 IUNIORIS.

[Golz. In magnis & voluisse fateri.]

QVOD PVLCRVM, hoc quoq; DIFFICILE est.
*laus velle putanda est,
 Quod fieri facile posse, velle neges.*

Celebratissimum est multis in locis apud
 Platonem verbum illud vetus: DIFFICILIA,
 QVAE PVLCRA. Quod Græcè hoc
 modo effertur: χαλεπὰ, τὰ χαλὰ: ἡ δύσκολα, τὰ
 χαλὰ. Sed Aristoteles in Nicomachicis hoc pa-
 ρτο explicat: Malum (inquit) est facile: & bo-
 num difficile. Cuius auctor primus fuisse per-
 hibetur Solon ille Atheniensis: qui Pittaco, ab-
 dicanti se imperio; quòd difficile esse diceret,
 bonum manere: mollitiem, atque ignaviam
 suam

suam exprobrans: Difficilia (inquit) quæ pulcra:
ex quo vtrung; postea verbū celebrari cœpit. Cū
quo Symbolū hoc congruit Cōstantini Cēsaris:
qui LAVDEM ESSE statuit, VELLE, QVOD
NON POSSIS. Monens nimirum illud: dif-
filiatenda esse; quæ honesta sint, & præcla-
ra. Nam rebus maximis difficultatem ipsa na-
tura proposuit, secundum Tullium. Quo fit, vt
non solum ars, sed virtus etiam in eo potissi-
mum versetur, quod est difficilimum, teste Ari-
stotele. Quod & Pindarus testatur in Olympijs:
αἰὲρ ἀρετῇσι πόνος δαπάνη τε μαρναίη, τοῦς
ἐργασίνων κεκλυμμένον, id est, Circa virtutes
labor, sumptusque perpetuò implicatur: vt o-
pus difficultate obiectum assequare. Et Xeno-
phon: αἰὲρ καρτερίαις ἐπιμέλειαι τῶν χαλῶν κα-
ρτερῶν ἐργῶν ἐξικνεῖσθαι ποισιν; id est, Curæ labo-
riæ efficiunt, vt ad pulcra, & honesta facinora
perueniatur: Quis enim, secundum Poëtam, ma-
gna coronari contendat Olympia dulcis sine pulvere
palme. Nam & contemnitur omne illud, quod
facile superatur, secundum Nazianzenum: &
omnium rerū cupido languescit, quum facilis
est occasio: vt est apud C. Pliniū l. l. Qua autem
in re quisq; excellere cupit: eò libetèr, ac p̄ opte
ducitur: idq; cura de mum, ac diligētia capi ssi-
tur, auctore Plutarcho. Etenim, vt Maro canit:
Labor

Labor omnia vincit improbus.

Et, vt Comicus :

Nihil tam difficile, quin querendo inuestigare possit. Sicut è diuerso, vt idem Comicus testatur : *Nulla est tam facilis res, quin difficilis quam inuitus facias.* Sic Q. Curtius : Nihil (inquit) tam altè natura constituit, quo virtus non possit eniti. Quanquam igitur verum est, quo Gabius monet : non tentanda esse, quæ effluuio minino non possunt : tamen LAVS EST INTERDVM VELLE, QVOD NON POSSIS : si præclarum aliquid sit, & honestum : in quo quicquid operæ, curæque ponetur, laudabitur. Quoniam turpe est, & indecorum à rebus honestis, & præclaris metu difficultatis absterri. Quod præclare ita monet M. Tullius Cicero in Lælio : Non est consentaneum : vti honestam rem, actionemve, ne sollicitus sis, aut non suscipere, aut susceptam deponere. Et Thucydides reprehendit ignauiam vulgi in veritate inquirenda : ἔπος (inquit) ἀλαπίστου πολλοῖς ζήτησις ἢ ἀληθείας : ἢ ὅτι τὰ ἐπιμαυριολον τρέπονται. Nam & in magnis voluisse secundum Poëtam : & pars virtutis aliqua putanda est, velle virtute præditum esse. Quemadmodum enim ad poenam sufficit, meditari puniendi : sic ad laudem satis est, conari prædicandam.

da: vt L. A. P.
rerum, et
iple conatus
piam ad res
et honestu
minimè pro
da est: vt m
perit tempu
scuras, atqu
re humanæ
imprudēt
nio abunda
nim Thucy
quæ quis de
bus opus n
Quicquid v
test, nolle, q
net τὰ ἐμαυ
tem vires n
tius in An
uis: id velis
illud dictu
TES, I L
terum:
Sit tibi p

da: vt

da: vt L. Apuleius docet. Magnarum siquidem
 rerum, etiam si successus non fuerit, honestus
 ipse conatus est: teste Seneca. Proinde vt prom-
 ptam ad res gerendas voluntatem frangere non
 est honestum: ita si ea forsitan nos relinquit,
 minimè profectò violentiæ impetu opprimē-
 da est: vt monet Plutarchus. Caterùm omne
 perit tempus, & studium: quod in res magis ob-
 scuras, atque difficiles, quàm necessarias, aut vi-
 ta humanæ vtiles confertur: quas desiderare,
 imprudens est, & curiosi; & ocio, atque inge-
 nio abundantis, vel potius abutentis. Rectè e-
 nim Thucydides: Non magna res est, assequi,
 quæ quis desiderat: sed non desiderare ea, qui-
 bus opus non habet. Et Seneca in Epistolis:
 Quicquid vult, habere nemo potest: illud po-
 test, nolle, quod non habet. Sic & Pindarus mo-
 net τὸν ἄνθρωπον ἀντὶ τῶν μαχαιρῶν, hoc est, ar-
 tem vires non superantem aggredi. Et Teren-
 tius in Andria: *Quando non potest fieri id, quod
 vis: id velis quod possis.* Sed & notum est Catonis
 illud dictum Symbolicum: QVOD PO-
 TES, ID TENTA. Et Ouidianum hoc al-
 terum:

Sit tibi pro facto sæpè, quod esse potest.

Symbolo-

Symbolum IV.

FL. IVLII CONSTANTIS.

CRESCENTE SVPERBIA,
DECRESCIT FORTVNA.

FELIX INSOLENS,
INFELIX.

[Golz. Felix se erigendo felicitatem amittit]

Tantum DECRESCIT FORTVNA,

SVPERBIA quantum

CRESKIT: *fortuna quae comes esse solet.*

*Felicitas superbia, superbia
(Quis credat?) infelicitatis fit parens:
Fons omnis hae peccati, & omnis est mali.*

Secundas fortunas decent superbia, inquit Plautus in Sticho. Et Menander apud Strobantum

εὐδαιμονία εἰσφέρει καὶ ὑπερηφανία πέναν:

Felicitas parit insolens superbiam.

Sic & Claudianus vocat superbiam, *vitium rebus solenne secundis*, & *Ingratam comitem virtutis*. Nam semper à virtute, & veritate aliena est superbia

perbia, se
lum peccat
cati princip
colluues vi
bonis infidi
stir: quaque
Aut, Angu
tandem exc
quatur igne
num illud S

CITO

GL

Cui cognat

bolicum

FELIX

T

Nam super

ruinae caus

enim, ut Se

Quicquid

Extollit

S

O' sed

Quem ve

furente:

perbia

perbia, secundum Gregorium: neque ipsa so-
lum peccatum est maximum: sed omnis pec-
cati principium: adeoque sentina quædam, &
colluvies vitiorum, & radix omnis mali: quæ
bonis infidiatur operibus, & fidei maximè resi-
stit: quæque à Deo hominem separat: vt docet
Aur. Augustinus. Quò fit, vt profelicitate eam
tandem excipiat infelicitas: & insolentiam se-
quatur ignominia. Scitum est enim Publia-
num illud Symbolum:

CITO IGNOMINIA FIT SUPERBI
GLORIA.

Cuicognatum est Senecæ illud dictum Sym-
bolicum:

FELIX SE ERIGENDO, FELICITA-
TEM AMITTIT.

Nam superbiam sequitur poena: quæ maxima
ruinæ causa est, secundum Augustinum. Et
enim, vt Seneca scribit in Agamemnone,

Quicquid in altum Fortuna tulit, ruitur a leuat.

Et, vt Iuuenalis,

—ex humili magna ad fastigia rerum

Extollit, quoties voluit fortuna iocari.

Sic Menander:

Ὁ θεὸς καὶ τῆς τῷ ἀγαθῷ ἀφ' ὀρόνων.

Quem versum ita protulit Seneca in Hercule
furente:

Sequitur superbos ultor à tergo DEVS.

Cui respondet Monostichon hoc:

Ἀλαζονείας ἐπεὶ ἐκφύγει δίκην:

Pœnam arrogantiae effugit nemo suae.

Sic & Liuius Dec. 1. lib. 3. Superbia & crudelitate si seræ, non tamen leues veniunt poenæ. Et Seneca: Nunquam in solido stetit superbia licitas: & imperiorum magna fastigia, obliuione fragilitatis humanæ, collapsa sunt. Et Bernardus: Superbia de superis ad ima precipitat: humilitas ab imis ad alta leuat. Et Hieronymus: Superbia in cœlo nata est: sed velut immemor, qua via inde cecidit, illuc postea redire non potuit. Et Gregorius: Omnis superbia eo ipso imolaret: quo se in alto erigit: vt inde magis superposita cunctis sit: vnde cunctis appetit superari.

Itraque superbia, quæ, teste Augustino, primis est diuitiarum, & vt Chrysostomus vult extrema quædam dementia; statim, & continuo, vbi nasci intelligitur, eradicanda est: quem admodum rectè monet Gregorius in Moralibus: Maximè verò virtutum fugienda est superbia. Quùmque cætera vitia ferè omnia in malefactoris valeant: sola superbia etiã in rectè factis cauenda est: ne illa, quæ laudabiliter facta sunt, ipsius laudis cupiditate amittantur: vt Augustinus tradit. In primis autè opera danda est omnibus: vt

quò maior
militas: qu
cor animar
nus, fundat
principium
tiae consum
ferri potest
cus:

in vtrius

Quodprop
Et Senecæ

Euexit,

Hoc se m

Variisq;

Nimium

Vincena

cer: vt qu
fius nos ge
(inquit)

possunt: c
ostendere

Quam

Potent

Tam m

Oportet

Sic Augu
conditor

quò

quò maior est cuiusq; felicitas: eò maior sit humilitas: quæ verè est, vt Bernardus loquitur, decor animæ, & receptaculū gratiæ: & vt Augustinus, fundamētum virtutis: & vt Chrysostomus, principium beatitudinis: adeoque ipsius iustitiæ consummatio: qua nullum Deo maius afferri potest sacrificium. Rectè enim Poëta Græcus:

ὅτ' ἐτυχὲς μάλιστα, μὴ μέγα φρόνδ':

Quo prosper es magis, hoc superbus sis minus.

Et Seneca in Troade: *Quo fortuna altius*

Euexit, atq; leuauit humanas opes:

Hoc se magis suppressere felicem decem;

Variosq; casus tremere, & metuentem deos

Nimium fauentes: magna momento obrui

Vincendo didici. Sic M. Cicero in Officijs docet: vt quantò superiores simus: tantò submissius nos geramus. Et pro P. Quintio: Quò plus (inquit) propter virtutem, nobilitatèmq; possunt: eò minus, quantum possint, debent ostendere. Et Terentius in Adelphis:

Quàm vos facilimè agitis, quàm estis maximè

Potentes, dites, fortunati, nobiles:

Tam maximè vos equo animo equa noscere

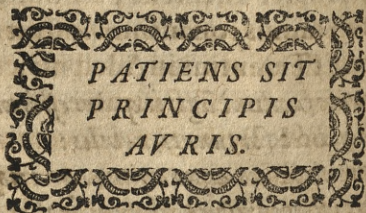
Oportet; si vos vultis perhiberi probos.

Sic Augustinus: Multò facilius inuenit fiderum conditorem humilis pietas; quàm ordinem superba

perba furiositas. Et alibi : Humilitas hominum sanctis angelis similes facit : Superbia ex angelis daemones facit : ipsa est omnium peccatorum initium, & finis, & causa: quippe non solum peccatum est superbia : sed etiam nullum peccatum esse aut potuit, aut potest, aut poterit, sine superbia. Et Gregorius: Deum non nisi humiles contemplari possunt : qui dum se deiciunt ad Dei similitudinem ascendunt. Et Bernardus : Oportet humiliter sentire de se eum, qui nritur ad altiora, ne, dum supra se attollitur, ab ipso cadat : nisi in se firmiter per veram humilitatem fuerit solidatus : quia, nisi humiliter merito, non obtinentur maxima.

Symbolum V.

FL. IVLII CONSTANTIS

[Golz. Princeps & iniqua, & æqua pariter audias.]

Aut furda, a
CIP
Sineleis, Le

Quoniam
tat: opo
dire omnia;
necessarium
cipitante ag
Maxime verò
& hebetes ad
ut Plato mor
gatoribus fac
dem temere
Mimis docet
Difficilem

Quandoqui
volentius au
promptu est
Sic volo, sic
Quamobrem
est: nervos, a
recredere. C
quum vetui
ca est homin
modo serm
culper sepe

Aut

*Aut surda, aut PATIENS magni SIT PRIN-
CIPIS AVRIS:*

Sine scis, Lesa bilis in aure sedet.

Quoniam ira, quod aiunt, in auribus habi-
tat: oportet principem non libenter audi-
re omnia; quæ nec utile est audire, nec etiam
necessarium: ne fortassis iratè aliquid, aut præ-
cipitanter agat: quod Satius fuerit omittere.
Maximè verò aures eum habere decet obtusas,
& hebetes ad rumores, atque fabulas populares,
vt Plato monet: ne quibus suis delatoribus, & nu-
gatoribus faciliè ad se præbeat aditum: ijsq; fi-
dem temerè adhibeat. Quod Publius etiam in
Mimis docet: quum ait:

Difficilem oportet habere aurem ad crimina.

Quandoquidem, vt Satyricus canit, *nihil est
volentius aure tyranni*: Cui semper illud in
promptu est:

Sic volo, sic iubeo: sit pro ratione voluntas.

Quamobrem Epicharmion illud tenendum
est: neruos, atque artus esse sapientiæ, non teme-
rè credere. Quod & Pythagoras docere voluit,
quum vetuit, cuius dextram iniicere: quoniã
caest hominum malitia, & improbitas: vt, non
modò sermo, & frons, sed vultus quoque, & o-
culi per se pè mentiantur. Itaque prudenti opus

est diffidentia, secundum Sophoclem: ut nimirum *ita credatur amico, ne sit inimico opus*, ut apud Mimographum. Nam, ut Augustinus scribit, ignorantia iudicis saepe fit calamitas innocentis. Quam ego causam esse arbitror: quod olim apud Graecos in Creta simulacrum locum absque auribus effictum fuit: ut argumento esset omnibus: eos, qui caeteris iura dare, aut dicere debeant, neminem priuatim auscultare, sed vniuersis publicè consulere oportere. Sed non ita tamen surdis esse decet principem auribus: ut planè verum non audiat: verum satis est patientes eum habere aures: easque religiosas, & non obtusas criminatione; aut, ut Plauti verbum utar, *calumnijs saburratas*: sed vacuas, & omnium querelis æquè patentes: in quas non fide, & immulatè, quæstus causa, insusurratur: sed quæ quod audiunt, existimentur audire: ut ad Quirinum Fratrem scribit M. Cicero. Sic & Philosophus ille Pythagoricus monet; principi sine ira audiendum esse. Et Demonax apud Lucianum interrogatus, quomodo benè imperet princeps: Cohibens (inquit) iram, & pauca loquens, & multa audiens. Et Cleobulus magistratum vult esse *φιλήκοον, ἀλλὰ μὴ πολήκοον*, id est, qui libenter quidem audiat, sed non quæuis temerè audiat. Quandoquidè princeps, qui vult omnia

scire,

scire, necessarium
mitij dictum
5. Sed & in hoc
gloratus: ut
diligentiam
gni: qui quæ
federet index
teram: ut re
admodum &
velle (ut Graeci
Quod & Philo
Μηδὲ δὲ Νέστωρ

Nato

ἰσχυρὰ τὴν
αὐτὸς ποιεῖ

Quam sententiam
in Medea:

Quis statum

Aequum

Et E

πρὸς δὲ Νέστωρ

φρονεῖ πρὸς

Quis im

Prinſque

Quod ut n

principem

scire, necesse habet multa ignorare: vt Afri Do-
mij dictum illud habet apud Fabium lib. 8. c.
5. Sed & in hoc sapientia est iudicis, aut boni ma-
gistratus: vt in vtraq; parte audienda fidem, &
diligentiam præstet: exemplo Alexandri Ma-
gni: qui quum in causis, præferrim ciuilibus,
federet iudex: accusatori aurem occludebat al-
teram: vt reo eam conseruaret integram. Quæ-
admodum & Attica lege iurabant iudices: se
velle (vt Græcè loquat) ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροῦσθαι.
Quod & Phocylides monet hoc versu:

Μὴ δὲ δίχλων δικάσεις, τῶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσεις.

Nam, vt Menander ait:

Ἵσχυρίζεσθαι γνώσκων, τῶν ἀκούσας σαφές,
αὐτὸς πονηρὸς ἔστι, πτευσσας χερσὶν.

Quam sententiam hoc modo expressit Seneca
in Medea:

Qui statuit aliquid, parte inaudita altera;

Aequum licet statuerit, haud æquus fuit.

Et Euripides in Heraclidis:

πὺς αἰ δίχλων λείνοισιν, ἢ δόξη λόγον,

τῶν αἰ παρ' ἀμφοῖν, μῦθον ἐκμάθη σαφές,

Quis iudicet causam, aut sententiam ferat,

Præquam utriusq; sermonem rectè audiat?

Quod vt magistratus suos monerent Thebani:
principem suum in simulacro & cæcum, & au-

ritum finxerunt: alios verò iudices, qui huic
 fident, mancos, id est, manibus truncatos. Ca
 cum quidem, ne is spectator sit, aut acceptator
 personarum: auritum verò, vt eò magis sit in
 tensus in causam, auscultando id, quod verum
 est: mancos denique iudices, ne pecuniae aliqu
 largitione se corrumpi sinant. Manus enim su
 pinae, aut in pugnum compressae, avaritiae sunt
 hieroglyphicum: oculi verò gratiae, & fauoris
 aures autem, maximè si extantes sint, atque ap
 pertae, docilitatis, & studij cognoscendi. Ex quo
 rectè Pericles monuit Sopholem, lasciuè, & au
 pidè oculos circumferentem: Prætores non
 modò manus, sed etiam oculos abstinentes ha
 bere oportere. Et Valerius Maximus lib. 4. Ma
 gistratus (inquit) non solùm manus à pecunia
 & lucro: sed & oculos à libidinoso aspectu con
 tinentes habere debet. Et Iustinianus Impera
 tor vetat iudices vllum lucrum contingere de
 bere: sed præ alijs omnibus mundas Deo, &
 magistratui, legibusq; manus perpetuò conser
 uare. Quò etiam pertinet Marciani illa li
 ris consulti lex XI. D. de poenis: & In
 nocentij c. 1. de re iudi
 cata.

Symbo.

Symbolum VI.
MAGNENTIL

PVDOR IVVENI
DECVS,
SENI DEDECVS.

[Golz. Pudor seni pudor, iuueni decor.]

Sic color est virtutis (ut est) PVDOR, aut rubor:

ergo

*Cur DECVS est IVVENI, DEDECVS
ille SENI?*

PVDOR & verecundia si non virtus, at co-
mes est, & custos virtutis: metus scilicet tur-
pitudinis, & amor laudis: quorum ille à vitio
reuoocat: hic verò ad virtutem impellit. Sed a-
liàs quidem pudor virtutis præcursor; aliàs vi-
tiorum pedissequus dicitur. Præcursor virtutis,
sive antecessor tunc est: quum, ne quid contra
decus, & honestatem committatur, præcauet:
non secus ac Imperator insidias, gubernator
tempestatem, medicus morbum ingrauescen-
tem præuidet. Pedissequus verò vitiorum est
pudor: quum culpæ admittæ conscientia, se i-

psum animus accusat : & à se ipso tacitè vel
 poenas exigit : aliorum metuens, ac reform
 dans reprehensionem, aut iudicium. Qui fa
 pudor in adolescentibus laudabilis, in senib
 vituperabilis esse solet : vt docet Aristoteles
 Nicomachicis. Fit enim, vt adolescentes, qu
 per ætatem, quid laude, aut vituperio dignum
 sit, non satis intelligunt, omnibus plerunque di
 ctis, aut factis suis aut vitium aliquod in esse me
 tuant : aut, si vitium aliquod commissum sit
 non absque pudore, & dolore reminiscantur.
 Quod laudi in primis datur huic ætati : quæ quia
 ita erubescit, saluam adhuc rem esse arguit, secun
 dum Comicum. Vnde Diogenes Cynicus vir
 borem hunc ex pudore natum, colorem virtu
 tis appellat. Et Aristotelis filia Pythias colorat
 eundem longè pulcerriimum esse dixit. Sic Pla
 to apud Plutarchum magis sibi placere affirmat
 adolescentes erubescences, quàm pallefcentes.
 Et Q. Curtius : Formam (inquit) pudor hanc
 stat. Et Demades : Pudor arx pulcritudinis est.
 Sic Bernardus : Verecundia venustatem inge
 rit, & gratiam auget. Et Seneca : Bonum in ado
 lescente signum est : quum ex alto rubor ei sus
 cenditur. Sed in senibus, & adultis, quos nihil
 facere oportet, ex quo pudor oriatur, meritò is
 vituperatur : siquidem hi & rationis perfe
 ctione, & iustitiam, aut po
 Malus pu
 Et Aristoteles
 conducere :
 fiat. Et Plato
 quasi peculia
 cupiditates s
 quatur, sed p
 Augustinus :
 carum est. V
 dom Publiu
 Ignoscere h
 Omni ætati
 dia : quæ, v
 mium : de
 quens : sine
 sum : nihil
 rum, lauda
 benivolis v
 rimalum, &
 re, fatuitatis
 bonus est, q
 ra. Pudor
 defensione
 rorè Fabiu
 ctione,

atione, & iudicij maturitate aut possunt pluri-
tatem, aut posse debent. Nam, vt Menander ait:

ἡλικία καὶ ἀνδρεία, ἐν δὲ ἀνδρεία καὶ ἡλικία.

Malus pudor est, ubi vincit impudentia.

Et Aristoteles negat viro probō verecundiam
conducere: quippe quæ pro rebus improbis
fiat. Et Plato pudoris hoc vitiosi proprium, &
quasi peculiare esse dicit: quod quum ceteras
cupiditates sequatur poenitentia: hic non se-
quatur, sed protinus in factis ipsis se prodat. Sic
Augustinus: Erubescentiæ (inquit) causa pec-
catum est. Verum enim uerò quoniam, secun-
dum Publium:

Ignoscere humanum, ubi pudet, cui ignoscitur:

Omni ætati conueniens esse videtur verecun-
dia: quæ, vt Cicero ait, custos est virtutum o-
mnium: dedecus fugiens, & laudem conse-
quens: sine qua nihil rectum est, nihil hone-
stum: nihil laudabile. Nam, secundum Grego-
rium, laudabilis est verecundia in malo: repre-
hensibilis verò in bono: propterea quòd vere-
cundum, sapientiæ est: bonum verò erubescere,
infirmitatis. Et, secundum Bernardum, pudor
bonus est, quo peccare, aut peccasse confunde-
re. Pudore enim culpa quasi minuitur: quæ
defensione cumulat, teste Ambrosio. Ex quo
videt Fabius verecundiam vitium quidem esse,
sed

sed amabile scribit. Et Seneca in Epist. 25. Ne
de altero quidem satis fiducia habeo : excepto
eo, qui adhuc peccare erubescit : nutriendus
hic pudor : qui quandiu in eius animo dura-
rit : aliquis erit bonae spei locus. Et Hugo : So-
stineat in audiendo verecundiam : qui noluit
faciendo habere disciplinam. Sic Menander :

πᾶς ἐρυθεῖων γεντὸς εἶναι μοι δοκεῖ :

Omnis verecundans, idem quoque est probus.

ἀνὴρ γὰρ γεντὸς γεντὸν αὐδ' εἰδέναι φίλῃ :

Probus verecundari vir probum solet :

Secundum Euripidem in Iphig. Aul. Nece-
hunc solum, sed & seipsum : quo fiet, ut non e-
rubescat coram alijs, auctore Theophrasto.
Nam, ut Plautus dixit in Trinummio : Is est homo
homini pudico, meminisse officium suum. Pudor
enim malignitatem vincit : teste Liviō : &
Chrysostomus loquitur, frenum est vitiorum
& verecundia, moderatrix cupiditatum, secun-
dum Ciceronem. Nam ubi studium verecun-
diae est, cupiditas servit rationi, secundum Va-
ler. Maximum : adeoque, secundum Platonem,
inter verecundos veretur DEVS. Contra au-
tem verum est Plautinum illud in Bacchidibus
Ego illum perisse dico, cui quidem perijt pudor. Nam
secundum Diphilum :

Impudentia
nat, aut, gen v
Xenophon, u
omnium viti
candisum po
mulatritia de
est, quem tu co
suo hoc mihi
laude verecu
tentia egregi
illa lib. 4. c. 5
neth consilij
magistra in m
alienis : omni
razilem prae
Quid amabi
pucra, & qu
verecundia i
vera, & mini
indolis inde
malorum : p
cuius gloria
cuius virtutis

ist. 25. N
o : excep
trienduse
no duras

Hugo: So
ui noluit
tenander:

probu.
la: :
et:

Aul. Nece
r, vi non e
neophrabo
o: Is est hom
m. Pude
iuiuo: & n
vitiourum
um, secun
n verecun
ndum V
Platonem
Contra au
icchidib
dor. Nam

Qui nec reformidare, nec erubescere

Scit impudentia omnis hic primas habet.

Impudentia autem verè est, vt Euripides nomi-

nat, *αἰσχρὸν νόσος*, id est, *morbis pessimus*: & vt

Xenophon, *μεγίστη ἐφ' ἅπαντα τὰ ἀσχετὰ ἡ γὰρ*,

omnium vitiorum dux maxima. Nam quis pec-

candi suum posuit sibi? quando recepit Eiectum si-

mulatrua de fronte ruborem? Quis nam hominum

est, quem tu contentum videris vno Flagitio? Vt de

suo hoc mihi largiatur Satyricus. Caterum de

laude verecundiæ notetur vna, aut altera sen-

tentia egregia. Cuiusmodi est Valerij Maximi

lib. 4. c. 5. Verecundia parens est omnis ho-

nesti consilij: tutela solennium officiorum:

magistra innocentiae: cara proximis: accepta

alienis: omni denique loco, & tempore fauo-

rabilem prae se ferens vultum. Et Bernardi hæc:

Quid amabilius verecundo adolescente? quam

pulchra, & quam splendidagemma morum est

verecundia in vita, & vultu adolescentis: quam

vera, & minimè dubia bonæ spei nuncia: bonæ

indolis index: virga disciplinæ: expugnatrix

maiorum: propugnatrix puritatis innata: spe-

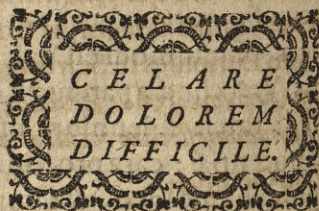
cialis gloria conscientiae: famæ custos: vitæ de-

cor: virtutis sedes: virtutum primitiæ: naturæ

laus:

laus: insignetotius honesti. Eteiusdem aliter
 Quantum DEO displicet peccatorum im-
 dentia: tantum verecundia placet. Et Am-
 sija in Officijs: Verecundia quum sit om-
 bus aetatibus, personis, temporibus, locis ap-
 tamen adolescentes maximè decet. Item
 citia comes est verecundia: ciuius societate
 stitas ipsa tutior est.

Symbolum VII. DECENTII

[Golz. Miser dolor, qui in tormentis non habet
 vocem.]

DIFFICILE est animi semper CELARE DO-
 LOREM:

Nec facile est tristi fingere mente iocum.

Coecilij sententia est apud Gellium: Is dicitur
 miser est, qui arumnam suam nequit occultare.
 Ex qua sumptum esse apparet hoc Symbolum

quod monet, DIFFICILE ESSE, DOLO-
REM CELARE. Nam, vt Naso canit:

Difficile est imitari gaudia falsa:

Difficile est tristi fingere mente iocum.

Et Tibullus:

Non bene mendaci risus componitur ore:

Nec bene sollicitis ebria verba sonant.

Et Cornelius Gallus:

Certe difficile est, abscondere pectoris astus:

Panditur, & clauso sapius ore fremit.

Sic Bernardus: Miseria nulla maior: quàm fal-
sa letitia. Sed quantò quidem difficilius est ce-
lare dolorem: tantò sapientiùs hoc habetur.

Præclare enim Euripides in Scirone:

τοιοὶ ἀποκρύπτουσιν οἰκείας βλάβας:

Sapiens homo domesticum occultat malum.

Et in Oedipo:

ἐμαρτυρεῖν τὸν αἶδρα τὰς αὐτοῦ τύχας

ὡς πάλαι ἀμαρτῆς: τόδ' ἀποκρύπτεσθαι σοφόν:

Sortem palam suam omnibus testarier

Stultum puto: celare prudentem decet.

Sic Menander:

οὐκ ἐμὸν αἰοῖσιν λαογαίεσσαν ἀτυχίαν

εἶναι: ἀλλὰ καὶ τετραγύπην φημὶ δεῖν:

Non est meum, latens aperire sic malum

Cunctis: sed occultandum semper hoc puto.

Et

Et Sophocles :

μη' απ' εἰρε πολλοῖς τὸν παρόντα δαίμονα :
 σιγῶ μιν γὰρ ὅτι θριβεῖται ὡρεπον :

*Quorsum attinet euulgare fortunam omnium
 Malam ; silendo quam lugere conuenit.*

Et Pindarus : χαλῶν μὲν μοῖραν, καὶ περ πάλιν ἐς μέ-
 γ' ἔτι πάντ' λαῶ δεικνύουσι : εἰ δὲ τις αὐθρόατος
 θεόσδοτος ἀγληκηκότα ὡρεστύχη ; ταῦτα οὐ
 χρύσειον ἔοικεν : Bonarum quidem rerum fortunae
 ac iucundarum coram oportet toti populo
 clarare : at si qua diuinitus grauior contigit
 hominibus fortuna, eam abscondere conuenit.
 Et Seneca in Epist. 92. Stultius nihil est, quam
 famam captare tristitiæ. Sed nihil tamen
 præcipuè dolendum cuiquam in eo, quod acci-
 dit vniuersis : vt M. Cicero scribit ad Torquatum :

præsertim quum intelligas, nihil pot-
 fici posse: in quo sanè confici frustra do-
 lore, summa est stultitia: teste

eodem Cicerone

Tusc. 3.

Symbo

Symbolum IIX.

FL. CLAVDII IVLIANI

APOSTATAE.

[Golz. Turpe est sapienti, cum habeat animum, captare gaudia ex corpore.]

Ille magis dolet, & PATITVR MAGIS ille dolendo;

MARTE SVO PETITVR *quisquis, & arte sua.*

Tanto Christianorum odio flagrasse Iulianus Imperator scribitur: vt non modò religionis, sed literarum quoque studia, & vnà cum his omnes honores Reipublicæ, & militiæ ijs interdixerit: subindè vsurpans sermone illud: *καὶ τοὺς πέποις βαλλόμεθα*, id est, Pennis ferimur proprijs. Nimirum veritus illud: ne tela ab his sumpta aduersus se postea iacularentur: vt Luciani verbis vtar: néve à numinum cultu ita transirent: vt Ammianus Marcellinus loquitur. Nam hoc est pennis feriri proprijs: quem-

Cc admo.

34. CAES. ROM. GRAECORVM
admodum Hannibal apud Lipium lib. 2.
se artibus peti conqueritur. Graec enim est
telis confici: & in suum quasi mucronem
currere: & suo gladio iugulari: vt est apud C.
micum. Quod etiam alludit Ouidius in Hero.

Heu patior telis vulnera facta meis.

Quodd accidit Mario: qui vnus fuit è xxx. rannis: quem miles per infidias adoriens: Hæc est (inquit) gladius, quem ipse fecisti. Nam Marius ante imperium faber ferrarius fuerat: & eius opera militis vsus in officina ferraria: ut scribit Trebellius Pollio. Et Plutarchus memorat Brasidam ducem, educto è corpore suo eodem confodisse eum, qui miserat. Sicigitur Iulianus Cæsar, Christianæ religionis studiū abolendæ, gentilium sacra renouari, & templā aperiri voluit: & Christianis, ne literas docerent, aut docerent, omninò interdixit: ne quæstum ex ijs artibus facerent, quarum religionem respuerent: aut ne doctrinis gentilium eruditi, aduersus eos abuterentur. Sed & Christianum appellans, Galilæum ad contumeliā nominauit: quem in extremo spiritu illudit: quum moriens: vicisti (inquit) Galilæe vicisti. De qua ita scribit D. Hieronymus: Iulianus septem annos, in expeditione Parthica, aduersus Christianum euomuit: & iuxta fabulas poetarum suorum

reſiſe lacerat
 vtiſſe ſolebat
 illo ſenſit : &
 contomilijs
 minus Marco
 reſert : qui mi
 apud ſe conq
 rem bellicoſi
 non aurum.
 adeo fuiſſe t
 ructus in qua
 phone reſpi
 poſſet. Qua
 apud quos tr
 eſt Xenoph
 propalam :
 aur ad vrina

seetise laceravit: & Nazarenum nostrum, vel,
 ut ipse solebat dicere, Galilæum, statim in præ-
 lio sensit: & mercedem linguæ putidissimæ,
 conto in ilijis perfossus, accepit. Caterum Am-
 mianus Marcellinus aliud eiusdem Symbolum
 refert: qui militibus, de salarijs non acceptis,
 apud se conquestis, subinde dixerit: Imperato-
 rem bellicosum, ac vigilantem, ferrum habere,
 non aurum. Zonaras verò scribit, cum in victu
 adeo fuisse temperantem: ut & naturalia illa,
 ructus inquam, & sputa, ferè euitaret: Philoso-
 phone respirandum quidem esse dicens, si fieri
 posset. Qua in re imitatus fuisse videtur Persas:
 apud quos turpe quodammodò haberi auctor
 est Xenophon: tam expuere, quàm emungi
 propalam: itémque flatibus videri refertum,
 aut ad urinam profundendam secedere.

Symbolum IX.

FL. IOVIANI.

Sit CHRISTVS VITAE SCOPVS, &
meta salutis:

Non errat, vitæ cui scopus ille placet.

FL. Iouianum principem, & Imperatorem
 fuisse Christianissimum, Symbolum hoc
 eius testatur: CHRISTVS VITAE MEAE
 SCOPVS. Qui sub Iuliano Cæsare baltheum
 ponere, & de vita periclitari, quàm à Christo
 deficere, maluit: Sed & eo ipso paulò post in ac-
 extincto, Imperator militari fauore salutari
 imperium primò abnuitt: quòd se gentilibus im-
 perare nolle diceret. Verùm militibus tandem
 se Christianos esse acclamantibus, imperium
 haud inuitus suscepit: & statim gentiles tem-
 claudere, & cruenta omittere sacrificia impe-
 uit: ac præterea congiarium à Constantio
 Magno institutum, quod à Iuliano abrogatum
 fuerat, Ecclesiæ reddidit: vnum SCOPVM
 TAE SVAE CHRISTVM prædicans: quem
 propositum esse oporteat Reipublicæ moderat-
 tori: quòd intueri, & quòd cursum suum dirigere
 debeat. Nam omnis Christi actio, nostra est in-
 stitutio: quem imitari viuendo tutissimum est
 secundum Augustinum. Quippe qui, vt Bernar-
 dus loquitur, origo est omnium virtutum, &
 quidem & prudentia vera in Christi doctrina

& iustitia in
 ra, & fortitu-
 quoniam nil
 liquò: nisi illu-
 ducaturque, co-
 ri fas est: qui
 ta coeli, & re-
 dum: adeò
 stum peruen-
 Apostolus no-
 Christus (in-
 nobis præscr-
 subsequam u-
 proficiendi
 & clarissimi
 Quid autem
 Qui quum
 lis: Optimu-
 totos confo-
 rum, ac vitæ
 Augustinus
 minem, q-
 Nam omni-
 pit, quæ co-
 sustinuit, c-
 lis quærere
 felicitas. E-
 & io

& iustitia in misericordia, & temperantia in vi-
 ta, & fortitudo in passione eius conspicitur. Sed
 quoniam nihil prodest studium perueniendi a-
 liquò: nisi illud, quod eò, quò intendas, ferat de-
 ducatque, cognôris: in solum Christum intue-
 ri fas est: qui est via, veritas, & vita: adeòque por-
 ta coeli, & requies animæ, secundum Bernar-
 dum: adeò vt non nisi per Christum ad Chri-
 stum perueniatur, teste Augustino. Sic D. Petrus
 Apostolus nos Christi exemplo viuere monens:
 Christus (inquit) pro nobis iniuriam passus est:
 nobis præscriptum relinquens: vt eius vestigia
 subsequamur. Nam is perfectò honestissimus
 proficiendi modus esse videtur: qui ab optimi,
 & clarissimi cuiusque imitatione proficiscitur.
 Quid autem Christo melius est, aut illustrius?
 Qui quum sit forma, & imago DEI immortalis:
 Optimum sanè fuerit, nos ad eius imaginem
 totos conformari: & ab eius simulacro, mo-
 rum, ac vitæ lineamenta ducere. Rectè igitur
 Augustinus: Tota vita Christi in terris, per ho-
 minem, quem gessit, morum fuit disciplina.
 Nam omnia bona mundi Christus contem-
 pit, quæ contemnenda docuit: & omnia mala
 sustinuit, quæ sustinenda præcepit: vt nec in il-
 lis quæreretur felicitas: nec in his timeretur in-
 felicitas. Et Bernardus: Planè dignus est morte;

qui tibi, CHRISTE, recusat viuere : & qui
tibi non sapit : is desipit : & qui curat esse, nisi pro-
pter te ; is pro nihilo est, & nihil est. Propter
ipsum, DEVS, fecisti omnia : & qui esse vult
& non tibi ; is nihil esse incipit inter omnia.

Item : Ne mundi gloria, aut carnis voluptas
aliqua abducatur ; dulcescat tibi pro eo sapien-
tia Christus : ne seducaris Spiritu mendacii, &
erroris ; illucescat tibi veritas Christus : ne
uersitatibus fatigeris ; confortet te virtus Chri-
stus.

Symbolum X.

FL. VALENTINIAN.

[Colz. Francum amicum habeto, vicinum
habeto.]

PRINCEPS sit populi SERVATOR IVSTVS
& equus :

Iustitia vires temperet ille suas.

*Si iuris simul est dux, iustitiæq; minister:
Iustitia, & iuris cura sit una duci.*

Celebre est, & vulgo decantatum Deliacum
illud epigramma: quod Aristoteles refert
libro Nicomacheorum primo:

χάλιστον τὸ διχαμότατον: λῶσιν δ' ὑγίαινην

ἥδιον δὲ πέφυχ' ὅτις ἐρεῖ τὸ τυχεῖν:

Iustitia est formosa: valetudo bona res est:

At incunda, frui, quod quis habere cupit.

Quod iisdem ferè verbis, sed muratis numeris,
sic protulit Sophocles in Creusa:

χάλιστον ὅστι τῶν δικῶν πεφυκέσθαι:

λῶσιν δὲ ζῆν αἰῶσιν: ἥδιον δ' ὅττω

πάρῃ λήψις, ὧν ἐρεῖ καὶ ἡμέραν.

Et Plato lib. 2. Politicorum: πάντες (inquit) ἐξ

αἰὸς ἐσμ' ὁ ὑμῖν, ὡς χαλὸν ἢ μέν σωφροσύνη τε,

καὶ δικαιοσύνη, χαλεπὸν μέν τοι, καὶ ὀπίπτονον: Omnes

uno ore canunt, quàm pulcra sit res, & honesta

temperantia, ac iustitia: sed difficilis ea tamen,

ac laboriosa. Sic Aristoteles lib. 5. ad Nicoma-

chum: χαρίσθην (inquit) τῷ ἀρετῇ εἶναι δοκεῖ ἡ

δικαιοσύνη: καὶ ὅτ' ἴσασιν, ὅτ' ἐὰν ὅττω θαυμαστός:

Præstantissima omnium virtutum esse videtur

iustitia: & secundum Euripidem:

Nec tam Hesperus, nec Lucifer mirandus est.

Et M. Cicero in Officijs lib. 3. Iustitia omnium

est domina, & regina virtutum. Et libro primo
 Iustitiæ inest splendor virtutis maximus: ex
 una virtute viri boni nominantur. Et ibidem
 Fundamentum perpetuæ commendationis
 famæ est iustitia: sine qua nihil esse potest la-
 dabile. Sed & Pindarus apud Athenæum
 σέον ὄμμα τὸ δ' δίκης, καὶ χρυσεόν τε σέον δι-
 σίνης; id est, aureum oculum, & auream faciem
 iustitiæ nominat. Et Orpheus in hymno
 quem inscripsit, Iustitiæ suffimentum, ὄμμα δ' ἰ-
 κης ἀγλαομόρφῳ appellat. Polus verò Lucanus
 Pythagoræus Philosophus, in libro de iustitia
 δοκεῖ μοι (inquit) τῷ ἀνδρῶν τὰν δικαιοσύνην
 τέρα τε, καὶ πηλυτὰν τῷ ἄλλων ἀρετῇ τε σέον
 ἀτερ γε ταύτας, ἔπεσάφρονα, ἔτε ἀνδρείον, ἔτε
 μόν οἶόν τε εἶναι. ἀρμονία γὰρ ὅτι, καὶ εἰρήνη τὰν
 ψυχῶν μετ' εὐρυθμίας. δηλοφανέστερον δὲ καὶ γὰρ
 τὸ ταύτας κράτος, ἐταίρῳ ἡμῖν τὰς ἄλλας
 μετ' ἑκὼν γὰρ ἔχοντα αὐτὰν τὰν ὀφέλειαν, καὶ π-
 εῖα. ἀδὲ ποτ' ὅλα τὰ συστάματα, καὶ ἐν πλάτῃ
 κόσμῳ μὲν ὦν αὐτὰ τὰν ὅλων ἀρχὴν ἀφ' ἧς
 τε σέονα τε, καὶ ἀρμονία, καὶ δίκη, γένεσσι πᾶσι
 ἔτω. μαρτυροῦντων ἐν πόλει δὲ εἰρήνη τε, καὶ
 μία δικαιοσύνη κέκληται. ἐν οἴκῳ δ' ὅτι ἀνδρὸς μὲν καὶ
 γυναικὸς ποτ' ἀλλόλως ὁμοφροσύνη: οὐκ εἰδὲν δὲ πο-
 τε σέοντα εὐνοία: δεσπόσαν δὲ ποτὶ θεράποντας καὶ
 μονία. ἐν σώματι δὲ, ὁρᾶται καὶ ἅπανι ἀγαπᾶται

Cc s partes

partes ita regit, & tuetur: efficiens omnia inter
se amica, & concordia: quid ni communis o
mnium parens, & altrix omnium suffragijs pra
dicetur? Haftenus Polus. Cæterum tanta iusti
tiæ utilitas est, & necessitas: vt sine ea non pos
sit constare vitæ humanæ societas, & commu
nitas. Vnde Plato eam nominat, *ἐμμη πόλει*,
est, fulcrum ciuitatum: Et in Protagora iusti
tiam, ac pudorem, duo vitæ humanæ vincula
atque ornamenta maxima appellat. Cuius pro
fecto vis maxima est non solum inter leges &
iudicia, & instituta Reipublicæ: sed & in
priuata, ac solitaria: vt ne illi quidem, qui male
facio, ac scelere pascuntur, possint sine vlla par
ticipula iustitiæ viuere: vt egregiè hoc explicat
Cicero in Officijs. Quanquam verò omnibus
hominibus iustitia ad rem gerendam necessa
ria est: quum boni viri sit, vt Euripides monet, *ὅτι
δὲ καὶ ὁ πῶς ἐστὶν*, id est, iustitiæ inseruire: quumque
egregium sit in primis, vt foris, ita domi; vt in
magnis, ita in paruis; vt in alienis, ita in suis ag
itare iustitiam, teste C. Plinio secundo: tam
summum in regibus, & principibus bonum est,
iustitiam colere: vt Gregorius scribit: quippe
sine qua ne Iupiter quidem principem agere pos
test, vt Viues dixit. Ex quo Pindarus Iouem So
terem facit vnâ habitantem cum Themide:

REGEN
modo inter
Stromatur
quum sum
magistratus
in ore habu
trādu
est, a PR
TARI CV
Zonaram l
Nam, vt C
initio ben
sola, vt Au
& vt Salom
bonorum
Gregorius
lorum: tut
peries aër
solatium
dium
de

REGEM SERVATOREM IVSTVM hoc
 modo interpretans ; vt refert Clemens libr. 5.
 Stromatum. Sic & Valentinianus Imperator,
 quum summus esset iustitiæ cultor : & iniustos
 magistratus, ac iudices seuerè puniret : subinde
 in ore habuit dictum illud: τὸν κρατὺν τῆς ἀπα-
 τῆς καὶ τῆς ἄλλων δικαιοσύνης φροντίζειν, id
 est, A PRINCIPE IN PRIMIS FLAGI-
 TARI CVRAM IVSTITIAE : vt est apud
 Zonaram lib. 3. Rectè quidem illud, vt videtur.
 Nam, vt Cicero refert, fruendæ iustitiæ causa,
 initio benè morati reges constituti sunt : qua
 sola, vt Augustinus ait, sustentatur Respublica :
 & vt Salomon, stabilitur thronus: quæ omnium
 bonorum causa est. Benè itaque, & eleganter
 Gregorius : Iustitia regis (inquit) pax est popu-
 lorum: tutamen patriæ: immunitas plebis: tem-
 peries aëris: serenitas maris: terræ fecunditas:
 solatium pauperum: cura languorum: gau-
 dium hominum: hæreditas filiorum;
 denique ipsa sibi met spes beati-
 tudinis futuræ.

Symbolum XI.
F. L. VALENTIS.

[Golz. Suspicionibus securus.]

*Qui nimis est facilis dux, & placabilis ira:
Cultor iustitiae non solet esse bonus.*

A Pud Zonaram, lib. 3. Annalium, Valentini
Imperatoris hoc Symbolum legitur :
παρὰ μετὰ τὴν ἐμὴν & ὁρῶν, καὶ τὴν δικαίαν μετὰ
παρὰ, id est, QVOD QVI AB IRA, IS
IUSTITIA FACILE DIMOVEATUR.
Periinde vt & Domitianus Caesar principem
eum, qui non subindē multos puniret, fortun-
tum magis, quā bonum esse dixit : propterea
quod, vt Lactantius ait, nullum imperium sine
seueritate esse possit. Fuisse autem inexorabilis
iracundiae vterque perhibetur Caesar : ac prae-
terea conscientia timidus, suspiciosusque in o-
mines, ac crudelis. παρὰ γὰρ δ' αἰχρὸν, φονικὸν, & λαοφ-
δόν.

Ac verum quidem est, persæpè irascen-
dum esse magistratui, iustitiæ gratia: vt Sosispha-
nes monet apud Stobæum: δὲ ὀργὴν, ὡς ἐν
ἀλλοτρίῳ: vel, vt Sophocles:

ὅτι τὸ δικαίον μέγα λαΐζει φρονεῖν:

Proiure, iustitiæ esse animosum licet. Siqui-
dem non irasci ob eas causas, ob quas irasci o-
porteat, stultorum est: & omninò eorum, qui
omni sensu carent: quique nulla iniuria com-
mouentur in se, vel in suos: quod admodum est
seruile: & non minus contra officium: quàm
temerè irasci, id est, ob eas causas, ob quas non
deceat, & ijs, quibus nō oporteat, aut plus, quàm
oporteat. Itaque Aristoteles in Nicomachicis
laudat iram moderatam: quàm *φραδότης* vo-
cat: cuius munus est, ὀργίζεσθαι, ἐφ' οἷς δέῃ, καὶ οἷς
δὲν: ἐπὶ δὲ καὶ ὅτε, καὶ ὅπου, καὶ ὅσον χρόνον: id est, ira-
sci, quibus de causis, & quibus oporteat, ac præ-
terea quomodo, & quando, & quandiu oport-
teat. Quem sanè modum designare, & certis
quali finibus circumscribere, admodum diffici-
le est: vt ne ab homine quidem considerato, ni-
si ex singulis factis, & personis, & temporibus iu-
dicari hoc queat. Eam verò irā Academici vete-
res totam fortitudinis dixerunt: & à natura uti-
liter attributam hominibus. Quomodo & Plu-
tarchus σύμμαχον ἀρετῆς ὀργὴν, iram virtutis fo-
ciam

ciam appellat: *χρησιμον ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐν
 τῷ αἵματι*, tum in bello, tum in Republica ad mi-
 stranda vtilem. Neq; sanè hoc sine causa quod
 non irasci sceleribus, ac vitijs (vt dixi) igna-
 dissoluti potiùs esse videatur: quàm viri for-
 & iusti: qualè nemo vir bonus magistratûz
 animo ferat. Sed neq; tamen ita temerè irascen-
 dum est, aut immoderatè, sed cōsideratè ac mo-
 deratè: adeoq; ira vtendum tanquam militis
 tanquam Imperatore: secundum Senecam. Mi-
 ximè autè prohibenda est ira in puniendis
 dem nunquam, qui iratus accedit ad poenam,
 mediocritatē illam tenebit: quæ est inter nimiam
 & parum: vt cauendum sit diligenter, ne nimis
 sit poena, quàm culpa: vt M. Cicero præcipit
 Officijs. Nam vbi est feruida vindicta, non
 temperata iustitia: secundum Cassiodorum.
 Quo fit, vt plus sæpè ira exigat in vindicta, quàm
 accepit in iniuria. Itaque ira quum delinquenti-
 tium culpas insequitur; non debet menti, quàm
 domina præire: sed post rationis tergum quum
 ancilla famulari: teste Gregorio in Moralibus.
 Præcipuè verò iustis irasci non conuenit: vt
 Pentheus monet apud Euripidem in Bacchis.
τοῖς μὲν δὲ δικαίοις ὀχλὸς θυμὸς οὐκ ἔσται.
 Sed nec ob leuem causam iracundum se eni-
 bere fas est: secundum præceptum illud Epistolæ
 charmi:

charmi: *Quod
 est Propheta
 re. Conce
 culpa est.
 in Officijs
 irasci debe
 rei mouea
 non virtu
 Et Bernar
 sed nunqu
 sit iustitia
 damnatur
 tum, vt A
 est ira (vt
 excitat: al
 hac ex vir
 mentis ex
 nobis, au
 peccamu
 pimus: re
 stris vitij
 raus: Si i
 proficit:
 scuntur.
 peccat. F
 nat: & n*

charmi: *μη ἐπὶ μισοῖς αὐτὸς αὐτὸν ὀξύνει* *del-*
ne. Quod si verò irascendum est: sequendum
 est Propheta illud: Irascimini, & nolite pecca-
 re. Concedit ille, quod naturæ est: negat, quod
 culpa est. Quod dictum Ambrosius explicans
 in Officijs: Irascimini (inquit) ubi est culpa: cui
 irasci debeatis: Fieri enim non potest: ut non
 rei moveatur indignitate magistratus: alioqui
 non virtus, sed lentitudo, & remissio iudicatur.
 Et Bernardus: Iustitiæ vigor semper sit feruidus,
 sed nunquam tamen præceps: quò nimirum
 sit iustitia temperata. Quoniam præceps ubique
 damnatur iudicium; sed potissimum in exi-
 tium, ut Augustinus loquitur. Sic nimirum alia
 est ira (ut Gregorius scribit) quam impatientia
 excitat: alia quam zelus reformat. Illa ex vitio,
 hæc ex virtute generatur. Ira per vitium oculos
 mentis excæcat: ira autem per zelum turbat. Si
 nobis, aut alijs delinquentibus irascimur, non
 peccamus: nam si alios sic, ut nos, amare præci-
 pimus: restat ut sic eorum erroribus, sicut no-
 stris vitijs irascamur. Ex quo rectè Chrysosto-
 mus: Si ira (inquit) non fuerit: nec doctrina
 proficit: nec iudicia stant: nec crimina compe-
 scuntur. Itaque qui cum causa non irascitur,
 peccat. Patientia enim sine ratione vitia semi-
 nat: & negligentiam nutrit: & non solum ma-
 los

los, sed etiam bonos ad malum inuitat. Et paulò post: Qui cum causa irascitur; non frater irascitur, sed vitio: qui verò irascitur fratri; recipiendo ad naturæ communionē, vel fidei unitatem: reus erit iudicij. Et alibi: Nec iustitia sine misericordia est iustitia, sed crudelitas: nec misericordia sine iustitia est misericordia, sed lenitas. Et Bernardus: Non irasci, ubi irascendum est, nolle emendare peccatum est. Sic Lactantius de ira: Irasci (inquit) rationis est: si quidem auferuntur delicta; & refrenatur licentia: quod vtrique iuste, sapienter vtrique fit. Et alio in loco: Neque iudex, aut magistratus, nec iam dare potest peccatis: quia voluntati ferunt alienæ: DEVS solus potest: quia est legislator, dispensator, ac iudex. Quò & Seneca illud persequitur: Tam omnibus ignoscere crudelitatem, quàm nulli. Et M. Ciceronis istud: Severitas salutaris inanem vincit speciem clementiae.

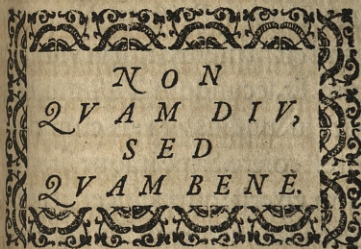
Item eiusdem hoc in Officijs: Nihil est modè dabilius, nihil magno, & præclaro viro dignius, placabilitate, & clementia: quæ ita probanda est: vt adhibeatur Reipublicæ causa seueritas sine qua administrari ciuitas non potest.

★ ★
★

Symbo

Symbolum XII.

FL. GRATIANI.

NON, QVAM DIV *vinas, refert*; SED QVAM
BENÈ:

Nam sat diu vivis, modo si vinas benè.

VTinam tam diu vixisset, quàm benè impe-
rauit Fl. Gratianus Cæsar: princeps sanè re-
giosus, ac bonus: & vt Homericò versu vtar:
αμφοτεροι βασιλεὺς ἀγαθὸς, κρατὺς τ' ἀρχμητῆς:
Tam bonus imperio rex, quàm dux fortis in armis.
Sed breue tempus ætatis, satis longum ad benè
vivendum ratus: suo quodam Symbolo vsus
fuisse scribitur: quod vetus Poëta hoc modo
probat:

NON QVAM DIV, SED QVAM BE-
NÈ *vinas, cogita.*

Nam, secundum Plautum in Trinummo, vt
De benè

benè viuitur, diu viuitur. Et, secundum Chrysostomum, diu vixit, qui paucis annis multa tanta lucrificat, benè viuendo. Etenim vt statuerimus, non anni, & dies faciunt, sed animi vt Seneca scribit in Epist. 62. Neque enim vult is, cui nihil est in mente, nisi vt viuatur, secundum Socratem. Et, secundum Tullium, qui nihil habet in vita iucundius vita: is cum virtute vitam non potest colere. Sæpè itaque fit, vt qui diu viuit, parum vixerit: quia scilicet benè non viuendum Seneca auctore in Epistol. 50. Quinimodò, vt idem scribit, sæpè in hoc est benè viuere, ne diu viuas. Nam &, secundum Aristoteli, melius est benè viuere, quàm vita. Et, secundum Iamblichum, ὃ τὸ ζῆν ἔστι πλείονος ποιοῦν ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν: non vita maximi est faciendum, bona vita. Quandoquidem, vt Publius ait:

In vita longa multa accidunt, quae noli.
μακρὸς γὰρ αἰὼν συμφορὰς πολλὰς φέρει:

Quid longa vita fert, nisi multum mali?
vt Menander dixit. Et, vt Sophocles:

ὃ δ' εἰ μὲν ἄλγος, οἷόν η' πολλὴ ζῶν:

Quàm longa vita, nullus est maior dolor.
Sic & Seneca in Hercule Oetreo:

— *mortis habet vices,*

Lentè quum trahitur vita gementibus.

Sicigitur non, vt diu viuamus, curandum est

sed vt bene
vire: homo
ria viueret
irreparabile
quis perire
ne sit spaci
ria bene a
si non effe
tam amen
lis, ad sum
ret: Exqu
quit) breu
pro C. Ra
lum natu
Neque er
& spiritu
que viget
posteritas
tuetur: v
Et in Cat
tanta cor
riam per
ritatem a
multò fu
vilolabo
scio quo
semper i

sed vt benè. Benè autem viuere, est honestè vi-
 uere: honestè autem viuere, cum laude, & glo-
 ria viuere. Sic breue, secundum Maronem, &
irreparabile tempus omnibus est vitæ: adeò vt si
quis peruenat vsque ad summam ætatem, tamen bre-
ue sit spacium, vt est apud Comicum. Sed memo-
 ria benè actæ vitæ est sempiterna: quæ profectò
 si non esset longior, quàm hæc vita: quis esset
 tam amens; qui maximis laboribus, & pericu-
 lis, ad summam laudem, gloriàmque contende-
 ret? Ex quo rectè M. Cicero pro Sestio: vita (in-
 quit) breuis est: gloriæ cursus sempiternus. Et
 pro C. Rabirio: Exiguum nobis vitæ curricu-
 lum natura circumscripsit: immensum gloriæ.
 Neque enim vita hæc dicenda est: quæ corpore
 & spiritu continetur: illa inquam, illa vita est:
 quæ viget memoria seculorum omnium: quam
 posteritas alit: quam ipsa æternitas semper in-
 tuetur: vt idem scribit Cicero pro M. Marcello,
 Et in Catone Maiore: Præstantes viri nunquam
 tanta conati essent: quæ ad posteritatis memo-
 riam pertinerent: nisi animo vidissent, poste-
 ritate[m] ad se pertinere posse. Nónne melius
 multò fuisset; ociosam ætatem, & quietam, sine
 vlllo labore, & contentione, traducere? Sed ne-
 scio quomodo animus erigens se, posteritatem
 semper ita prospicit: quasi quum excefferit è vi-
 ta, rum

ta, tum denique victurus sit. Quamobrem
tè solliciti sunt de vitæ diuturnitate: qui de
nestate vitæ parum sunt solliciti: quo ipso vitæ
maximè negligunt. Pulchrè enim Menander:

ἀμελῶν τὰ ζῆν ὁκνεῖ εὐσχημονεῖν:

Qui negligit vitam, haud honestè vixerit.

Sic & Varro in Modio scripsit: non eos opti-
mè vixisse: qui diutissimè vixerint: sed qui modis-
sissimè. Et Seneca in Epist. 49. Quæris, quod
amplissimum vitæ spacium? Usque ad sapien-
tiam vivere. Vivere enim in tota vita discen-
dum est: & quod magis mirandum est, in
vita discendum mori: eodem Seneca de
lib. de brevit. vitæ. Et Augustinus in lib. de
 doctrina Christiana: Plenitudo est, & beatitudo
perfecta: ut citò quisque intelligat; & bene-
uat. Sed si fortè utrunque non potest: melius
est benè vivere, quàm citò intelligere. Qui enim
benè viuit, meretur amplius intelligere: qui
lè viuit, & quod intelligit, perdit. Sed &,
mus habet:

Malè viuunt, qui se semper victuròs putant.
Semper enim prorogant in craftinum, si quid
est voluptatis, aut rei bonæ. Molestum autem
est, ut Seneca testatur, semper vitam inchoare
malè viuunt: qui semper vivere incipiunt: quia
semper illis est imperfecta vita: quidam tunc
vivere

vivere inci-
iudicas mi-
ris: quidam
perent: ut e-
monides di-
guum: sed a-
ca docet, vi-
est vitæ: qu-
cium, non vi-
net eiusdem
diu viuam
longa est vi-
animus sibi
testatem sui
benè vivat,
bus possit c-
nulli. Et Ep-
nesta est: vl-
ta est. Eribi-
non quàm
Item: Sapi-
quanta sit. I-
nè vivere
marum lib-

Non est (cr-
Sera nim

viuere incipiunt, quum desinendum est: si hoc iudicas mirum; adijciam, quod magis admire-
ris: quidam antè viuere desierunt: quàm inci-
perent: vt est in epist. 23. Sic verum est, quod Si-
monides dixit: quosdam tempus viuere exi-
guum: sed annos multos. Nam, vt idem Sene-
ca docet, vita si scias vti, longa est: sed exigua pars
est vitæ: qua nos viuimus: cæterum omne spa-
cium, non vita, sed tempus est. Sed & huc perti-
ner eiusdem sententia illa ex epist. 49. Non, vt
diu viuamus, curandum est: sed vt satis: animo
longa est vita, si plena est: impletur autem, quū
animus sibi bonum suum reddidit: & ad se po-
testatem sui transtulit. Et Epist. 22. Nemo quàm
benè viuat, sed quàm diu, curat: quum omni-
bus possit contingere: vt benè uiuant: vt diu,
nulli. Et Epist. 78. Vita non est imperfecta, si ho-
nesta est: vbicunque desines, si benè desinas, to-
ta est. Et ibidem: Quomodo fabula, sic & vita,
non quàm diu, sed quàm benè acta sit, refert.
Item: Sapiens cogitat semper, qualis vita, non
quanta sit. Non enim viuere bonum est, sed be-
nè viuere præclarè etiam Martialis Epigram-
matum libro primo:

Non est (crede mihi) sapientis, dicere, viam:

Seranimis vita est crastina, vine hodiè.

Et libro decimo :

*Ampliat et atis spatium sibi vir bonus : hoc est
 Viuere bis, vita posse priore frui.*

Symbolum XIII.

FL. VALENTINIANI

IUNIORIS.

[Golz. Nouos parans amicos, ne obliuiscaris veterum.]

Quo benè quis consuevit, AMICVS OPTIMVS esto :

Nescis quippe, nouus qualis amicus erit.

PLutarchus in libro de amico, & adulatore
 numum (inquit) sic amicum oportet habere
 reprobatum, antè quàm eo opus sit. Er Seneca
 Expedit iam probatos amicos amare: non amicos
 tos probare. Et in Epist. 3. Omnia cum amicis
 delibera: sed de ipso prius: nam post amicitiam
 credendum est, ante amicitiam iudicandum
 Sic & vulgatum illud, quia verum est, in pro-

verbium ve
 GAS. Quo
 pus esse pru
 de, atque co
 telligere; q
 gendi sint: c
 oporteat, qu
 xit. Quod &
 deligendos
 tiores haberi
 suis prohibe
 amicitiam
 deligere, qu
 & eleganter
 phlegma
 nes Laërtiu
 tem paras,
 contrahen
 petuò cont
 in Lelio: V
 niso in ani
 nere indig
 bus in ipis
 post: Ami
 eligendi:
 uerbiu

uerbum venit: DELIGAS, QVEM DILI-
 GAS. Quo monemur, in amicis diligendis o-
 pus esse prudentia: in iisdem verò diligendis fi-
 de, atque constantia. Plurimum enim refert in-
 telligere: quomodo amici & diligendi, & dili-
 gendi sint: quum eos sequi potissimum amicos
 oporteat, quos non pudeat elegisse: ut Bias di-
 xit. Quod & Euripides monet in Heraclidis: non
 diligendos esse amicos deteriores, si præstan-
 tiores habere liceat. Et Pythagoras in Symbolis
 suis prohibet cuius dextram porrigere: id est, in
 amicitiam vnumquemuis recipere: sed potius
 diligere, quem diligendum putes: quod pulchrè,
 & eleganter exponit Plutarchus *ὡς ἐλ τῆς πολυ-
 φιλίας*. Cum quo Solonis illud conuenit apo-
 phthegma: quod ex Apollodoro refert Dioge-
 nes Laërtius: *φίλος μὴ ταχὺ κτῶς δ' αὖ κτήσει,*
μὴ ἀποδοκιμαζέ: Amicos ne citò para: quos au-
 tem paras, ne repudia. Sic & Isocrates tardè
 contrahendas esse amicitias: sed contractas per-
 petuò conseruandas esse monet. Et M. Cicero
 in Lælio: Vna (inquit) hæc cautio sit, atque pro-
 uisio in amicitia: ut ne nimis citò diligamus:
 necne indignos: digni autem sunt amicitia: qui-
 bus in ipsis inest causa, cur diligantur. Et paulò
 post: Amici sunt firmi, & stabiles, & constantes
 diligendi: cuius generis est magna penuria: &
 iudicare

iudicare difficile est sanè, nisi expertum. Est
 tur prudentis, sustinere vt cursum, sic impetu
 benevolentia: quo vtamur in amicitia, quo
 aquis tentatis, sic aliqua ex parte periclitatis
 ribus amicorum. Et Plinius: vt Zeuxis lente
 gebat, quod diu duraret: ita diu explorant
 amicus, qui sit perpetuus futurus. Nam verum
 quod Aristoteles lib. 7. Eudemiorum scribit
 ἔδει αἰεὶ χρόνος φίλος: non est amicus absque
 temporis mora. Quippe, secundum Menan-
 drum:

χρίνει φίλος ὁ χρόνος, ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ:

Vt ignis aurum, tempus ita amicum probat.

Nec discrepat ab hac sententia Pindari illa in
 Pythijs: πειρώντι καὶ χρυσὸς ἐν βασάνῳ πέπει-
 νόθ' ὀρθὸς ἀδελφεὺς ἐπαμνήσθ' ἐοικός: id est, au-
 rum qui probat, in Lydio lapide probat:
 mens recta fratres laudat bonos, ac sinceros.
 Isocratis hæc in Parænesi: δοκίμαζε τὰς φίλ-
 τε τῆς ψυχῆς τὸν βίον ἀτυχίας, καὶ τῆς ἐν τοῖς κα-
 νοῖς κοινωνίας. τὸ μὲν γὰρ χρυσὸν ἐν τῷ πυρὶ δοκι-
 μάζει: τὰς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις ἀναμνήσκει
 μόνον: Amicos cum in vitæ calamitate, tum in pe-
 riculorum societate cognoscēs. Nam vt au-
 rum igne exploratur: Sic amicorum fides rebus
 aduersis declaratur. Quam sententiam M. Ce-
 cero ita expressit: vt aurum igne, sic benevo-

lencia fide
 neca: Aun-
 ros. Et Ou-
 Scilicet vt f-
 Tempori-
 C
 χρυσὸς
 χρυσὸς
 Aurum
 Probatu-
 Verum qu-
 esse possit:
 nec illud
 se quique
 quærat alte-
 enim parit-
 gregantur
 est inter pa-
 χρυσοῖον ὁρ-
 cum: & lin-
 Ex quo gen-
 μετρη: Sin-
 lib. 8. de le-
 ἀρετῆς, & ἰ-
 ad virtute
 in cunctis
 conciliat:

lentia fidelis periculo aliquo perspicitur. Et Seneca: Aurum ignis probat: miseria fortes viros. Et Ouidius lib. i. Trist.

Quilicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum:

Tempore sic duro est inspicienda fides.

Cui astipulatur Menandri hoc:

ἄλλος μὲν οἶδε δοκιμάζειν πρὸς πρῶτον:

ἄλλος φίλον ὡς εὐνοία χαρῶν κρίνει:

Aurum quidem probatur igne: Sed fides

Probatur ipso recta amici tempore.

Verum quum amicitia non nisi inter bonos esse possit: ut Cicero docet: tenendum est Senecæ illud præceptum: qui monet: ut primum se quisque exhibeat bonum: ac tum demum quærat alterum sibi similem, & æqualem. Pares enim paribus, veteri proverbio, facillimè congregantur: &, ut Q. Curtius scribit, firmissima est inter pares amicitia. ὁμοιον γὰρ ὁμοίῳ φίλον: ἔστι μὲν ὁμοίον ὁμοίῳ ἐφίλει: id est, Simile simili amicum: & simile appetit simile: teste Aristotele. Ex quo genere est illud: ὁμοιότης τῆς φιλότητος: Similitudo mater amoris: &, ut Plato lib. 8. de legibus ait, φίλον μὲν ὁμοιον ὁμοίῳ χαίρειν, & ἴσον ἴσῳ. Amicum est simile simili, quo ad virtutem, & æquale æquali. Quò fit, ut ea sit incommensurabilissima amicitia: quam morū similitudo conciliat: secundum Tullium in Officijs. Et pro

Dd 5 Planco:

Planco: Vetus est lex iusta, veræque amicitia
 ut idem amici semper velint: nec est ullum
 amicitiae certius vinculum: quam consensus,
 societas consiliorum, ac voluntatum. Quod
 iam Sallustianum illud pertinet: Idem velle
 quæ idem nolle, ea demum vera amicitia est.
 nimirum amicitia sit æqualitas: secundum Py-
 thagoram: ut amicus sit tanquam alter idem
 & amicitia vna anima, in duobus habitans cor-
 poribus: & amicorum communia omnia. Quæ
 si hoc modo vera sunt (vera autem quis esse do-
 bitet?) Satis manifestum est, veterem amicitiam
 & cognitum, nouo & inexplorato ferè ante-
 ponendum esse. Nam amicitia tantò est va-
 rior: quantò vetustior: quia facilè mutari non
 potest, quòd per secula longa custoditur. Si
 vera amicitia tantum inter bonos oritur, inter
 meliores proficit, inter optimos consumma-
 tur: ut Cassiodorus scribit in quadam Epistola.
 Quod & M. Cicero docet in Lælio: cuius verba
 integra huc ascribere libet: Existit (inquit) qua-
 dam quæstio subdifficilis: num quando amici
 noui, non indigni amicitia, veteribus sint ante-
 ponendi? ut equis vetulis teneros anteponere
 solemus. Indigna homine dubitatio. Non enim
 amicitiarum esse debent, sicut aliarum rerum,
 fatietates. Vererrima quæque (ut ea vina, quæ
 vetusta-

vetustate
 rumque
 diosialis
 nus exple
 runt, ut
 Ausappa
 dz: vetu
 Maxima
 nis. Atqu
 nem feci
 noneo, q
 intractat
 est anima
 consuetu
 rosis dele
 rius com
 tus in Tru
 Certe h
 Rom
 Qui v
 Quomoc
 pōvior, a
 tum vin
 melius sa
 nam rec
 que vetu

vetustatem ferunt) esse debent suauissima: verumque est, quod vulgo dicitur: Multos modios salis simul edendos esse: vt amicitia minus expletum sit. Nouitates autem, si spem afferrunt, vt tanquam in herbis non fallacibus fructus appareat; non sunt illæ quidem repudiandæ: vetustas tamen suo loco conseruanda est. Maxima est enim vis vetustatis, & consuetudinis. Atqui in ipso equo (cuius modò mentionem feci) si nulla res impediât; nemo est, qui non eo, quo consuevit, libentius vtatur: quàm intractato, & nouo. Nec modò in hoc, quod est animal; sed in ijs etiam, quæ sunt in anima, consuetudo valet: quum locis etiam ipsis montosis delectemur, & syluestribus; in quibus diutius commorati sumus. Hæc Cicero. Sic & Plautus in Truculento:

Certe hercle quàm veterrimus

Almini optimus est amicus.

Et in Casina:

Qui vtuntur vino vetere, sapientes puto.

Quomodo & Pindarus: αἰνεῖ (inquit) παλαιὸν μὲν οἶνον, αἰσθεῖται δ' ὕμνων νεωτέρων. Et Siracides: Nouum vinum, nouus amicus: si inueteraueris, melius sapiet. Amicum veterem ne deserito: nam recens ei par non est. Sic & Seneca: Quæque vetustissima in amicitia debent esse suauissima:

suma: Et alibi: Amicitia, quæ desinere po-
nunquam vera fuit. Et Menander:

ὅδ' εἰς ἐργασίης, ὅστις οὐκ ἀεὶ φίλῃ:

Non est amicus hic, qui amare desinit.

Nam, vt Aristoteles scribit lib. 7. Eudemiorum
ἡ φιλία τῶν βέλων, ὥς τῶν ἡ εὐδαιμονία τῶν ἀλ-
κῶν ἐστίν: Amicitia stabilium, felicitas est temp-
rantium. Nam vt virtus immortalis est: sic am-
icitia, quæ virtute conciliatur. Vnde rectè Lilius
lib. 10. amicitias immortales, inimicitias mor-
tales esse debere affirmat. Præclarè etiam Cato

Ignotum noto noli praeponere amico:

Cognita iudicio constant, incognita casu.

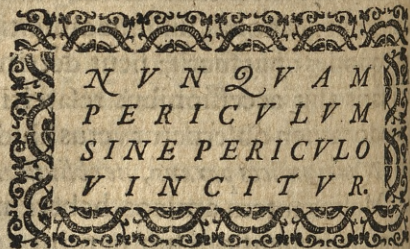
Item:

Damnaris nunquam, post longum tempus, amicus.
Et Philo apud Maximum serm. 6. Non, vt vi-
noua præstantiora sunt veteribus; sic amicitia
quò vetustior, eò melior est. Cæterum quæ
ita ratio comparata est vitæ, naturæque nostræ
vt alia ætas oriatur ex alia: maximè quidem opor-
tendum est: vt cum æqualibus possis viuere:
quibus cum tanquam è carceribus missus, cum
iisdem ad calcem (vt dicitur) peruenire possis.
Sed quoniam res humanæ fragiles, caducæque
sunt: semper aliqui acquirendi sunt, quos dili-
gamus, & à quibus diligamur. Caritate enim
beneuolentiæque sublata, omnis est è vita subla-
ta iu-

ta iucunditas: vt egregiè docet M. Cicero in La-
liode amicitia. Iraque nihil obstat, quò minus
etiam senes in adolescentium caritate aliquan-
do acquiescant: & nouas subinde amicitias ac-
quirant, quoties opus fuerit: sicut detrimenta
rei familiaris alijs accessionibus refarciri vide-
mus: modò tamen obseruetur vetus illud præ-
ceptum: *Nouos amicos parans, ne obliuiscaris ve-
terum.* Multos autem amicos habere multis
gloriosum, reprehensioni fuit nemini: vt Pli-
nius Iunior scribit lib. 2. licet aliàs notum est A-
ristorelicum illud: Amici multi, amicus nemo.
Solutus verò est, qui sine amico est: teste Augusti-
no lib. 6. de ciuit. Dei. Vnde Tyrannus ille in
Tragedia exclamat: φίλων ἔρημος ἀπόλλυμαι:
Pereo, ab amicis desertus. *φιλία γὰρ ὅστιν ἀνα-
γκασιότατον εἰς τὸν βίον: ὅτι αἰεὶ φίλων ἔσθαι αἰεὶ ἐλοι-
πὸν ἔστι, ἔχων δὲ λοιπὰ ἀγαθὰ πάντα:* Amicitia est
res ad vitam agendam necessaria: siquidem ne-
mo est, qui sine amicis vitam sibi optabilem esse
ducat: etiam si cæterorum bonorum omnium
copia circumfluat: vt scribit Aristoteles
lib. 8. Ethicorum ad Nicoma-
chum.

Symbo-

Symbolum XIV.
F. L. MAGNI MAXIMI

Perclitatur, qui fugit periculum:

NVNQVAM PERICVLVM SINE PERICVLO VINCITVR.

M. Tullius Cicero in Officijs monet ne feramus nos periculis sine causa: quod nihil esse possit stultius. Rectè quidem, vt videtur. nam, vt benè dixit Seneca:

Citius inuenitur periculum, quum contemnitur.
Et, vt Cyprianus, nemo diu tutus est, qui periculo proximus est. Sed &, vt Publius ait,

Nunquam periculum sine pericullo vincitur.
Et notum est Graecorum adagium:

καὶ εἰ ὁ νικῶν, καὶ ὁ νικητὴς πόλιν ἀνέσσει:

Flet victor, perijt victus, victoria tristis.

Sic & Augustus Cæsar aureo hamo conspectari dixit: qui magno sumptu, aut periculo

rebus paru

πᾶν τοι κα

periculum:

καὶ εἰ ὁ νικῶν

repiit scorp

aduerfione

dum Amb

enim facile

malum pra

vt Mimush

Non citò

Nam

Animu

Id est, qui in

Verum eni

midare, aut

quandoqu

peffione, p

verfatur: c

sunt & φοβ

sunt: quæ

ea generis f

nihilò duc

Nam, vt C

fequi, & ap

vtemur. Et

cula fortitu

rebo

rebus paruis dimicent. Nam, vt Theognis canit,
 πάντοι κίνδυνος ἐπ' ἑρμασι: *Cunctis rebus inest
 periculum:* & vt Alcæus, ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκόρπιος
 ὑποδύεται: hoc est, super omnem lapidem sur-
 repti scorpis. Itaq; cautione opus est, & anim-
 aduersione diligenti: quum temeritas sit, secun-
 dum Ambrosium, periculis se offerre. Neque
 enim facilè opprimitur malo, aut periculo: qui
 malum præcauet, aut periculum obseruat: &
 vt Mimus habet,

Non citò ruina perit, qui ruinam prætimet.

Nam, vt idem Mimus vult,

Animus qui vereri scit, scit tutò aggredi:

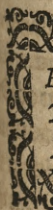
Id est, qui intelligit periculum, cauet periculum:
 Verum enim uerò non omne periculum refor-
 midare, aut cauere debet vir fortis, & sapiens:
 quandoquidem vera fortitudo in doloris per-
 fessione, periculique susceptione potissimum
 versatur: cui secundum Aristotelem, proposita
 sunt & φοβερά, id est, ea, quæ maximè terribilia
 sunt: quæ vno verbo mala sunt: cuiuscunque
 ea generis fuerint: quæ sanè contemnere, & pro
 nihilo ducere, magni animi, atque excelsi est.
 Nam, vt Cicero ait, res magnas, atque excelsas
 sequi, & appetere oportet: si fortitudinis partib.
 utemur. Et, vt Plutarchus, circa labores, ac peri-
 cula fortitudine opus est maximè, & patientia.

εὐχὸς

εὐκός γὰρ εἰς χειρὸν ταχὺ ἀράτῃν ἔχειν: *Fas est
 riclari, magna qui gerit:* secundum Sophocle-
 in Electra. Et, secundum Herodotum, *ἡ
 λα ἀράματα μεγάλοις κινδύνοις ἐτέλεσεν αἰσῶν
 magnæ res, magnis volūt suscipi periculis.* Qu-
 & Antigonus confirmat: qui ait *τὰ μέγιστα
 αἰέν μεγάλων κινδύνων ὄν εἶναι:* maxima bona
 magnis malis non existerē. Et Diogenes: *τὰ
 πλείονα ἀξία καὶ ἀνὰ χροιάτα κίνδυνοι γίνονται
 Circa res quæ maximi momenti, & maxime
 cessariæ sunt, pericula contingunt.* Quem
 modum enim, vt est apud Plinium, in Bra-
 ad Trophonium deum, iuxta flumen Or-
 menon, duo sunt fontes: quorum alter memo-
 riam, alter obliuionem adfert: ita ferē magni
 alicui bono, magni mali periculum efficit
 num. Quo autem maius est periculum in susci-
 piendo, aut perficiendo: eò factum ipsum ve-
 ditur clarius, atque illustrius: vt omnino pe-
 clitandum sit ei, qui periculum effugere con-
 Sic Terentius in Heautontimorumenos: *ἄλλοι
 (inquit) sine periculo facimus magnum, & ma-
 rabile.* Nam, secundum Plutarchum, si qui-
 tutum est, id solum verē laudatur: si quid ve-
 fit cum periculo: id quoq; parit admirationem.
 Virtus enim auida est periculi, vt Seneca
 &, vt Ouidius: *Apparet virtus, arguitur*

Maximè autē
 suo quisque
 vt Plinius lo-
 lum, & præ-
 amplior: &
 Q. Curtio li-
 impenditur
 tur, teste Liui-
 nophonteur
 & Epitaphia
 & Plinius. Item
 κινδύνους καλ-
 μαρτυροῦντες τ
 culoā boni
 quoque for-
 alperis, & per-
 vero in hoc p-

S
 FL T

Maximè autem placent periculo quæ sita : & in
 suo quisque periculo magnum habet animum :
 ut Plinius loquitur. Itaq; ubi paria sunt pericu-
 lum, & præmium : & secundis rebus fructus est
 amplior : & aduersis maius solatium : auctore
 Q. Curtio lib. 9. Nam & labor, periculùmque
 impenditur : vnde honor, & præmium spera-
 tur, teste Livio Dec. 1. lib. 6. Sed & verum est Xe-
 nophonteum illud : τὰς μὲν ἀγαθὰς τὰς εὖ δὲ διὰ
 τὴν ἐπιχειροῦντα, οὐ τὰς ἀνδρείους ἡ γὰρ εἶναι : τὰς δὲ κακοὺς,
 οὐ τὰς φοβούμενους. Item : οἱ μὲν ἐπιτάμβου τοῖς δεινοῖς τε, καὶ ἐπι-
 χαιρῶν τοῖς χυλῶς ῥηθῶσαι, ἀνδρείοι εἰσιν : οἱ δὲ ἀγ-
 μαῖνοι τὰς πάντων, δειλοί. Qui ad aspera, & peri-
 culosa boni sunt, fortes sunt : & qui mali, iidem
 quoque formidolosi. Et paulò post : Qui sciunt
 asperis, & periculosis benè vti, fortes sunt : qui
 verò in hoc peccant, formidolosi. Σπομνημ. 4.

Symbolum XV.

FL. THEODOSII MAGNI.

Ee

Eripere

Eriperetelum, non dare irato decet:

Sic adimere regnum, non dare, fas est improbi.

Quisquis magistratum committit improbi:

Ensem furenti nōne tradit in manum?

Iamblichus: *ομοίως ὅπισθα λές μαγομένην
μάχαιραν ἐ μοχθηρῷ δύναιμι.*

Communis testatur experientia: in be-
ac praestantibus viris, magnos atque re-
tinos esse animi impetus: quos reprimere
ge sit difficilimum. Quò fit, vt iracundus
runque generosos animos irritet: Quod C
cero fatetur in Epist. ad Atticum: quum
biles esse dicit animos optimorum saepe be-
num: sed eosdem placabiles. Et quanquam
xima aliquando bona fiunt, per furorem
modi diuinitus concessum: vt auctore est Pla-
tamen multis exemplis compertum est: ut
sapius sibi, & alijs fuisse exitiolum. Quid
iracundo furor suus confert? quem tam
exagitatum stimulis conscientiae ita ab om-
consilio, ac mente deturbat: vt, dum iracundus
insanire credatur: teste Hieronymo ad Demo-
triadem. Vnde rectè Ennius *iram* vocat *initium*
insaniae, quemadmodum Apollodorus ini-
niam florem iracundiae nominat: τὴν ἀρχὴν

μας (inquit) αὐτῷ ἡ μανία. Et Philemon apud
Stobæum:

μενόμεθα πάντες, ὁπόταν ὀργιζόμεθα,
Insanit omnis, quisquis sic irascitur.

Sic & Seneca: Immodica ira gignit insaniam.

Et Chrysostomus: Ira consilium non habet. Et

Bernardus: Iudicij censuram ira enervat: mol-

lior affectus præcipitat. Nam ut fumus mordi-

cans oculos non patitur videre, quæ pedibus

adjacent: Sic iracundia oboriens rationem ob-

fuscat: & quod bonum mens habet à ratione,

eo non finit ipsam iracundia potiri, absque la-

bore, & molestia: auctore Aristotele. Tunc ve-

ro, ut Marcanit, vim suscitatur ira: quæ ultionem

desiderat, teste Lactantio: verè, ut Aristoteles ait,

καὶ τὸ φρενῶδες μὲν τῇ ἀληθείᾳ: συνεχές δὲ τῇ λή-

σῇ σκληρόν καὶ βίαιον τῇ δυνάμει: φόρον αἵπλον: συμ-

πλεές σύμμαχον: βλάβης συνεργόν, καὶ ἀπιμίας

καὶ μάταιον ἀπώλεια: ἐπὶ δὲ καὶ φθορὰς ἀρχηγόν. Quò

ut, ut verè sit is, qui irascitur, secundū Chrysosto-

mum, diaboli ludibrium. Quod sanè exemplo

notū est Theodosij Magni Imperatoris: qui ira

effractus, ob præfectū præsidij cæsum, Thessalo-

nice ultra octo millia hominū, immisso exerci-

tu, cōtrucidavit: nulla ratione habita, aut sexus,

aut ætatis, aut innocentie cuiusquam. Quam ob

caulam à D. Ambrosio, Mediolani Episcopo, à

communione Ecclesiae exclusus fuit: donec, & festin
 poenitentiae genere publico expiasset. De medio
 Augustinus inter alia sic scribit lib. 5. de Civitate Dei
 Quid fuit Theodosij religiosa humilitate, quin reser
 rabilius? quando in Thessalonicensium pericula. Sic
 uisissimum scelus, cui jam, episcopis intercede
 ribus, promiserat indulgentiam, tumultu
 rundam, qui ei cohærebant, vindicare comp
 sus est: & Ecclesiastica coërcitus disciplina
 egit poenitentiam: ut Imperatoriam celsitudinem,
 pro illa populus orans, magis fletet, quam
 do prostratam: quàm peccando timeret iram
 Sed & hanc postea animi sui impotentia Theodo
 dosius legi obstrinxit: qua cauit, ut si quid
 uerius, quàm pro delicti ratione, puniret
 pisset: ne iudices intra xxx. dies sententiam
 hanc exequerentur: quò nimirum, tempore
 intervallo decocta ira, durior, & acerbior emen
 dari posset sententia: ut est textus in l. vindicare
 C. de poenis. Quam legem de consilio Am
 sijeum tulisse refert Sozomenus. Quod
 exemplum quoties intuemur: toties nosse
 numquemque decet naturæ, & animi sui mo
 dum: & non tam iram, quàm iræ occasione
 sibi præcidere: adeoque tempus, & spacium
 dare, quo deferuescat. Quandoquidem, ut
 dixit, nihil est tam contrarium consilio: quam
 ira,

& festin
 De medio
 Aristotele
 quin reser
 pericula. Sic
 Ut fragilis
 Ne fresset
 Da spacium
 nifrat
 Sic Athenod
 hoc dedit: ne
 tē quàm ele
 rum pronun
 teum illud:
 & ex parte
 facile: sed viri
 ere. Et Publi
 iram qui
 Il
 Consilio m
 Sed & aliud
 nimirum m
 Quanquam
 Iratus etia
 Tame
 Cōν' ἐστὶν οἱ
 ἀνὴρ, ἡλόγ
 ira,

fuit: domata, & festinatio: contra autem maximum iræ
 affert. De remedio est mora, secundum Senecam. Nam,
 b. 5. de C. Aristoteles ait, tempus quietat iram: quæ a-
 umilitate loquin res est impetuosissima ad aggredienda
 census pericula. Sic & Naso:

Vt fragilis glacies, interit ira, morâ. Et Statius:

Nefrena animo per mitte calenti:

*Da spaciū, tenuemq; moram: male cuncta mi-
 nistrat Impetus.*

Sic Athenodorus Augusto Cæsari consilium
 hoc dedit: ne quid faceret, aut iuberet iratus: an-
 te quam elementa xxiv. literarum Græca-
 rum pronunciatet. Adeo verum est Democri-
 tum illud: θυμῷ μάχεται μὴ χελεπόν: αἰσρὸς
 ἐκπατεῖν εὐλογίαν: Iræ quidem repugnare dif-
 ficile: sed viri bona ratione præditi est, eam vin-
 cere. Et Publilianum illud:

Iram qui vincit, hostem vincit maximum.

Item & hoc:

Consilio melius vincas, quam iracundia.

Sed & aliud remedium est iræ, præter moram:
 nimirum mansueta & prudens amici oratio.

Quamquam enim sæpè, vt Mimus vult

Iram etiam facinus consilium putat:

Tamen, secundum Menandrum,

*Ὅτι ἐστὶν ὀργῆς, ὥς εἶναι, φάρμακον
 αἰνῶν, ἢ λῶν ἀπὸ αἰῶν ἀνθρώπων φίλων:*

Ecce

Non

*Non esse videtur aliud ira remedium,
Oratio nisi grauis amici viri.*

Cui simile est eiusdem alterum hoc:
*μέγιστόν ἐστιν ὀργῆς φάρμακον λόγος:
Ira remedium maximum est oratio.*

Et Æschyli illud in Prometheus:
ὀργῆς νοσέουσι εἰσὶν ἰατρὸι λόγοι:

Sit mentis irata remedium oratio:

Sic Chrysostomus: Mansuetudine (inquit) soluitur. Et alibi: Mansuetudine nihil potius. Et Plinius Iunior libr. 9. Tunc præcipue mansuetudinis laus: quum iræ causa est iniuria. Nam vt aqua tepida inflammationem soluit, oratio, plena humanitatis, iram restinguit. Antonio. Contra autem, vt Æschylus ait: ὀργῆς μαλακίας εἰσὶν αἱ λόγοι: iræ vanæ causa sunt verba: scilicet iniuriosa, aut contumeliosa vt Herodorus, τὰ ὀνειδῆ καὶ πόντα αἰγρότατα ἐπανίστανται τὸν θυμὸν, id est, opprobria in hominibus coniecta, iracundiam excitant. Nam, secundum Ouidium:

Quelibet extinctos iniuria suscitât ignes.

Vnde & Pythagoras vetat, πῦρ σιδήρῳ συνάλλειν, id est, ignem gladio fodere: quo significatur, irritum percitum non laceffendum, aut magis irritum esse: sed potius blandis verbis placandum aut mitigandum: vt D. Hieronymus hoc in-

pretatur. Nam sicut flamma quò magis exagitur, hoc magis, atque magis inualefcit: ita iracundia, conuulsijs exagitata, semper fit ferocior, atque immanior: vt est apud Diogénem Laërtium. Qua similitudine etiam vsus est D. Chrysostomus: Quemadmodum (inquit) si ignem cum igne coniungas, maior flamma succenditur: ita iracundia per iracundiam non compescitur: sed amplius irritatur. Et alibi: Quemadmodum si infles in scintillam ignis, excitas incendium: contrà verò si in spuas, extinguis: & vtrumque tibi in manu est: Ita si inflatos, ac vacordes ingeras sermones; excitas ignem iracundiae in homine: si mites, ac moderatos: prius quam excandescat, iram omnem extinxeris: quò fit, vt ira inimici tui in manu tua sit. Sed & vt adamas nulla incude rumpitur, sed sanguine soluitur hircino: ita ira nulla vi frangitur, sed caritate emollitur. Mons enim, vt in prouerbio est, cum monte non miscetur. Nam & bestias faciliùs cicurari videmus: si eas demulceas: vt satis hoc argumento sit, hominis iram silentio consopitam, nec perpetua effrata irritatio- ne, vi rationis faciliùs expugnari: teste Basilio. Siquidem, vt Laberius dixit, etiam

Aequum animum indignanti iniquat contumelia.

Et, vt Publius:

*Mutat se bonitas, quum irrites iniuria:
 Bonus animus lesus, grauius multo irascitur.
 Furor fit, laesa sapius patientia.*

Maximè autem potentum ira, tuménque in-
 gnatio non est commouenda: vt Plutarchus
 monet apud Diogenem Laërtium lib. 8. Nicomachus
 secundum Senecam, *grauis ira regum est semper*
&, secundum Publium,

Fulmen est, ubi cum potestate habitat ira acumen.
 Tunc enim, vt Euripides ait, *μεγαλόαυλος*
δυναστεύωντος ψυχή διαγείσται καὶ κοῖσι, id est
 compesci potest excelsus animus male occu-
 ptus. Neque sanè vana est, vt Pindarus loquitur,
 ira liberorum Iouis: qui sunt reges, ac prin-
 ces. Quin immò potius, vt Publius monet,
 ERIPERE TELVM, NON DARE ILLI

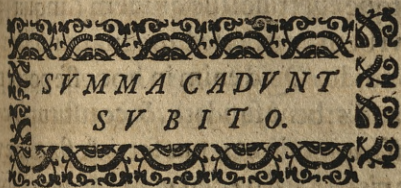
TO DECET:

quò nimirum omnis nocendi adimatur oc-
 casio: ne retineatur ira, & augeatur; quasi ap-
 pamentum sit iustè irascendi, grauius irasci
 Seneca loquitur. Neque enim sunt audientes
 qui grauius irascendum inimicis putant: pro-
 fertim in puniendo: quum nihil minus, quam
 irasci, punientem deceat: eodem Seneca audi-
 re. Magna enim virtus est, si non lædas, à quo læ-
 sus es: magna est fortitudo, si etiam læsus remi-
 tas: magni
 cere, parco
 loquio.

tas: magna denique gloria, si, cui potuisti nocere, parcas: vt præclarè dixit Isidorus in soliloquio.

Symbolum XVI.

FL. ARCADII.

[Colz. Maxima paulatim ex minimis, minima subito ex maximis.]

Parna quidem crescunt paulatim, magnæ sunt:

SYMMACADVNT SVBITO; *magna repente ruunt.*

Sententia est Aristotelis, vulgo trita, & in ore passim omnium celebrata: FACILIVS EST DESTRVERE, QVAM CONSTRVERE. Quæ apud Pindarum in Pythijs extat in hunc modum: ῥαδιον μὲν (inquit) πόλιν οἷ (αἰ, καὶ) φαν-
λοτέροις: ἀλλ' ὅτι χόρος αὐθιζέσσαι, δυσαλὲς δὴ
ἡνέαι ἐξαπίνας, εἰ μὴ θεὸς ἡγεμόνεοι. ὑπερνατὴρ
ἡνέαι: Facile est quidem, etiam ignauioribus,
urbem dissipare: sed hoc nequaquam in prom-
ptu est, vbi eversa sit, ibidem illam statim resti-
tuere:

Ec s tuere:

tuere: nisi DEVS principibus dux, & gubernator affuerit. Quod rectè quoque intellexit ciu-
quidam Atheniensis: qui quum audiuisset, Philip-
lippum Macedonem insolenter de se admodum
iacitare: se munitissimam, & potentissimam
urbem Olynthum suis copijs, & sua virtute co-
pisse, atque euertisse: Ille quidem (inquit) ma-
gnam urbem euertit: sed magnam nullam ad-
huc condidit. Quid enim in hoc esse potest pri-
cipuè laudis: bene fundata, & constituta, con-
uulsa esse, atque diruta: quæ ferri, & flammæ vi-
tus, aut vis est? Sed hæc est vera, & digna ho-
mine gloria: vel iacentia, ac prostrata erexisse, re-
instaurasse: vel de integro speciosa, atque eno-
lètia opera effecisse. Ac parua quidem paulatim
crescunt, vt aliquando fiant magna: at contra
secundum Claudianum:

Magna repente ruunt: SYMMA CADVNT

SVBITO.

Nihil enim simul & inuentum est, & perfectum
vt M. Cicero docet de cl. orat. &, vt Fabius, ni-
hil magnum rerum natura voluit effici cito:
proposuitque pulcherrimo cuique operi diffici-
tatem. Difficilia enim, quæ pulcra, secundum
vetus prouerbium. Contra autem *summa per-
linor*, secundum Nasonem:

— summisq; negatum

Stare a
Secundu
mentis su
Tacito: &
Nam, vt L

— I
Plerumq

Sep
Pin
Deo

Sic Laetia
ad ruinam
Ad sum r
est. Et ali
na conti
quam en
perfecto
nec quic
sit ex om
culum e
debet: to
vnum a
medioc
quidem
quantu

Stare

Stare diu: nimioq; graues sub pondere lapsus,
 Secundum Lucanum. Breuibus siquidem mo-
 mentis summa verti possunt: auctore Cornel.
 Tacito: & vt idem vult, res potentium incertæ.
 Nam, vt Lucretius canit:

— *Inuidia, ceu fulmine, summa vaporant*
Plerumq; & quæ sunt altis magis edita cunque

Et, vt Horatius:

Sapius ventis agitur ingens

Pinus: & celsa grauiore casu

Decidunt turres: feriuntq; summos

Fulmina montes.

Sic Laetantius: Plus (inquit) habent ponderis
 ad ruinam, quæ cæteris sunt altiora. Et Seneca:
 Ad summum quicquid venit, ad exitum propè
 est. Et alibi: Nulli ferè & magna bona, & diutur-
 na contingunt. Et Velleius Paterculus: Nun-
 quam eminentia inuidia carent: & difficilis in
 perfecto mora est. Omnia autem præclara rara;
 nec quicquam difficilius; quàm reperire, quod
 sit ex omni parte absolutum. Neque verò peri-
 culum est, ne sit nimium, quod esse maximum
 debet: teste C. Plinio secundo. Satius est tamen,
 vnum aliquid insigniter facere, quàm plura
 mediocriter: vt idem scribit Plinius. Quando-
 quidem, secundum Columellam, magnæ rei,
 quantulumcunque possederis, fuisse partici-
 pem,

pem, non minima est gloria. Paruum enim
 hil tam est; modò bonum sit; quod gloria
 parere non possit, auctore Plinio. Nec mag-
 res statim est bona; sed bona statim est magna
 vt Plato scribit in Phædone: *ὅτι ἐν τῷ μεγάλῳ*
τὸ εὖ: ἀλλ' ἐν τῷ εὐ τὸ μέγα.

Symbolum XVII.

FL. HONORII.

[Golz. Condus requirit promum.]

Sapè malè percunt benè parta bona: at bona semper

PARTA MALE PEREVNT, auctur
ipse, MALE.

BEnè, & eleganter D. Hieronymus: Dicitur
 (inquit) aut est iniquus, aut iniqui hæres.
 Ferè enim accidit, vt nullus, nisi ex alterius da-
 mino, sit quæstus secundum Senecam. Nam, vt
 Iuuenalis canit:

—dicit

— *diues qui fieri vult,*

Et citò vult fieri: sed qua reuerentia legum,

*Quis metus, aut pudor est vnquam properantis
auari?*

Vnde habeat, querit nemo: sed oportet habere.

Sic nimirum plerique, vt Flaccus loquitur,

— huc referunt iuuenes dictata, senesq;

O ciues, ciues, quarenda pecunia primum:

Virtus post numos. —

*Quæ vulgi sententia apud Diogenianum his
verbis extat expressa:*

ἡ σάτυρος βιοτὴν ἀπερὶ τὸν δὲ ὅλον βίῃ ἐστίν.

Nam, vt idem Satyricus ait:

Prima ferè vota, & cunctis notissima templis,

Diuitia vt crescant; vt opes, vt maxima toto

Nostra sit arca foro. —

*Sic in quibusdam neque pecuniæ modus est,
neque cupiditatum: quos nulla præda vnquam
improbè parta minuit, sed auget potius, atque
inflammât: quibus Euclionis illud placet apud
Comicum:*

ἔα με κερδὲ ἀγνοῦντα κέκλησθαι χαλόν:

Modo lucrum faciam, sine vocari me improbum.

Nam secundum Euripidem:

χαλὸς τὸ κέρδι & τῆς δίκης ὑπὲρ τερον:

Lucrum improbis iustitia fit præstantius.

Quandoquidem, vt Menander ait:

ἔδ' εἰς

ὃς εἰς ἐπλήτισσε ταχέως δικάσων:

Nunquam vir equus diues euasit citò.

Nam vbi aurum pluit, ibi pluit vitium, te
Gregorio. Sed malè profectò sibi consultum
qui cum aliorum damno suis rebus consultum.
Siquidem verè stulta res est, vt Diphilus nomi-
nat, ἡ ἀσχολὴ κέρδεα, id est, turpis lucri cupiditas
quæ est auaritia: ὅθεν ἀφ' οὗ σκοπεῖν ἡ δόξα
κέρδους ἀφ' παντὸς δοῦναι ἥς, hoc est, quum tu
habita ratione iustitiæ, quauis in re seruieris
cro. Neque solùm ea tamen stulta est: sed etiā
perniciosa: & sibi, alijsq; dānosa: quòd homines
magnis & multis incommodis conficiuntur
propter immensam pecuniæ cupiditatem: quā
nunquam expletur, nec satiatur: vt non solum
ea, qui habent, libidine augendi cruciuntur,
etiā amittendi metu: tum verò ad extremam
opum omnium malè partarum iactura, & pro-
fusione: quæ verè sunt, vt Bion dixit, fortis
vomitus. Quemadmodum enim miluus spo-
uiuens, viscera aliena præ ingluvie rursus co-
mit: ita qui in aliorum copias se subito inglu-
gitat; modò egens repenrè diues; non ita tu-
tò post ea rursus effundit: & cum censu vna fe-
sum perdit. Nam, secundum Sophoclem:

τὰ δεινὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζονται:

Calamitates lucra turpia afferunt.

Et, secundum Menandrum:

τὰ μικρὰ κέρδη μείζονας βλάβας φέρει:

Maiores parvis damna iuncta sunt lucris.

Cui affine est hoc eiusdem:

κέρδη ποτὲ καὶ ζημίαν αἰεὶ φέρει:

Quis iniquos damnus semper excipit.

Sic & Euripides in Ione infelicem eos messem

metere dicit: qui opes, & diuitias per fas, & ne-

fas sibi acquirunt: vt & aliàs lucrum iniustum

τὴν ἀτυχήαν ἀρραβῶνα, id est, arram infortunij

nominat. Et in Electra:

ὅδ' ἄλβω ἀδικῶ, καὶ μετὰ σκαῶν ζυῶν,

ἐξέπαι οἴκων, σμικρὸν ἀνθήσας χρόνον:

Iniuste opes, quas possident mali, euolant

Ex adibus, paruo florentes tempore.

Et in Iphigenia Taurica:

ἐν τῷ μὲν αἰσχρὸν λημάτων τῆς πλείονας

ἀπαμύνης ἰδοὺ αἰ, ἢ σεσωμύνης:

Sic parva lucra non honestis artibus

Obesse, quàm prodesse cernis pluribus.

Quò etiam Democriti illud pertinet: καὶ τὸ

ἀποκρίνεις ἐργασίας, πλεονέμεται, ὅτι φανερόν τὸ

ἐν τῷ κακῇ τῇ. Nam verum est Plautinum il-

lud in Pænulo: MALE PARTVM, MALE

DISPERIT: seu, quod idem est, MALE PAR-

TA, MALE DILABVNTVR: vt Festus Pom-

peius hoc citat ex Nævio: cuius etiam meminit

M. Tul-

M. Tullius Cicero Philippica secunda. Sicilianalis:

*Magnis parta malis, cura maiore, metuq;
Servantur: misera est magni custodia census.*

Et notum est vulgatum illud:

De male questis non gaudet tertius haeres.

Quin immò, vt Chrysostomop placet, pauca m-
lè parta multa sapenumberò benè parta po-
dunt. Sic spes mali lucri plerunque est imit-
iacturæ: vt Xenophon dixit. Et, vt Antiphon

τὰ πονηρὰ κέρδη τὰς μὲν ἡδονὰς ἔχει
μικρὰς, ἔπειτα δ' ὑπερον λύπας μακρὰς:

Lucris iniquis sunt voluptates breues:

Tandemq; longus illa mæror excipit.

Rectè itaq; Menander in Monostichis:

μὴ σωεῦδε πλεῖν, μὴ τὰ χυπένης γένῃ:

Ditescere properans, inops fies citò.

Et Hesiodus:

μὴ κακὰ κέρδ' ἀνείν: κακὰ κέρδεα ἴσα ἀπὸ πόνου

Ne malè lucreris; mala lucra equalia dantur

Et Euripides:

ἀδίκως τὰ χεῖματ' ἀμὴν κατὰ: ἢ βέλῃ πάλιν

χρόνον μελάνθοις ἐμυδύνειν: τὰ δ' ἀδίκως

οἰκὺς ἐσελθόντ' ὅσα ἔχει σωτηρία:

Ne compares iniuste opes; quis perfrui

Cupis diu: nam quicquid iniuste domi

Corradis, incolume esse non diu potest.

Pulcrè etia
Epistolis: 2
quarere,
fallacias, c
licitum est
quod nemo
nulli prauu

Sy
F. L.

[Golz.

Qui tempo

At tempo

Nam mag

Sic TEM

Vetus e

temp

PARE. Q

commen

Pulcr

Pulcrè etiam, & omninò verè Cassiodorus in
Epistolis: Aurum (inquit) & diuitias per bella
querere, nefas est: per maria, periculum: per
fallacias, opprobrium: per agriculturam verò
licitum est. Honestum autem est lucrum: per
quod nemo læditur: & iustè sibi acquiritur: &
nulli præiudicatur.

Symbolum XIIIX.

FL. THEODOSII IV.
NIORIS.

[Golz. Præsentem fortunam boni consule.]

Qui tempori repugnat, ille stultus est:

At tempori qui cedit, hic cedit Deo:

Nam magnus est necessitas tanquam Deus.

Sic TEMPORI PARE, sequi si vis Deum.

Vetus est adagium: *ἴσθι, χρόνον*, id est, Nosce
tempus: seu, quod idem est, TEMPORI
PARE. Quod M. Tullius Cicero lib. 3. de Finib.
commemorat inter præcepta veterum. Græciæ

Ff

sapient.

sapientum : Nemo (inquit) de bonis, & m-
verè iudicare potest : nisi omni cognita ratio
naturæ, & vitæ, etiam Deorum : & utrum co-
ueniat, nec ne natura hominis cum vniuersa
quæque sunt vetera præcepta sapientum :
iubent tempori parere, & sequi Deum, & se-
scere, & nihil nimis. Rectè sanè illud, de
moinò diuinè. Qui enim tempori paret, nec
sitati paret : qui necessitati paret, fato paret :
fato parèt, voluntati paret diuinæ : ac immo
tius Deo ipsi paret : quemadmodum Socrates
præcipit, ἐπεὶ θεῶν : cui profectò repugnare
nec tutum est, nec facile. Nam, vt Manilius
ait, *Certum est, & inuitabile fatum*: quod, secun-
dum Ouidium, *ratio vincere nulla potest*. Quo-
pe, secundum Menandrum :

θεῶν μὲν χάριτα δ' εὐνὸν ἔστι, καὶ τύχη :

Pugnare cum dijs, cumq; fortuna graue est.

τὸ δὲ μὴ ὀσιμον ἔστι παρ' οὐκτόν,

Fatum nemo potest effugere, teste Pindaro.

vt Euripides ait :

ἔδ' ἔστι μοίρας, καὶ δὲ χεῖρ' ἀπαλλαγῇ :

Necessitatis, aut fati nulla est fuga.

Nam, vt Menander vult :

ὑπὸ τῆς αἰάτης πάντα δ' ἄλλ' ἔστι τάχ' :

Sibi cuncta subigit protinus necessitas :

Cuius sanè cursus auersi impetum voluerunt.

Multis e
notat apud
vt iniucund
peltium ef
teste Isocra
porefit; id
mum pri
betur. nā
clem in Oe
ὁ χρὸς ὁ
Tempus p
χρὸς δ'
qui occasio
esse affirma
χρὸν τὸ
ὡς μέγα
Res bella,
Sic parua
Quemadm
locus vniu
destinatus e
tionibus c
gocis pluri
opportuni
nent : qui
monent : &
foro vtend
M

Malti effugere, pauci potuerunt: Vt Laberius
 notat apud Macrobiū lib. 2. Saturn. Quò fit,
 ut iniucundum sit in omni re, quicquid intem-
 pestiū est: πᾶν γὰρ ἀχρεὶον λυπηρόν, καὶ ἀναιρόν,
 teste Iſocrate. Contrà autem quicquid in tem-
 pore fit; id, secundum Comicū, rerum om-
 nium primum, & maximum plerunque ha-
 betur. πᾶν γὰρ χερῶν καλὰ, secundum Sopho-
 clem in Oedipo: & ut Pindarus canit in Pythijs:

ὅ γαρ ἐς μάλιστα πάντος ἔχῃ κορυφαίη:

Tempus pariter in omni re obtinet fastigium:

χερὸς δ' ἔστι πᾶσιν ἀρίστος, ut est apud Hesiodū:
 qui occasionem omnibus in rebus optimam
 esse affirmat. Sic Menander:

καλὸν τὸ χερὲς πάντος εἰδ' ἐναί μετρον:

ὡς μέγα το μικρὸν ἔστιν ἐν χερῶν δοθέν:

Res bella, cuncti nosse temporis modum:

Sic parua res fit magna, si data temporis est.

Quemadmodum enim, secundum Proclum,
 locus vnicuique corpori ab ipsa natura propriè
 destinatus est: sic & temporis partes aliæ alijs a-
 ctionibus conueniunt: adeoque cunctis in ne-
 gocijs plurimum momenti habet, temporis, &
 opportunitatis obseruatio. Itaq; sapienter mo-
 ment: qui præsens rebus consulendum esse
 monent: & scenæ seruiendum, ac temporis, &
 foro vtendum. Quorum ex numero est Iſocra-

res: qui iubet *τέρπειν τοῖς παρῶν*, id est, praeter
tem rerum statum boni consulere: itemq; Phocylides, qui praecipit:

χαρῶ λατρεύειν, μήτ' αἰτιπνέειν αἰέμοιοι:

Temporibus seruire; nec Euro vellere resare.

Quemadmodum enim, vt Cicero docet, in
uigando, tempestate obsequi, artis est: eni-
portum tenere non queas: quum vero id po-
sis, mutata velificatione, assequi; stultum
eum tenere cum periculo cursum; quem
peris potius: quàm eo commutato, quò re-
tandem peruenire: Sic quum omnibus in
ministranda Republica propositum esset
cum dignitate ocium: non idem semper
re, sed idem semper spectare debemus. Non
enim hominem ubiuis eundem esse necesse est
cum loco, ac tempore variari: & ad omne
tæ rationem sese accommodare: penitus
non eandem esse naturam videmus omni-
locis, nec flatuum, nec maris, nec pluuiarum
borum, nec animantium. Itaque non in-
stantis est (vt Cicero ait pro Plancio) sen-
tiam, tanquam nauigium aliquod, atque
sum, ex Reipublicæ tempestate moderari. Quo-
rectè hoc modo intellexit Demades: qui quum
inconstantia cuiusdam in sententia diceret
argueretur: respondit, αὐτῷ μὲν αὐτὸν τὸν αὐτὸν

πολλὰ καὶ ἐν
dem contra
ca nunqua

refert in vitæ

Cicero ad B

cessitatipar

Seneca: Vt

feramus ani

apud Athen

ἐπὶ τοῖς π

Quæ pres

Sic & Plato

est boni cor

in Pylea:

αὐτῶν σοφ

αὐτῶν σοφ

Sapientia

Tanquam

Sy

FL. PL

FL. PL

FL. PL

FL. PL

FL. PL

FL. PL

FL. PL

FL. PL

id est, praeter contraria sibi sapienter: sed Reipublicae nunquam dixisse contraria: ut Plutarchus refert in vita Demosthenis. Praeclare igitur M. Cicero ad Brutum: Tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis est habitum. Et Seneca: Utamur foro; & quod fors feret, æquo feramus animo. Quod & senarius hic monet apud Athenæum lib. 10.

ἐν τοῖς παρῶσι τὸν βίον ἀσπλάχει:
Quæ præsto sunt, in hisce vitam necsito.
 Sic & Plato monet in Gorgia τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν, id est, boni consulere, quod præsto est. Et Cratinus in Pylæa:
 ἀνδρες, σφῶς χεὶ τὸ γε παρὸν φράσμ' ὡς χαλόν
 οἷς δὲ ἡμῖν εὖ τίθεσθαι:
*Sapientium est virorum, uti, quod adest, boni,
 Tanquam bonum sit, consulant pro viribus.*

Symbolum XIX.

FL. PLACIDII VALENTI-
 NIANI.

Quæ MEA sunt, virtus dat, & ars: hæc OM.

MECVM

PORTO: *fortuna cetera serua manent.*

Quoniam bona alia sunt animi, alia
ris, alia fortunæ, secundum Peripatetice
sanè bona maxima sunt, quæ in ipsa anima
atque in ipsa virtute versantur: ut ex Academicorum
sententiâ docet M. Tullius Cicero. Quæ
pe quæ ex eo bonorum genere sunt, quod
Plato nominat: quum cætera omnia bona
ἀνθρώπινα: eamque ob causam caduca, & imper
cia: quæq; vsu ipso consumuntur. Quæ
fit in virtute: quæ immortalis est, & æterna
vsu ipso quotidie magis splendet, & aug
netur: nec furto, aut incendio, aut naufragio am
itur: Sed vnâ cum domino emergit, atque
tat: ac ne in morte quidem ipsa possessio
suum deserit: quem semper ipsa efficit
rem: ut ea abuti is nullo modo queat: quod
bonæ proprium est. Quicquid igitur recte
piè, laudabiliterque feceris: tecum ex hac
auferes: cætera omnia relinques. Nunquam
enim potest non esse virtuti locus, secundum
Senecam in Medea.

ἡ παρὰ φρεσὶς (σωθεὶς) ὑπὸ φόβου:

Haud interit virtus, nec ubi quis interit:

Sed est superstes corpori: contra improbus

Commortua tegit ipsa tellus omnia:

Vt pulcre scripsit Euripides in Temeno. Et in

Andromacha:

ἔτοι λείψανον τῆς ἀγαθῆς

ἀνδρῶν ἀταρπείλαι χερόν:

ἡ δ' ἀρετὴ καὶ παντοῖα λάμπει:

Nunquam reliquias virum

Aufert bonorum tempus: at

Virtus peremptis morte lucet.

Sic Cicero pro Sestio: virtus (inquit) se ipsa contenta est: & in tempestate sua quiescit: & lucet in tenebris: & pulsa loco manet tamen, atque haret in patria: splendetq; per se semper: neque alienis vnquam sordibus obsolescit. Et in Paradoxis: Quanti est æstimanda virtus: quæ nec eripi, nec furripi potest: neque naufragio, neque incendio amittitur: nec tempestatum, nec temporum permutatione mutatur: quæ præditi qui sunt, soli sunt diuites: quia soli possident res & fructuosas, & sempiternas: soli quæ (quod est proprium diuitiarum) contenti sunt rebus suis: satis esse putant, quod est: nihil appetunt: nulla re egent: nihil sibi deesse sentiunt: nihil requirunt. Cæterum ex eodem genere bo-

norum ipsa quoque est doctrina, & sapientia
 quæ & ipsa est, non minus ac virtus, in sua
 testate: neque fortunæ subiecta dominationi
 ut cætera bona humana: eaque de causa
 dicitur à Menandro, κτῆμα ἀναφαιρῆτον; quæ
 vi à nemine auferri queat. πόλεμος γὰρ ὕμνου
 ἐκ γωγῆ σοφίας, καὶ ἀρετῆς. Sapiens enim sua
 na semper fert secum: ut dicitur: ὁ σοφὸς ἐν παντί
 τῷ εἰσφέρει τὴν ὁσίαν. Pectore nimirum opes
 suas, non humeris: neque oculis visendas,
 animo æstimandas: quæ domicilio mentis
 clusæ, nec mortalium, nec immortalium
 bus labefactari possunt: & ut manentibus
 stò sunt, ita fugientes non deserunt: teste
 Valerio. Quod satis confirmat exemplum Arif
 Philosophi: qui naufragio facto, è mari ex
 sus, sed à doctis viris benignè susceptus, com
 suos iam amissis rebus omnibus miserimè
 factos, adhortatus est: ut eas sibi opes compa
 rent: quæ nullis casibus fortuitis obnoxia
 naufragis simul enata rent. Qui & ipse rogus
 quare differret doctus ab indocto: Mitte (re
 quit) ambos nudos ad ignotos, & statim hoc
 debis. Ex quo rectè Poëta Ovidius:

Vivitur ingenio: cetera mortis erunt.

Item: *Nihil non mortale tenemus,*

Pectoris exceptis, ingenijq; bonis.

Sic & Plu
 τὸ πλεῖστον
 est, bona e
 nitatem, d
 est, quod S
 xerunt: q
 diest virtu
 pulcrè ad
 ro in Para
 boli huius
 ascribere
 hercule e
 recta mag
 que eas,
 tes, in bo
 esse duxi
 rebus circ
 ximè, qui
 expletur
 solum, q
 rur: sed e
 dem, co
 rum nos
 hecimb
 bra verb
 re, acta d
 bonum
 S

Sic & Plutarchus scribit, τῆς ἀληθινῆς εὐδαιμονίας
 τὸ πλεῖστον ἐν ἡμῖν, καὶ ἀποθέσθαι τῆς ψυχῆς εἶναι; id
 est, bona esse præcipua in homine, ingenij bo-
 nitatem, & probitatem animi. Quæ sanè causa
 est, quod Stoici bonum nihil, nisi honestum, di-
 xerunt: quod in animo positum est; cuiusmo-
 di est virtus, & doctrina: quorum sententiam
 pulcrè admodum, & grauius exponit M. Cice-
 ro in Paradoxis: cuius verba, quoniam ad Sym-
 boli huius explicationem plurimum faciunt,
 ascribere huic libet. Sic igitur ait: Nunquam me
 herculè ego neque pecunias diuitum, neque
 recta magnifica, neque opes, neque imperia, ne-
 que eas, quibus maximè astricti sunt, volupta-
 tes, in bonis rebus, aut expetendis numerandas
 esse duxi: quippe quum viderem, homines his
 rebus circumfluentes, ea tamen desiderare ma-
 ximè, quibus abundarent. Neq; enim vnquam
 expletur, neq; satiatur cupiditatis sitis: neq; ea
 solum, quæ habent, libidine augendi crucian-
 tur: sed etiam amittendi metu. In quo equi-
 dem, continentissimorum hominum, maio-
 rum nostrorum sæpè requiro prudentiam: qui
 hæc imbecilla, & commutabilia pecuniæ mem-
 bra verbo bona putauerunt appellanda: quum
 re actis longè aliter iudicauissent. Potestne
 bonum cuiquam malo esse? aut potest quis-

quam in abundantia bonorum ipse esse
bonus? Atqui ista omnia, talia videmus,
improbi habeant, & obsint probis. Quam
rem, liceat irrideat, si quis vult: plus apud me
men vera oratio valebit, quàm vulgi opinio
que ego vnquam illum bona perdidisse dicam
si qui pecuniam, aut supellectilem amiserit:
non sèpè laudabo sapientem illum Biantem
(opinor) qui numeratur inter septem: cum
quum patriam Prienam cepisset hostis: ceteri
que ita fugerent: vt multa de suis rebus alio
tarent: quum esset admonitus à quodam
dem ipse faceret: Ego verò (inquit) facio
OMNIA MEA MECVM PORTO. Ille
ludibria fortunæ, ne sua quidem putauit:
nos appellamus etiam bona. Quid est
quæret aliquis, bonum? Si quid rectè fit,
nestè, & cum virtute; id benè fieri, verè dici
quod rectum, honestum, & cum virtute
solum opinor bonum. Sed hæc videri possunt
obscuriora: quum sine expositione exem
rum lentius disputantur: vita, atque factis
stranda sunt summorum virorum hæc: quæ
verbis subtilius, quàm satis est, disputari vide
tur. Quæro enim à vobis: num vllam cogitationem
habuisse videantur ij, qui hanc Rempublicam
tam præclare fundatam nobis reliquerunt;

auri, atque
tum ad de
licias: aut
te oculos
piam à Ro
tem, ab ijs
tandem g
lum? ijs n
gestis, atque
lij minus
nes, ac f
rum pater
enim om
Brutum v
liberanda
lij socios,
num quis
denique,
quicquam
Quæ res a
polit, sine
contra or
solum? (C
nouit, at
Quid con
tus M. C
culabelli

auri, atque argenti ad avaritiam; aut amœnita-
tum ad delectationem: aut supellestilis ad de-
licias: aut epularum ad voluptates? Ponite an-
te oculos vnumquemque regum. Vultis, inci-
piam à Romulo? vultis, post liberatam ciuita-
tem, ab ijs ipſis, qui liberauerunt eam? Quibus
tandem gradibus Romulus ascendit ad cœ-
lum? ijs ne, quæ isti bona appellant? an rebus
gestis, atque virtutibus? Quid? Numæ Pompi-
lij minùs ne gratas dijs immortalibus capedi-
nes, ac fœdiles vr̄nulas fuisse; quàm filicatas isto-
rum pateras arbitramur? Omitto reliquos. Sunt
enim omnes pares inter se, præter Superbum.
Brutum verò si quis roget, quid egerit in patria
liberanda: si quis item reliquos eiusdem consi-
lij socios, quid spectauerint, quid secuti sint:
num quis existat, cui voluptas, cui diuitiæ, cui
denique, præter officium fortis, & magni viri,
quicquam aliud propositum fuisse videatur?
Quæ res ad necem Porſennæ Q. Mutium im-
pulsit, sine vlla spe salutis suæ? Quæ vis Coclitem
contra omnes hostium copias tenuit in ponte
solum? Quæ patrem Decium, quæ filium de-
uouit, atq; immisit in armatas hostium copias?
Quid continentia C. Fabricij? quid tenuitas vi-
ctus M. Curij sequebatur? Quid duo propugna-
culi belli Punici, Cn. & P. Scipiones, qui Car-
thagi-

thaginensium aduentum corporibus suis
 tercludendum putauerunt? Quid Africanus
 Maior? quid Minor? quid inter horum
 interiectus Cato? quid innumerabiles alii
 nam domesticis exemplis abundamus: Cog-
 tasse quicquam putamus in vita sibi experi-
 dum: nisi quod laudabile esse, & praeclarū vide-
 retur? Veniant igitur isti irrisores huius orati-
 nis, ac sententiarum: & iam vel ipsi iudicent: utrum
 se horum alicuius, qui marmoreis testis, eboris
 & auro fulgentibus, qui signis, qui tabulis, qui
 cælato auro, & argento, qui Corinthijs operibus
 abundant: an C. Fabricij, qui nihil eorum
 buir, nihil habere voluit, similes esse malint. At
 quæ hæc quidem, quæ modò huc, modò illuc
 transferuntur, facile adduci solent, ut in rebus
 bonis esse negent: illud acutè tenent, accurate
 defendunt; voluptatè esse summum bonum
 quæ quidem mihi vox pecudum videtur esse
 non hominum. Tu, quum tibi siue Deus, siue
 mater (ut ita dicam) rerum omnium natura
 dederit animum: quo nihil est præstantius, ne
 que diuinius: sic te ipse abicies, atque proster-
 nes: ut nihil inter te, atque inter quadrupedem
 putes interesse? Quicquàm ne bonum est, quod
 non eum, qui possidet, meliorem facit? Vt enim
 quisque maximè boni particeps: ita & laudabi-

lis maximè
 non is, qui
 Quid aute
 ne efficit, a
 in potend
 predication
 plurimoru
 bonis habe
 magis mer
 profectò ni
 si honestè, &

F I

[Colz. Q
 principi

Pace FR

R

Nam pa

Is

lis maxime: neque est vllum bonum: de quo
non is, qui id habeat, honestè possit gloriari.
Quid autem est horum in voluptate? meliorem
ne efficit, aut laudabiliorem virum? an quisquā
in potandis voluptatibus gloriatione sese, &
predicatione extollit? Atqui, si voluptas, quæ
plurimorum patrocinijs defenditur, in rebus
bonis habenda non est: cæque, quod est maior, eò
magis mentem è sua sede, & statu dimouet:
profectò nihil est aliud, benè & beatè viuere: ni-
si honestè, & rectè viuere. Hæc Cicero.

Symbolum XX.

FL. MARCIANI.

[Colz. Quam diu pacatè viuere licet, non est
principi decorum, vt arma sumat.]

PACE FRVI quando fas est fas MARTE CA-
RERE:

Nam pacem querit rex quoq, Marte bonus.

FL. Mar-

FL. Marcianus Imperator non solum militibus
 sed & prudentia clarus, mitis admodum, &
 moderatus fuit princeps: qui arma nunquam
 nisi prouocatus, sumpsit: & pacem, quoad fieri
 potuit, maximè coluit: Symboli loco vsurpauit
 illud: IMPERATORI ARMA NON
 SE INDVENDA, DVM IN PACE
 SE POSSIT. Sic enim apud Zonaram legi-
 tur: μηδ' εἶν' ὄπλα τὸν βασιλέα κινεῖν, ἕως εἰς πᾶσαν
 εἰρήνην. Quod Pomponius Letus hoc modo refert:
 DONEC LICEAT IN PACE VIVERE,
 NON DECERE PRINCIPEM SUMERE
 RE ARMA. Benè illud sanè, & prudenter.
 Nam & ob hanc ipsam causam solum bella
 sciendi sunt: vt in pace sine iniuria viuatur.
 vt scribit M. Tull. Cicero in Officijs. Neque enim
 quæritur pax, vt bellum exerceatur: sed bellum
 geritur, vt pax acquiratur, teste Augustino. Bel-
 lum enim pacis causa est, secundum Sallustium
 & secundum Liuium, pacem etiam columen
 vincere possunt. Melior enim est pax tuta, quam
 sperata victoria: eodem Liuii auctore: quoniam
 nulla victoria tam feliciter cesserit: quin prius
 attulerit mali. Itaque nunquam pax repudianda
 est: nisi sub eius nomine lateat bellum, vt
 Cicero vult: aut nisi falsa pax sit; id est, vt Hugo
 interpretatur, aut pax aestimata, aut pax simulata.

lata, aut pax imperata. Sapè enim pax aut as-
 sumatur à nescientibus : aut simulatur à non ha-
 bentibus, aut imperatur à non tenentibus. Quæ
 est diuerso veræ pacis tres sint species : scilicet pax
 probata, pax confirmata, pax certa : quæ semper
 bello potior habenda est : adeoque secundum
 Tullium, iniquissima pax iustissimo bello ante-
 ferenda. Nam & iustum bellum quandoque de-
 testandum est ; si Augustino credimus : cuius
 non solum aduentus, sed metus ipse affert cala-
 mitatem, teste Tullio. Neque verò bellum est
 iustum ; nisi quod necessarium est : neque pia
 sunt arma ; nisi quibus nulla, nisi inermis, spes
 relinquitur : vt est apud Liuium Dec. i. lib. 9. Sic
 militare, secundum Augustinum, delictum non
 est : sed propter prædam militare, peccatum est.
 Nam & apud veros Dei cultores bella patrata
 sunt : quæ non cupiditate, aut crudelitate, sed
 pacis studio geruntur : vt & mali coërcantur,
 & boni subleuentur. Sola quippe nocendi ca-
 piditas, & vlciscendi crudelitas ; sola feritas re-
 bellandi, & libido dominandi ; solus implicitus,
 atque implacabilis animus, & si quæ sunt simi-
 lia, hæc nimirum sunt, quæ in bellis iure cul-
 pantur : eodem Augustino teste : Præsertim si
 bona causa fuerit pugnantis : quo casu belli exi-
 tus realus esse non potest : sicut nec bonus iudi-
 cari

cari finis; nisi causa non bona, & intentio
 recta præcesserit: vt Bernardus loquitur. For
 tudo enim, quæ per bella tuetur à barbaris
 triam; aut defendit à potentibus infirmos;
 à latronibus socios; plena iustitia est, teste
 brofio. Qui igitur desiderat pacem, præparat
 bellum, secundum Vegetium: quoties scilicet
 opus, aut necesse est: id est, quoties vltima
 est publica iniuria: aut quoties gens, vel ciuitas
 plectenda est: quæ vel iudicare neglexerit, quæ
 à suis improbè factum est: vel reddere, quod
 iniuriam ablatum est: vt Augustinus hoc
 nit. Sic bellum iustum aut est defensio legitima
 aut recuperatio legitima: aut denique pœna
 gitima: quæ sit auctoritate magistratus: &
 est publicæ vindicationis: eaque legibus
 cessa, & diuinitus mandata. Hinc Epaminondas
 Menocli, quum is suaderet populo, vt pacem
 haberet bello potiore: Fallis (inquit) quæ
 tuos: qui ocij nomine eos ad seruitutem vocas.
 Pax enim bello paratur: quam tueri non
 nisi ciues ad bellum instructi sint. Cæterum
 verò bellum minimè bellum, ac immò potius
 belluinum est. Quandoquidem, vt Poëta canit

Pax homines, seuas trux decet ira feras.

Sapientissima igitur est oratio Cyri apud Xenophontem lib. 5. sic agendum esse, vt quàm min

num sit bel
 romonet in
 dum esse, q
 verò quisqu
 nus: qui bell
 cundum He
 maximum e
 mum malu
 uitates con
 idem scribit
 Platonem,
 quàm belli
 pacis conco
 lium, est tra
 est, & res ips
 mus ait, om
 bono omni
 vt in rebus
 delectabili
 soleat: vt A
 iustitia esse
 iustitia, &
 secundum
 ames iusti
 neque ea
 plicat. Sic

mum sit bellorum. Quomodo etiam M. Cice-
 romonet in Philippicis, paci semper consulen-
 dum esse, quæ nihil habeat insidiarum. Neque
 verò quisquam adeò imprudens est, aut insa-
 nus: qui bellum potius, quàm pacem eligat: se-
 cundum Herodotū. ὁ δ' εἰς (inquit) ἔπος ἀνόντος
 ἔστι, πλεον ὡς εἰρήνης ἀπέρειται. Pax enim
 maximum est homini bonum: bellū verò maxi-
 mum malum: teste Augustino. Nam vt pace ci-
 uitates construuntur: ita bello destruuntur: vt
 idem scribit Augustinus. Quò fit, vt secundum
 Platonem, nihil sit perniciosius Reipublicæ,
 quàm belli discordia: nihil verò vtilius, quàm
 pacis concordia. Pax enim, secundum Tul-
 lium, est tranquilla libertas: cuius nomen dulce
 est, & res ipsa salutaris: quæque, vt Chrysosto-
 mus ait, omnis gaudij est materia. Pacis enim
 bono omnia constant: & tale bonum est pacis,
 vt in rebus creatis nihil gratiosius audiri, nihil
 delectabilius concupisci, nihil vtilius possideri
 solet: vt Augustini verbis utar. Pax autem sine
 iustitia esse non potest: quia duæ sunt amica,
 iustitia, & Pax; quæ se ipsæ mutuò osculantur,
 secundum Psalmum: vt si amicam pacis non
 ames iustitiam: non te vicissim amet ipsa Pax:
 neque ea ad te veniat: vt Augustinus hoc ex-
 plicat. Sic & Pindarus in Pythijs *filiam Iustitia*

Pacem nominat: quæ magnas vrbes conle-
quaq; consiliorum, & bellorum clauis
deat. Sicenim ait: φιλόφρων ἡ συγία, δι' ἧς
πολις θυγάτηρ, βεβλῆν τε, καὶ πολέμων ἐχθρο-
δαις ὑπὸ τῶν ἑσθ' ἄνδ' αἰς. Rectè igitur Maro.

Nulla salus bello: Pacem te poscimus omnes.

Et Silius:

— *Pax optima rerum.*

Quas homini nouisse datū est: pax una timor.

Innumeris potior. —

τίκται δὲ τὴν ἡμετέραν εἰρήνην μεγάλη;

πλῆστον, καὶ μετὰ γλώσσων αἰδοῦν αὐτὴν.

δαδάλειν τ' ὅππῃ βαμῆς ἡτοῖσιν πῦρ.

Ξανθᾶ

φλογὶ μέειδα, εὐτεῖχον τε μέλιν,

γυμνασίων τε νέοις αἰλῶν τε χιτῶν μελιν.

συμποσίων δ' ἔρα τ' ὕβριθ' ὀνείριον αἰσῶν,

παδικοὶ δ' ὕμνοι φλέγονται, &c.

Vt in hymno est Bacchylidæ apud Stobæum
serm. 53. cuius summam eleganter, & com-
plexus est Sabinus Poëta his versibus

Pace nihil melius, nil pace salubrius orbi

Terrarum, cæli qui regit æstra, dedit.

Pace Dei cultus, legumq; verenda potestas,

Et sacra Musarum gloria pace viget.

Pace frequens affert Hymenæus gaudia sponsæ,

Educet & castus pignora casta torus.

Pace suas mercator opes, sua rura colonus

Possidet: absq. metu carpit & hospes iter.

Tunc resonat cithara: tunc saltibus apta inuētus

Ad numerum cœtu ducit ouante choros.

Sic & Præco apud Euripidem in supplicibus:

ὅσοι τε πόλεμος χρειῶσιν εἰρήνην βροτοῖς:

ὅσοι μὲν μὲν καὶ ποσειδῶνα φιλῶσιν,

ποιοῦσι δ' ἐρεχθί, τέρπειλα τ' εὐπωιδίαι,

χαίρει δὲ πλεῖστοι!

Quanto potior pax est bello mortalibus!

Pax dico, quæ Musarum amica maxima,

Pænarum & hostis, prole gaudet optima,

Opumq. gaudet sic beata copia.

Cæterum bellumne magis nobiliter, quàm

Pax; & num magis pace lucrosus sit bellum;

& bellone, an pace principatus, aut imperium

facilius obtineatur: vide egregium locum a-

pud Xenophontem in libro de vectigalibus: vbi

inter alia sic cōcludit: felicissimas esse ciuitates:

quæ quàm longissimo tempore in pace per-

manferint.

φειλὲν μὲν οὐδὲν πόλεμον, ὅστις εὐ φρονεῖ:

εἰς τοὺς ἐλθοῖ, τέφρα μὲν ὅσον ἀπὸ χειρὸς πόλει,

καλῶς ὀλέσται: μὴ καλῶς δὲ, δυσκλεές:

Vt Cassandra ait ad Hecubam, apud Euripi-

dem in Troade: significans nimirum, fugien-

dum esse cuiuis sapienti homini bellum: si ta-

100 CAES. ROM. GRAECORVM
men hoc suscipiendum sit: non turpem
gloriam patriæ, fortiter perire: non fortiter
rò, ignominiam esse, ac dedecus.

Symbolum XXI.

FL. LEONIS MAGNI

[Colz. Amicum posside, vt inimicum fieri
se putes.]

Solis vis, calor est: REGIS CLEMENTIA
VIRTUS:
Sol, rex, aut Solis sic mihi frater erit.

Sol ille dux, & princeps, & moderator
num cœlestium, qui mundum radijs
strat suis; nunquam expectat preces, vt exor
tur; & cuncta luce sua lustrat, atque comple
sed sponte sua, & gratis fulget, ac lucet: & co
Iupiter salutaris salutatur ab omnibus: quib
salutare lumen suum accommodat. Sic Prin
ceps

ceptus, & rex bonus; qui populi sui moderator est
 & dux, & veluti alter Sol in terris: aut, ut quibus-
 dam placet, solis frater; non expectat preces,
 nedum plausus, aut strepitus, aut laudes eorum,
 quibus bene facere vult: sed sponte, & vltro lu-
 men vultus sui salutare conspiciendum præbet
 omnibus: & beneficentiam suam exercendo,
 æque ac sol ab vniuersis, & singulis amatur. Sed
 & illud commune habet Princeps cum Sole:
 quod vtillem quandam exercet suam, & effi-
 cientiam in corpora ista inferiora: non minus
 ac in reliqua corpora coelestia: à quibus tamen
 nihil vicissim accipere, & ut Græci loquuntur,
 pati potest. Sic princeps potestatis, & felicitatis
 suæ documenta alijs subleuandis hominibus
 inferioribus, dare solet: ipse autem ab his non
 recipit mutuum: & si aliquid vicissim reci-
 pit: nihil quicquam præter laudem, & prædica-
 tionem; animi certè grati, & memoris testem,
 ac veluti obsidem; vnquam recipit. Quo e-
 quidem Symbolo, ac veluti emblemate pluri-
 mum delectatus fuisse scribitur Fl. Leo I. Impe-
 rator: qui cum alijs virtutibus ornatus, tum cle-
 mentia in primis: sæpè dicere solitus fuit: PER-
 ANDE, VT SOL, QVIBVS AFFVLSE-
 RIT, HIS CALOREM, SVVM IMPER-
 TRI, SOLEAT: ITA AB IMPERATO-

RE CLEMENTIAM EIS, TRIBVE
 DAM ESSE, QVOS ASPEXERIT. G
 ca verba apud Zonaram hæc sunt: ὅτι ἀντι
 λήθη οἷς ἐπιλάμπει, τῆς θερμῆς αὐτῆς μελέτης
 ἔπαυσε καὶ τὸν βασιλέα, οἷς αὐτῶν ἐπιβλέψας, οὐκ ἔτι
 ἀξίον. Sensit nimirum optimus Imperator
 oportere quēquam à facie principis tristem
 cedere: quod Titum Cæsarem in ore habuit
 memorat Sex. Aurelius Victor: neq; quicquam
 magis Imperatorem Romanum commendat
 gentibus: quàm clementiam: quod M. An
 toninum Philosophum dixisse, autem
 est Volcatius Gallicanus. Nam, vt Seneca
 omnibus hominibus necessaria est clementia
 maximè autem decora Imperatoribus. Et
 Cicero, omnibus odio est crudelitas: & am
 pietas, & clementia. Nihil enim violentum
 turnum: & nihil magnum, nisi quod placidum
 Quemadmodum igitur, secundum Basilium
 regi apum aculeus est, sed eo ad vlscendum
 non vtitur: ita vt quisque maxima est potestas
 præditus princeps; eò maximè is in puniendo
 esse tardus debet, & in ignoscendo misericors
 Maiorem enim potestatem non oportet esse
 noxiam: quum tantò animus hominum mo
 deratior esse debeat: quantò vehementius mo
 cere potest: teste Seneca. Nam & principi cer
 tior

TRIBVE
 ERIT. G
 t: om
 & me
 m, o
 mperato
 ois tristem
 n ore habu
 eq; quicqu
 commenda
 uod M. Au
 dixisse, aut
 Seneca ait
 est clement
 oribus. Ex
 itas: & am
 olentum di
 od placidus
 um Basilin
 ciscendunt
 est potius
 in puniend
 o misericor
 oportet esse
 ninum me
 mentius no
 principi cer
 tior

tor est securitas ex mansuetudine: quia fre-
 quens vindicta siquidem paucorum odium re-
 primit, omnium irritat. Sola autem misericor-
 dia est, cui omnes virtutes cedere honorabiliter
 non recusant: vt Cassiodorus scribit in Episto-
 lis adeoque misericordiae virtus tanta est: vt si-
 ne illa ceterae virtutes etiam si sint, prodesse non
 possint: vt Leo Pontifex dixit. Nimirum hac
 virtus est, quae sola nos pares Deo facit. Quum
 nihil sit tam peculiare imperialis maiestatis:
 quam humanitas: per quam solam Dei serua-
 tur imitatio: vt Imperator Iustinianus loqui-
 tur in l. vi. C. lib. 3. tit. 16. Nam sola hac virtute,
 vt idem Imperator ait, princeps Dei beneuolen-
 tiam, & circa genus humanum nimiam clemen-
 tiam (quantum naturae humanae possibile est)
 imitatur: qui quotidianis hominum peccatis
 semper ignoscere dignatur: & poenitentiam
 suscipere nostram: & ad meliorem eam statum
 deducere. Quò fit, vt si princeps circa subiectos
 imperio facere hoc nolit: nulla venia dignus es-
 se videatur: vt est in l. 23. tit. 4. Cod. lib. 3. Sici-
 dem Iustinianus Imperator in Auth. coll. 2. tit.
 2. sibi à Deo traditos esse dicit homines oppres-
 sos: vt eis per omnia parcat, Dei ipsius sequen-
 do benignitatem. Nam & Deus solem suum o-
 mnibus exoriri benignè patitur, tam malis,

Gg 4 quàm

quàm bonis. Cauendum itaque, ne eun-
 solem occidere patiamur super iracundiam
 stram: vt Apostolus monet. Quid enim
 mus in die iudicij (libet enim D. Hieronimus
 verba vsurpare) super quorum iram non re-
 dici, sed tot annorum, sol coelestis occubuit
 que mitescat sauitia: mansuescat iracundia:
 sit exactor vindictæ, qui petitor est veniæ.
 siquidem est hominis: at finem iræ ponit
 Christiani. Rectè igitur apud Claudianum
 Theodosius Imperator Honorio filio salu-
 hoc dat consilium: quum ait:

Sis pius in primis: nam quum vincamur

Munere; sola Deos aequat clementia nobis.

Et Poëta Ouidius lib. I. de Ponto, eleg. 3.

Sit piger ad pœnas princeps, ad præmia celer.

Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.

Memorable est, & rarum exemplum Hadriani
 qui imperiũ adeptus, inimico dixit: EVASCE
 quod parui, & abiecti animi esse duceret
 cere inimicitias cum inferiore. Sic nihil est
 dabilius, nihil magno & præclaro viro digni-
 placabilitate, atque clementia: teste Cicero.
 Nam & rusticus ille, atque morosus Demetrius
 ipsa reperit:

Facilitate nihil homini esse melius, neq; clementia

vtest apud Comicum.

Symbolo

Symbolum XXII.

FL. LEONIS IVNIO.

R. I. S.

*Parvum est, cunctis, & nulli, fidere velle :
 Fide bonis, diffide malis. si fides AMICO,
 FIDE quidem ; sed TANQVAM INIMICO
 fide futuro.*

Seneca in Epistola 3. Vtrumque (inquit) in vitio est, & omnibus credere, & nulli. Quod & apud Publum Syrum legitur in Mimis: *Vtrumque vitium est, nulli credere, & omnibus.* Rectè illud, meo quidem iudicio. Nam vt omnibus fide stultum est : ita nulli fidere inhumanum. Illud quidem honestius, hoc verò turpius est. Itaque VIDENDVM, CUI sit FIDENDVM. Nam vt fides maximum est vinculum bonis amicis, secundum Liviū: ita credulitatis facilitas pessima, præsertim in inimicis: teste

Gg s Bern.

Bernardo. Quod Mimus ille Publianus docet
ex quo hoc Symbolum natum est:

ITA AMICVM HABEAS, POSSE
FIERI INIMICVM POTES.

Cui respondet Biantis illa sententia: δὲ φησὶ
ὥς τῷ μισήσωντα, μίλει δὲ ὥς τῷ φιλήσωντα: Sic
mandum, tanquam sis osurus: & sic odio ha-
bendum, tanquam sis amaturus: ut est apud
Diogenem Laërtium. Quam sententiam So-
phocles ita expressit in Aiace flagellifero:

ἐγὼ ὅτις ταυμὶ μὲν ἀρπύως, ὅτι
ὅτ' ἐχθρὸς ἦμιμ, ἐς τόσον δ' ἐχθρὸν γίνομαι,
ὥς καὶ φιλήσων αὐτῆς ἐς τὸν φίλον
ποσέθ' ὑπομυροῦν ὠφελὲν βεβλήσομαι.
ὥς αἰὲν μὲν ἔσται τοῖς πολλοῖσι γὰρ
βροτῶν ἀπὸς ἐὼς ἐπερὶ αἰμίμ.

Hoc ipse didici nuper; ut si quando sim
Inimicus ulli, hunc oderim haecenus; velut

Aliquando amicū habiturus: erga amicum

Officia sic exerceam, ut qui non fiet

Semper futurus amicus, et enim plurimū

Sodalitatis portus est tutus parum.

Sed profectò tantum abest, ut sententia illa
Biantis, aut Publij comprobari soleat: ut multo
magis approbari hoc debeat: cum amico ita ha-
gendum esse, quasi hostis nunquam fieri possit
& rursus ita habendū inimicum: ceu moxami.

ius fieri debeat. Quod Publius etiam docere videtur in Mimis, quum ait:

ITA CREDE AMIGO, NE SIT INIMICO OPVS.

Nam & Aristoteles in Rethoricis hoc modo corrigit Biantis illam sententiam: ὅτι ὃ δ' εἶ, ὡς φασί, φιλεῖν: ὡς μισήσονται: ἀλλὰ μᾶλλον μισῶν, ὡς φιλήσονται: Non esse amandum, quasi osurus sis, quod aiunt: sed multò magis ita exercendum odium, tanquam sis aliquando amaturus. Et paulò post: δ' εἰ φιλεῖν, ἔχ' ὡς φασί, ἀλλ' ὡς ἀεὶ φιλήσονται: Ama non tanquam osurus, quod dicitur: sed tanquam amaturus perpetuò. Sic enim futurum est, ut neque temporariae amicitiae, neque immortales inimicitiae cuiquam sint suscipiendae. Nam, ut Euripides ait in Troadibus:

ἢ τίς ἐξ ἡμῶν, ὅστις ὄχι ἀεὶ φιλεῖ:

Non est amicus hic, qui semper non amat.

Sed & sententiam hanc Biantis ex Scipionis sententia, pulcrè admodum, & eleganter refutat M. Tullius Cicero in Lælio de amicitia: Negabat Scipio (inquit) ullam vocem inimiciorum amicitiae potuisse reperiri: quàm eius, qui diuisset: Ita amare oportere, ut si aliquando esset osurus. Nec verò se adduci posse: ut hoc (quem admodum putaretur) à Biantè dictum esse crederet:

deret: qui sapiens habitus esset vnus & septe-
sed impuri cuiusdam, & ambitiosi, aut om-
ad suam potentiam reuocantis, esse, se-
tiam. Quónam enim modo, quisquam ami-
eius esse poterit, cuius se putabit inimicum
posse? Quin etiam necesse erit cupere, & co-
re; vt quàm sapissimè peccet amicus: quo-
res det sibi tanquam anfas ad reprehenden-
dum. Rursum autem rectè factis commodis
amicorum necesse erit angere, dolere.
Quare hoc quidem præceptum, cuius
est, ad tollendam amicitiam valet. Illud
præcipiendum fuit: vt eam diligentiam
beremus in amicitijs comparandis: vt ne
do amare inciperemus eum; quem aliquando
odisse possemus. Quin etiam si minus felice
deligendo fuisset: ferendum id Scipio-
tius, quàm inimicitiarum tempus cogitan-
putabat. Haftenus Cicero. Similis fere
est apud Valerium Max. lib. 7. Bias ita aiebat
mines in vsu amicitiae versari: vt meminer-
eam ad grauissimas inimicitias posse conuer-
Quod quidem dictum prima facie nimis
se callidum videtur, inimicumque simplici-
tura præcipuè familiaritas gaudet: sed si
ribus animis cogitatio dimissa fuerit: perquam
vtile reperietur. Atque hæc ego quidem

esse conc
Qua quasi
inuenerit p
viderat Bi
in qua sem
gendum:
dum. Nan
cile effedit
dum poss
quidem, v
Veru
At vero in
flumini, &
sed interd
inimico. N
παρσι
Pauers,
Q
nigri
Fiores
Quem ad
tis, & for
elle affir
fuerit
vni: o n
de rōne
amici: r

esse concedo: quum de amicitia idea, & perfecta quasi forma agitur: quæ optari facilius quàm inueniri potest: cum qua non satis congruere videtur Biantis illa, & Publij sententia. Quippe in qua semper diligendum est prius, quàm diligendum: ac deinceps in diligendo perseverandum. Nam ubi ea amicitia permanet: nihil facile creditur, nihil facile recipitur, quod diffiduum possit operari: auctore Chrysostomo: Si quidem, ut Poëta ait,

Veneramur nescit habere modum.

At verò in vita communi præceptum est utilissimum, & saluberrimum: non temerè fidere, sed interdum diffidere; etiam amico, ne dum inimico. Nam verum est, quod Theognis dixit:

πῶροι τοὶ πολλῶν πιστὸν ἔχουσι νόον:

Pauis, e multis, fidus inest animus:

Quum paulò antè dixisset Poëta:

πίστις γένημα τ' ὀλέως α, ἀπιστεῖν δ' ἐσάωσα:

Fides perijt, diffido salua remansit.

Quemadmodum & Demosthenes vnā salutis, & fortunarum custodiam à natura datam esse affirmat diffidentiam: ἐν κοινὸν (inquit) ἡ φύσις τῶν φρονέοντων ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακὴν: ὅσοι μὲν ἐστὶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον: μάλιστα ἐκείνοι καὶ ἡθεοὶ, πρὸς τὰς τυράννας. τὸ πο μὲν ἐστὶν ἀπείρα: τῶν τὴν φυλάττετε: ταύτης ἀντέχεσθε: αὐτὰς τὰς

110 CAES. ROM. GRAECORVM

τάβηλα σώζειτε; ἔδ' εἰ μὴ δεινὸν πάθητε: Vnum
est commune quoddam munimentum
mis hominum à natura: quod cū ceteris
mnibus bonum est, atque salutare: tūc
maximè contra tyrannos. Quòdnam igitur
Non temerè credere, vel, si vno verbo liceat
cere, diffidentia: hac nimirum salua, salua
omnia. Sic Sophocles in Antigonā:

σώφρονος ἀπιστίας
Γόνος δ' εἰν ἔδ' εἰ χειρὶ μὲν ἄπο τοῖς:

Prudente diffidentia

Nil melius, aut utilius est mortalibus.

Et notum est Epicharmion illud apud M.
Iulium Ciceronem, in libro de petitione con
latus: *Nervos atque artus esse sapientie non
rè credere.* Sic enim ait Epicharmus:

ἦν φε, καὶ μέμνησο ἀπιστεῖν ἀφ' ὅθεν τὰ κατὰ φύσιν
Quod & Pythagoras monet in Symbolo
suo: μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν. Non cuius
tram iniiciendā esse: id est, nec citò amicum
mittendas, nec remittēdas temerè: quomodo
terum præcipitis, alterum inconstanter
hominem suggillat. Et Menander:

μὴ πάντῃσι περὶ πᾶσι πιστεύειν αἰεὶ.

Credenda cunctis esse cuncta ne putes.

Et Ovidius:

Nec citò credideris: multum citò credere laetis.

SYMBOLA.

III

Cum quo congruit Sophoclis illud apud Plutarchum in Artaxerxe:

πειρα πειρα τῷ κακῷ ὁδὸν ποιεῖ:

Peruasio magnum ad malum ducit cita.

Quod ita verum esse Alcibiades comprobauit suo exemplo: qui cuidam dicenti, an non fidem habeat patrie de se iudicaturæ: Ego sanè (inquit) ne matri quidem: vereorenim, ne & ipsa insciens nigrum calculum pro albo immittat.

Et Apollonius percunctanti regi suo, quanam ratione tranquille, & pacatè regnum suum administrare possit: Si (inquit) paucis fidem habes. Sic & Hesiodus ne fratri quidem fidem habendam esse præcipit: siquidem

fratrum quoque gratia rara est, &

πιστὶς ἀδελφῶν, καὶ ἀπείρα ἀλλοτρίων ἀδελφῶν:

Fidere tot simul, & diffidere, perdit amicos:

Sed & rectè Philolophus sic inter hostes viuendum censuit, tanquam inter amicos: & inter amicos, ac si in medijs hostibus viueretur: teste D. Chrysostomo in Policr. lib. 3. Sic verum est Salomonis illud:

Quos credis fidos, effuge, turneris.

Symbo-

Symbolum XXIII.
FL. ZENONIS ISAV
RICI.

[Golz. Ingenti nodo cuneus iungetur acutus]

MALO MALVS plerungz NODV
NEO

*Infringitur: claususq; clauo pellitur:
Fraus fraude, vis vis sepe sic retunditur.*

Quoniam malum malo non medicum est: secundum Herodotum in Thalia: quum ait, μή τὸ κακὸν τῷ κακῷ ἴδι: proponit quod, ut Sophocles in Aiace scribit, κακὸν δίδωσι ἄλλοι, πλέον πίθησι πῆμα τῆς ἀπῆς: malum malo medicans, malum conducit quando nimirum, ut idem Sophocles ait, νόσῳ νόσον, & ut Homerus, ἐφ' ἑλκεὶ ἑλκεῖ, morbum morbo, & vulnus addit vulnere: item sapenumero, ut malum malo, tanquam clausus clauo, retundi necesse sit. Quæ admodum

III.

ISA

DO

EVS.

etur acutus.

ODV

tur.

non medic

otum in

q̄ id: prop

bit, x̄

h̄s āns:

n condup

hocles aut,

ei. ελ̄α

r vulner:

malo, tanq

Quēadmod

med

medicāliquando, teste Sophocle apud Plutar-

chum: *πικρὸν χολῶν χλύουσιν φαρμάκω πικρῷ:*
Remedio amaro bilem amarā diluunt.

Et Symmachus in Epistolis: Plerunque (inquit),
 amara haustu ad salutem valent: & succis tristi-
 bus affecta refouentur. Medicina enim aliquan-
 do similia similibus, aliquando contraria con-
 trarijs curat: vt scribit Gregorius in Moralibus:
 Omnis autem cura, secundum Platonem, cō-
 tendit: vt bono sit ei, qui curatur. Quò fit, vt
 nulla dura videatur curatio: cuius salutaris vi-
 detur effectus: licet nunquam ferè sine querela
 eam tanguntur: auctore Seneca. Nulla enim
 remedia, quæ vulneribus adhibentur, tam fa-
 ciunt dolorem: quàm quæ sunt salutaria: vt ad
 Octavianum scribit M. Tullius. Sed &, secun-
 dum Publium:

Nunquam periculum sine periculo vincitur:

Est Hieronymus ad Oceanum scribit, MALO

ARBORIS NODO MALVS CVNEVS

REQUIRENDVS EST. Quod tunc fit ma-

ius: quum vis vi, dolus dolo, fraus fraude pro-

figitur, atque superatur. Tunc enim fallacia a-

liam trudit, vt Comicus dixit: tanquam

ἢ τὸν ἥλον, πᾶσα λᾶτὸν πᾶσα λᾶτον: id est.

clauus clauum, paxillus paxillum, vt est apud

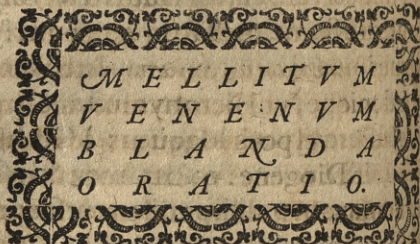
Hh

Iulium

Iulium Pollucem lib. 9. *πάλλοι γὰρ παρὰ
ἐκκρέονται*, id est, paxilli paxillos excutunt, vt
 nelius scribit ad Olympium: & vt Lucianus
ἡλφ' φασὶν ἐκκρέειν ὁ ἥλω, τῷ μεγάλῳ ὀσφυ
 ρῷ, clauus, quod aiunt, clauo pellitur, maior
 minor. Quemadmodum enim sedores
 borum, si quando in ligno sit nodus aliquis
 rior, in eo securim periclitari nolunt: sed
 neum quempiam durum magis, quàm bonum
 inferunt: ita improbitas improbitate vincit
 da est: quæ bonitate flecti non potest. Erant
 enim, vt Liuius ait, nouacula cotem discindere
 parat: & *fragili vitro querens illidere demum
 fringet solido*, vt Flaccus canit. Sic igitur
 cium est scelus in scelere, & malum in malo
 omnino, vt in prouerbio est, vindicta Neop
 lemea: vbi par pari refertur: & pro malo re
 tur malum. Malum enim malo aptissimum
 auctore Liuiio. Quomodo & Deus, iudex
 simus, improbitatem aliquando improbitate
 & calamitatem calamitate vindicat: quum
 improbos puniendos, tanquam instrumenta
 quibusdam, & flagellis, vtitur improbis tyran
 nis: quorum vi, & crudelitate orbis terrarum
 ruit, quum in nobis peccata non ruunt: teste
 Hieronymo. Quod exemplo Atilæ notissimum
 est: qui te flagellum Dei, & terrorem hominum
 appe

appellauit: & se ad id in mundum à Deo im-
missum iactitauit: vt, tanquam iustæ illius vin-
deret, terras omni malorum genere permi-
scret: & crudulitatem, ac libidinem suam non
nisi sanguine, & incendio terminaret. Sic to-
tius orbis exstructa victorijs Roma, vrbs inclyta,
& Romani imperij caput, vno hausta est incen-
dio: ac ipsa suis populis & mater facta, & sepul-
crum: vt Hieronymus loquitur: à Gothis, &
Vandalis, miserè vexata: quos tamen & ipsos a-
lij postea, tanquam paxilli paxillos, rursus proflig-
arunt. Nam verum est, quod dicitur: *Vltorem
vltisitur vltor.* Sic nimirum prouidentia Dei
gubernantur omnia: & quæ putatur pœna, me-
dicina est: secundum Hieronymum: etiam
quum pessimis tyrannis vititur Deus ad nos cor-
rigendos: non secus ac hyænæ fel, & phocæ
coagulum, aut similes aliæ immaniissima-
rum bestiarum partes, aduersus ma-
gnos morbos efficax, & salutare
ægris præbent reme-
dium.

Symbolum XXIV.

FL. ANASTASII DE
CORI.

[Golz. Habet suum venenum blanda oratio.]

Quid nisi MELLITVM est, ORATIO BLAN-
*DA, VENENVVM?**Nam proba cui mens est, & proba lingua, placet***N***vsquam tuta fides, inquit Dido apud Mar-*
*nem. Et Cato Romanus:**Rara fides hominum, quia multi multa loquuntur.*
Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auget.

Nam, secundum Ovidium:

*Candor in hoc auro res inter mortua pend.*Quandoquidem, vt Hesiodus ait:
παῦροι μὲν ἀληθέα κηλήσκουσιν, id est,— *pauci vera loquuntur:*

Quum pleriq;, secundum Comicum;

Paulu-

Paululum interesse censeant, ex animo omnia,

Ut fert natura, faciant, an de industria.

Seniurum, vt Publium habet Symbolum,

HABET SVVM VENENVM BLANDA

ORATIO: quæ verè est, vt Plautus dixit, *viscus*

monstrat, vt Plinius, mellitum venenum: aut,

vt Diogenes, *θανάσιμον μελίκρατον*, lethale mul-

tum: aut denique, vt Hieronymus vult, melle

est lins gladius, vel potius laqueus: id est, *μελι-*

κράτος, vt Diogenes vocat, hoc est, mellea

prædicio: quæ blandiria quidem delectat; sed

mendacio strangulat eum, qui capitur. Quem-

admodum & Seneca monet: malum homi-

nem blandè loquentem, suum cuique laqueum

aposcendum esse. Siquidem insidiosa est o-

mnis blandiloquentia: & verè, vt Irenæus lo-

quitur, lacte gypsum malè mixtum. Nam & in-

terdum, secundum Ovidium:

Impia sub dulci melle venena latent.

Quod quum sit, *ἐκ τῆ αὐτῆς εἰμα* & *βρύει τὸ λυ-*

γέει το πικρὸν, vt Iacobus Apostolus loquitur:

id est, ex eodem ore emanat dulce & amarum:

quo vitio nihil foedius aut turpius esse potest.

laque rectè Æschylus in Prometheo oratio-

nem fucaram morbum vocat turpissimum:

quum ait: *ἄσχετον εἶναι φημι ζωθέτας λόγους νό-*

στα. Quæ quidem palam blanditur, & assenta-

tur omnia omnibus: sed mordet clanculum: & fr
quam occasio est, aquam frigidam subdole suffundit
vt cum Plauto loquar: adeoque ἐκ τῆς αὐτῆς
μεῖν & τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξ ἄλλου, id est, ex vno
re calidum, & frigidum exhalat: vt Satyrus
stico obijcit apud Arianum. Quod sanè vitium
si vlllo alio, in primis hoc tempore familiare est
cœpit in mundo: quo simulationis, ac perfidia
plena sunt omnia: atque adeò, vt Poëta verum
dixit:

Multa sub vultu odia, multa sub osculo latent.
Nam, vt Plautinum illud huc accommodo.

*Multi more isto, atq; exemplo viuunt: quos
censeas*

*Tibi amicos; reperiuntur falsi falsimonij,
Lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide:
Pauci ex multis sunt amici homini, qui cernunt*

Sic nimirum (vt est apud eundem Comicum)

*Altera manu ferunt lapidem, panem ostentant
altera:*

Vel (vt Nazianzeno placet) altera manu sa-
bunt caput, altera malam feriunt. Cuiusmodi
sanè genus hominum vehementer execratur
Achilles apud Homerum in Iliade: quum ait:

ἐχθρὸς γὰρ μοι κείνός, ὁμῶς αἰδέομαι πόλιν
ὅς τις ἕτερον μὲν κείθει ἐνὶ φρέσιν, ἄλλο δὲ εἴπη:

Odi equidem, cœnclaustre Erebi, quicumq; loquatur
Ore aliud, tacitoq; aliud sub pectore condat.

Et apud Zenodotum:

μισῶ τοι ἀνδρα τὸν διπλῆν πεφυκότα,
χρηστὸν λόγῳ, πολέμιον δὲ τοῖς θεόποις:
Equidem virum odi duplicem, sermonibus
probis amicum, ceterum hostem moribus.

Nam, vt Theognis ait:

ἑνὶ γλῶσσῃ διττὴ ἔχει νόον, ὅπως ἐλάττω
ἑὸς, καὶ ἑτέρως βέλτερον, ἢ φίλον ἄνθρωπον:
Bilingua duplicem mentem sic gestat in una;
Hostis, sed nunquam fidus amicus erit.

Erecte hoc quidem. Nam, vt Augustinus mon-
strat, fallax adulatio, & crudelis est: &, vt Hiero-
nymus, plus nocet lingua adulatoris, quàm gla-
dius persecutoris. Quoniam, secundum Pu-
bium:

vanitatis, verba imitari, maior malitia est.

Et, secundum Martialem:

Quod regitur, maius creditur esse malum.

Quantò igitur gloriosius Hercules de se prædi-
cat apud Euripidem: se non esse virum dupli-
cem, aut bilinguem: ἑδιπλῆς (inquit) πέφυκ-
ται. Et Capaneus apud eundem Poëtam se ha-
beredicit ἀψευδὲς ἦτορ, εὐπαροχήρον τόμα, cor
fincerum, & os affabile. Et Sophocles in Oedi-
pō:

ἀ μὴ φρονέω, ὅτι καὶ φιλοῦ λέγειν μά τινα:

Qua non volo, nec soléo frustra proloqui.

Sic Ennius:

Eo ingenio natus sum, amicitiam

Atq; inimicitiam in fronte promptam gerit.

Nam, vt Euripides ait in Heraclidis,

ἀ ψευδὲς εἶναι τοῖς γυναικοῖς καὶ τόμα:

Probus probum esse, & verax os, semper dicit.

Et, vt Menander,

ἐλευθέρῃ μὲν αἰσὶν τὰ ληθὴ λέγειν:

Quae vera sunt, loqui virum ingenium docet.

Contrà autem, *scelus esse videtur, petenti probum mendacium: secundum Plautum. Simulatio*
τὸ, & blanditia in omni vita turpis, & vitiosa
cui coniuncta semper est calumniā: quae,
Nonio, mendax, & malitiosa infamatio
quæque nullum cum veritate, & candore habet
commercium. A quò sanè vitio grauius Ha-
ba Agamemnonem dehortatur apud Eurip-
dem his versibus elegantissimis:

Α' γὰρ μέμνον, ἀνθρώποισιν ὅταν ἐχέω ποτὶ
 τῶν σφραγμάτων τιτὼ γλῶσσαν ἰσχυρὴν πλῆν
 ἀλλ' εἴτε καὶ εἴδω, καὶ εἴδω, καὶ εἴδω, καὶ εἴδω
 εἴτ' αὖ ποτὶ καὶ τὸς λόγους εἶναι σαφῆς
 καὶ μὴ δύνασθαι τὰ δίκ' εὖ λέγειν ποτέ:

Agamemnon, ne utiquam fas est mortalibus
Linguae valere plus factis: sed seu proba

Agit, loq
 turda esse
 iniusta quæ

Erin Andron

nos ob simul

appellat ἐχέω

καὶ τὸς λόγους

mortalium,

per mendaciam

Quo etiam ro

me ἐπαρκεῖ

Menandri ha

quæ εἰ ἀπαρ

Frugi vir,

Qui simul

Tu quoq; f

Item: Sermo

Simplici

Sy

L. A

2

H

Agit

o: Agit, loqui fas est proba: seu rursus mala,
 ologui. putida esse dicta fas est semper: nec bene
 iniusta que sunt, posse iusta dicere.

Et in Andromacha infectatur graviter Sparta-
 nos ob simulationis vitium, atq; perfidia: quos
 appellat ἐχθιστοὺς βροτῶν, δόλια βυλεύματα, ψευ-
 δαισέας, μηχανορροῖας κακῶν, id est, pessimos
 mortalium, consultores fraudulentos, princi-
 pes mendaciorū, malorum concionatores, &c.
 Quam etiam referatur Phocylidæ sententia illa:
 μηδ' ἔπειν κεύθης καρδίη ἴσον, ἀλλ' ἀγρεύων. Et
 Mendaci hæc:

μηδ' ἀπαρτεῦδ' ὁ σοφὸς, ἐχθρήσιμος:
 Frugi vir, & sapiens odit mendacium.

Sic Cato Romanus:

Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus:
 Tu quoq; fac simile, sic ars deluditur arte.
 Sermones blandos, blasfōg, cauere memento,
 Simplicitas veri sana est, fraus ficta loquendi.

Symbolum XXV.

L. ANICII IVSTINI.

Hh s

Golz.

[Colz. Cuius pudet, pigeat.]

QVOD PVDET, HOC PIGEAT *facere*
numqueng: pudoris,
Princeps, qui fines transiit, ille malus.

PRæclara est sententia illa Stasimi in Eur-
 phrone Platonis: *iva μὲν δέο, εἴβα γὰρ αἰδώς*
In quo metus, & pudor illo est. Fit enim, ut in quo
 metus sit turpitudinis, in eo sit pudor honesta-
 tis: & contrà, in quo pudor, in eo sit metus. Qui-
 cunque enim pudore afficitur, & verecundia
 semper extimescit improbitatis opinionem.
 Quum nihil aliud sit verecundia: quàm metus
 turpitudinis, & amor laudis: quorum ille à vicio
 reuocat: hic verò ad honestatem impellit: unde
 rectè à Tullio nominatur custos virtutis, lau-
 dem maximè sequens, & fugiens dedecus.
 Diogenes conspicatus adolescentem erube-
 scentem: Bono (inquit) animo esto: hic enim
 color virtutis est: & vas boni ingenij. Nam is
 verecundus est: qui ut audiat benè, erubescit:
 quem pudet ea, quæ impudica sunt, & loqui
 facere. Qui verò nec erubescere, nec extimesce-
 re solet: eum, quia semel pudoris fines transi-
 nauiter oportet esse impudentem: secundum
 Diphilum, & Ciceronem. Itaque ut verecun-
 dus sit, & probus: in primis necesse est animum
 ab omni

ab omni turpitudine abhorrere: præsertim natura magistra, & duce: quæ docet, ut omne illud, quod abhorret ab oculorum, auriumque approbatione, studiosè fugiamus: & ut status, incessus, sessio, accubatio, vultus, oculi, manuum motus, omnis denique gestus corporis, debitorum, teneant illud decorum: ne quid effeminatum, aut molle, & ne quid durum, aut rutilum, multoque minus deforme, aut turpe sit, præclare docet M. Cicero in officijs. Sed nullus est melior virtutis huius conseruandæ ratio, quam si quis seipsum maximè vereatur: ut quod apud alios pudeat facere, ne solus quidem aut facere: tanquam se ipso inspectore, ac teste. Quod Thales ille Milesius præcipit apud Aristonem:

Turpe quid ausurus te sine teste time.

Philolaus: πάντα σὺ μάλιστα ἀσχυρίζου σαυτόν.

Seneca: Si honesta sunt, quæ facis, omnes sciunt: sin verò turpia: quid refert, neminem scire, quum tu scias. αὐτὰρ τὰς ἄλλας λάθης, σαυτὸν μόνον ἴσθης. secundum Isocratem. Nam ut maximè quis solus sit, quum turpe aliquid agit, confacet: minimè tamen solus est: neque vlla impunitatis, aut celandi spes reliqua est: quæ a Cicero ait, maxima est peccandi illecebra, & Deus videt, & angelus astat: & diabolus accusat.

accusat: & mors minatur: & inferi crucia-
denique, vt hæc omnia tollas, conscientia ma-
det: quæ pluris est, quàm mille testes: Quæ
mala est, etiam in solitudine anxia & sollicita.
Sicut bona conscientia turbam aduocat. Q-
fit, vt, secundum Publium:

Illo nocens se damnet, quo peccat, die

Siquidem, vt Iuuenalis ait:

*Exemplo quodcung, malo committitur, ipsi
Displicet auctori: Prima est hæc ultio, quod
Iudice nemo nocens absoluitur: improba quæ
Gratia fallacis Prætoris vicerit urnam.*

Nam, vt Lucretius scribit,

— *Mens sibi conscia facti*

*Præmetuens, adhibet stimulos, torretq, flagra
Nec videt interea, qui terminus esse malorum
Possit; nec quis sit pœnarum deniq, finis:
Hinc Acherusia fit stultorum deniq, vita.*

Et, vt Iuuenalis:

— *Ne tamen hos tu*

*Euasisse putes; quos diri conscia facti
Mens habet attonitos: & surdo verbere cadit
Occultum quatiente animo tortore flagellum:
Pœna autem vehemens, ac multo seuior illis,
Quas aut Ceditius grauis inuenit, aut Radamantus
thus;*

Nocte dieq, suum gestare in pectore testem.

Sic & Seneca in Hipolyto:

— credis hoc posse effici,

inter videntes omnia, ut lateas?

Quid pœna præsens, conscia mentis pavor,

Animusq; culpa plenus, & semet timens?

Salus aliqua tutum, nulla securum tulit.

Non verum est, quod Sallustius dixit: suum cuique animum ex conscientia spem præbere, aut metum. Hinc Poëtæ finxerunt, eos, qui aliquid impie, sceleratèque commiserint, semper agitari, & perterri furiarum tædis ardentibus: quæ, ut Sophocles ait, *Semper sunt virgines*: id est, perpetuo cruciant, nec vnquam quiescunt: nec vnquam consistere patiuntur. Sua nimirum, ut Cæro docet, quemque fraus, & suus terror animi vexat: suum quemque scelus agitat, animi que afficit: suæ malæ cogitationes, conscientia que animi terrent, hæ sunt impijs assidue, domesticæque furia: quæ dies noctesque penas à consccleratis hominibus repetunt. Quo fit, ut nihil sit miserius, quam animus hominis conscius, secundum Plautum: & secundum Terentium:

Gravior inimicus, qui latet sub pectore.

Quo accedit illud, quod difficile sit, ut Naso ait, *non prode vultu*. Plerumque enim, secun-

cundum Senecam, conscientia eminet in
tu. Siquidem, vt Satyricus canit:

— *rubet auditor, cui frigida mens*

Criminibus: tacita sudant praecordia culpa:

Et, vt Seneca:

— *Quisquis culpa fuit,*

Demissus omne odit, quod dubium putat.

Semper enim timidū scelus est. & plurima

Pessimus in dubijs augur timor:

Vt est apud Statium. Sed & saepenumero, quod
clām & latenter maximè acta sunt, mirabiliter
patefiunt: si non statim, at tūm, quum minime
quis opinatur. Nam, vt Sophocles canit:
ἀπανθ' ὁρῶν, & πάντ' ἀκούων, πάντ' εἰσπύων
id est, omnia videns, & omnia audiens, omnia
reuelat & quasi exspuit tempus: & vt Metastaseus
der:

ἂν τοῦ ποῦτος δὲ πλὴν ἀλήθειαν χρόνος:

Sic veritatem tempus in lucem extrahit.

Ex quo Thales, Temporis filiam esse, dixit
tatem: Pindarus verò, Iouis. Atqui, vt Homerus
ait: *ἔχει θεὸς ἐκ δίκῃν ὄμματα,*

Cernit Deus omnia vindex.

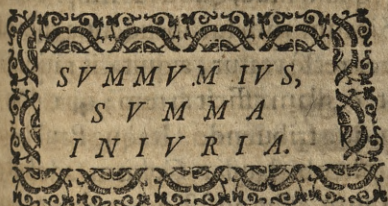
Sic & Christus, qui est ipsa veritas, negat quicquam
esse occultum, quod non sit patefaciendum: qui & malefacta punit: & rectè facta re-
muneratur: Saepè mirabiliter, atque occultè

terdum etiam aperte, & manifestè, semper au-
tem ita, ut eius æquitas postulat: viutorum pari-
ter, ac mortuorum iudex iustissimus. Itaque
nihil præstabilius est, quàm ita vitam instituere:
nec solus sis, siue cum alijs: nihil quicquam
admittas: cuius te vel pudeat, vel poeniteat.
Neque enim iniuste quicquam, aut libidinose,
continentur à quoquam faciendum est:
etiam Deum, atque homines se id celare posse
patet: quod Socrates de se dicere solitus fuit.
Quod fiet, ut malè facere, aut indecorè se gerere
velit, quidem homo, si possit: nec possit, si
eodemque pacto & bonam conscientiam
ad eum afferat: & bonam famam apud ho-
mines mereatur: qui iustitiæ quidam fructus
et hominemque tranquillum, & securum red-
dat: ut nec Deum, nec homines pertimescat. Se-
nitatis enim, ut Seneca scribit, magna portio
est nihil iniquè facere. Rectè etiam Clemens
tag. lib. 3. Ἐποτρὶς αὐτὸς ἀπὸς ἀλλοτρίων, εἰ πάντοτε
καταπέμνει νομίζοι τὸν θεόν: Ita non facilè pec-
cat homo: si Deum semper præsentem sibi
putet. Sic nimirum moderator cupiditatis
pudor, & domitor vitiorum, & custos virtu-
tū maximus: quem qui è vita tollit: maximum
ornamentum tollit. Vnde rectè pudor à
Cicero Iustomo frenum vitiorum nominatur: &
à Bernar-

pellatur Porro verum est Theodectis illud apud Sto-
 dia est, cezum: omnes res humanas natura consene-
 alerium. scire, & quasi ad exitum properare: sola impu-
 onestatis dentia excepta: quæ eò maior fit quotidie, quò
 Symbolum magis genus augetur mortalium. Græci versus
 FACER: sunt:

E. Cuius
 pudet dicere
 hoc ad Deum
 µὴ μὲν
 : ne diduc
 oraceptum
 uerti pote
 ὡς τὸ νόμιμον
 turpia, ea
 Quod etiam
 ione ad N
 ευμάρτιαν
 s λέγειν. ἀ
 αὐτὰ τοῖς
 ionibus fl
 ntis optima
 o nimis, fecit

Symbolum XXVI.
 FL. ANICII IVSTI-
 NIANI.

[Colz. A bonis bona benè.]

Summum ius, crux summa, vel est iniuria summa:
 IVSTVM IVS IVSTVS semper, & æquus
 AMAT.

QUum de iure disceptatur : prius de iustitia
 agendum est : quæ iuris quædam est (vt
 Cicero) executio. Nam ius ex præceptis, & ex
 plis iustitiæ compositum est : vnde merito Vlpianus
 iuris nomen à iustitia descendere affir-
 mat. Quandoquidem id demum ius dicitur
 quod est iustum, & coniunctum cum iustitia,
 est, æquitate. Nam & ius quoddam iniustum ab
 Ouidio appellatur : & quod in armis ius est, vt
 potius, quàm ius nominari debet. Quum nihil
 sit tam inimicum iuri, quàm vis : quæ cum i-
 iuria coniuncta est : & æquitati semper contra-
 ria, atque infesta. Ex quo rectè Celsus ius definit
 artem æqui, & boni. Ars enim plus est, quàm
 scientia : & æquum ac bonum plus habet ali-
 quid : quàm illud, quod ius simpliciter appella-
 tur. Sic nimirum Iurisprudentia cum iuris scien-
 tia, vt ea rectè vtatur, æquitatis rationem con-
 iungit : & illam efficit artem ; qua non erret in
 suo cuique tribuendo. Itaque Paulus Iuriscon-
 sultus alicubi laudat Celsum adolescentem :
 qui, quum esset quæstio de æquo & bono, re-
 sponderit ; plerumq; sub auctoritate iuris scien-
 tiæ perniciosè errari. Et M. Tullius Cicero in
 Philip. 9. commendat Ser. Sulpitium : quod
 non magis Iuris consultus esset, quàm Iustitia :
 id est, æquitatis : quum nimirum ea, quæ profi-
 ciscuntur

conferuntur à iurecivili, semper ad æquitatē refer-
retur. Idem pro Cæcinnâ laudat C. Aquiliū
quod iuris civilis rationem nunquam ab æqui-
tate se iunxerit. Nam, vt Paulus Iurisconsultus
scribit, in omnibus quidem, maximè tamen in
iure æquitas spectanda est. Et, vt Constantinus
Imperator rescripsit, in omnibus rebus præci-
pue iustitiæ, quàm scripti iuris rationem ha-
bere placet. Etenim sæpenumerò existunt iniu-
riæ calumnia quædam, & nimis callida, sed mali-
tiæ iuris interpretatione. Ex quo illud, SYM-
MA IUS, SUMMA INIURIA, factum
estiam tritum sermone proverbiū: teste Ci-
cerone in Officijs. Quod Syrus ille Terentianus
hoc modo extulit:

Terum illud dicunt, Ius summum,

Lepe summa malitia est.

Et Columella lib. 1. de rerustica: Nec sanè (ini-
quum) nobis vindicandum est, quicquid licet
(nam summum ius antiqui summam puta-
bant crucem) nec rursus in totum remitten-
dum: quoniam vel optima nomina, non ap-
pellando fieri mala, foenerator Alphius verissi-
mè dixisse fertur. Qua voce illud significatur,
nam maximè à iustitiâ discendi: quum de iure se-
rè, & acerbè contenditur: adeoque nulla ha-
betur ratio æquiratis: quam Aristoteles vocat

ἡμεῖς αὖτε. cāmque ἐπαρόρθωμα τῆ νομῆς defini
hoc est, iuris correctionem, & benigniorem
ius atq; humaniorem interpretationem. In
qua etiam Caro praecipit, quum ait:

Iudicis auxilium sub iniqua lege rogato:

Ipsae etiam leges cupiunt, ut iure regantur.

Nam quum nulla lex ita scribi possit; ut o
mnia, quæ quandoque inciderint, complecti
tur: quod equidem non ex legis, aut legillato
ris vitio, sed ex ipsius rei natura contingit, recte
Aristotele: idcirco necessaria est ars; quæ no
doceat, quo pacto hoc quasi vitium emendari
queat. Neq; enim cuiusvis hoc est hominis, sed
artificis tantum periti, id est Iuriconsulti: qui
nō tam leges, & verba legum, quā earū vim ac
potestatem cognitā habet: ut quamcunque
legem hoc modo ex bono & æquo recte inte
pretari possit. Etenim scriptum sequi, calu
mniatoris est: boni verò iudicis, auctoritatem
voluntatemq; defendere. Quæ enim lex, quod
Senatusconsultum, quod magistratus edictum,
non infirmari, aut conuelli potest: si ad verba
despectere voluerimus: consilium autem eo
rum, qui scripserunt, & auctoritatem, & ratio
nem relinquamus? Non enim ex verbis pende
t ius; sed verba seruiunt hominum consilijs, &
auctoritatibus: nec verba veniunt in iudicium:
sed

Sed ea res, cu
sunt: ut pra
Cecinna. Q
maximè hoc
commenta ho
pretemur:

atque malitia
posse spectari
micalit simp

Notu

ἔστιν ἐν νόμῳ

ἡ ἀρετὴ τοῦ

Μαγνὸν

ἔστιν τὸ

Itaque leges

sed benignè

interpretari

Quod & sacri

MIUM ES

ut Graeci vo

finus loqui

verbo iustitia

monet in Q

esse. Et I

iustitiam ex

eniam hoc,

quo in loco

sed

sed ea res, cuius causa verba in leges coniecta sunt: ut præclare docet M. Tull. Cicero pro A. Cæcinnâ. Quamobrem ad iustitiæ munus vel maximè hoc pertinet: ut leges, & pacta, atque conuenta hominum candidè, sincerèque interpretemur: & omnem ingenij calumniam, atque malitiam fugiamus: quum in iure præcipue spectanda æquitas: & legibus maximè amica sit simplicitas, ut Iurisconsulti tradunt.

Notum est enim Menandri illud:

ἡλὸς οἱ νόμοι σφόδρ' εἰσὶν: ὅδ' ὅρων τὸς νόμους
 ἢ ἀπειθῶς, σὺκορῶν τὴν πόλιν ἐμὴν:

Magnum bonum sunt leges: sed si quis nimis

Has intuetur acutè, sycophanta sit.

Itaque leges seuerè quidem statuere oportet:

sed benignè eas tamen, maximè in puniendo,

interpretari: ut Græcus ille monet vir sapiens.

Quod & sacræ literæ præcipiunt: NOLI NI-

MUM ESSE IVSTVS: id est, ἀπειθοῦντα,

ut Græci vocant. Nam iustitia nimia, ut Augu-

stinus loquitur, incurrit peccatum: temperata

vero iustitia facit perfectionem. Sic & Euripides

monet in Oreste: *Summo iure moderatè uten-*

dam esse. Et Plutarchus, in libro de curiositate, ad

iustitiam exercendam vtile esse aliquando dicit,

etiam hoc, quod iustum est, prætermittere. Et

in loco: Qui (inquit) magnis in rebus iu-

stitiæ cultorem se exhibere vult : eum profectus interdum in paruis violare oportet. Ceterum quàm iustus , & æquus fuerit Iustinianus Imperator ; non solum in imperio gerendo , etiã in iure dicendo , eodémq ; rectè constituto : res ipsa loquitur : qui ex prisca legibus populi Romani , & veterum Iurisconsultorum responsis , ac commentarijs , eam , quam nunc habemus , Iurisprudentiæ artem , ac disciplinam quasi certis quibusdam finibus circumscriptam constituit : & primò constitutiones Principum deinde Pandectas , postremò Institutiones in meliorem formam redegit : in quas ea tantum quæ vsitata , non etiã quæ abrogata , aut obliuiscenda erant , & ab usu remota , referri voluit : verò plurima , ad æquitatem , tanquam ad regulam Lesbiam , comparata , correxit , atque emendauit. Sed & religionem Christianam idem Imperator piè sanctèque coluit. Siquidem Christiani opinionem , quibus tum Ecclesia Christiana tanquam tempestatibus quibusdã agitata batur , acerrimum se vindicem præbuit : & Concilij Niceni auctoritatem integerrimè contrariissimèque defendit : Porphyrij , & Eutychij Nestorijq ; impijs , & sceleratis opinionibus impudatis : vnde in numis suis aureis imaginem Christi cum cruce excudit : cum hac inscriptione

ne & veluri
REX REG
num Magi
Paulino illo
tur: ABSIT
CRUCE D
STI.

SYN
FL I Y

L
I I
[Golz. N
hem: M
Non bene L
Reductus
illu]

Omnes
Summ
pinis. Et
homines

me, & veluti Symbolo: IESVS CHRISTVS
 REX REGNANTIVM. Quod & Constan-
 tium Magnum antecum fecisse constat: qui
 Paulino illo Symbolo delectatus fuisse scribi-
 tur. ABSIT MIHI GLORIARI, NISI IN
 CRUCE DOMINI NOSTRI IESV CHRI-

Symbolum XXVII.

FLAVSTINI IVNIO-
 RIS.

LIBERTAS,

RES

INAEStIMABILIS.

[Colz. Non beatus, qui se beatum nescit.

Item: Memineris semper, qui fueris antea.]

Non bene LIBERTAS numis, virtute paratur
 sed metus; PRECIO quouis PRECIOSIOR
 illa.

Omnes profecto liberi libentius

Sumus, quam seruiamus: inquit Plautus in Ca-
 pinis. Et Cæsar lib. 2. de bello Gallico: Omnes
 homines natura libertati student. Nam ad de-

cus, & libertatem nati sumus: teste Tullio deoque, secundum Augustinum, naturalis hominis libertas: id est, cum natura orta, certè cognita: quæ omnes homines liberos, æquales produxit: auctore Gregorio. Quod ut nulla voluptas ingenuis viris suauior sit, libertate: quæ non modò ære quouis preciosior, & ut Flaccus canit, *Potior metallis*, sed & ipsa carior est hominibus sapientibus: quæ magno rectè emitur, nec sine negotio seruatur. Contrà autem omnis seruitus est misera: perferim in libertate educatis: quæ quouis malo ac damno intolerabilior: & qua omnis calamitas, atque adeò mors ipsa potior est. Reliquum enim Mimus:

Acerba est omnis homini ingenuo seruitus.

Et Seneca in Troade:

Si pæna petitur, quæ peti grauior potest?

Famulare collo nobili subeat iugum.

Maximè verò turpe, & indecorum semper arbitum fuit populum Romanum, cuius vicem gerit Imperator, seruire barbaris: quem diuinitates mortales, ut Cicero loquitur, omnibus gentibus imperare voluerunt: perinde ut & Graeci seruire barbaris ignominiosum fuit. Sic enim Euripides scribit in Iphig. Aulid.

ste Tullio
a, naturalis
ura orta, a
es liberos.
rio. Quib
auior sit, p
uouis prec
allis, sed & r
ibus: quaz
ocio seruau
mifera: pra
quouis ma
omnis ca
or est. Reli

oferunt.

orest?

a semper

cius vicin

uem diuin

ibus gen

t & Graco

e. Sic enim

Basia

Βαρβαρον ἑλλήνας εἰκὸς ἀρχὴν, ἀλλ' ὃ βαρβαροῖς
αἰὲς ἑλλήνων. τὸ μὲν γὰρ δ' ἔχλον: οἷδ' ἐλεύθεροι.

Ita imperare Græcos sanè Barbaris,

Non Barbaros Græcis: seruale, barbarum,

Sed liberum Græcorum semper est genus.

Quod quum rectè hoc modo intelligeret Fl.

Julius II. Imperator: amans & studiosus li-

bertatus, quæ res est inæstimabilis; NEFAS, ac

turpe esse duxit, ROMANOS PERSIS VE-

CTIGALES ESSE; quibus annuas quingen-

tas libras penderent. Itaque non solum aurum

illud retinuit: sed foedere inito cum Aretha,

Æthiopum rege, Persis bellum intulit, & victo-

ria potius est. Sic verum est, quod Claudianus

dicunt.

Nunquam libertas gratior exstat,

Quam sub rege pio.

LIBERTAS ENIM RES INÆSTIMABILIS

est: secundum Paulum Iuriconsultum: non

solum quia magna quædam res est & difficilis

radicandum, quis libertate dignus sit: eam-

que ob causam non temerè concedenda: quo-

nam interest Reipublicæ: nullos nisi probos,

& honestæ vitæ homines liberos fieri: verum

etiam, quia precio inæstimabilis, & ut Theophi-

lus interpretatur, ἀγρίμαλτο, id est, nullo pre-

cio numario æstimanda est. Quum, secundum

Iurifconsultum, liber homo non recipiat a
mationem: cui semper ingratū est precium
uitutis: vt Q. Curtius scribit lib. 6. contrā quā
seruus ille Euripidem in Andromeda sentit:

χρυσὸν μάλιστα βέλομαι, ὅτι δόμοις ἔχει.
καὶ δ' ἔλθ' ὧν γὰρ τίμιον πλεονάζει.
ἐλεύθερον δέ, χρεῖος ὧν, ἔδ' ἐν δ' ἐλθ':
χρυσὸν νόμιζέ (αὐτοὶ) ἕκ' εὐτυχίαν:

Quid possidere malim ego, nisi aurum domi?
Nam seruus in precio est, si diues sit, magis
Quam liber homo indigens, qui nil vult quā auro
Felicitas in auro sic omnis sita est.

Melius igitur Seneca in Epistol. 76. Inaestimabile (inquit) bonum est, suum fieri. Et Epist. 100.
Non potest paruo constare libertas: quam
magno aestimas: omnia paruo aestimanda sunt.

τὸ ἐλεύθερον γὰρ ὄνομα πάντος ἀξίον:

Nam liberum esse, maximum dico bonum:
Vt Euripides in Auge dixit. Et, vt Diogenes
pud Laërtium, quod optimum est inter homi-
nes, libertas est. Libertas enim nomen virtutis
est, seruitus autem malitiæ: vt Epicurus ait
pud Stobæum. Nam, secundum Euripidem:

ἔδ' ἐν τῷ δ' ἔλθ' ὧν πλεονάζει τὸ μὴ δ' ἔλθ' ὧν γένεθ':

Nihil genus seruale est, erga liberum.

Ex quo rectè Iurifconsulti hominis liberi sta-
tum, caput nominant: quod quidem tria huc
cor-

complecti
que homin
put, & vita, si
minus stren
& spiritu. F
lum a quibu
LE OMIN
se Dequo
Quibene
Simale
Et no
māris d' p
Ene qui

Syn
TIB E

[Co]

complectitur: libertatem, ciuitatem, familiam:
que hominibus natura, non minus, quàm ca-
put, & vita, sunt cara: pro quibus viri fortes, non
minus strenuè dimicare solent, quàm de vita
& spiritu. Porro aliud Iustini Cæsaris Symbo-
lum à quibusdam recensetur: qui dixerit, MA-
LE OMINANTI, SEMPER MALE ES-
SE. De quo hoc est Epigramma nostrum:

*Qui benè coniçiet, benè res huic cedit: at omen
Si male sit, res tunc cedit & ipsa male.*

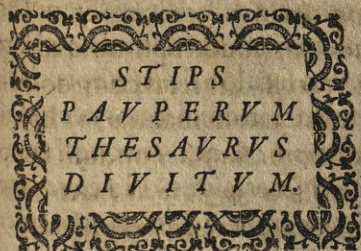
Et notum est Euripideum illud:

μῦθος ἀπὸ τοῦ ὄφτις εἰναι τοῦ καλοῦ.

Benè qui coniçiet, vate hunc perhibeto optimū.

Symbolum XXIIIX.

TIBERII CONSTAN-
TINI.

[Golz, Virtutem præ omnibus colito.]

Quod

Quod pauperi donas lubens, donas Deo:

STIPS PAVPERVM, THESAVRVS
gnus DIVITYM est.

Tiberium Constantinum Imperatorem
pace, & bello præstantissimum fuisse per
bent: in primis verò amantissimum iustitia
liberalissimum erga pauperes: tum verò erga
omnes humanissimum, atque beneficentissi
mum. Is quum multa quotidie pauperibus en
garet: nec pauciora largiretur viris literatis
doctis: obiurgatus à Sophia Augusta; quod
scum imperialem nimio erga pauperes
ratos studio, nimiaque liberalitate exhaustum
atque dissiparet. Atqui (inquit) nunquam
futura est tibi pecunia: quandiu vel pauper
stipem accepturi, vel sapientes homines Rep
blicæ præfuturi sunt. MAGNVS siquidem
THESAVRVS est STIPS PAVPERVM
quem qui in coelo sibi cumulat; ei auget hoc
Dominus in seculo: sicut ipse præcipit, thes
ros comparare in coelo: quos nec arugo, nec
nea corrumpit: & quos neque fures auferunt,
neque latrones eripiunt. Præclara sanè vox,
magnifica, & Imperatore digna. Qui enim dat
pauperi, dat Deo, secundum Augustinum. Deo
autem nihil frustra datur: qui liberalissimus est

remunerator
Quo fit, ut ele
ut Chrysosto
ssima. Qu
pauperum: c
bus quicquid
hoc ipsum sen
guli verbis
bant Tiberius
ralitatem hanc
maior comp
in palatio de
species tabul
inligitam: c
pedibus: leuan
guum sub ea
genti: quem
um pauperibu
seris thesauru
tam locuplet
operasset pra
biagata: c
negolim add
mum patri
mum: & cū
clarissimus:
conciliat: ut

remu

remuneratore eorum, qui sibi, & suis dare solent.
Quo fit, ut eleemosyna hæc, sine gratia verè sit,
ut Chrysostomus ait, ars omnium quæstuo-
sissima. Quandoquidem fecundus est ager
pauperum: qui citò reddit fructum donanti-
bus: quicquid hoc modo damus pauperibus:
hospitum semper integrè possideamus: ut Au-
gustini verbis utar. Quod suo exemplo compro-
bavit Tiberius Cæsar: cui Deus opt. max. libe-
ralitatem hæc erga pauperes, liberalitate multò
maiore compensavit. Nam quum die quodam
in palatio deambularet: fortè marmoream con-
spiciens tabulam in pavimento, cruce sancta
insignitam: quum indignè ferret eam calcari
pedibus: levare eam humo iussit: quo facto, ma-
gnam sub ea thesaurum invenit auri atque ar-
genti: quem more suo postea liberaliter erog-
avit pauperibus. Neq; ita multò post etiam Nar-
cers thesaurum ingentem reperit: quo non pa-
rum locupletatus est. Quumq; Persas feliciter
superasset prælio: Mesopotamia recepta, atque
conquæta: captivos omnes secum Constanti-
nopolim adductos, spontè demum vestitos re-
misit patriam. Princeps sanè optimus, & ma-
gis: & cum iustitiæ, tum liberalitatis laude
clarissimus: quarum illa Deum, hæc homines
conciliat: utraque immortalitatis curru prin-
cipem

cipem in coelum subuehit. Sic nimirum
 est, quod Gregorius dixit: non esse donum
 quod pauperi datur: sed mutuum, vel potius
 foenus: quo id, quod datur, semper multi-
 cato fructu recipitur. Hinc pulcrè Augustinus.
 Si vis (inquit) mercator esse, aut foenerato-
 ritimus: da, quod non potes retinere: ve-
 recipias, quod non poteris amittere: da modicum
 ut recipias centuplum: da temporariam po-
 sessionem, ut consequaris hereditatem eter-
 nam. Et alibi: Sic existima Christum tibi do-
 re: Da mihi ex eo, quod tibi dedi: de me qua-
 ro, non de tuo: da, & redde: habuisti meliorem
 torem: fac me debitorem: habeam ego te
 neratorem: temporalia mihi das; aeterna
 restituam: te ipsum tibi reddam: quando te
 reddidero. Sic Chrysostomus: Melius seruum
 pecunia, quæ in dextra pauperis collocatur,
 quippe quam calumniator non extorquet:
 uidus non criminatur: latro non auferat:
 eternus non eripit: seruus fugitiuus non ma-
 dit: sed quæ semper est tuta, semper integra re-
 per salua. Item: Qui collocat thesauros in terra
 non habet, quod speret in coelo. Cur enim
 spiciat in coelum, ubi nihil habet repositum.
 Quicquid pro anima tua feceris, hoc tuum est:
 quicquid reliqueris, hoc perditum est. Quæ-

consultitia est, illuc relinquere, vnde exiturus es:
& illuc non præmittere, quò iturus es? Illic ergo
substantiam tuam colloca, vbi patriam habes.
Et Leo Papa: Da, quod accipias: sere, quod me-
tas: sparge, quod colligas: quamuis non ha-
beas, nisi quod acceperis; non potes tamen non
habere, quod dederis. Et Petrus Rauēnas: Quic-
quid pauperi dederis, tu habebis: quicquid non
dederis, habebit alter. Caterùm pauperum no-
mine etiam veniunt Scholæ, & alia pia loca: in
quibus vita hominum & ad obediendum Deo,
& ad parendum magistratui informatur: vtaie
Iulianus Imperator: quorum curam præci-
puè semper habuerunt summi reges, ac prin-
cipes: quum intelligerent, hæc principia, & ve-
terum seminaria quadam esse religionis; & virtu-
tatis, omnisque disciplinæ honestæ, & Reipu-
blicæ armamentaria: in quibus armantur ho-
mines, contra barbariem, non solum artibus, &
doctrinis, sed & moribus, institutisque bonis:
num etiam præmijs, ac honoribus. Qualis erga
litteras, & literatos viros fuit idem Tiberius Im-
perator: qui nullam in rem melius se colloca-
re posse existimauit patrimonium suum: quàm
in vris hoc sapientibus, & doctis claresceret:
quorum vsus non solum in templis, & scholis
esset: sed & in cancellis consiliorum, & ciuita-
tibus,

tibus, & legationibus, adeoque in omni
 humanæ societate, & communitate. Sic & L
 Imperator reprehensus aliquando ab aulicis
 purpuratis suis : ob Eulogium quendam, &
 minem pium atque eruditum, ad ludum in
 be aperiendum, stipendio liberali à se euo
 tum : quòd nimirum in militiam potius, quàm
 scholam sumptus eiusmodi conferri oportere
 non sine indignatione respondisse fertur. Na
 lam se à DEO Opt. Max. maiorem felicitatem
 optare : quàm vt omnes militiæ sumptus
 scholas literarū, & collegia hominum literarū
 sibi collocare liceret. Neq; verò ab hominibus
 num est Alexandri Magni illud exemplum
 olim à Leonida Quæstore, ob nimiam in
 sacras, & liberales artes profusionem liberè

monitus: Si (inquit) felix esse diu cupi
 sis in DEVM & res diuinas parcus,
 atque sordidus: quæ profectò
 si non crescunt, omnia
 alia decrescunt.

Symb

Syn

F. L. T.

[Colz. Iustus
 tuum.]

QVOD TIN

DEL

Si alios sem

IVSTVS ES

IVS

IVDICIA

Vetus di

QVID

Et 7. Quo

firmavit Ma

animi somn

radi militi

Symbolum XXIX.

FL TIBERII MAV-
RICII.

QVOD
TIMIDVM,
IDEM
CRVDELE.

[Gelz. Iustus es Domine, & rectum iudicium
uum.]

QVOD TIMIDVM, fit idem simul hoc CRV-
DELE: tyrannus
sic alios semper, seq̃ suosq̃ timet.

IUSTVS ES Ô DOMINE: ET TVA SVNT
IVSTISSIMA *semper*
IUDICIA: ô Iudex sis DEVS ipse mihi.

VERUS dictum est: πᾶν δειλὸν, φονικόν: QVIL-
QVOD TIMIDVM EST, CRVDELE
est. Quod sanè dictum auctoritate sua con-
firmavit Mauricius Imperator: qui quum æger
somniaaret aliquando, se iugulandum
militi suo Focæ: Philippicum interroga-
uit,

uit, qualis sit Focas: eoque respondente, cen-
 rionem ambitiosum esse, sed timidum: Sig-
 rur (inquit) timidus est, homicida est: vñ, vt Zo-
 naras ait, εὐέλδης, & φονεὺς. Nec sanè fefellit eius
 opinio. Neq; enim ita multò post, facta compa-
 ratione in eum militū; quòd captiuos ab ho-
 redimere recusasset; à Foca tyranno, qui in im-
 perio successit; vnà cum tota prosapia sua, cru-
 deliter fuit trucidatus: quum is primū in con-
 spectu eius filios duos, deinde filias tres, potius
 Constantinam vxorem necari iussisset. Tum
 ille: **IUSTVS ES**, inquit, **DOMINE**. [Psal. 118.] **ET RECTA SVNT IVDICIA TVA.**
 [Psal. 118.] Fortiter nimirum ferens calamita-
 tem: & libenter in iudicio diuino acquiesce-
 quum non ita pridem iniuriam captiuorum re-
 putans, **DEVM** orasset: vt in hac vita potius
 quàm in futura, de se poenas sumeret. Quod
 berhardum primum Ducem Vvirtutem beg-
 cum, principem sanctissimum, & religiosissi-
 mum, in morbo etiam à **DEO** comprehensum
 fuisse legimus: vt si vnquam graue alicui finis-
 & molestum ex subditis imperium suum; sup-
 plicium hinc lueret in corpore: ac deinde par-
 retur animæ. Sed ad prius Symbolum reuertor
 quod ita verum esse communis testatur expe-
 rientia. Quò enim magis quisque est timidus
 natura: eò

natura: eò
 quam scelus
 agit: vt Pom-
 minas omni-
 quam viros:
 tamen natur-
 sunt pronior-
 his canit: *Nem-*
 si mala est, ve-
 rari in p[ro]p[ri]a [et]
 mium malum
 Medea:
 γυνὴ μὲν
 ἔστι δ' ἔσ-
 ἵνα δ' ἔσ-
 ἔστι δ' ἔσ-
 sit plena
 infirma, f-
 At in to-
 Nullum
 Tunc enim
 reo:
 Scylla, &
 Minus
 Adò c
 Quum p
 natura

natura: eò magis vindictæ cupidus est; & post-
quam scelus in it semel, parcere nescit, & sæuius
agit: vt Pomponius Lætus scribit. Nam & foe-
minas omnes minus animosas esse constat,
quàm viros: teste Aristotele: quæ nihilominus
tamen natura sæuiiores, & ad ultionem multò
sumptiores. Siquidem *vindicta*, vt Iuvena-
lis canit: *Nemo magis gaudet, quàm fœmina*: quæ
si mala est, verè est, secundum Euripidem, *πά-
ντων ἐχέστων κακόν*, id est, *omnium efferatissi-
mum malum*. Nam, vt idem scribit Euripides in
Meïda:

γυνὴ μὲν ἔστι τὰλλα τῷ φόβῳ πλεονέχουσα:

ἄνθρωπος δ' ἐς ἀλκὴν, καὶ σιδήρον εἰσορᾷ.

Ἦν δ' ἐς εὐνὴν ἠδὲ κρημνὸν καὶ κρημνὸν,

ὅσον ἔστιν ἄλλη φρενὶ μοι φρονέουσα:

Sit plena quamuis mulier alioqui metus,

Infirma, ferrum contueri haud sustinens:

Sit in torum si quispiam peccauerit,

Nullum cruoris pectus est sitientius.

Tunc enim, vt Seneca scribit in Hercule Oe-
træ:

Scylla, & Charybdis, Sicula contorquens freta,

Minus est timenda: nulla non melior fera est.

Ad eò cruentus stimulat fœminam dolor:

Quum patuit una pellici, & nuptæ domus.

Et notum est Menandri illud:

ἴσον λεαίνης, καὶ γυναικὸς ὀμότης:

Eadem mulieris, quae lea, crudelitas,

Cæterum tyrannicæ formidinis exemplum
Alexander Pheræus: qui læuus quidem & cru-
lis, sed meticulosus fuit, ac timidus: vt ne co-
iugi quidem suæ se tutò crederet: dignus pro-
pterea eo cruciatu, quo vixit: qui omnia sibi in-
sta putaret: quia omnibus esset infensissimus.
Sic Dionysius tyrannus metu anxius, & neminem
se credens familiarium suorum, aut propinquorum:
tondere filias suas docuit: ne tonsionem
lum committeret: à quibus tamen is, quæ
iam essent adultæ, ferrum remouit: instituitque
vt candentibus iuglandium putaminibus, bar-
bam sibi, & capillum adurerent. Sic Aut-
mon, vt Heraclides Ponticus refert, adeo ti-
midus fuit: vt domi plurimum viueret: seru-
duobus scutum æreum supra caput semper
necesse habentibus: ne quid supernè caderet, aut neque
lum reueret. Nimirum hæc est vita tyran-
norum: in qua nulla fides, nulla caritas, nulla
bilis beneuolentiæ potest esse fiducia: omnia
semper suspecta, atque sollicita: nullus locus est
amicitiæ: vt M. Cicero docet in Lelio. Neque enim
tyranni fidem cuiquam habent: neque à quo
quam ipsis habetur fides: nec diligunt, nec dili-
guntur.

guntur: Q
tuit: aut eu
parit odium
vt Ennius a

Quem o
Quod &
Quem q

Quem n
Sic Cyrus
multis tim
necesse est

Multis
Sed
Querit

Quod sit, v
habent, vt
omnium
loribus de
ratione. Q
imperium
clare eni
esse ciuen

guntur: Quis enim aut eum diligat, quem metuit: aut eum, à quo se metui putet? Merus enim parit odium: cui maximè repugnat amor. Nam vt Ennius ait:

Quem metuunt, oderunt:

Quem odit quisq; perisse expetit.

Quod & Seneca testatur in Agamemnone:

Quem quisq; metuit, odit, ac perire vult.

Et Naso:

Quem metuit, quisq; perisse cupit.

Sic Cyrus apud Xenophontem: Qui (inquit) à multis timetur: is multos sibi faciat inimicos necesse est. Et Publius:

Multos timere debet, quem multi timent.

Sed & vt Seneca in Oedipo scribit:

Queritur peremptum nemo, quem incolumem timet.

Quod fit, vt vita hæc tyrannorum (qui animam habent, vt Plutarchus ait, conflatam ἐξ ἀσελείας, ἢ ἀμωτητος id est, ex libidine, & crudelitate) sit omnium miserrima, quam pulchrè sius quasi coloribus describit Itocrates in Encomio Helenæ, & oratione Philippica: vt & Xenophon in Hierone. Quantò igitur melius amore & caritate imperium custoditur: quàm vi, aut metu. Præclare enim Cicero in Philippica prima: Carum esse ciuem, de Repub. mereri, laudari, coli, dili-

gi gloriosum est: metui verò, & in odio esse, vidiosum, detestabile, imbecillum, caducum quod videmus etiam in talibus ipsis illis: ODERINT DVM METVANT, dixerunt perniciosum fuisse. Et Seneca de Clementia Crudelitas minimè humanum malum est: dignumque regio animo: ferina ista rabies sanguine gaudere, ac vulneribus & abiectione mine, in siluestre animal transire. Et Platonius de legibus: Melior est venia, quàm vindicta: quidem illa mitis est ingenij, hæc ferini. Ceterum ex suspitione metus plerunque oritur secundum Menandrum, magnum est malum mortalibus. Sic enim ait:

Ἐπὶ νόσῳ δεινὸν ἔστιν αἰσθάνεσθαι καὶ φόβον,
 Quæ semper ad tristem partem strenua est, vultus vult. Nam ut Seneca ait:

Πρόνῃ ἐστὶν τῷ φόβῳ ἡ πίστις.
 Quò igitur quisque est infelicior: eò magis suspiciosus est: quò magis suspiciosus, eò magis timidus: quò magis timidus, eò magis crudelis. Sic omnis suspicax, est timidus: & omnis timidus, crudelis: in quo extrema est infelicitas, & miseria. Quod & Iulij Caesaris exemplum notandum est: qui admonitus à quibusdam, ut caveret à Dolobella, & Antonio: Atqui (inquirit) non istos ego metuo obesos, & rubicundos

graciles il-
 lio: nota-
 vidos esse
 genio, &c.

[Golz.
 natur.

Ludit in h

Hanc

121. M

Pu

FOR

Vo

Q tunc

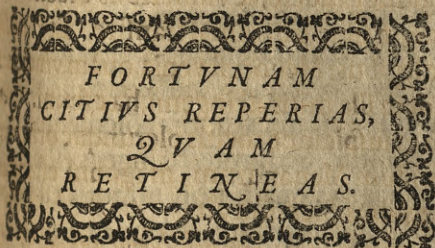
quis pro

gracile

graciles illos, & pallidos : ostenso Bruto & Castro : notans eos & liuore macilentos, & metu liuidos esse, ac pallidos : eaque de causa sauos ingenio, & natura crudeles.

Symbolum XXX.

FL. FOCÆ.

[Colz, Facilius fortuna paratur, quam conseruatur.

*Ludit in humanis rebus FORTVNA: licebit
Hanc REPERIRE magis, QVAM RETI-
NERE diu.*

Publium hoc Symbolum est:

FORTVNAM CITIVS REPERIAS,
QVAM RETINEAS.

QVo significatur, ad modum difficile esse, re-
tinere fortunam, ne mutetur: quam semel
quis prosperam nactus fuerit. Nam vt casus in
illo,

illo, ita in hoc ars potissimum dominatur
ior autem virtus est tueri parta, quam parare.
Sic enim Poëta Ovidius canit:

Non minor est virtus, quàm querere, parta

Casus inest illic: hic erit artis opus.

Quod his verbis Demosthenes enunciat
thiaca prima: πολλάκις χαλεπώτερον εἶναι
τὸ φυλάττειν ἄγαθὰ, τῷ κτήσασθαι. Quam
men sententiam esse veram idem nōx negat
oratione secunda: quum ait: πολλὰ βέλτε
φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα περὶ οὐκ ἔλαττον
raturum est, vt facilius omnia cōseruentur,
acquirantur. Sed profectò ingens est omni
tuna magna: quam non minoris est nego
sustinere, quàm parare. Magna enim fortuna
plerunque comites sunt stultitia, & arrogantia
&, vt Mimushabet:

Fortuna nimium quem fouet, stultum facit.

Sic & Socrates: ὅτε τὸν ἀρρώστον ἢ χεῖρον
κλίνει; ὅτε τὸν αἰόητον ἢ ὀπίσθημος εὐτυχία; Non
agrotum lectus iuuat aureus: neque stultum
magna fortuna. Itaque virtus optanda potius
est, quàm fortuna: quæ plerunque inutilis
stultis, & periculosa: quippe quæ in his
malitiam, ὅσω δὲ πρὸς αὐτὴν ἀφρον ἢ, ποσὺν πλεονέκτημα
ἐξυβρίζει. Quò quis stultior fuerit, eò fit iniuri
fior: vt scilicet fortuna sua non vtatur rectè,
deceat

deceat
ad aliorum
dum Eur
tate, (n
est, Fortu
rus agit: c
plura de
sit. Nam
aīdēτος
stultis, or
ταυτὸν ὅ
δὲ τὸν εὐ
te, & imp
est illud,
magnam
gitur, fac
fortunam
multo ter
qui facul
possidet.
ὅτε ἵππα
ἰωατόν
fortunar
Plinij ill
melius i
fortuna
tuli: test

debet Sed abutatur, vel ad luxuriam suam, vel
 ad aliorum contumeliam. Tunc igitur, secun-
 dum Euripidem, ὡς κακὸς ναύκληρος εὐπράξας
 ποιεῖ, ἥτ' ἢ πλείον', εἴτε πάντ' ἀπώλεσεν, id
 est, Fortunatus homo, tanquam malus naucle-
 rus agit: qui bona aliquando vsus fortuna, ac
 plura deinde concupiscens, cuncta simul ami-
 sit. Nam & secundum Æschylum, βαρὺ φρόνημα
 αὐτοῦτος εὐτυχῶν ἀφρων, homo fortunatus, sed
 stultus, onus est graue: Et, secundum Socratem,
 ταῦτό ἐστιν ἀρρωστὸν ὡς φορτίον ἀναθέσθαι, καὶ ἀπα-
 νίσθαι εὐτυχίαν: Idem est, infirmo onus impone-
 re, & imperito bonam fortunam. Atque hoc
 est illud, quod Plutarchus monet: fortunam
 magnam, vt & opes magnas, quas fortuna lar-
 gitur, facile equidem acquiri: paruum autem
 fortunam, vt & opes paruas, non sine labore, &
 multo tempore comparari. Nam vt Seneca ait,
 qui facultates sine ratione possidet, non diu
 possidet. Sic verum est, quod Pythagoras dixit:
 ὅτε ἡ πτωχὸς χαλινὸς, ὅτε τύχης, δίχα φρονήσεως,
 ἀνατὸν κρατεῖσθαι: Necequum sine freno, nec
 fortunam sine prudentia gubernare licet. Et
 Plinij illud: Qui felicitati suæ imponit frenum,
 melius illam regit. Quamto igitur maior est
 fortuna tanto minus est segura, & expers peri-
 culi: teste Aristotele. Contrà autem temperata

fortuna optima est, teste Salomone. Neque
inter obsequia fortunæ satis cauta est mor-
tas: vt Q. Curtius scribit: & perraro bona
tuna, bonaque mens datur homini: vt
est T. Liuius. Quò fit, vt difficilius sit ad
Herodoto, secundam fortunam bene
quàm aduersam: quum perpaucis contem-
felices esse, & sapere: teste Plutarcho. Diffi-
enim est, virtutes eum reuereri: qui se
semper fortuna sit vsus: vt Cornificius scribit
Herennium: Nec sanè difficile minùs, felici-
temperare: qua se non putet is diu vsurum
Cornelius Tacitus. Qua de repulcrè ad
& egregiè philosophatur Architasille Pytha-
raus in libro de viro bono & beato: quum
ὥς ὁρ τὸ σῶμα βλάβη μὲν καὶ τὸ τῆς εἰδ' εἰας
ὑπερβολῆς εἶδος: ἔμην ἀλλὰ νόσοις τε μέλ-
ποιεῖν πέφυκεν ὑπερβολή, καὶ ἄχαλκ' ἔμην
σώματα: ἔτι καὶ ψυχὴν βλάβη μὲν καὶ τὸ τῆς
χίας, ἢ ἀτυχίας εἶδος ἀχέρως ὡδ' ἀγαθῶν
ἀλλὰ νόσοις τε μέλ' ὄντας ποιεῖν πέφυκεν ἢ
ὡδ' ἅσιν εὐτυχία: ὥς ὁρ οἶν' ὡδ' ἀγαθῶν
ποῖς ἀγαθοῖς τίω ἀφ' ἁνοίαι. ὅθεν οὐκ ἀτυχία
κεῖν ἐμμελὲς χαλεπὸν περὶ ὄν' ἐστιν, ἀλλ' εὐτυχία
τες μὲν γὰρ οὐκ ἀτυχία, μέδοντες, ὥς ὅτι πολὺ
καὶ κόσμιοι τὸ ἦθ' εἶναι φαίνονται: εἰ δὲ εὐ-
αἰσθητοὶ, μεγαλόφρονες, μεγαλόψυχοι. ὁ δὲ γὰρ

πῶς ἀναγαγεῖν, καὶ χαρτῇ τῇ αὐτῇ ψυχῇ. ἡ δὲ
 ἀναγὰς τὴν ἀντίον ἐπάραι, καὶ κενῶσαι. διὸ ποθεῖται
 καὶ μαπαντες, καὶ ζωοποιὸν τὸν ὅσπον, ἀτυχῶντες: ὅτι
 περὶ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἀλλοιὶ τὸν ὅσπον, εὐτυχῶντες.
 καὶ δὲ ἐπὶ εὐτυχίας, ὡς ποθελοῖτο ὁ ἀγαθὸς αὐτῇ
 τυχερῇ αὐτῷ γενόμενῳ πρὸς τὰς ἰδίας ἀνάξιας: ὡς
 καὶ μετὰ τὸ ναῶν, καὶ μετὰ τὸ πηδαλιῶν, ὡς καὶ μετὰ
 τὸ πηδαλιῶν ὁ ἀγαθὸς κυβερνήτης μεγάλην πελάγην
 ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ μεγάλῃ ναυκλήσας πολλοῦ
 καὶ δὲ τὴν ὁρμὴν τῆς εὐτυχίας τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ
 καὶ ἵσται περὶ τῆς ψυχῆς: ἀλλὰ κρατεῖν
 αὐτῆς. ὡς καὶ γὰρ τὸ λαμβανεῖν φάσκει μαρτυρίαν
 ἐκ τῆς τοῖς ὀφθαλμοῖς: ὅτι καὶ ἡ ὁρμὴ ἀλλοτρίαν
 εὐτυχίαν τὸ ὅσον τῇ ψυχῇ. Quæ verba Latine ita son-
 ant: Quemadmodum corpori, & quod ni-
 mium, & quod parum est, nocet: sic tamen, vt
 graves morbos nimia procreent, & quæ di-
 cuntur, reliquæ: Ita animum quoque & felici-
 tas, & infelicitas nimia lædit: sic tamen, vt gra-
 viores morbos felicitas, quæ dicitur, procreet:
 dum vini instar mentem bonis inebriat. Vnde
 non tam infelicitatem, quàm felicitatem rectè
 ferre, res est ardua, ac difficilis. Nam in infeli-
 citate plerunque temperantes, ac modesti: in fe-
 licitate animosi, vehementes, ac superbi cerni-
 unt. Valet enim animum vt infelicitas contra-
 here, & componere: ita felicitas efferre, & eua-
 cuare.

cuare. Quò fit, vt cauti plerunque sint, et tur pecu
dentes, qui sunt infelices : qui verò felices, illa Maxim
rij, & confidentes Iusta autem felicitas est, occupare, c
tam vir bonus ad actiones suas exoptet : quæ
admodum & nauis, atque clauis iusta mag
do ducitur: cuius opera probus gubernator
gnum transire mare, magnamque potest
gationem perficere. At nimia felicitas non
animo parere solet, quàm imperare. Vt
lux nimia oculos, ita nimia felicitas animi
ligentiam offendit, & quasi perstringit. Hæc
Sed &, secundum Mimographum:

Leuis est fortuna; citò reposit, quæ dedit.
Itaq; tunc maximè habenda est suspecta
maximè prospera est: Quippe, vt idem ait

Fortuna quum blanditur, captatum reuocet.
Et quum splendet, frangitur.

Sic fit, vt, secundum Poëtam:

Non sit tuum, fortuna quod fecit tuum.
Semper autem, vt Laberius ait apud Gellium

Fortuna immoderata in bono aequè, atq; in malo
est.

Minimum verò ei obesse potest fortuna: quæ
bi firmitus in virtute, quàm in casu, præfide
collocauit: vt est in Rhetoricis ad Herennium
Cæterum à Symbolo non multum differre
Senecæ illa sententia: Maiore tormento potest
dardus sed diu
ræ, ex fe
ræ, 194) so
quæ: Ex D
atus, &

que sint, & utur pecunia, quàm acquiritur. Itémque vox
 illa Maximiliani I. Cæsaris: Facilius est, regnum
 occupare, quàm retinere: τὸ σῶζειν τιτὸν βασιλείαν
 ὁκλεῖται, τὸν ἔχειν, τὸν ὡς κτήσασθαι.

Symbolum XXXI.

FL. HERACLII.

[Colz. Super aspidem & basiliscum ambula-
 uit, & conculcauit leonem ac draconem.]

Non vis, aut numerus, sed equa causa

Vitrix, atq; Deo placens, triumphat.

Nam VICTORIA, quæ triumphat una,

Felix, cœlitus A DEO petenda est.

Plindarus in Pythijs, Hieronen, non humana,
 sed diuina virtute, victorem extitisse asse-
 rit: ἐκ θεῶν (inquit) μάχωνται πᾶσαι βροτέας ἀρε-
 ται, καὶ σοφοί, καὶ χερσὶ βίαιται, καὶ ἐλγαστοὶ τε ἐ-
 σσι: Ex Deo omnes virtutum humanarum co-
 munes, & fortes manibus, & sapientes, & elo-
 quentes

quentes sunt. Et in Istmijs : κρίνεται ἀνδρῶν
δαίμονα ἀνδρῶν : Fortitudo mortalium
est. Sic & Euripides scribit in Bacchis : μέγιστον
θεῖον θεῶν : certa virtus diuina. Et in Supplicibus :

ἀρετὴ δὲν πέρι

βοροῖσιν, εἰ μὴ τὸν θεὸν χεῖρον ἔχῃ :

Nil fortitudo proderit mortalibus,

Si non opitulator Deus sit maximus.

Quod cū in alijs rebus, tūm maximè in
& militia verissimum est : in qua praecipue
tam fortunæ, aut fortitudini militum, quàm
riū magnitudinī confidendum est : quā
tuti, & bonitati diuinæ, & iustitiæ ipsius.
Perinde enim facile est Deo, in paucis,
multis vincere : [1. Machab. 3.] quoniam
dum Psalmum, non in multitudine exercitus
victoria bellica, sed de coelo fortitudo
& secundum Poëtam :

Non vis, aut numerus; tādē bona causa triumphat.

Quod & Xenophon confirmat ἀπὸ Γα. 7.
multitudo (inquit) neque robur in bello
riæ causa est, sed DEVS. Et Salomon in Proverbia
cap. 21. Paratur ad pugnae diem equus : sedā
est victoria. Nam, vt vetus ille versus habet
chilochi apud Clementem :

νίκη ἀνθρώποισι θεῶν ἐν πείρῃ κείλται :

Omnis in arbitrio posita est victoria diuinum.

Et, vt Æschylus ait :

χέλως τὰ πλείω πόλεμος ἐκ θεῶν κυρεῖ :

Felix, Deo propitio, belli euentus est.

Tunc enim, secundum Euripidem :

ἅς τοι δίκης μυνίων ὄντι ἐν δίκῃ
καλεῖ, τὸ θεῖον μὲν, δίκῃ τε συλλαβῶν :

Vir iustus unus vincit iniustos citò

Multos, Deo iuuante, & iustitia simul.

Ediuerso autem, teste Simonide :

ἅπας αἶψα θεῶν ἀρετῇ λαβὼν, & πόλιν,

ἡρώτος : θεὸς ὁ παμμήτις :

ἀπὸ πάντων τε ἐδένευσεν ἐν αὐτοῖς :

Sine Deo nemo virtutem adipiscitur, neque

urbis, neque homo : solus Deus omnium cu-

ram habet : nihil verò in his est integrum, aut

incolume. Nam, vt Sophocles ait : εἴ τις θεῶν

ἐλάττω, φύροι αὐτὸς ὁ κακὸς τὸν κρείσσονα :

Si nolit Deus, Ignauus e manu fugit fortis viri. Neque

facile, sine deum opera, propria humana sunt bona :

ut est in illo Accij, apud Nonium : ac immò po-

te, vt Q. Calaber dixit ;

ἰδὲ λάττω, καὶ τὰ χέρφα θεῶν ἐν γούνοισι κείλται :

Tam mala, quam bona sunt posita in genubus Di-

uorum.

Rectè

Rectè itaq; Euripides in Erechtheo:

ὥς σὺ θεοῖσι τὴς σφῆς κινεῖν δορὺ
πρατὴν ἀλλὰ γὰρ χεῖρ. τὴν θεὸς δὲ μὴ βίβει.
*Fas cum dijs hastam mouere, qui sapit,
Belli ducem, nec dijs inuitis vincere.*

Siquidem, vt idem scribit in Ione, ὅτι ἐν
εἶν, ὅτε μὴ χεῖρ ὦν θεὸς ἐκκλέπτει: non licet
sci, quando nolens Deus subducit. Sed &
Deus negligitur, secundum Ouidium, magis
iniuria poenis soluitur. Quod exemplo Aiacis
tum est: quem Sophocles scribit missum ad
Talamum, Telamoni patri se admonenti, vult
victoriam peteret, atque expectaret: fre-
ducia suae virtutis, insolenter respondisse
uos etiam cum Deo, se verò absque Deo
re posse: eamque ob causam impietatis furo-
res dedisse poenas: furore percitum, &
ipsum tandem gladio iugulatum. Sed pro
audire Sophoclem ipsum pulchrè hoc
commemorantem:

Αἴας ἀπ' οἴκων εὐθις ἐξορμώμενος,
αἶνες χαλῶς λήροντος εὐρέθη παῖς.
ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐνέπει: τέκνον, δοεῖ
βέλος κρατεῖν μὲν, σὺν θεῷ δ' αἰεὶ κρατεῖν.
ὅδ' ὕψι κόμπως, καὶ φρόνας ἡμείφατο:
πάτερ, θεοῖς μὲν χεῖρ ὁ μὴ δὲν ἄν' ὁμοῦ,
κράτος κρατερὴν ἔχει. ἐγὼ δὲ καὶ δόξα

λείνων, πέποιθα τῷτ' ὅτι πᾶσι φημι χλῆθ'·
 πῶς δ' ἐκόμψη μῦθον· εἴ τα δέύτερον
 διασθάνας, λυγρὸν δ' ἔμελλ' ἔσθ'·
 ἴδ' αὖτ' ἐπ' ἐχθροῖς χεῖρ' φοινίαν βέβηκ',
 τῷτ' ἀντιφρονεῖ δεινὸν ἄρρητον ἔπος·
 ἀσπασα, τοῖς ἄλλοις ἀρβύλων πέλας
 ἔκχε' ἡμᾶς δ' ἔπειτ' ἐκρήξ' μάχη·
 τοῖς δὲ τοῖς λόγροισιν ἀπεργήθεας
 ἐκτίσαι ὀργήν, ἔκχε' ἀνθρώπων φρονῶν.

Quos versus ita conuertit Iosephus Scaliger in
 Aiacelatorio:

Ajax & olim primitus domo exiens,
 Demens, monente patre bene, deprensus est.
 Nam sic monebat: Gnate, bellica clue
 Virtute victor: vince cum Deo tamen.
 Contra ille toruè affatur, ac superbiter:
 O genitor, etiam si quis est nullius rei,
 Virtute diuūm vincet: ast ego hanc facul,
 Etiam sine illis indipiscar gloriam.
 Adeo superbe est eloquutus. Deniq;
 Diua Minervæ, dum illum in offerri sumos
 Hortatur hostes vertere infestam manum;
 Dictum obloquutus perperum est, & impotens:
 O Diua, Græcos ceteros præsens ope
 Tutare: nam in nos nulla vis pugnae ingruet.
 His ille verbis sibi Deæ implacabiles
 Ascendit iras, homine spirans altius.

Adeò verum est Pindari illud in Olympiæ πόλεμον, μάχην τε πάσαν, χρεῖς θεῶν: Omne bellum, omite pugnam, sine Deo. Nam, quem canit in Isthmijs, μεγάλα ἀρετὰ ἔπονται ἐκ διός: magnæ virtutes comitantur mines, solius Dei beneficio.

τί δὲ τὸ σοφὸν, ἢ πὶ τὸ χάλιον

τὸ θεῖον γέρας ἐν βροτοῖς,

ἢ χειρὶ ὑπὸ κορυφᾷ;

τὴν ἐχθρῶν κρείσσω κατέχων;

Quid pulcrius, aut sapientius

Adys dari mortalibus

Potest, nisi victoria

Ab hostibus pulcerrima?

Vt Chorus ait apud Euripidem in Bacchis igitur verum est hoc Symbolum: A DEO VICTORIA: [Pronerb. 21.] seu, quod idem est COELO VICTORIA. [1. Maccab. 3.] voce milites suos confirmare, & excitare fuit in acie Fl. Heraclius Imperator, per fortissimus, atque victoriosissimus: palam aperte professus, neminem sibi, præter auxilium posse, ac debere: in quo vincere clarum sit, ac decorum: quo volente vinctum facile persequatur: vt, secundum Euripidem

ὀλίγον ἀλχιμον δορὺ

κρείσσον στρατηγὸς μείε σπείρουματος:

Εἰς

Exigua hasta valida sit potior, quàm dux in finiri
 exercitus. Itaque Cosroë Persarum rege profligato; & victis eius ducibus; & tota regione in
 uitionem ferro flammâque deuastata; ac de-
 mum pace cum Siroë, Cosroës filio, æquis con-
 ditionibus facta: Byzantium triumphabundus
 ingressus Heraclius crucem Domini, quam ab
 hoste recepit, in manibus tenens; palàm egit
 Deo gratias pro victoria: cui eam solùm acce-
 ptam retulit: in cuius rei memoriam dies ille
 fastis Romanis ascriptus: & festum Crucis Ex-
 altatæ institutum fuit. Sed & victoriæ huius me-
 moria in veteri eiusdem numismate repræsen-
 tatur in quo est imago Heraclij, cum triumphali
 curru: cuius limbo verba hæc insignita sunt:
 SUPER ASPIDEM, ET BASILISCVM
 AMBVLAVI: ET CONCVLCAVI LEONEM
 AC DRACONEM. Sed in medio Græ-
 ca hæc verba leguntur: δόξα ἐν ὑψίτοις θεῷ: ὅτι
 διέσπασεν οὐρανὸν πύλας, καὶ ἠλευθέρωσεν ἁγίαν βασι-
 λεύαν. Gloria in excelsis Deo: quoniam
 terras dirupit portas, & sanctum liberavit re-
 gum Heraclij: vt est apud Cuspinianum in
 Heraclio Cæsare. Præclarè igitur Augustinus:
 Non hostium (inquit) turba, non bellantium
 forma, non quasi fulgens vitrea nos terreat ar-
 matura. Nam donabit certanti victoriam; qui
 certandi

certandi dedit audaciam. Et Hieronymus: Viretuta pro Christo, & cum Christo pugna: in qua nec vulneratus, nec prostratus, nec concutatus fraudatur à victoria. Et Ambrosius: Non est gloriosa victoria: nisi vbi fuerint laboriosa certamina.

Symbolum XXXII.

FL. HERACLII CONSTANTINI.

[Colz. Voluptas hilaris, infania.

Item: Satis est potuisse punire.]

Quid nisi dulce malum, aut INSANIA LAETA
VOLVPTAS

Corporis est; animae pestis, & esca mali?

Qui dulce malum, voluptatem dixit: rectè dixit: omnia, quæ de voluptate dici possunt, vno quasi verbo complexus. Blanda siquidem res est voluptas: quæ pulcherrima specie utilitatis, & iucunditatis hominibus blanditur: sed

sed ea tamen pernicioſa, & turpis: quæ in ma-
nam tandem moleſtiam, & calamitatem,
in infamia, & dedecore coniunctam, conij-
tos, quos ſemel amicè complexa eſt. Ex quo
Plato, teſte Tullio, eſcam malorum volu-
ptatem appellat: quum ait: *δέλεαρ τῷ κακῶν*
Quod dictum refert quoque Plautus in
Mitoratore: *Volutas eſt malorum eſca: quòd ea*
omnes homines, quàm hamo, capiantur piſces.
Cicero 2. de Leg. Imitatrix eſt boni volu-
ptatis malorum mater omnium: cuius blandi-
tis corrumpuntur, quæ natura bona ſunt. Un-
dem aliàs illecebra turpitudinis nomi-
nata, quæ tamen habeat quiddam naturalis-
ſime. Sic nimirum, vt Poëta ait:

— *virgo formoſa ſupernè,*

Deſcendit in turpem piſcem male ſuada voluptas,

Trahitq; boni ſpecie ſucata. — Nam eſt fal-
ſiſſima & voluptatis omninò quidem virgi-
nis ſpecies, cuiuſmodi eſt Scyllæ, ac Sirenum: ſed
et blandiſſimæ ſunt dominæ: nigræ proſectò,
et venoſa cauda: quæ, vt ſcorpius, incautos
ſecurat. Vnde & Pythagoras vetat *γεύεσθαι με-
λαν*, id eſt, guſtare ea, quæ nigram habent
ſpeciem: quo nomine rectiſſimè intelligitur
voluptas: cuius appetitio quidem plena eſt iu-
ſtitie: ſatietas verò poenitentia. Quippe
quam

quam dolor excipit, atque infelicitas: vt boni principij malus sit exitus: irrita poenitentia comitante. Quò fit, vt, quum ea praterijt: penitus de sit, ac si nulla omninò fuerit voluptas. Nam &, secundum Pindarum, τὸ παρ' ἀνθρώπων τέλος, id est, voluptatem sine iustitia, finis comitatur acerbissimus: vt verè voluptas sit, quod Augustinus dixit amara dulcedo: quæ parum mellis multo felle diluit. Fluit enim, vt Cicero docet, & prima quæque euolat: sapiusque relinquit causas poenitendi, quàm recordandi. Sic nimirum fit, vt secundum Nasonem:

Gaudia principium nostri sint sæpè doloris.

ὃ γὰρ περὶ πολλῆς ὀλοῦται τοῖς ἄλλοις βροτοῖσι,
Vt est apud Q. Calabrum: &, vt in veteri pro-
uerbio dicitur, ἐκ τῆς φιληδονεῖν, γίνεσθαι τὸ δόξαι
χεῖν. Quippe, vt Silius Italicus canit:

—nec ira deum tantum, nec tela, nec hostis,

Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

Nam & animi obscurat industriam: & mentis perstringit aciem: & rationis offuscat iudicium: & consilij impedit celeritatem: adeoque maiores animi partes à virtute detorquet ad vitium, atque turpitudinem. Quò fit, vt animus, volup-
tati, libidinique deditus, & amore, desiderio, cupiditate, copia, inopia etiam nonnunquam impedi-

RVM
 itas: vt bo
 enitentia co
 terijit: perit
 aptas. Nam
 γλυκύτη
 tem sine in
 vt verè vo
 mara dulce
 diluit. Fluit
 neque uolat
 endi, quàm
 undum Na
 doloris.
 οὐδὲν
 in veteri pro
 εἰς τὸ δόλ
 :
 nec hylis
 voluptas.
 : & mentis
 it iudicium:
 oque maio
 ad vitium,
 mus, volu
 desiderio
 nunquam
 impedi-

impeditus; nullis rebus honestis, aut studiis li
 bralibus rectè operam dare possit: neq; altum
 ququam, aut magnificum, & diuinum susci
 pe: qui omnes suas cogitationes abiecit in
 tam humilem, & contemptam. Neque e
 in regno voluptatis potest virtus consiste
 re, in qua nullum omninò habet commer
 cium. Quemadmodum & Xenophon ait,
 οὐδὲν ἄνθρωπῳ ἀλλὰ τῷ σώματι ἡδονῶν, πᾶσι πάντῃς δὲ
 μακρῶς ἀποστήκει, homini voluptuario nul
 lum inuicem virtutem conuenire. Et M. Cice
 ro, iudicium: Maximas virtutes iacere oportet
 in voluptate dominante. Et in Catone Maio
 re, impedit consilium voluptas: & rationi ini
 cium est: & mentis, vt ita dicam, perstringit o
 culos: nec vllum habet cum virtute commer
 cium. Taceo, quod & dolores parit voluptas: &
 compit valetudinem: & affligit animum
 conscientia malè factorum: & mortem affert
 immaturam: &, quod omnium grauissimum
 et æternum accersit supplicium: quo nihil esse
 potest miserius. Sed & blandum homini, &
 quasi mellitum venenum est voluptas: quod
 non solum dementat hominem: &, vt Q. Ca
 terus dixit, ἀφρονα φῶτα πίνεισι, καὶ πινυτὸν ὥς ἔον
 ται, id est, vel prudentem reddit stultum: sed ex
 homine planè efficit bestiam. Nemo enim est

dignus nomine hominis : qui vel vnum di
 totum velit esse in voluptatibus : auctore T
 lio. Vnde immanis illa, & belluina voluptas
 consecratio, rectè ab Aristotele *θηλοτης*, hoc
 feritas appellatur : quod qui eam habuerint, i
 mni exuta humanitate, & ratione perturbat
 belluarum similes continuò fiant. Quod & So
 crates ille Xenophonteus testatur : *ὅτι* (inquit)
ἀλφείρῃ ἀνθρώπος ἀκρατής θηλεῖ τὸ ἀμαρταν
ὅτις γὰρ τὰ μὴ κράτιστα μὴ σκοπεῖ : τὰ δ' ἄλλα
παντὸς βότρου ζῆλει ποιεῖν : πὶ αὖ ἀλφείρῃ τῷ
νεστέων βωσχημάτων, Nihil interest inter homin
 nem incontinentem, & belluam. Quid enim
 brutis animantibus differt is : qui ea, quæ opor
 ta sunt, non cogitat : sed omnibus modis ea
 tantum persequitur, quæ ad voluptates pertine
 rent ? Sic voluptas verè est Circe illa Homeri
 ca : quæ blando suo veneno dementat homin
 es, & quadam veluti immanitate efficitur
 reddit : non sine aliquo sensu iucunditatem
 suauitatis : vt nimirum sit, quod in Symbolo
 citur, *INSANIA LAETA, VOLVPTAS*.
 Contra hanc dominam blandissimam, rectè
 monet Socrates apud Xenophontem, tanquam
 contra hostem acerbissimum, nō minus quam
 pro libertate, & pro vita ac salute, pugnare nos
 debere : ac virtuti operam in primis dare : cuius
 domi-

dominæ iugum, & pulcerrimū, & optimum, &
iucundissimum est animo liberali, & suæ salutis
studio. Nam etsi virtutis primus aspectus est
quodammodò horridior: tamen finis iucun-
dissimus, & vtilissimus consequitur. Quò etiam
pertinet elegantissimum illud figmentum de
Heracle: quem Prodicus dicit (ut est apud Xe-
nophontem) quum primum pubesceret, exisse
in solitudinem: atque ibi sedentem, diu secum,
multumque dubitasse: quum duas cerneret
vias, viam voluptatis, alteram virtutis: vtram
ingredi melius esset: ac tandem viam virtutis
pretulisse voluptati: virtutēque duce, ac magi-
strum esse. Rectè igitur Demosthenes: ἡδον-
ῆς πᾶσι, ἀλλὰ τὴν ὅτι τῷ καλῷ ἀρετῶνται, χρεόν:
voluptatem non quamlibet, sed cum honesta-
te coniunctam, eligere oportet. Et Isocrates in
Nicole: τὰς ἡδονὰς ἡγερεῖ τὰς μετὰ δόξης. τέρψις
χωρὶς τοῦ καλοῦ μὴ ἀρίστον: ἀνευ δὲ τούτου κακίστον:
Eas sequere voluptates, quæ gloriā pariant. Nam
voluptas coniuncta cum honestate, res est opti-
ma: sine hac verò, pessima. Sed & benè ille mo-
nuit: qui voluptates potiùs à tergo, quàm à frō-
ne abeuntes magis, quàm adeūtes contēplan-
das esse monuit. Quemadmodū & Demosthe-
nes voluptates eas querere iubet: quæ labores se-
quuntur: non autē eas, quæ præcedunt. Sic & So-
crates:

crates: δὲ (inquit) ὡς ὅτ' σφραῖνας, τὰς ἡδονὰς
 πελθεῖν, τὸν ἀνείδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν, ὡς ὅτ'
 πεῖδα: Decet voluptates, tanquam Sirenes,
 dis auribus præterire eum, qui ad virtutem
 quam ad patriam, festinat. Et Menander:

φεῦ γ' ἡδονὴν, ἔχρυσαν ὕπαρον βλαβύν.

Quam sententiam ita protulit Ovidius:

Sperne voluptates: nocet emptæ dolore voluptas.

Quod etiam pertinet Musonij illud à Gellio re-

tum: αὖ π' ἀράξης καλὸν μετὰ πόνου: ὁ μὲν πο-

οῖχεται: τὸ δὲ καλὸν μὴν: αὖ δὲ π' ποιήσης ἀργ-

μετ' ἡδονῆς: τὸ μὲν ἡδὺ οἶχεται: τὸ δὲ ἀσχη-

In quam sententiam Gato dixit: Cogitatum

animis vestris; si quid vos per laborem recte

ceceritis; labor ille à vobis citò recedet: bene-

ficiū à vobis, dum viueris, non discedet. Sci-

qua per voluptatem nequiter feceritis: vol-

ptas citò abibit: nequiter factum illud apud

semper manebit. Similis est Lactantij sententia

hæc, in libro de opificio Dei: Te moneo, pro-

lectamenta ista terræ, pro magnis, ac veris bonis

habere, ne credas: quæ sunt nō tantum fallacia

quia dubia: verum etiam insidiosa, quia dulcia

Et Seneca illa in Epistol. 27. Quemadmodum

scelerum, etiam si non sint deprehensa, sollicitudo

non cum ipsis abiit: ita improbarum volu-

ptatum etiam post ipsas poenitentia est. Et Epist.

39. Quis

39. Quis ho-

ms fuit: q-

Quidam se-

in consuet-

sunt: ob ho-

unt: vt illi-

necessaria.

stuntur: &

clamant.

licius: vbi

cent: & def-

ran vitia, r-

Sy

F. L.

INIS

emper pri-

mus prin-

loc totum

Quis hostis in quanquam tam contumeliosus fuit: quàm in quosdam voluptates suæ? Quidam se voluptatibus immergunt: quibus in consuetudinem adductis carere non possunt: ob hoc miserrimi sunt: quòd eò perueniunt: ut illis, quæ superuacua fuerunt, facta sint necessaria. Seruiunt itaque voluptatibus, non fruuntur: & mala sua, quod malorum vltimum clamant. Tunc autem consummata est infelicitas: vbi turpia non solum delectant, sed placeant: & definit esse remedij locus: vbi, quæ fuerant vitia, mores sunt.

Symbolum XXXIII.

FL. HERACLIONÆ.

INIS PRINCIPII si MALVS est MALI
semper principium fac bene cum Deo.
Inis principij sic bonus est boni:
sac totum geritur ritè negotium.

Quem.

Quemadmodum Geometra sua posita
 αἰτήματα, quæ vocant : ita Tyranni
 quasi αἰτήματα sibi concessum putant : ἀδελφὸς
 ἀδελφὸς καὶ ἀσφαλείας, id est, fratres totius
 securitatis causa : vt est apud Plutarchum. Quod
 ita verum esse, multis exemplis compertum
 Nam &, secundum Poëtam :

Fraterno primi manduerunt sanguine murum

Quando nimirum Remum fratrem interitum
 Romulus : cui visum esset vtilius (vt Cicero
 solum, quàm cum altero regnare : licet
 causam opposuit speciem honestam : nec
 probabilem, nec satis idoneam : quòd ludibrium
 eius contra leges murum transiliuisset : vt
 apud Liuium. Sic eadem armauit dira regni
 di cupiditas Eteoclem, & Polynicem : Cyro
 & Artaxerxem, Antoninum & Getam, Constantinum
 & Theodosium fratres : vt alter
 rum è medio tolleret, & patrio regno detraheret.
 ἕως ἀμικλοῦσθαι, καὶ τῆς ἐκείνου
 ξίας ὑποθέσεις, κοινὸν μὲν καὶ σύμφυτον νόστον
 τοῦ τῆς δυναστείας, teste Plutarcho : quam
 vastum mare, nec celsa iuga montium, nec
 mensæ solitudines : ac imò ne quidem villa-
 derum religio, aut sanguinis iura coercere possunt.
 Sic & Constantinum fratrem consanguineum
 veneno sustulit Heraclionas : vel potius

pro eo Martina, nouerca illius: vt filius imperio
 oriretur pro priuigno: quod malè ita partum,
 malè amisit: naso mutilatus: & in exilium mis-
 tus, ac denique in carcere mortuus: vnà cum
 matre sua; cui lingua excisa fuerat: ne oratione
 populum concitaret. Quo sanè facto verum in
 hoc comprobauit Symbolum hoc: MALI
 PRINCIPII MALVS EXITVS. Quod
 Græco illo versu expressum est:

καὶ ἀπὸ ἀρχῆς ἦν ἐλθὼν τέλος κακόν.

Nam & secundum Ouidium:

— Principijs amen inesse solet.

Et secundum Platonem, principium in vna-
 quaque re maximum est: quod plurimum va-
 lidum id, quod ex eo consequitur, teste Aristote-
 le. Quamquam enim, vt Hieronymus scribit, sa-
 pe sinistra principia ad ad finem perueniunt fe-
 licem: tamen multò est verius: ea, quæ malo
 inchoata principio, vix vnquam bono per-
 ueniant: vt Leo Papa rescriptit in quodam Ca-
 pitulo. Qui & principatum, quem aut seditio ex-
 citauit, aut ambitio occupauit, etiam nisi moribus,
 actibus non offendat, ipsius tamen initij sui
 exemplo perniciosum esse dicit. Quandoqui-
 dem ex malo nil nisi malum prouenit: &, vt Lu-
 cretius Imperator loquitur, vno principio il-
 licito dato, plurima sequuntur alia illicita. Sed
 & qui

& qui dat malum, rursus accipit: vt sit nimirum
quod vocant, Termerium malum: & quod
vindicta Neoptolemea: in qua idem hoc
patitur, quod fecit alteri. Nam, vt Rhadamantus
thi ille versus habet:

εἴ κε πάθῃ, τὰ τ' ἑρέξει, δίκη τ' ἰθεὺς γένοιτο.

Si quis, quae fecit, patitur: iusti summa pena accipit.

Etenim verum est, quod dicitur; Per quae
peccat, per eadem punitur: δι' ὧν τις ἀμαρτάνῃ
δι' αὐτῆς καὶ παθεύεται. Cui respondet
deum illud:

οἷα τ' ἀνὴρ ῥέζει, τοῖον τέλος αὐτὸν ἰσχύει.

Qualia vir patrat, talis manet exitus illum.

Sic atrocium delictorum, atroces sunt poenae
etiam in hac vita: manetque immortum
& perpetuum Christi verbum: Qui gladio
accipit, gladio perit. Plerumque etiam accipit
quod dicitur: ταῖς αὐταῖς τέχναις τις ἀλάττει
αἷς ὅρ' ὑπὸ ῥέξει. Sic nimirum sui cuique
plerumque conciliant fortunam: vt Cornelius Nepos
scribit in vita Pomponij Attici: adeo
secundum Ciceronem, faber est quisque fortunae
suae.

εὖ δὲ γὰρ αἰδοῖ τ' εὖ δὲ καὶ διδοῖ θεός:

Viro bono fortunam dat Deus bonam.

Contrà autem, κακοῖς τρεῖς καὶ ἄλλοις, Malis ter malum
& malus malum reperit, vt vulgò dictitant.

que ut bonus sit finis, bonum principium esse
 necesse est: quod ut bonum sit, à Deo, & cum
 Deo faciendum est principium: nomine scili-
 cet, & auxilio implorato diuino: quod quum
 ex eo bonum initium, melius medium, opti-
 mus finis consequitur: ut Accursij verbis utar.
 Neque enim vllius boni operis ædificium su-
 perui potest: vbi non est fundamentum Chri-
 stianis, teste Gregorio: qui salutis nostræ funda-
 mentum est, secundum Apostolum. Nam &, se-
 cundum Platonem in legibus, ὁ μὲν θεὸς ἀρχὴν
 καὶ πλεοντὴν, καὶ μέσσην τὴν ὄντων ἀπάντων ἔχει,
 id est, Deus omnium, quæ sunt, & existunt, prin-
 cipium, & finem, & medium continet; quæ sci-
 entia est rerum omnium vniuersitas, θεὸς γὰρ τὸ
 πάντων τε πλεοντὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων, καὶ μέσσην,
 πλεοντὴν: Deus omne, & vniuersum est: i-
 temque principium & finis omnium: nempe
 principium, & medium, & finem rerum conti-
 net. Itaque rectè monet Pindarus in Pythijs,
 ὁ μὲν θεὸν ἀΐπον ἱερὰ πθέμεν, cuiuslibet rei
 auctorem ponere: seu, ut Aratus canit,
 θεὸς ἀρχαῖς, à Ioue principium facere. Quod
 Plato monet in Epist. 6. A dijs immortalibus
 nobis agendi capienda primordia. Et M.
 Cero in Vatinium: Omnium rerum à dijs
 im-

immortalibus principia ducuntur. Et Iloc
tes: ἐκ θεῶν ἀρχαὶ αὐτῶν διχθιον μοι δοκεῖ. Sic & N
zianzenus monet:

ἀρχὴν ἁπάντων, καὶ τέλος ποίῃ θεῶν,

Fac principium omnis, & finem rei Deum.

Et in Apologia: τάξις ἀρίστη παντός ἀρχὴ καὶ
καὶ ἀνάστασις, ἐκ θεῶν γὰρ ἀρχαὶ αὐτῶν, καὶ εἰς θεῶν
πάντα αὐτῶν. Optima sanè ratio est cuiusvis scien
tis aut operis exordiendi; à Deo facere prin
cipium, & in Deo definere.

Symbolum XXXIV. FL. CONSTANTIS

[Colz. Sequere trahentia fata.

Item: Malè quæ sita, malè dispereunt]

PARE NECESSITATI, si non sponte
Pâres coactus; MAGNA VIS, NECESSI
TAS.

Sin spontè pâres, nulla vis necessitas:
Ducit volentem quippe, nolentem trahit.

Summa

ur. Et Moco
cū. Sic & N

eōn,

rei Deum.

αἰχμηδὶς

αἰχμηδὶς

αἰχμηδὶς

αἰχμηδὶς

αἰχμηδὶς

XIV.

TIS

M

L.

ereunt]

n sponte

NECE

ahit.

Sumpt

Sumptum esse hoc Symbolum videtur ex T.
 Livio: cuius verba hæc sunt: PAREATUR
 NECESSITATI: quam ne Dij quidem supe-
 rant. Quanquam postremum eius membrum
 Simonidi tribuitur: qui dixit; ἀνάγκη ὃδὲ θεοὶ
 παύσαι: Necessitati ne dij quidem resistunt.
 Cuius sæpè mentionem facit Plato: qui in li-
 broy de legibus scribit, τὴν ἀνάγκην ὃδὲ τὸς θεοὺς
 πείθεσθαι, ne deos quidem cogere possit neces-
 sitatem: Et libro 7. ὃδὲ θεὸν ἀνάγκη μήποτε φανεί-
 ναι μάχῃ μόνον, ne deum quidem vnquam vi-
 sum esse cum fato, aut necessitate pugnare: Et
 in Symposio, πολλὰ καὶ διὰ τοῖς θεοῖς γινέσθαι, ὥς
 λέγουσι, καὶ τὴν ἀνάγκης βασιλείαν: multa, & a-
 cerba dijs accidisse, quod dicitur, ob necessitatis
 regnum. Maximum enim telū est necessitas, vt
 Livius scribit: & vt Euripides, τὸ τῆς ἀνάγκης δά-
 ρος. Cuius, secundum Laberium, aversus cursus im-
 petum voluerunt multi effugere, pauci potuerunt.
 Siquidem, vt Horatius ait:

— aqua lege necessitas

Sortitur insignes, & imos:

Omne capax movet urna nomen.

καὶ ἀνάγκη, vt est apud Euripidem in He-

cuba: & vt idem Horatius canit:

— figit clauos adamantinos

Summis verticibus dira necessitas:

Mm

Quam

Quam idcirco, teste Pindaro, ὃ πῦρ, ὃ σιδηρὸν
σχίσσῃ τῶν ἄλκων, nec ignis, nec ferrea arcebut
nia. Sic & Euripides in Helena scribit:

δυνῆς ἀνάγκης ὁδὸν ἰσχύει πλέον:

Nil necessitate dira fortius.

Nam, secundum Menandrum:

ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα δουλεύει παρὰ

Sibi cuncta subigit protinus necessitas.

Quod & Thales ille confirmat, quum ait:
tissima rerum omnium est necessitas, quæ
cæta superat: vt est apud Diogenem Laërtium
Nam &, secundum Senecam in Troade:

Necessitas plus posse, quàm pietas, solet:

Et, vt Palladius dixit, Necessitas feris caret.
 δε μορσιμα πάντως ἔτε τις οἰωνὸς ῥύεται, δεῖν
 est in Elegia Solonis. Sed & vt Angustinus
 quitur, necessitas non habet legem: sed ipsa
 bifacit legem. Nam quod in lege non est
 tum, necessitas facit licitum, vt Iurisc
 docent. Quamquam quod pro necessitate
 modo statutum est; cessante necessitate; ip
 quoque cessat, secundum Innocentium: vt qu
 propter necessitatem recepta sunt, in argum
 tum trahi non debeant, auctore Paulo Iurisc
 sulto. Quid? quod & omnia docet necessitas
 vtest in veteri versu apud Plutarchum:

ἡ δὲ παρ' ἐδιδάξε. τί δ' ἔχοντες αὐτοὶ ποί;

Nam, secundum Q. Curtium, necessitas igna-
m acuit: eaque semper est efficacior in rebus
aduersis: adeoque, teste Aristophane, optima
citantium inuentrix, & magistra: quæ indu-
striam facit parandi victus, vt Plato ait: & vt a-
pod Suidam legitur:

ἡ δὲ διδάσκει, καὶ ἐν ἀμυνῶσι καὶ ἐν ποσὶν:

Cantum erudi reddit magistra necessitas.

Quæ & ipsa, vt Val. Maximus testatur, humanae
imbecillitatis duramentum est efficacissimum.

Quin immò, secundum Menandrum:

ὅτι τῆς ἀνάγκης πολλὰ ποιεῖ μὲν καὶ κακά:

Multa cogit nos necessitas mala:

Viverè sit, quod M. Cicero scribit, necessitas
morbus grauissimus. Quid multa? Certum est,

et inenitabile fatum, secundum Manilium. Qua
voce Philosophi necessitatem intelligunt: quæ

est æterna rerum series, & causarum connexio,
vt Stoicis placet, necessariò cohærentium: cui

relati cedens Iupiter apud Maronem: Fata (in-
quit) viam inuenient. Nam & Velleius, apud Tul-

lium, fatalem illam necessitatem vocat ἐμπε-
δωτοῦ: qua quicquid accidit, id ex æterna verita-

te, causarumque continuatione fluxisse dicatur.

Quemadmodum & Poëtæ Necessitatem faciunt
ἡ δὲ: cuius filix sunt tres Parcæ; vt auctor est

Plato in libro 10. de Republica: quæ & ipsæ
luctabiles, atque inexorabiles sunt, & vt Graeci
loquuntur, ἀμετέπεποι: quæq; pensa trahit
ac stamina vitæ humanæ; eaque vel candidæ
argentea, id est, felicia: vel pulla, & ferrea, id est,
infelicia: quæ mutare nemini liceat. Sic
verum est Euripideum illud:

Ὅκ ἐστὶ μοί εἰς, τὸ ζῆν τ' ἀπαλλαγῇ:

Fati, & necessitatis haud ulla est fuga.

τὸ γὰρ μόρσιμον ἔπαρφυκτον, secundum Euripidem
rum: & vt Tiresias vult in Phoenissis Euripidis

ἄωρ πέφυκε, τὰυτὰ καὶ ἀνάγκη σε δρᾶν:

Facere est necesse, quæ fati decreta sunt.

Neque enim quisquam plus fato potest: nemo
pienter Minerua monet apud Euripidem
Rheso:

Ὅκ αὖ δ' ὡς μοι τὸ περὶ νόον πλέον:

Fatum nimirum intelligens διὸς νόον, vt Plautus
nuto placet: quoniam, secundum Hesiodum

ἔπα πῃ ὁ διὸς νόον ἐξάλεσθαι.

Sic nimirum fit, vt is ferè sit sapientior: qui
ret necessitati: quique, vt Seneca scribit, magis
quam facit inuitus, quicquid necesse fuerit
est. Nam effugere nemo poterit necessitatem
vincere poterit: vt idem Seneca loquitur: Quod
pe quæ, secundum Augustinum, non est in
testate nostra: & secundum Senecam, tollere
bitrium

bitum. Quò fit, vt repugnant, non volenti
necessitas sit: quoniam in volente necessitas
non est: eodem Seneca auctore. Nam, vt in
Tragedia est:

Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Quicquid igitur ex necessitate fit: quoquo mo-
do illud fiat: sanè hoc excusationem meretur.

Siquidem, vt Demosthenes scribit, ἡ τῆς ἀνάγκης
ἐν τῇ φύσει πᾶσι συνίσταται, καὶ τοῖς ἀνθρώποις
ἀναγκῶν. Necessitas ipsa veniam quodam-
modo parit apud eos, qui humaniter iudicant.

Sapienter itaq; monet Euripides:

οὐδ' εἰκ' ἀνάγκη, καὶ θεοῖσι μὴ μάχῃ:

Pare necessitati, nec pugna Dijs.

Epictetus in tabula Cebetis: Duc me (inquit)
Iupiter, & tu Fatum; quò sum à vobis destina-
tus: sequar ego alacriter: quòd si tamen nolue-
ro, sequar nihilominus: & improbusero. Quòd
responisse Maro videtur in Æneide: quum ait:

Quo fata trahunt, retrahuntq; sequamur.

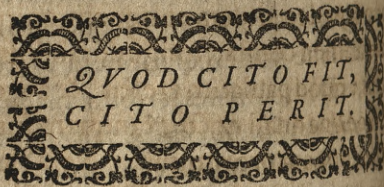
Et Palladas:

εἰ τὸ φέρον σε φέρει, φέρε καὶ φέρε: εἰ δ' ἀγανακτεῖς,
καὶ σῶ τὸν λυπεῖς, καὶ τὸ φέρον σε φέρει:

Si te fata ferunt bene, fer, sic ferre: sed eger

Si male fers animo, te male fata ferunt.

Symbolum XXXV.

FL. CONSTANTINI QVA
TI POGONATI.

QVOD CITO FIT, PERIT, hoc cito
sat cito, sat bene quod fit:
Qui sapit ante pilos, haud sapit ille diu.

Scitum est Homericum illud in Iliade
 μὲν οὐκ ἔτι τελευτῶν, οὐκ ἔτι δὲ δὴν ἀπολεῖται: Quo
 versum M. Tullius ita conuertit:

Tarda & sera nimis, sed fama & laude perennat.
 Quo significatur, ea, quæ serò contingunt, non
 significat plerunque, & diuturna esse solent.
 compensetur hoc modo quadantenus rebus
 ipsa stabilitate, ac perpetuitate, non modò
 ris ipsius, quod perficitur: sed etiam gloria
 famæ immortalis, quæ ex eo consequitur, quoniam
 nihil sit stabile, & perpetuum: nisi quod per
 etum est, & maturum. Nam, ut in Symbolo
 QVOD CITO FIT, CITO PERIT:

est, vt Ioan. Antonius Campanus dixit:

Quod subito exoritur, fluctuat vt subitum.

Quemadmodum omnia præcocia subito flaccescere, & vno quasi die confenescere videmus.

Quamquam enim, si Columella credimus, maturatio sæpè decipit; lera nunquam, quin mala sit: satis tamen constat, longè durabilius esse,

& vitalius: quod paulatim crescit, & augetur: quam quod vna quasi nocte, tanquam fungus,

subito nascitur, aut prorumpit. Nam, secundum Pindarum in Nemeis: αὐξέλαια ἀρετὰ χλοερὰς ἐστὶν αἵς, ὥς ὅτε δ' εἰς θρόν' ἀΐσας, σοφοῖς ἀνδράν' ἀερεῖται. διχαίσις τε πρὸς ὕψος ἀνέβη.

Quod imitatus esse videtur Horatius: *Crescit occulto velut arbor ævo* virtus, tanquam viridi sparsa rore,

diuturni sapientes, iustosque homines in cœlum subleuata. Contrà autem, Sophocle teste in Œdipo:

ἐπὶ μὲν οἱ ταχεῖς, ὅτε ἀσφαλῆς:

Periculosa est præpropera prudentia.

Nam & pueros eos, qui, vt Pindarus ait, κρείσσονα πάλαι νόον φέρωνται, καὶ γλῶτται, id est, quorum

prudentia velox ante pilos venit, vt cum Persio loquitur: quos ἀνδράπαιδας, Sophocles nominat:

inquam, pueros aut non vitales, aut in ætate

matura dementes fore vulgò dicunt. Quemadmodum & Plinius libro septimo refert: Ca-

mm 4 tonem

tonem Censorium, velut ex oraculo, produ-
se: senilem iuventam præmaturæ mortis
gnum esse. Et apud Senecam Cestius de
nio Alfij Flauij prædicare consuevit: tam
turè magnum ingenium non esse vitale: quæ
liâs etiam ingenia illustriora scribit esse bre-
ra. Sic & Fab. Quintilianus negat, præcorum
ingeniorum genus facilitè peruenire ad frugem.
Et notus est vetus ille versus Poëtæ, quem de-
leius citat:

Odi puerulos præcoci sapientia.

Quem Menander ita refert:

ὁ παρ' ἡλικίαν ὄντων μῖσος ἐξεργάζεται: hoc

Odiosa præcox semper est prudentia.

Quod Actius etiâ approbare videtur: quæ
Geilium ait; sibi in iuuenilibus ingenij sitidum
vt in pomis immaturis, placere, acerbitate
Nam hanc demum maturescere: & maturi-
tem tunc adferre tempestiuam suauitatem
liqua ante tempus putrescere. Neque enim
Cicero ait) in eo succus esse potest diutius
quod nimis celeriter maturitatem affert
suam: & secundum Plinium, quæ spectant
florent, solent marcescere: & vt Seneca dicit
maturitatem non peruenit nimia foecunditas
Sed (ne alia exempla afferam) quid quæ-
sis est pulcrius, aut amoenius?

Nam quàm longa dies, et as tam longa rosarum:

Epigramma habet Maronianum. At verò
quid annosus est quercu, aut robore dure?
quæsecundum Flaccum:

Et Glediu crescens ævum prorogat ipsa suum.

Mm s Hic

Hic meret aequaliter Sosis, hic & mare transit,

Et longum noto scriptori prorogat aenum:

Qui scilicet nonum pressus in annum, & qui ex-
 actum decies perfectus ad unguem est. Nam & He-
 siodus scribit, nouem noctes concubuisse ho-
 uem cum Mnemosyna: quo ad Musarum prole-
 lem susciperet. Et Zeuxis Agatharcho pictori
 sese iactanti de pingendi celeritate, quum is diu-
 tius immoraretur operi: Ego (inquit) diu pin-
 go: quia pingo aeternitati. Quæ autem cito fini-
 citò pereunt. Sed &, qui nimium properat, ste-
 rius plerunque absoluit: ut vetus habet ada-
 gium: quod Plato lib. 7. de Repub. refert. *ταχὺ πᾶν καὶ διεξέρχεται, μάλλον βραδύ*
αὐτὸν καὶ τὰ χυτὰ καὶ διεξέρχεται, μάλλον βραδύ
 cum, qui festinet omnia celeriter percurrere,
 magis retardari: perinde, ut qui apud Æginetam
 noctu obambulant, serius plerunque iter con-
 ficiunt: quemadmodum idem scribit Plato in
 Cratylo. Et in Dialogo de Regno ait, *ταχὺ πᾶν καὶ διεξέρχεται, μάλλον βραδύ*
 eos, qui parum rectè per oecium diuidunt, serius
 perficere. Ferè enim accidit his, quod accidere
 solere Augustinus scribit ijs, qui perturbatione
 aliqua festinant: ut vestem aliquando, aut cal-
 ceos peruersè induant: quæ res postea moram
 afferat. Sed & in re bellica plus sapiens efficit
 Fabij cunctatio; quàm M. Manutij præceps te-
 me.

meritas: ut ex

Græcus senar

regre/da

Multis m

semper aute

musat odin

Celuis mon

dameffe, & in

rationem.

dum: fat cito

namus scri

ponder Publ

Deliberare

Sym

EL. I

M

N

ULTI

me NEM

in felibus

ququam

quo diue

meritas: vt ex Linij historia notum est. Nam, vt
Græcus senarius habet:

πολλὰ καὶ πολλοῖς ἐστὶν αἰτία κακῶν:

Multi malorum est causa precipitantia.

Semper autem in eo, quicquid impensè cupi-
mus, ut odimus, mora salutaris est. Vnde A.
Gellius monet, ad res gerendas simul adhiben-
dum esse, & industriæ celeritatem, & diligentiam
moderatam. Scitum est enim Catonis illud di-
ctum: sat citò, si sat benè: cuius meminit Hie-
ronymus scribens ad Pammachium. Cui re-
sponder Publianus illud:

Deliberare utilia, mora tutissima est.

Symbolum XXXVI.

EL IVSTINIANI II.

MULTI NIMIVM,
NEMO SATIS.

*MULTI quum NIMIVM possideant; sibi
NEMO SATIS possidet, omnibus
felicibus est esse; sed haud magis
quam sorte sua scit benè perfrui:
quo dives, eo pauper is est magis.*

Magna

Magna est, & insatiabilis humanae cupiditas: qua fit, vt nemo sua contentus sit: sed suae quemque fortunae peccator & suam quisque conditionem miserrimam putet: eaque saepe numero desideret maximèque abundat. Cuius rei causa est diffidentia, & ingens ille naturae morbus: quod homo auitus putat, se non esse Deo curae. Itaque omnem animi cogitationem, atque fiduciam in rebus hisce terrenis, & caducis collocat: oculisque in terram defixis, nihil magnum, nihilque diuinum, accoeleste spectat. Et quoniam diuinam bonitatem aspernatur: nec Deum conseruatore[m] hominum esse statuit: ita diuinitus natura ipsius infida punitur: vt ne suis quidem rebus fruatur: adeoque maximis opibus partis, & anxie cumulatis, nec sibi, nec alijs prosit, aut commodet. Quò fit, vt ob morbum hunc naturae pessimum, ac teterrimum, non solum ipse miser sit, & in magna abundantia egentissimus (quippe qui vt pecuniae quarendae nullum modum, & finem nouit: ita verum quæsitæ iam pecuniae usum nunquam assequitur: frustra per omnem vitam tot curis, & laboribus vexatus) verum etiam cum alijs omnibus, tum in primis suis exosus sit, ac inuisus. Et quia nulli commodus: & quia vbique inutilis, & quia com-

munis omnium hostis est, secundum Chryso-
 stomum: sola morseius grata, atque expectata
 omnibus: maximè verò heredi: qui bona
 tanquàm vultur cadauer, expectat. Quod
 mentio notum est:

Charus, nisi quum moritur, nil rectè facit.

Nam, vt Horatius canit:

Nixor saluum vult hunc, non filius: omnes

Præderunt, noti pueri, atq; puellæ.

Neque sanè hoc (vt Poëta mox subiicit) cui-

Mirandum est, qui quum argento post omnia
ponat,

Quem præstet, quem non mereatur, amorem.

Quamquam haud scio, an vlla sit poena grauior
 hominis auari, quàm longa vita. Quod Mimus
 et Publius indicat:

Avaro quid mali optes, nisi vt viuat diu?

Sic nimirum, vt alius Mimus vult:

Auarus ipse miseria causa est sua:

seu sua spontè, & volens miser est: & propriâ
 mentem negligit, teste Chrysostomo: adcoque,
 etiam Publium:

In nullum avarus bonus est, in se pessimus:

Philam scilicet nulli benefacit: se ipsum ve-
 retiam discruciat *misera census custodia*: vt
 Poëta loquitur:

Qui

*Qui numos, aurumq; recondit; nescius vi
Compositis; metuensq; velut contingere sacrum*

Cui non sine causa occinitur Plautinum illud:
quod *ciui immunifico cantari solere* ait Lyficles
in Trinummo:

— *Quod habes, ne habeas:*

*Et illud, quod nunc non habes, habeas malum;
quando quidem*

Nec tibi benè esse potes pati, nec alteri.

Quam sanè miserum, & fatalem auaritia pos-
nam veteres sapientes commento illo egregio
de Tantalo, Iouis filio, repræsentare mortali-
bus voluerunt: quem finxerunt propter vitæ
scelera, & facinora, quibus opes ille perfas, &
nefas comparauerat, à dijs ad inferos transla-
tum: atque in medio vndarum strepitu ma-
murentis Cocyti fluij, ad mentum vsque im-
mersum, immotumque fuisse constitutum: ut
quum aquis propemodum suffocetur: & ante
eius ora arbor obuersetur pulcherrima, pleni-
maq; fructibus odoris suauissimi: ipse tamen
quòd tanquam ferrum induratus, omnium
membrorum careat ministerio; nec famem propellere in-
tolerabilem aliquo modo queat. De quo ait
Flaccus:

Tantalus

Tantalus à labris sitiens fugientia captat

Flumina. Et Nalo:

Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat

Tantalus. Qua rerum imagine,

cupiditatis ob oculos nobis posuerunt miseris: cui morbo, vt Tullius ait, quum perma-
nent venas, & inhæret in visceribus, nec inue-
niri potest, nomen est Auaritia (Nam,
secundum Augustinum, cupiditas, & avaritia
in tantum vnum sunt malum: vt nec avaritia
sine cupiditate, nec cupiditas sine avaritia pos-
sunt inueniri) quæ ita mentes hominum obstri-
ngit: vt eas nullo vnquam tempore respi-
ci permittat. Quippe cuius nunquam exple-
re nec satiatur sitis: neque solum ea, qui ha-
bit in ebullitione augendi cruciantur, sed etiam a-
mendendi metu: vt in Paradoxis scribit Cicero.
Imper enim, vt Iuuenalis ait,

Crescit amor numi, quantum ipsa pecunia crescit:

Et, vt Flaccus:

Crescentem sequitur cura pecuniam,

Maioresq; famas opum.

Et à Diogene rectè comparatur cum aqua
cui, secundum Ouidium:

Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aqua.

Quemadmodum enim, teste Horatio:

Crescit indulgens sibi dirus hydrops:

Nec

Nec sitim pellit: nisi causa morbi

Fugerit venis, & aquosus albo

Corpore languor:

Ita cupiditas insatiabilis est: & immensa, incredibiliaque potest: veréque est, vt Seneca dixit, ignis in extinguiibilis: neque vlla copia vnquam aut præda improbè parta minuitur: sed augetur potius, atque inflammatur: quippe quæ (vt Valerius Maximus scribit) latentium indagatrix lucrorum, manifesta prædæ audissima voraginem habendi fructu felix, & cupiditate quærens semper est miserrima. Neque enim secuta cuiquam potest contingere vita: qui de re augenda nimis cogitat, vt Seneca loquitur: quique, vt Flaccus ait:

Semper in augenda festinat, & obruitur re

Sic nimirum, secundum Publium:

Instructa inopia est, in diuitijs cupiditas:

Hoc est diues inopia, vel potius inops copia. Nam, vt vetus Poëta dixit:

Auarus animus nullo satiatur lucro:

Et, secundum Flaccum, *Semper avarus egreditur,* vt Claudianus loquitur:

Semper inops, quicunque cupit. —

Quippe qui semper cogitat Poëta illud:

Quid refert, quantum habeas? multo illud, si quod non habes. Quod etiam confirmat M. C.

erro in Paradoxis : Improbi (inquit) & auari,
quia incertas, atque in casu positas posses-
siones habent : & plus semper appetunt : nec
num quisquam adhuc inuentus est, cui, quod
habet, esset satis : non modò non copiosi, ac
richi, sed etiam inopes, ac pauperes existi-
mus. Et Seneca : Maximæ diuitiæ, non
possidere diuitias : maxima egestas, auaritia.
alienarum rerum hominibus cupiditas,
suum fatietas est : vt Plinius scribit : &, vt Pu-
te

Alienum nobis, nostrum plus alijs placet :
vt Seneca, nulli ad aliena respicienti, sua
penet : adeoque, secundum Comicum, *nostrum*
penitet : &, secundum Flaccum : *cui pla-*
cerius sua nimirum est odio fors. Quò fit, vt
tanquam mortales, timeamus, & o-
tanquam immortales concupiscamus,
Seneca : immò vt non solum concupisca-
mus, quæ non habemus ; sed & quæ habemus.
secundum Augustinum. Nam, secundum

non deest auaro, quod habet, quàm quod non habet :
idem is non magis vititur suis, quàm alie-
nisque igitur ex æquo caret. Sic multis
qui multa habet : sic magna indigentia na-
ta non ex inopia magna, sed ex copia : vt sa-

nus sit, minus habere, quò minus desit, ut
pud Gellium. Scitum est igitur Martialis illi

FORTVNA NIMIS MVLTIS DAT,

TIS NVLLI:

Ex quo Symbolum hoc sumptum esse apparet.

Nam, ut Flaccus canit: *Bona pars hominum
cepta cupidine falsa*, NIL SATIS EST, inquit
Et, ut Mimus habet:

Inopia pauca desunt, avaritie omnia.

Quaquam enim multis pauper opus habet
quæ sunt ad vitam necessaria: magis tamen
get avarus: qui nec id habet, quod habet. *Avaritiam*
te, quàm lucretur, se ipsum perdit: & amittit
quàm capiat aliquid, ipse capitur, secundum
Augustinum: ut iam possideri magis, quàm
possidere videatur is, quem eiusmodi inani
habendi cupiditas: teste Plinio. Neque enim
in carendo difficultas: nisi quum fuerit in
bendo cupiditas: ut Augustinus loquitur. Nam
ut est apud Poëtam:

Quod vult, habet, qui velle, quod sat est, quod

Cui conuenit cum paupertate, diues est.

Magnæ enim sunt diuitiæ, lege naturæ compo-
sita paupertas. Si enim ad naturam viues, non
quam eris pauper: sin ad opinionem, nunquam
diues. Exiguum natura desiderat, immensum
opinio: ut præclare docet Seneca. At vero

pen, solius paupertatis causa declinandæ, experit
 uarus: qua in omni vita nihil magis metuit:
 qui, secundum Satyricum:

*Non propter vitam facit hic patrimonia stultus:
 Servitio cecus propter patrimonia uiuit.*

Quando, auctore Horatio:

*Querit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti.
 Immo cui pœna est, ut Cornel. Gallus scribit,
 partem incumbere rebus:*

*Qua, quum possideat, sit violare nefas.
 An vero non hic furor est, & ut Iuuenalis ait, ma-
 nifesta phrenesis ut locuples moriaris, egenti viuere
 sat? Nam, ut apud eundem legitur Satyricum:*

*Plures nimia congesta pecunia cura
 arangulat, & cuncta exuperas patrimonia census.*

*Quod Theognis etiam testatur:
 πολλῶν τοι πλεονας λιμὸς κόροισι ὥλεσεν ἦδη
 αἰσθρας, ὅσοι μοίρης πλεον' ἐθέλῃσιν ἐχθρῖν:*
Plures iam satias hic, quàm famas improba perdit:

Contentos nunquam viuere sorte sua.

Maximè verò vituperanda est cupiditas illa in
 magistratu: quandoquidem, teste Cicerone,
 nullum est vitium tetrius, quàm auaritia: præ-
 sentum in principibus, & Republicam guber-
 nantibus: quoniam habere quæstui Rempu-
 blicam, non modò turpe est, sed sceleratum ef-
 ficium, & nefarium. Neque vllum officium tam

Nn 2 sanctum

sanctum est, & solenne: quod non avaritia co-
minuere, atque violare soleat: quæ sola (ut
veteri oraculo est apud Suidam) perdit Spa-
tam, non ornat: & non modò singulos homi-
nes, sed vniuersas familias euertit: adeoque to-
tam labefactat Rempublicam. Siquidem ex cu-
piditatibus odia, dissidia, bella, dissensiones na-
scuntur: ne tantum in alios cæco impetu li-
currunt: sed intus etiam animis incluse inter se
dissent, atque discordant: hinc furta, rapinae,
sacrilegia: hinc proditiones, cædes, latrocinia,
hinc falsa testamenta, aut testamentorum sub-
iectiones; hinc denique omnis humani, & di-
uini iuris violatio existit. Auarus enim nunquam
iustus est, ut vetus habet prouerbiū: qui a
alieno non abstinet: & propter auiditatem po-
cuniarum nullum quæstum turpem putat: cuius
honestus quidē esse potest vllus. Quippe quæ
Cicero ait, quotidie aut fraudat, decipit, per-
pascitur, aufert, eripit: aut socios spoliatur,
reum expilat: aut testamenta amicorum expe-
dit; aut ne expectat quidem, atque ipse suppo-
nit: aut aliud quippiam agit, ut ostendat
quæsito opus esse. Vnde Phocylides recte auaritia
nominat matrem omnis improbitatis.
& Democritus *μυτὸς πόλις*, id est, arcem omnium
malorum. Quemadmodum & Paulus Apostolus

luseam vocat
Chrysolston
Augustinus
alius aliās au-
scundum A
ereat Deo
Quandoquid
auctori Deo a
cupiditat
dicit, hanc ab
cupit, & vene
rymo: quod si
dum Anselm
Satanæ, & m
Gostomus scri
necesse est à vet
petati adhibe
Papa. Sic Inno
dionis huma
cupidas: hæc
pitas exercet,
dicitur simoniaco
cepit: iniuste
dolis imine
iuramentu
merit iudiciu
licium. Et E

CORVM
 in avaritia co-
 quæ sola (m
) perdit Sp
 singulos homi
 it: adeoque
 Siquidem ex
 dissensionet
 deco impetu
 inclusa inter
 c furta, rapin
 des, latrocin
 nentorum sub
 humani, & d
 enim nunqu
 bium: quia
 uiditatem p
 putat: cui
 Quippe qu
 decipit, pecc
 os spoliare
 icorum expe
 ue ipse suppo
 ostendat
 des recte an
 m prohibens
 reem omni
 ulus Apo-
 la

lus eam vocat omnium malorum radicem: &
 Chrysostomus fomitem omnis iniustitiæ: &
 Augustinus fontem malæ patientiæ. Sed & Apo-
 stolus aliàs avaritiam nominat idolatriam: quod
 secundum Augustinum, tanto minus quisq; ad-
 ureat Deo: quanto magis diligit proprium.
 Quandoquidem, vt Gregorius ait, bonorum
 auctori Deo aliter inhærere non potest homo:
 nisi cupiditatem, quæ omnium malorum ra-
 dix est, se abscindat. Quod enim vnusquisque
 cupit, & veneratur, hoc illi Deus est, teste Hiero-
 nymo: quò fit, vt avari deus, sit numus, secun-
 dum Anselmum: qui corpus suum prostituit
 Satana, & multa cupiditate ebrius est: vt Chry-
 sostomus scribit. Mens autem cupida nec absti-
 nescit à veritis: nec gaudere concessis: nec
 pietati adhibere consensum: auctore Leone
 Papa. Sic Innocentius in libro de vtilitate con-
 damoniæ humanæ: Radix (inquit) malorum est
 cupiditas: hæc sacrilegia committit: furta & ra-
 pinas exercet, & prædas: bella gerit, & homici-
 dia: simoniacè vendit, ac emit: iniquè petit, &
 cupit: iniuste negociatur, & fœneratur: instat
 hominibus inminet fraudibus: dissolvit pactum: vio-
 lat iuramentum: corrumpit testimonium: per-
 vertit iudicium: denique ad omne impellit ma-
 lum. Et Petrus Rauennas: Omnium ma-

lorum radix est cupiditas : transgressionis m
 ter : magistra nocendi : primipila iniquitas
 auriga malitiæ : sicaria virtutum : seditionis
 go : fouea scandalorum. Quod etiam Lini p
 tinet illud dictum : Auaritia, & luxuria omnia
 imperia euertit. Et Valerij Maximi hoc : Eto
 mus, ea ciuitas, id regnum æterno in gradu
 lè steterit : vbi minimum Veneris, pecunia
 cupido sibi vindicârit. Et Antisthenis istud
 uarus nemo bonus, nec rex, nec liber esse p
 φιλάργυρος & δὲ εἰς ἀγαθὸς, ἔτε βασιλεὺς, ἔτε
 θερ. Rectè igitur Mimus :

Effugere cupiditatem, regnum est vincere.
 Neque enim parum est, quod satis : & non
 multum, quod satis non est, vt Seneca scribit
 Epistolis. Neque pecunia facit diuitem, sed
 mus. Nam animus hominis diues, secundum
 Tullium, non arca appellari solet : quam
 la plena sit ; dum inanis homo est ; nunqu
 diues futurus est : siquidem ex eo, quantum
 que sat est, metiuntur homines diuitiarum
 dum. μέτερον γὰρ τῆς ἐπιθυμίας ὁ πῶς : τῆς
 κτήσεως, τὸ σῶμα, secundum Epictetum. Etenim
 diuitiarum fructus in copia : copiam autem
 clarat satietas rerum, atque abundantia : quoniam
 qui assequitur (id est, cui tanta possessio est)
 Aore Tullio, vt ea ad liberaliter viuendum
 Re con

Ne contentus sit: qui nihil quærat, nihil appetat,
nihil optet amplius) is verè est diues: quia sa-
piens est: solus autem sapiens diues: vt Stoicis
placet. Sic Horatius:

Quod satis est, cui contingit, nihil amplius optet.

Et Rublius:

In minimo eget mortalis, qui minimum cupit.

Et Bias apud Autonium:

Qui diues? qui nil cupiat. Quis pauper? auarus.

Sic & Martialis:

Quod sis, esse velis, nihilq; malis.

Et Accius Poëta vetus in Persidis:

Satis est, quem cuiq; tribuit fortuna ordinem.

Et notum est Plautinum illud:

Quicquid est domi, id sat est habendum.

Ἡ γὰρ χάρις μέγαλοις χαίρειν, μικρὰ δ' ἰδέσθαι

Parvis frui, magnisq; par voluptas est:

vt apud Euripidem in Ione. Et, secundum
Sophoclem:

Μάταιον αἰετὸν, μὴ βιάζεσθαι θεῶν

τῶν γὰρ δὲ μοίρα:

Ignare nolle dijs & sorte viuere

Quemuis sua contentum, est omnium optimum.

Ἡ δὲ ἀρετὴ πρὸς τὰ τοῖς γαστήροισιν:

Quod est satis, facile modesto sufficit:

locata ait in Phoenissis Euripidis. Magnis

est quæstus, pietas, cum animo sua sorte

Nn 4 contin-

contento: vt verè omninò, & diuinè docet
 postolus, quum ait: μέγας ὁ θεὸς ποτε ἰσχυρὸς ἡμῶν
 μετ' ἀλλοτρίαις. Et vt Seneca, breuissima ad
 uitias, per contemptum diuitiarum, via est.
 Cato Romanus:

*Commoda natura nullo tibi tempore deerit.
 Si contentus eo fueris, quod postulat usus.*

Et Augustinus: Beatus, non qui, quæ cupit, ha-
 bet: sed qui, quæ non habet, non cupit. Sicigitur
 nemo diues est, nisi qui est sua sorte contentus.
 nemo etiam beatus, nisi qui is vult esse, qui est.
 hoc est, qui in suis rebus acquiescit: eaque beatus
 consulit; quæ mutare non potest. Pulcre etiam
 Cicero in Paradoxis: Non esse cupidum, pau-
 nia est: non esse emacem, veditgal est: contra-
 tum verò suis rebus esse, maximæ sunt, certissi-
 mæque diuitiæ. Et in Officijs: Quod cuique co-
 tigerit, id quisque teneat: eo si quis plus appetit,
 violabit ius humanæ societatis. Et Seneca de
 qui parum habet, sed qui plus cupit, pauperem.
 Contrà autem, omnia nimium habet, qui diuitias
 concupiscit, teste Valerio Maximo. Sic Lucili-
 tius:

*Diuitiæ grandes homini sunt, viuere parca
 Aequo animo: neque enim est vngua penuria parca.*

Et Horatius:

Quantum
 A Dys-

Mu-
 Desunt:

Parca-

Quo etiam

pud Stobæ-

omnis è

o pueris d

auis pæd

Pauperem

dia: vita au

frugalitas,

nam omni

Sym-

FL I

E

CC

CC

CC

CC

CC

CC

CC

CC

CC

CC

CC

CC

*Quanto quisq; sibi plura negauerit,
A Dijs plura feret.*

Et alibi:

Multa petentibus

Desunt multa. Benè est, cui Deus obtulit

Parca, quod satis est, manu.

Quò etiam referatur sententia hæc Sotadis apud Strobæum:

ὁ πένης ἐλεείηται, ὁ δὲ πλεῖστος φοβείηται:

ὁ μέσος δὲ βίῃ κεχαρισμένος, δίχως ὅστιν:

αὐτοῦ καὶ γὰρ τοῦ πᾶσι νῦν δοῦν διχῶς:

Pauperem misericordia, diuitem sequitur inuidia: vita autē media, & temperata, iusta est: nam frugalitas, & suis rebus contenta virtus voluptatibus omnibus iustam parit.

Symbolum XXXVII.

**FL. LEONIS IV. QVI
ET LEONTIVS.**

**PVL CRA EST
CONCORDIA CORDIS,
ET ORIS.**

Nn s [Colz,

[Golz. Oris atq; cordis harmonia pulcherrima]

Quam PVLGRA EST LINGVAE
CORDIS CONCORDIA! quando
Os loquitur, quod cor sentit, vtrumq; bene.

Si COR ET OS, *si mens & vox, si oratio*
cor,

Et ratio est; ecqua est suauior harmonia?

Pythagoricum commentum est omnino-
notum de Musica, & harmonia coelestium
iustanta sit vis, & iucunditas: vt coelos eius
aperiat. De qua P. Corii. Scipio Africanus
nor in Somnio suo apud M. Tullium Cicero-
nem sic loquitur: Quis est ille, qui complet
res meas tantus, & tam dulcis sonus? Hic est
mirum ille, qui interuallis coniunctus imper-
bus: sed tamen pro rata portione distinctis, im-
pulsu & motu ipsorum orbium, efficitur: &
cuta cum grauib; temperans, varios aqua-
ter concentus efficit. Nec enim silentio
motus incitari possunt: & natura fert, vt
ma ex altera parte grauius, ex altera autem
te sonent. Quam ob causam summus ille
stelliferi cursus, cuius conuersio est concitatio
acuto & excitato mouetur sono: grauius
autem hic lunaris, atque infimus. Nam

nona im
rit; comp
remoto
rum, Merc
finitis int
omnium
necusimi
ditum ad h
brisingeni
luerunt. I
rum; nec
m, vbi Nilu
precipitat
illum locu
sonitus, fet
et rotius
nitus: vt e
sunt: sicut
iisque rac
Hacille.
de orbium
Serenas fir
lant, Mus
m, cnae a c
nes, quasi
in senten
quosdam

nona immobilis manens; ima sedesemper hæ-
ret; complexa medium mundi locum. Illi au-
tem octo cursus, in quibus vis eadem est duo-
rum, Mercurij, & Veneris, septem efficiunt di-
stinctis interuallis sonos: qui numerus rerum
omnium ferè nodus est. Quod docti homines
tenis imitati, atque cantibus; aperuere sibi re-
ctum ad hunc locum: sicut alij, qui præstanti-
bus ingenijs in vita humana, diuina studia co-
luerunt. Hoc sonitu oppleræ aures obsurdue-
runt; nec est vllus hebetior sensus in vobis: sic-
ut, vbi Nilus ad illa, quæ Catadupa nominantur,
precipitat ex altissimis montibus; ea gens, quæ
illam locum incolit, propter magnitudinem
sonitus, sensu audiendi caret. Hic verò tantus
et rotius mundi incitatissima conuersione so-
nitus: vt eum aures hominum capere non pos-
sint: sicut intueri solem nequiris aduersum: e-
iusque radijs acies vestra, sensusque vincitur.
Hæcille. Sic & Plato in Republica sua, quum
de orbium coelestium motu agit, singulas dicit
Sirenas singulis orbibus insidere: vel, vt alij vo-
cunt, Musas: quæ mundi cantus sunt: vnde Ca-
nente à canendo cognominatæ: sicut & Sire-
nes, quasi Deo canentes, teste Macrobio. Qua
sententia priscos etiam Ecclesiæ doctores
quosdam fuisse constat: qui coelestium illam
cor.

corporum harmoniam statuerunt : commo-
 auctoritate Iobi : qui sic ait : Quis enarrabit co-
 lorum rationem ? & concentum coeli quis
 hibebit ? Sed nullus est profectio, ut proverbia
 dicitur, occultae Musicae respectus : *Neg.* ut No-
 soni videtur, *ignota gloria magna lyra* : quod
 Lucianus in Harmonide testatur : ἡ δὲ (inqu-
 ἔφελ' & ὁ πόρρ' ἴτε φασί, καὶ ἀφανὲς μουσικὴς : quod
 A. Gellius interpretatur, egregiam Musicam
 quae sit abscondita, nullius rei esse, aut momen-
 ti. Placet itaque alia nobis Musica : quae in Sym-
 bolo est expressa. Quenam verò illa ? Nimirum
 CORDIS ET ORIS, MENTIS ET LING-
 GVAE, RATIONIS ET ORATIONIS
 HARMONIA longè suavissima : quae
 quidem aliàs VERITAS, aliàs FIDES, aliàs
 ELOQVENTIA nominatur. Quem quidem
 auribus audientium representatur : concentum
 edit longè suavissimum : qui magis intelligi
 nobis potest : quàm coelestis machinae
 quam fortassis audita, sed à Pythagoricis, & Sto-
 tonicis tradita harmonia. Etenim quae suavitatis
 esse potest harmonia, quàm VERITAS ? Quae
 nihil aliud est, quàm cordis, & oris consensus
 quasi concordia ; quum nimirum os loquatur
 quod cor sentit ; absque omni simulatione, &
 calumnia : quo nihil esse potest gratius, aut re-

candius Vnde & Plato: ἡδιστον (inquit) τῶν ἀνθρώπων ἀληθεια: Suauissima narrationum est veritas. Et Polemon: πολὺν ἡδον ἔστιν τῷ ἀκούειν, πολὺν πάλιν θῆν: Multò suauius est vera dicere, quàm audire. Lactantius verò: Nullus (inquit) maior est cibus, quàm cognitio veritatis. Et Augustinus: Contemplatio veritatis, rerum omnium iucundissima est. Sic & Cicero veri inquisitionem, & quasi inuestigationem hominis propriam esse dicit: quum secundum Augustinum, nemo reuera amicus hominis esse possit, nisi prius fuerit ipsius veritatis: cuius doctor est solus Deus, eodem Augustino auctore: magistra autem natura, teste Ambrosio: quæ est artium omnium, & mater sanctitatis, vt Chrysostomus docet: seu, vt Hippocrates, mater virtutis: & duas habet comites, sapientiam, & constantiam, vt scribit Augustinus. Quæ quidem virtus eò gravior est, quò diuinior, & Deo conuenientior: qui est ipsa veritas: quique, secundum Apostolum, mentiri non potest. ἔργον γὰρ τοῦ ψευδοῦς λέγειν εἶναι τὸ θεῖον, ἀλλὰ πάντες ἔπος λέγουσιν: Mentiri nescit os diuinum, sed omne verbum perficere: vt est apud Æschylum in Prometheus. Quippe cuius verbum est, vt Homerus loquitur, ἔπαλιν ἀργετον, ἔδ' ἀπατηλὸν, ἔδ' ἀτιμωτὸν. Ex quo Mercurius Trimegistus rectè con-

concludit: ὅτι ἡ ἀλήθεια κάλλιστον, ὥς καὶ ἐν θεοῖς
 παρχὴν μέγιστον: quod veritas sit res omnium pul-
 cerrima, & quod inter deos etiam maximi fiat.
 Et Pindaro θυγάτηρ ἀλάθεια δῖος, filia Iouis ve-
 ritas nominatur in Olympijs: vt & Olympiadi,
 θεῶν ὁμόπολις, μὸν θεοῖς (ἡ) διατμήνη, coeli ci-
 uis, sola contubernalis deorum. Sed & Magi
 maximum deorum, quem Oromasdam vo-
 cant, corpore quidem asserunt luci esse simi-
 lem; animo autem veritati. Pythagoras vero
 nihil magis Deo similem facere hominem af-
 firmat: quàm studium veritatis: Quæ vt, secun-
 dum Menandrum, πάντων χεῖμα διχοτόμηται, res
 omnium iustissima: ita, secundum Platonem,
 omnium bonorum fons, & causa est. Sic enim
 ait, lib. 5. de leg. ἡ ἀλήθεια πάντων μὲν ἀγαθῶν γενέ-
 ῃς, πάντων δὲ ἀνθρώποις: ἥς ὁ γενήσασθαι μέ-
 λων μακάριόν τε, καὶ εὐδαιμόνων, ἐξ ἀρχῆς εὐχόμε-
 νος εἶναι: ἵνα ὡς ὅτι πλεῖστον χεῖρον ἀληθείας ἀν-
 βιοῖ: Veritas tum dijs, tum hominibus dux om-
 nium bonorum est: cuius statim ab initio
 particeps esse debet, qui felix beatúsque futurus
 est: vt in veritate maximum vitæ tempus tran-
 sigat. Et paulò post: ἡ γομενὴς τῆς ἀληθείας, ὅτι
 αὐ ποτε οἱ μὲν φαμὲν αὐτῇ χορὸν κεκῶν ἀκολούθησαι,
 veritate duce nunquam, vt opinor, malorum
 consequi eorum dicemus. Ea verò summum,
 & ma-

maximum ornamentum est Principis: qui
 veritatem in omnibus sibi propositam habere
 debet: eamque solam intueri; & ad hanc, velu-
 tad Lydium lapidem, omne suum iudicium, &
 imperium accommodare: quippe in qua o-
 mnis eius virtus, & sapientia sita est. *λυδία μὲν
 λίθος μανύει χρυσόν: αἰσθῶν δ' ἀρετῆς, σοφία τε
 καὶ ἀληθείας περὶ αὐτὴν ἀλήθεια:* recte Bacchylide. Et,
 secundum Apollonium, πῶς ψεύδομαι, αἰελεύθε-
 ρον ἀλθέω, γενναῖον: mendacium illiberale, ve-
 ritas generosa est. Quod olim Ægyptij sacerdo-
 tes principem suum, quem omnium optimum
 & iustissimum esse oportebat, monere vo-
 luerunt: Saphiro gemma, quæ veritatis nomi-
 ne occupatur, de collo ipsius suspensa. Quo
 gemine insignem prædicant iudicem illum,
 qui in Simandij monumentis fuisse tradunt:
 in collo suspensa veritas pendêret: oculis
 eorum deiectis: octo libris legum circum-
 datus: quo monere voluerunt, integros esse
 debere indices, & veritatis studiosos. Quemad-
 modum & Salomonis dicto monemur, verita-
 tem gutturi circumdare: & in Levitico, ubi de
 sacrificiis ornatu agitur, veritatis signum in pe-
 ctore incumbere. Neque verò minor est suavi-
 tas & iucunditas harmoniæ eius, quam FIDES
 est: quæ & ipsa est mentis & linguæ, idem
 quæ

quasi concentus, & sonus: quæque, ut Cice-
 ait, dictorum, conuentorumque constantia
 & veritas: & ex eo sic nominata: quia fiat
 quod dictum est: adeoque fundamentum ius-
 titiæ, & omnium contractuum, commercio-
 rum, foederum, pactorum, omnis denique ami-
 citiæ, societatisque vinculum est. Vnde & a La-
 tio maximum vinculum bonis amicis fides ap-
 pellatur: qua nisi stet Respublica; opibus eam
 renullo modo queat: Quemadmodum & Ca-
 to maximum telum vocat fidem; ex quo plu-
 res pace susceptæ, quam bello gentes fuerint
 deuictæ. Nec enim vlla res vehementius Rem-
 publicam continet, quam fides: ut testis est Ci-
 cero: Sicut & nulla res vehementius dissipat
 Rempublicam, quam perfidia non solum in
 contractibus: sed etiam in amicitijs; & arcibus
 committendis. Sublata siquidem fide, si iustitia
 nulla esse potest: quæ fidei tanquam firmo fun-
 damento innititur: vnde etiam à Flacco nomi-
 natur *Iustitiæ soror incorrupta Fides*. Qui igitur fi-
 dem violat, is iustitiam violat: & qui iustitiam
 violat, is violat fidem: quam in Capitolio vici-
 nam Iouis Opt. Max. Romani esse voluerunt.
 ab Attilio Calatino olim consecratam: auctore
 Tullio: licet Sex. Pompeius etiam ante Roma-
 lum consecratam prodât, ab Ænea in Palatio
 Dionysius ve-
 rum Fidei pu-
 blica ei publi-
 cit: cui suffra-
 gio Punicor-
 um Iouem ge-
 sine non i-
 stia confor-
 qua. Sed
 ELO QV
 est sym-
 dum Ci-
 loque
 ensio c
 & A
 coniu-
 ac sapi-
 sine el
 eloque
 m qu
 dem Cicer-
 discitur
 sunt in
 istum.
 eloque
 & ad c
 pestem,

Dignus verò Halicarnassæus à Numa pri-
 mus Fidei publicæ templum erectum : & sa-
 crificiæ publico sumptu constituta fuisse affir-
 mat : cui suffragatur Plutarchus. De qua Silius
 Punicorum secundo ita scribit :
*Ex loem generata, decus diuūq; hominumq;
 sine non tellus pacem, non æquora nōrunt;
 sacra consors, tacitūq; in pectore numen.*
 Sed & longa luauissima est musica i-
 NVELOQVENTIAE : quæ rationis, & ora-
 tionis symphonia quædam, & concordia : &
 secundum Ciceronem, nihil aliud est, quàm
 eloquens sapientia : quarum connexio,
 & consensio omninò necessaria est : quemad-
 modum & Aristoteles prudentiam cum elo-
 quentia coniunxit : & Stoici eloquentiam vir-
 tutis, ac sapientiam esse dixerunt. Nam & sa-
 pientia sine eloquentia parum prodest ciuitati-
 bus, & eloquentia sine sapientia nimium obest :
 utrumque sæpè nocuit, prodest nunquam :
 secundum Ciceronem auctorem. Malè enim sine mo-
 derato discitur eloquentia : teste Plinio secundo :
 quæ sunt incunabula virtutum, secundum
 Aristoteli. Nihil verò est tam inhumanum ;
 quàm eloquentiam, à natura ad salutem homi-
 num, & ad conseruationem datam ; ad bono-
 rum pestem, perniciemque conuertere. Quod

enim in poculo aureo venenum, hoc in
ingenio est eloquentia: vt Augustinus dicit
verò ita se armat eloquentia: non vt oppo-
commoda patriæ: sed vt pro his pugnet
sit: is mihi videtur suis, & publicis rationibus
vtilissimus, atque amicissimus ciuibus: vt pri-
rum sanè mihi is adeptus videatur: qui
homines bestiis præstant, ea in re hominibus
psis antecellat. Quis enim cantus modica
orationis pronuntiatione dulcior inuenitur
test? quod carmen artificiosa verborum
clusione aptius? qui actor in imitando
orator in suscipienda veritate iucundior
autem subtilius, quàm acutæ crebraque
tiæ? quid admirabilius, quàm res splendide
lustrata verborum? quid plenius, quàm
rerum genere cumulata oratio? Sic mihi
profecto, vt Tullius ait: eloquentia laetius
lius, & præstabilius, vel admiratione accen-
tium, vel spe indigentium, vel eorum, qui
fensi sunt, gratia? Quæ verè est, vt docet
domina rerum, & pacis comes, ocijque
Reipublicæ quædam quasi alumna, &
quæ nec absque veritate, nec absque fide
test; teste Platone: Quo ipso maior ad
conciuior efficitur suauitas, atque volun-
Musicæ illius admirabilis, ac penè diuina

consonant & inter se concordant VERI-
 TAS, FIDES, ELOQVENTIA: ex quo ef-
 ficatur oratio non modò prudens, & diserta: sed
 etiam vera, & sincera: grandis verbis, sapiens
 sententijs, genere toto grauis: qua nihil esse po-
 tuit admirabilius, aut diuinius. Magna enim est
 admiratio copiosè sapienterque dicentis: quem
 qui audiunt, intelligere etiam, & sapere plus,
 quam ceteros, arbitrantur. Sic ORATIO RA-
 TIONIS quoddam flumen est, vt Philosophis
 placet: qui aiunt, τὸν λόγον βέλμα εἶναι τῷ λογισμῷ.
 Quò fit, vt sapiens eius oratio esse non possit,
 qui animo non sapit: & vt Poëta ait, dat sine
 mente sonum: quoniam vti oratione rectè non
 potest. Societatis autem humanæ vinculum est
 Ratio & Oratio: quæ docendo, discendo, com-
 municando, discipulando, iudicando conciliat
 inter se homines: coniungitque naturali qua-
 dam societate: eosque à ferarum natura discrimi-
 nat: teste Tullio in Officijs. Quare quum o-
 ratio sit index animi, & vinculum societatis. cu-
 iusque societas, atque ministra est oratio, ex ratio-
 ne orta: facillè hinc constat, quantum scelus sit
 mendacium, & insidiosa simulatio, atque dis-
 simulatio: & quanto perè naturæ ea repugnet:
 quæ sermone in, nuncium humanarum cogi-
 tationum esse voluit: quæque, vi rationis, ho-
 minem

minem conciliauit homini, & ad orationem
ad vitæ societatem : quum quod verum, &
plex, sincerumque est, id naturæ homini
ptissimum. Præclarè enim Isocrates in Nicomach.
λόγος ἀληθὴς καὶ νόμιμος, καὶ δίκαιος, καὶ
θῆς, καὶ πιστὴς εἰδὲ λόγος ὅστις : Oratio vera, &
ma, & æqua, honesti, ac fidelis animi simi-
crum est. Superest adhuc vna Musica : quæ
monia suauitate non cedit reliquis : nimis
VIRTUS : quæ est RATIONIS ET AP-
TITVS consensio quædam, & fiducia con-
ex qua nihil, nisi quod est cum laude, & honestate
& dignitate coniunctum, proficiscitur. *De*
enim, vt M. Cicero scribit in Officijs, animi
rum vis est, atque natura : vna pars in appetitu
posita est : quæ est ὁρμή Græcè, quæ hominibus
huc & illuc rapit : altera in ratione, quæ ducit
& explanat, quid faciendum, fugiendum.
Ita fit, vt RATIO PRAESIT, APETITVS
OBTEMPERET : ex quo elucet omnis moderatio
stantia, omnisque moderatio : quæ virtus
nominatur : quæ effectoria est veræ voluptatis
felicitatis perfectæ. Vt enim ciuitas in discordia
non potest esse beata; nec in discordia domus
norum, domus : sic animus à se ipso discordans
secumque discordans, nullam gustare potest
liquida voluptatis, ac liberæ potest : vt docet C.

cerolib. i. de Finib. Sic & Plato animæ tres partes (quas Galenus libro octauo de Platonis, & Hippocratis decretis principia vocat) τὸ λογιστικόν, καὶ θυμητικόν, cum tribus præcipuis chordis citharæ, singulari prudētia comparat. Quemadmodum enim hæc, licet proportionem inter se diffidentes sint, nihilominus iuxta Pythagoræ inuentum, quo ὑπάτη ad μέσην καὶ παράν, & hæc ad ὑπὸν refertur καὶ πέντε, tandem extremæ duæ ὑπὸν καὶ ὑπάτη καὶ παρὰ constituentes, suauissimum concentum efficiunt: ita si tres animæ functiones corporis partibus attributæ inter se amicè consentiant: hoc est, si irascendi vis, quæ in corde sedem habet, & appetendi, quæ iecori tribuitur, obediatur rationi, quæ quod dux & imperatrix sit, vel potius esse debeat, τὸ ἡγεμονικόν appellatur: longè suauissima, & iucundissima harmonia efficitur, quæ est virtus. Nam vt vox infima, & grauissima, quæ ὑπάτη est, certa est, & regit cæteras: sic rationis iudicium certum est: cui quum pareat, quæ motus, & affectus cordis significat: & quæ est octaua, & quàm longissimè abest à ratione: & appetitiones voluptatum in cibo & potu denorat: tunc nimirum harmonia virium in homine constat: quam Plato primam iustitiam, & primam virtutem nominat: ex qua omnes

mnes bonæ actiones, & affectiones oriuntur.
 Etenim quum ratio sana imperat: nec uoluntaria
 cundia, vel cupiditate aliqua turbatur; con-
 stitit prudentia & sapientia: quum irascens
 rationem sequitur ducem; oritur fortitudo.
 magnitudo animi: quum appetitus rationis
 audit; modestiam parit, & temperantiam.
 denique hæc tria, RATIO, IRA, CUPIDITAS,
 inter se consentiunt: ex illis omnibus con-
 flatur iustitia, Lucifero & Hespero pulchritudo.
 Quod si accedit etiam SAPIENTIA; quæ omnium
 rerum diuinarum & humanarum est cognitio;
 à qua non excludi debet ELOQVENTIA; quæ
 sermonis est prudentia, & concinnitas; sicut
 PIETAS, & RELIGIO: quæ fundamētum
 omnium virtutum: qua sublata, fides etiam
 societas generis humani, & vnâ excellens
 virtus iustitia tollatur necesse est: si igitur
 omnia, quæ dixi, inter se cōcordant: tunc
 data est harmonia, & ἐστὶν ἡ ἀρμονία, ut
 rursus vocat, cuius suauitatem sentire licet, vel
 consequi non licet. Hæc nimirum est
 illa lyra: qua harmonia coelestis septem
 ædis intervallis, vt supra dictum est, constituitur
 quam Mercurius auctor, qui δὸς ῥῆς, Iouis
 à Philosophis dictus est, septem chordas
 habuit: quæ sunt artes liberales: quibus Musæ

nem præficiunt
 Virtute, &
 ce: quæ in
 in coelestibus
 campum
 radiis confi
 fortes, & bo

— o
 Quig, sac
 Quig, py
 Inuenta
 Quig, si
 Omnibu

Syn
 F L.

[Decorative initial letter 'L' with floral flourishes]

[Colz. M
 vivere.

S.

2

uem præfident, tanquam Sirenes: sed Pietate,
 Virute, Sapientia ubique duce, & moderatri-
 ce: quæ inter se iunctæ, reditum, vt Scipio dixit,
 in celestem locum, vel, vt Poëtæ fabulantur, in
 campum Elysiū, quem ad imitationem Pa-
 radisi confinxerunt, aperiunt: in quo sunt viri
 fortes, & boni, &, secundum Maronem:

— ob patriam pugnando vulnera passi:

Quis sacerdotes casti, dum vita manebat:

Quis, p̄vates, & Phæbo digna locuti:

Inventas aut qui vitam excoluere per artes:

Quis, sui memores alios fecere merendo:

Omnibus his niuea cinguntur tempora a vitæ.

Symbolum XXXIIX.

FL. TIBERII ABSI-

MARI.

NIMIVM BONI,

NIHIL MALI.

[Colz. Misericordiam nescire suam, sine periculo est
 vivere.]

Si cui sensus abest mali,

Nihil huic esse mali puta.

00 #

Nam

*Nam cur non NIMIVM BONI
SIT huic, cui NTHIL est MALI?
Cui non est male, huic bene est.*

Q Vicquid in rerum natura est; qualem
hoc est: *nihil est*, vt Poëta ait, *ab omni parte*
beatum. Quandoquidem hæc ipsa infelicitas
vt ita loquar, in felicitate: quod nūquam ca-
cerā est, aut perfectā, aut perpetua. Mortali-
enim nemo felix est: & secundum Euripide-
m

ὅς κ' ἐστὶ νόσος πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ:

Beatus omni ex parte nullus vispiam.

Nam, vt Theognis ait: ἄλλω ἄλλοι χαλεπὸν
ἀπ' ἐκείνης, ὅλβιος δ' εἰς αἰθρώπων: alius alio modo
premitur: reuera autem nemo ex omni parte
felix, & beatus est. Sic Euripides in Auge:
(inquit) ἄλγε' τέλος εὐδαιμονεῖ: nemo per-
fectus est. Et in Hercule furente:

ἔτις γε γινώσκῃ τὰς ψυχὰς ἀκλήγετος
ἔργων:

Mortalium fortunis nemo illesus est,

Nemo deum.

Quin immo potius, secundum Bathonem

πῆγος ἐστὶν, εἰ τις εὐτυχία ἄλγε' εἰς αἰῶνα

Monstrum est, homo in vita felix per omnia

Nam & verum est Euripideum illud in Medea

ἦν τὸς μὲν δ' εἰς ἐστὶν εὐδαιμον αἰὴρ:

ἄλλος δ' ὁππότερος, ἐντυχέσθω
 ἄλλος γένωιτ' αὖ ἄλλος, εὖ δ' αἰμὼν δ' αἰεῖ:

Certe beatus nullus est mortalium:

Vt affluunt res, ille fortunatior

Illo putetur: haud beatus sit tamen.

Vnde Sophocles quoque scribit, *ἔνδρος κ' ὡς*

ἄλλος μόνον εὖ δ' αἰμὼνας ὄλβος: in hortis tantum

Jouis beatam coli felicitatem. Nulla enim res

longa mortalium est: omnisque felicitas secu-

ludum tenetur, amittitur: vt D. Hieronymus

loquitur. Quanquam igitur nemo mortalium

felix est: tamen abunde, atque indulgenter for-

tuna decedit cum eo; qui iure dici infelix non

potest: teste C. Plinio Secundo. Neque enim

est calamitatis loco numeranda parum plena

felicitas: sicut è diuerso tristis est mensura cala-

mitatum, nimis magna felicitas: quoniam dif-

facilis est felicibus, miseriarum vera æstimatio,

audore Fab. Quintiliano. Itaque, secundum

Poëtam:

Felix videtur, qui mala ignorat sua.

Ita cui sensus abest mali, nihil est mali: quoniam,

secundum Publium:

Miseriam nescire, sine periculo est viuere:

Et secundum Senecam: Remedij pars est, non

sentire malum. Quippe, vt Ouidius canit:

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

Oo s Nam

Nam & vt idem ait Publius:

Benè dormit, qui non sentit, quàm malè dormit.
Fit enim sapenumero, vt in optimo lecto
mè dormiatur: contrà autem, si quis alio
mno obrutus sit, lecti, aut strati incommodi
tem non sentiat. Sic quo maior est fortuna
minus est secura, secundum Aristotelem. Super
dem omnia etiam felicibus sunt dubia, teste
neca: & non tantum non felicia, quia duri
sed etiam insidiosa, quia dulcia: vt Lactantius
notat. Et quoniam, secundum Senecam res
quieta est felicitas: idcirco is maiore anxietate
cruciatur: qui se maximè cupit esse felicem
est apud Diogenem Laërtium. Scitè igitur
phocles in Mysis:

ἄμωρτος μὲν εἰς, ὅδ' ἡμεῖς ἔχοντες
Nemo laboris expers: felicissimus

Is est, laboris cui minimum se contigit.

Cui respondet Symbolum istud, sumptum
opinor, ex M. Tullio Ciceronè: qui libro
Finibus sic scribit: NIMIVM BONI,
NIHIL EST MALI. Quod Euripides
modo expressit:

— καὶν ὁ δὲ βέλτερος,
ὅτι καὶ ἡμεῖς τὸν καὶ μὲν εἶναι καὶ
Sat ille felix, & beatus est, mali
Cui nil in vita contigit.

Qui enim sine malo, & periculo viuit, is feliciter, & beatè viuit: adeoque vita tuta, quamuis humilis, felicissima est. Nam, secundum Sophoclem: *εὐδαίμονες, οἱσι κακῶν ἀφεσὺς αἶψα*: fortunati sunt, quorum vita nihil gustauit mali. Sed &, *In re mala, animo si bono utare, adiuvat*, secundum Plautum in Captiuis. Quandoquidem animus æquus optimum est erum nãe condimentum: &, vt Democrito placet, *εὐτυχὴς, ὁ κατὰ φύσιν γένηται*, *εὐδύμων δὲ, ὁ κατὰ νόον*: fortunatus est, qui cum mediocribus opibus hilaris est: infortunatus autem, qui inter magnas opes anxius est, ac tristis. Nam, vt Poëta vetus dixit:

Inficiari est calamitatem, quum te felicem vocas.

Neque verò omne, quod feliciter, benè succedit: nec omne, quod benè, feliciter: teste Gregorio. Magnæ autem virtutis est, cum felicitate iactari: magnæ etiam felicitatis, à felicitate non vinci: vt Augustinus docet. Itaque vtile est, ad vsum secundorum, per aduersa venisse: vt C. Plinius secundus scripsit: siquidem,

Dulcia non meminit, qui non gustauit amara.

Nihil autem verè prosperum, nihil felix, nihil beatum dici potest: quod non fortunauerit totius felicitatis auctor Deus. Quoniam felicitas ipsa non Dea, sed Dei donum est: non igitur colenda;

lenda, sed à Deo petenda: vt monet Aug-
nus lib. 4. de ciuitate Dei. Quod etiam Carini
sententia referenda est apud Stobæum:

ἀρετὴν μὲν ἀπετυχεῖν, εὖ τε χεῖν δ' ἀλλ' εὖ γένοιτο
ἔχειν γὰρ ἅμφοτερά τε, μακάριον δ' ἅμφοτερά τε
κεκλήμενον ζῆν, καὶ χάρις διωήσεται:

Virtus colenda est, à Deo felicitas

Petenda: compos utriusq; vivere

Tanquam beatus, & bonus vir hic potest.

Symbolum XXXIX

FL. PHILIPPICI B. A.

DANIS.

[Golz. Leuis est fortuna; quæ dedit, reposcit.]

QVOD DEDIT, HOC FORTVNA
CITO nempè reposcit:

Quæ tantum constans in leuitate sua est.

Scimus

Citum est illud Poëta veteris dictum :

Non est tuum, fortuna quod fecit tuum.

Quo monemur: fortunam nihil cuiquam proprium facere, aut dare : sed tantum mutuò dare, aut commodatò : quæ quia inconstans est, & mutabilis, suo tempore id, quod dedit, repetere solet. Cum quo Bionis illud congruit : qui dixit :

τὰ χεῖμα ἄρα πλῆστοις τίω τὴν τύχην
 & δεδωρησάμεν, ἀλλὰ δεδανεικέμεν :

Fortunam diuitibus pecuniam non donasse, sed mutuò dedisse. Nam, vt Plautinum illud habet in Truculento :

Altutum fortuna solet mutarier: varia vita est.

Et, secundum Menandrum :

ὡς ποικίλον ὁράσμε' ὅστι, καὶ πλάον τὴν χη :

Fortuna quàm res vana, quàm volubilis :

καὶ ἀμυδρόν γὰρ τὸ εὖ ὁράσκειν, καὶ ὅτι αἰεὶ ὡς οὐραὶ αὐτοῖς : Prosperitas res dubia est, & vaga: nec eandem semper adhærens; vt & Herodotus scribit. Sic Ouidius lib. 5. Tristium :

Passibus ambiguis fortuna volubilis errat :

Et manet in nullo certa tenaxq; loco :

Sed modo lata manet, vultus modo sumit acerbos :

Et tantum constans in leuitate sua est.

Et Manilius :

Nec in cunctis seruat fortuna tenorem :

Vsq;

*Vsq; adeo permixta fluit: nec permanet usque
Amisitq; fidem variando cuncta per orbem.*

Et Ausonius:

Fortuna nunquam sistit in eodem statu:

Semper monetur: variat, & mutat vices:

Et summa in imum vertit, ac versa erigit:

Nec aliud sanè docet hoc Symbolum Publi-
num:

LEVIS EST FORTVNA: CITO

POSCIT, QVAE DEDIT.

Nam secundum Herodotum, ὡς κύκλος
ἀνθρώπων ἐστὶν ἀράματα: οὗτοί μιν ἐκ
ἐκείνου τῆς αὐτῆς εὐτυχίᾳ. Quasi circulus esse
dam rerum humanarum: qui sua rotatio-
e eisdem bona semper vti fortuna non patitur.
Quam in sententiam quoque scribit Gregorius
Theologus in epistolis: ὁ θεὸς (inquit) οὕτως
μέτερε: ὡς ὅπως κύκλος περὶ τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ
χει ἀράματα: νῦν μὲν τῶν, νῦν δὲ τῶν ἀνθρώπων
καὶ ἀπανθούτων. καὶ ἔτε τὸ εὖ ἀράταιν ἐστὶν
ἔτε τὸ δυστυχίᾳ: ἀλλὰ τάχα μετὰ κινῆσιν
μετὰ πλῆθος, ὡς αὐτοὶ εἶναι μάλλον περὶ
χράμματα τοῖς κατ' ὕδατος, ἢ ἀνθρώπων ἐν αἵματι.
Quæ sic rerum nostrarum conditio, vides
quomodo rota quædam negotiorum huma-
norum cursu circumagatur: nunc his, nunc
lis florentibus, ac marcentibus: dum neque pro-

peritas, neque aduersitas, vt aiunt, nobis constans, sed mutatur subito, & variatur. vt auris, & literis aquæ in scriptis magis fidere liceat, quàm felicitati humanæ. Sic varia est vitæ, cōmutabilisq; ratio: & vaga volubilisq; fortuna, auctore Tullio: quæ verè est Euripus, vt in prouerbio dicitur. Quò fit vt citò omnia ex lætitia, & voluptate ad luctum, & lacrymas recidant. Nam, vt Clitomachus dixit:

τοῖς ἐν πάθει σὺν αἰτίᾳ πνεύσας ἡ τύχη
πάντα συγχέει: πάντα ναυαγεῖν ποιεῖ,
πλὴν τῇ φρονήσει, καὶ τοῖς λογισμοῖς ὀρθῶς
ἐκπεπονησθαι δοκούσας πρὸς τὸ καλῶς ζῆν.

*Fortuna respirans semper felicibus,
Confundit, & naufragio miscet omnia,
Queratio rectè instituit, & prudentia,
Felicis instrumenta vite idonea.*

Neque verò leuis solùm est, & volucris fortuna: sed etiam maligna, & potens: *Que*, vt Plautus ait in Captiuis, *humana frangit, arctatq; vt lubet*: atque, secundum Sallustium, in omni re dominatur: & res cunctas ex libidine magis, quàm merito celebrat, obscuratq;. Nā, vt Maro canit: *omnia versat*: &, vt Accius apud Nonium: *Foris dominatur, neq; vita ulli propria in vita est.*

τί οὐδὲ πάντα τ' ἐν βίῳ μὴ πρὸς τὴν
Fortuna parua versat humana omnia:

Vtaie

Vt ait Menander. Et Seneca in Hippolyto

Res humanas ordine nullo

Fortuna regit: spargitq; manu

Munera caeca, peiora fouens.

Et notum est epigramma illud vetus, quod
Maronis extat operibus:

O fortuna potens, quam variabilis!

Tantum iuris atrox qua tibi vindicatur;

Eueritisq; bonos, erigis improbos,

Nec seruare potes muneribus fidem.

Fortuna immeritos auget honoribus:

Fortuna innocuos cladibus afficit:

Iustos illa viros pauperie grauat:

Indignos eadem diuitijs beat.

Hec aufert iuuenes, & retinet senes;

In iusto arbitrio tempora diuidens.

Quod dignis adimit, transit ad impios.

Nec discrimen habet, rectaq; indicat;

Inconstans, fragilis, perfida, lubrica:

Nec, quos deseruit, perpetuo premit.

Quam ob causam veteres Fortunam deum
xerunt: quæ, vt in illo Alcmænis habetur

Plutarchum: *εὐνομίας, καὶ πειθὸς ἀδελφὴ*

ἀπειθείας, θυράτηρ, id est, institutionis rector

Persuasionis soror, & Prouidentie filia sit

Plautus in Pseudolo confirmat, his verbis

Centum doctum hominum consilia hac vna deuincit dea

Fortuna: atq; hoc verum est, perinde vt quisq; ea vritur

ita praeclit, atq; exinde sapere cum omnes dicimus.

Ex Plinius: Toto mundo, & locis omnibus, omnibusque horis, omnium vocibus Fortuna sola inuocatur; & vna nominatur; vna accutur; vna agitur rea: vna cogitur: sola laudatur: sola arguitur: & conuicijs colitur: volubilisque, à plerisque verò & cæca existimata, vaga inconstans, incerta, varia, indignorumque fauoris: huic omnia expensa; huic omnia feruntur accepta: & in tota ratione mortalium sola vtrunque paginam facit: adeoque obnoxia sumus sortis: vt Sors ipsa pro deo sit: qua deus probatur incerta. Vnde & Publius Mimus:

Ex hominum questu facta Fortuna est dea.

Quæ non vno modo efficta est, ab hominibus sapientibus, sed veræ religionis ignaris: siquidem alij inter maris vndas velificantem: nonnulli in saxi vertice montisve cacumine, ventis omnibus expositam. quidam sedentem in cyandro, cum gubernaculo: plerique rotæ, aut orbis insistentem effinxerunt. De qua Cebes ille Thebanus in Tabula sic scribit: Quænam est illa

Pp mulier?

mulier? quæ velut cœca atque insana, super-
pide quodā rotundo consistere videtur? For-
na (inquit ille) vocatur; ea autem non solum
cœca, sed insana quoque, & surda est. Quæ
huius sunt partes? Obambulat quocunque
tium, & alijs quidem facultates eripit, alijs
dit: & ab his rursus aufert, quæ tradiderat,
alijs temerè tribuit. Et Pacuvius in Rhe-
ad Herennium:

*Fortunam insanam esse, & cœcam, & brutam
habent Philosophi:*

Saxoq; instare globoso prædicant volubili.

*Idèò quòd saxum impulerit sors, eò cadere fors
autumant:*

*Cœcam ob eam rem iterant, quia nihil cernit
se se applicet:*

*Insanam autem aiunt, quia atrox, incerta, in-
lisq; sit:*

*Brutam, quia dignum atq; indignum neque
ternoscere.*

Et M. Cicero in Lælio: Non solum ipsa
na cœca est: sed eos etiam plerunque effrenat
cos, quos complexa est. Illi enim effrenum
stidio ferè, & contumacia: neque quicquam
sipiente fortunato intolerabilius fieri possit.
Quamquam verò, secundum Pausaniam,
ἀνὲρ τυχῆς, nihil sine fortuna fit: quæ, ut Cato

ait, est rerum omnium domina: quam vitare
nemo potest: tamen, secundum Satyricum:

Vidrix fortune sapientia est:

Et, ut Mimius habet:

Fortuna nulli plus, quam consilium valet:

Contra, quam Theophrastus in Callisthene
scripsit apud Ciceronem:

Tuum regit Fortuna, non sapientia:

Aut ut in Græco versu est:

ἡ τύχη τῆς αἰσχροπρεΐας, ὅσον εἰς ἐχθρίαν.

Quandoquidem, ut Seneca ait, nihil dare cui:

quam potest fortuna, neque boni, neque mali:

quoniam valentior est omni fortuna animus:

qui in utramque partem res suas ducit: beatæq;

ac miseræ vitæ sibi causa est: atque ideò, ut Sa-

tyrici verbis utar, sed non nihil immutatis:

Nallum numen abest, si sit prudentia: nec te

Nos facimus Fortuna deam, cælog, locamus.

Quid enim aliud est sors, quid fortuna, quid ca-

sus, quid euentus: nisi quum sic aliquid cecidit,

sic euenit: ut vel non cadere, atque euenire, vel

inter cadere, atque euenire potuerit? Itaque ve-

rum est, quod Augustinus scripsit, Fortunam

deam antiquos dixisse, non rationabili disposi-

tione: sed ut temerè acciderit, sua cuique bona

conferre. Vnde & Philemon apud Clementem

Alexandrinum lib. 5. Stromatum sic ait:

ὁὐκ ἔστιν ἡμῶν ὁδεμία τύχη θεός,
ὁὐκ ἔστιν· ἀλλὰ αὐτόματον, ὃ κατέβη,
ὡς ἔτυχ' ἐλάττω, πρὸς σαγρυνέειν τύχη·

Fortuna nulla est vſp̄iam nobis Deus:

Sed quicquid homini fortè contingit, solet

Fortuna id omne passim nuncuparier.

Quare, secundum Mimographum:

Malè geritur, quicquid geritur, fortunè

Quæ vt mentem non habet, vt Diphilus loquitur

tur: ita nec ulli præstat velox fortuna fidem:

Seneca scribit in Hippolyto. Quod enim

tuna pender: id parum est firmum, accertum

sed instabile & inconstans: quum secundum

necam:

Lenis magnas opes huc ferat, & illuccasus.

τύχη γὰρ ὀρθοῖς· τύχη καὶ ἀρρεπῶν·

Fortuna deprimit, fortuna & erigit,

Vt est apud Sophoclem in Antigona. Et apud

Ouidium :

Nempe dat, & quodcunq; libet, Fortuna.

Irus & est subito, qui modò Cræsus erat.

Quamquam igitur, ut Accij illud habet in

pho apud Macrobiū:

Regnum Fortuna, atq; opes eripere potest, atq;

tutem non potest.

Nam, vt in Mīmo est Publīano:

Fortuna opes auferre, non animum potest.

Quod enim non dedit Fortuna, non eripit: teste Seneca in Epist. 60. Quò fit, vt non multum ei possit obesse fortuna: qui sibi firmitus in virtute, quàm in casu subsidium collocauit: vt monet auctor Herennianus. Ac proinde, vt Alexis monet:

καὶ εὐτυχίης, ὥς εἰσὶν, ἀεὶ προσδοκᾷ
ἀεὶ πείθει, καὶ μὴ τι πιστεύειν τύχῃ:

Fortuna felix vt sit, expectare fas

Sortem malam, sorti bona nec fidere.

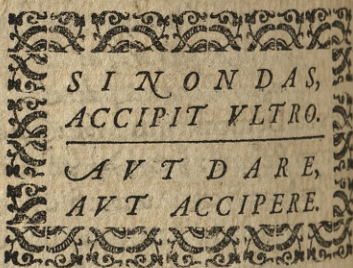
Et Socrates ad Demonium: νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέλαιον: ἔγω γὰρ ἔτ' εὐτυχὴν εἶσθαι. καὶ ὅτι δὲ τυγχὼν ἀέλιπος: Sic habeto, nihil rerum humanarum firmum esse: quò fiet, vt nec in rebus secundis lætitia cfferaris: nec in aduersis consterneris. ταυτὸν γὰρ ἐστίν, ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγαφρονεῖν: καὶ ὅτι ὁ λίσσεται ὁδοῦ σαθροῦ ποταμοῦ: idem est in prospera fortuna altum sapere: & in lubrica via cursibus certare: vt Socrates docuit. Sic igitur, quoniam incerta sunt omnia fortunæ choragia: nec laudanda ea, nec vituperanda est. Fortunam enim laudare, est stultitia: & vituperare, superbia est: animi autem magnitudo & honesta est, & vituperatio vehemens: teste Tullio. Contemnendæ verò sunt res humanæ, vel potius despiciendæ: quia sunt inconstantes, minimè que diuturnæ, & vt Euripides loqui-

loquitur: ἐφ' ἡμεροὶ τύχαι: qui sanè contemp-
nos in vtraq; fortuna efficiet moderatos.

Symbolum XL.

FL. ANASTASII II. QV

ET ARTEMIVS.

[Golz. Cui semper dederis, vbi neges, rapere in-
peras.]

*Cui semper dederis, dare si quandoq; recusas:
Spontè sua rapere hunc, quum libet, ipse iubeat.*

Magna vis est consuetudinis: quæ non mo-
dò lex ipsa, sed altera est natura. Neque
enim solum legem imitatur: sed & vincit
legem: adeoque plus valet, quàm lex ipsa: testis
aristotele. Sic verè est consuetudo, quod dicitur
tyrannus: quæ principis habet potestatem: ut
Cyprianus loquitur: Quam sanè vincere, dura

pugna est,
mum enim
suetudinis
linis consu-
enim cor
ta, adhære-
tores: vt se-
tum, quod
nam: & co-
sumitur in
de qui assue-
sibi debet
rapere para-
bet, ex Pul-
Cui s
GE
Siquidem
et non ac-
Nam, secu-
Minn
In
Pars be-
Quod et
men pro
eos: qui
debitos,
tant: Pr
pugna

pugna est, secundum Augustinum. Graui-
 mum enim, vt Seneca vult, imperium est con-
 suetudinis. Quò fit, vt àgrè reprehendas, quod
 finis consuefcere, auctore Hieronymo. Facile
 enim cor humanum omnibus, quæ frequen-
 ta, adharet: eoque ipso consuetudo facit debi-
 tores: vt scribit Bernardus. Sic incipit esse lici-
 tum, quod est publicum, secundum Cypria-
 num: & consuetum quicquid est, semper præ-
 sumitur iustum: vt Iurisconsultis placet. Nam
 & qui assueuerit semper accipere; is putat iam
 sibi deberi, quod datur: adeò vt, si negâris, vi-
 rere paratus sit. Sic enim Symbolum hoc ha-
 bet, ex Publij Syrij Mimis desumptum:

CVI SEMPER DEDERIS, VBI NE-
 GES, RAPERE IMPERAS.

Siquidem, vt Xenophon ait, non tam durum
 est non accipere: quàm solitum non accipere.
 Nam, secundum Publium:

Minus decipitur, cui negatur celeriter.

Immò verò, vt idem scribit:

Pars beneficij est, quod petitur, si benè neges.

Quod etsi in genere verum est de omnibus: ta-
 men propriè ad tyrannos pertinet, & principes
 eos: qui census semel datos, tanquam iure sibi
 debitos, semper exigunt: & dum rogant, impe-
 rant: *Precibusque minas regaliter addunt*, vt cum

Ouidio loquar. Quam *πειθανάγκη* appellatur.
Tullius Cicero in Epistolis: id est, iustitiam
cum necessitate, vique coniunctam. *αἱ γὰρ
πυθέωνων δέησις* (inquit Plato) *μεισιδωραὶ αἰ-
χμῆς εἰσὶν*: Tyrannorum preces necessitati
mixtae sunt. Vnde preces armatae vulgo appella-
tae: quae amicae postulationi minas habent
iunctas hostiles. Quod & Mimus ille celebra-
statur:

Cogit rogando, qui rogat, potentior:

Seu, vt ab alijs citatur:

Quando potentior rogat, tunc imperat:

Nimirum *ἡ αἰχμή, μὴ δόρυ, ἡ αἰχμή, δὲ χειρὸς
πρὸς τὸ χεῖρ, hoc est, altera manu hastam, al-
tera caduceum praefers*: vt est in proverbio
Graecorum. Quod ex Pausania annotat Euse-
bius: & à Gephyraeis natum esse ostendit, qui
scribit à Tanagraeis bello infestatos, fecisse
praemississe cum caduceo: sub pacis, legati-
que praetextu: armata ponere iuuenum
subsequente. Sed & Polybius libro quarto
Rhodijs scribens: *πρὸς βούτιω μὴ* (inquit) *ἀ-
δίκην πρὸς χειρὶσιν αὐτῶν πρὸς τὰς βουλὰς αὐ-
τῶν, λεμοκλήν δὲ τρεῖς ἔχοντες τῆς ὁμῆς* *ἡ αἰχμή, ἡ
βελόνη, τὸ δὲ λεγόμενον, καὶ τὸ δόρυ, καὶ τὸ
κτενὸν πέμπειν πρὸς τὰς βουλὰς αὐτῶν*: Ad Byzantinos
nos Rhodij legatum Ardicen delegerunt.

milque cum eo Polemoclen tribus instructum
membris emiserunt : volentes simul & ha-
stam, & caduceum, iuxta prouerbium, mitte-
re ad Byzantinos. Nimirum hoc est, quod Ma-
ro dixit :

Pacem orare manu, præfigere puppibus arma.

Semper enim imperat, quoties iratus rogat ho-
stis: qui verè est, vt in prouerbio dicitur, *Σπόμε-
μος πολέμου* : sicut è diuerso is, qui timide rogat,
docet negare: vt Seneca vult. Sic Tyrannis, se-
cundum Euripidem, *ἡ δὲ Νίκια μήτηρ*, mater iniu-
sticie est: sic, vt apud Ennium est:

Tollitur è medio sapientia, vigeritur res.

Et, secundum Senecam :

Ius est in armis, opprimit leges pudor.

Nam omnia cedant necesse est; quoties prin-
ceps, aut rex eiusmodi profert oraculum; cu-
iusmodi apud Homerum Agamemnon pro-
fert:

αἰ δέ κε μὴ δώσωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι :

Ipse quidem eripiam, si tradere fortè grauentur.

Nam quum, secundum Herodotum, *δύω αἰμας*
ὑπὲρ ἀνθρώπων τῷ βασιλέως, καὶ χεῖρ ὑπερμήκης,
potentia regis supra hominem, & manus longa
sit: omne ius in manu ponit, & vt Lucianus lo-
quitur, τὸ δίκαιον ἐν τῇ χειρὶ τίθησι. Ex quo fit, vt
Æschines vocat, ὁ χειρῶν νόμος, lex in manibus:

P p s quem-

quemadmodum & seruus ille apud Plautum
minuitur, *se manu litem acturum*: adeoque
illa praeualet, Tyrannorum propria, & quibus
culiaris: αὐτὴ κρείσσων, καὶ αὐτὴ νεώτερη; Hæc
tior,] & hæc domina: *Sic volo, sic iubeo*: per
ratione voluntas. Tunc igitur plus potest, quam
ualet: vt Plautus ait in Truculento: &, nō
blius:

Cui plus licet, quàm potest, plus vult, quàm

Nam, secundum Senecam:

Nemo potentes aggredi tutus potest:

Et, secundum Publum:

Miserum est ab eo ladi, de quo nequeas quere

δύσχευς γὰρ ἀνὰ σῆς ἐν ἡμῖν καὶ:

Potentia propè necessitatem habitat, vt Por-
goras ait. Sic verum fit Comici illud in Hæ-
to ntimorumenō:

Quàm multa iusta, iniusta fiunt moribus.

Omne siquidem peccatum consuetudine
scit: & assidua consuetudo vitium in naturam

conuertit: & idcirco difficile est peccati con-

suetudinem vincere: vt scribit Ili-

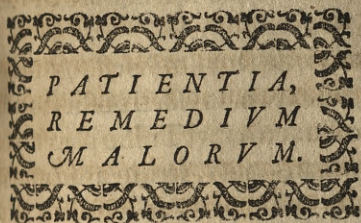
dorus in Soliloquijs.

Symb.

Symbolum XLI.

FL. THEODOSII III.

[Colz. Cuius dolori remedium est patientia.]

Alia aliorum sunt malorum remedia:

PATIENTIA omnium est MALORVM REMEDIUM.

ANTIDOTVM VITAE, PATIENTIA:

*sola malorum**Vitrix: si benè vis vincere, disce pati.**Qui patitur se sanat homo: Patientia sanat,**Quod cruciat: vitrix & lenat omne malum.*

Tu ne cede malis. PATIENTIA quippe dolori

Optima sic cuius sit MEDICINA MALO.

Qum alia aliorū malorū sint remedia; sed
singulorū singula: commune omniū ma-
lorum

lorum remedium est sola patientia: qua om-
dolor lenitur, & mitigatur. Quod Symbolum
hoc probat Publium:

CVIVIS DOLORI REMEDIUM EST
PATIENTIA.

Quæ sanè virtus tam similis est fortitudini:
cum ea, velex ea nata videri possit, auctor
Maximo. Ea verò est, vt Tullio placet, honestatis,
& vtilitatis causa, rerum arduarum, ac
difficilium voluntaria, ac diuturna perpetua.
Cuius partes sunt duæ: quarum vna in fortuna
aduersa toleranda, altera in perferendis iniuriis
versatur. Ac fortunam quidem aduersam mo-
deratè ferre: nec malis succumbere, aut animi
frangi, aut temerè desperare; magnæ probitatis
virtutis est, magnæque prudentiæ. Nam, vt
ripides scribit in Alcmena:

ἔμμεν φέρειν καὶ συμφορὰς τὸν εὐχρηστὴν.
Benè ferre fortunam decet natum benè.

Et, vt Antiphanes apud Stobæum:

τὰ τύχης φέρειν δ' εἰς ἡπίως τὸν εὐχρηστὴν.
τὸ μὲν ἀτυχίᾳ, πάντος εἶναι μοι δοκεῖ.
ἀνδρὸς δ' ἐρεσκεῖν ἀτυχίαν ὁρᾷ τὸ σόφον.
Probum modèste ferre fortunam decet:
Infortunatus esse nullus non potest:

At ferre fortunam viri tantum est probum.
Sic & Thucydides scribit in oratione Pericles.

ἄνθρωπος (inquit) πρὸς τὰς συμφορὰς γνώμη μὲν ἡ-
καταπονοῦται : ἔργω δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν : ὅτοι καὶ
πρὸς τὰς κατὰ τὴν κρίσιν τοῖς εἰσι : Qui in calamita-
tibus non franguntur animo, sed re ipsa potius,
facto obfistunt : hi sunt optimi, siue in Repu-
blica siue, siue in vita priuata. Et M. Cicero in
Rullam veteres quosdam Romanos commen-
dat : non solum publicis honoribus, rebúsque
gentis, verum etiam patientia paupertatis orna-
ta. Hinc rectè Menander :

ὡς δὲ ἀτυχῶν, καὶ βλαβῶν εὐσχημόνως :

Damna, & dolores fer modeste, ac leniter.

Et Apollodorus :

ὅστις ἀθυμεῖν τὸν κακῶς ἀράτηντα δέει :

ὅστις βελτίω δὲ μάλλον πρὸς δοκῶν αἰεί :

Infortunatus haud animum despondeat :

Sed praestoletur meliora omni tempore.

Sed & non minor virtus, & sapientia est : ferre
infortunas, non persequi : maximè Reipublicæ
Nam, ut Cicero ait, dolorem, atque ini-
micias priuatas Reipub. concedere ; magni
quidam hominis, & persapientis videtur. Et,
Pythagoras, μεγάλην πᾶσι εἰδέναι, δι' ἧς δυνή-
σθαι τις φέρειν ἀπαυδευσίαν : Magna peritia est,
ut aliorum ferre quis potest imperitiam. Quū,
secundum Senecam, nihil impatientius sit im-
peritia;

peritia; quæ rationes audire dedignatur. C
quo congruit Philemonis illa sententia:

ἥδιον ἔδεν, ἔδεν μου σικώτερον
ἔστ', ἢ δ' αὖ αἰσθαι λοιδόρε μόνον φέρειν:

ὁ λοιδόρων γὰρ, αὐτὸ λοιδόρε μόνον
μὴ πρὸς ποιῆται, λοιδόρεται ὁ λοιδόρων.

Nil suavius, nil docto viro dignius;

Conuiciatorem quàm ferre: nam bene

Conuicium qui dissimulat, conuicium

Conuiciatori rependit maximum.

Pulcrius enim est, alienam petulantiam
quàm referre: verèque magni animi est,
rias quasdam negligere: nec ad omnia con-
tia vel aures, vel linguam præbere. Sic An-
pus à quoquam contumelijs laceratus: Perge
(inquit) est malè dicere: penes me bene
Et Plato conuiciatori cuidā: Perge (inquit)
ledicere: quia bene dicere non didicisti. Pa-
nophon maledicenti sibi cuidam: Tu (inquit)
maledicere didicisti: Ego, conscientia recte
dici maledicta contemnere. Sic & Socrates
Aristophane publicè in theatro verborum in-
ratus contumelijs; non modò agrè moleste
hoc non tulit: sed & obuiam sibi factum ad-
sarium humaniter amicèque compellam:
se rursus opus haberet, ad similem aliam con-
meliam. Et Pittacus iniuria affectus à quo-

ignatur. Cuiusmodi animaduertendi in eum ius haberet :
 contentia: sponte eo dimisso: Venia (inquit) ultione me-
 lior. συγγνώμη τιμωρίας ἀμείνων. τὸ μὲν γὰρ ἡμέτερον
 ἐστὶν ἔσθ'· τὸ δὲ ἡμετέροισι. Et Demosthenes con-
 tumeliosissime sibi maledicenti: ὃ καὶ βαλὼν
 (inquit) εἰς ἀγῶνα, ἐν ᾧ ἡττώμενος τῷ νικῶντι ὄντι
 ἔμελλεν: Non descendo in certamen: in quo
 victus ipse victore præstantior est. Nam, secun-
 dum Euripidem:

δοῖν λόγον τοῖν, ἡ δὲ τέρως θυμουκλῆς,
 ἡ μὲν ἀντιτείνων τοῖς λόγοις, σφώτερόν:

Certantibus duobus, irato altero,

Qui non refragatur, longè est sapientior.

Magni enim animi est, vt Seneca scribit, iniu-
 rias despiciere: & ultionis contumeliosissimum
 genus est; non esse dignum visum, ex quo pete-
 retur ultio. Multi siquidem iniurias altius sibi
 remisere, dum vindicant: ille magnus, & nobis
 est: qui more magnæ feræ minutorum ca-
 tum latratus obaudit. Quippe, secundum Saty-
 rum, *minuti*

semper, & infirmi est animi, exiguiq; voluptas,

Ultio: continuo sic collige, quod vindicta

Nemo magis gaudet, quam femina.

Maximi verum est Maximi illud Valerij dictum:
 preciosius aliquantò iniurias vinci beneficijs:
 tam mutui odij pertinacia pensari. Quod Phi-
 lippi

lippi Macedonis exemplo compertum est: omnes ferè conuiciatores suos vicit patienter, eosque sibi ex inimicis fecit amicos: regum mirum ratus, malè audire, & benè facere: quod Alexandrum, Philippi filium, in simili causâ spondisse ferunt. Nec dissimile est exemplum Philosophi illius apud Senecam: qui interrogatus quo nam pacto rarissimam rem in aula concutitus esset, senectutem scilicet: respondit, multas iniurias accipiendo, & pro his gratias agendo. Optimum enim, & longè tutissimum remedium, contra Sycophantæ morsum: quis virtute potius inimicum vincat, quam iniuria. Itaque Diogenes percunctanti cuiusmodi hostem vlcisci debeat respondit: αὐτὸς καλὸς, καὶ γὰρ ὁὗτος γενόμενος. Magna autem, vt Hugo ait, virtus est; si non lædas, à quo læderis: magna est fortitudo, si etiam læsus remaneas: magna est gloria, si cui nocere potuisti, parum adeòq;

Nobile vindictæ genus est, ignoscere vitiis.
Neque sanè victoria minor est, secundum Ciceronem, hostes tolerare, quàm vincere. Ex quo rectè Poëta Christianus:

Nobile vincendi genus est PATIENTIA:

cit,

Qui patitur: si vis vincere, discipati.

Nam semel vincit, qui statim patitur, ut Cypria-
 nus dixit: & non solum vincit inimicum; sed
 & ipsum, hoc est, animum suum vincit, tan-
 quam hostem pessimum, teste Publio: in quo
 virtutis fortitudinis est maxima. Rectè enim Na-
 tus:

*Fortior est, qui se, quàm qui fortissima vincit
 Mania; nec virtus altior ire potest.*

Et Cato Romanus:

Que superare potes, interdum vince ferendo:

Maxima nam morum semper Patientia virtus.

Et Seneca: Si imbellior est, qui te læsit, parce illi:

Si potentior, tibi. Sic Theophrastus: μή δίκην

(inquit) ὡς τῷ ἐχθρῶν λαμβάνης: ἐξ ἧς μέλλεις

(αὐτοῦ, μή αὐτὸς ἐκείνης βλάβειν. τὸ γὰρ τιμαρεῖ-

σθῆ πινυται: κῶς ἑαυτὸν ποιεῖν, δίκην δίδοναι ἕχ-

ῶν, ἢ λαμβάνειν βέβη: Ne ita inimicos vlciscaris:

ut tibi magis, quàm illis obsis. Qui enim inimi-

cum suo cum malo vindicat: poenam dat po-

enam, quàm alteri infligit. Et Musonius: τὸ μὲν

αὐτῶν, ὅπως ἀντιδήξῃ αἱ τις τὸν δάκνοντα, καὶ ἀντι-

ποιεῖσι κακῶς τὸν ὑπάρξαντα, θηλείων πινός, ὅτε ἀν-

τιμῶν βέβη: ὅς ἐδὲ τῷ τοι λόγισασαι δυνάμει: ὅτι τὰ

πλεονεκτήματα ἀμαρτανολύων ὑπ' ἀγνοίας τε, καὶ ἀμαθίας

τοῖς ἀνθρώποις ἀμαρτάνειται: ὡν ὁ μεταδιδάχθεις εὐ-

χέως παύεται. τὸ δὲ ὅτε ἀγρίως δέχεσθαι τὰς ἀμαρ-

τας μὴδ' ἀνέχεσθαι εἶναι τοῖς πλημμελήμασιν: ἀλλὰ

το μὲν εἶναι αὐτοῖς ἐλπίδος χρηστῆς; ἡμεῖς τὸ
καὶ φιλανθρώπων ὅτιν: Sanè animo cogitare, quā
modo eum, qui momordit, remordeas: Ita
talies auctori iniuriam: feræ cuiusdam magis
quàm hominis esse arbitror. Siquidem memi-
nisse illud quisq; debet: multa per ignorantiam
aut imperitiam sapenumè committuntur:
bus postea cognitis, spontè mox desistunt. Ma-
tia & humana ingenia nō efferata sunt, sed
in eos, qui peccarunt: quæ melius semper
Maximè verò iniurias priuatas, Reipub. con-
condonare, aut dissimulare, sapientes semper
fuit habitum. Magni enim animi est, vt (Seneca
loquitur) in summa potentia iniurias pati:
quicquam est gloriosius principe impune pati.
Qua in re præcipuam meretur laudem Cami-
lus: qui tantus vir maluit afflictæ patriæ, quàm
sux iniuriæ memor esse: vnde & alter Ro-
lus appellatus est: vt auctor est Liuius lib. 3. de
1. Et Scipio pulsus patria; multis Tribuum
plebis iniurijs dissimulatis: vna hac vobis
contentus fuit: quod sepulcro suo inscribitur:
sit: Ingrata patria, non possidebis ossa mea.
deò verum est Menandri illud:

— ὅτις κράτις ὅς ἐστιν αὐτῷ,
ὅς π' ἀδικεῖσθαι πλεῖστ' ὀπίσθαι βροτῶν.

iniurias qui

Tito enim in

dicendo, me

requisi volu

modo fer

atione prima

iniuriam p

quino. Quan

Silius vocat

gens, ferr

E

in pa. ay

cientiam

Ta

— Len

Quicquid

Seneca

non possi

in pa. ay

to: & secur

Lenē fit q

am & sec

res pepulit

in aquo. Sic

Posse pat

in qui, sec

Vir ille est optimus,

iniurias qui ferre nouit plurimas.

Verdo enim iniurias, maiorem laudem, quàm
vincendo, meremur. Qui enim iniurias suas
relequi volunt: dolori suo, non Reipublicæ
commodo seruiunt: auctore Tullio in Verr.
oratione prima. Melior autem semper est condi-
tionum patientis, quàm facientis, teste Au-
gustino. Quanquam verò durum est, & onus,
ut Silius vocat:

Ingens ferre mala, & fortuna subdere colla:

Et secundum Poëtam:

ἡ παύειν, ἢ παθόντα κατερεῖν:

Patientiam suadere, facile non pati:

Tamen ut Flaccus canit:

— Lenis sit patientia,

Quicquid corrigere est nefas:

ut Seneca optimum est pati, quod emenda-
re non possis. τοῖς γὰρ κακοῖς τὰς μὴ μαχόμενοις
καὶ μαχόμενοις ὁρᾷ, ut Alexidi placet in Syracu-
sis: & secundum Nasonem:

Lenis sit quod bene fertur onus.

nam & secundum Senecam in Hercule Oetreo:
pes populit, Pondusq; mali, casus animo Qui tu-
is aequo. Sic, eodem Nasone auctore:

Posse pati facile est, tibi ni Patientia desit.

Atqui, secundum Pindarum in Pythijs: φέρειν

Q q

2

ἐλαφρῶς

ἐλαφρῶς ἐπαυχένιον λαβόντα ζυγὸν ἀνήκει: *quo-*
 nimo iugum ferre, incumbens collo,
 Nam, vt Claudianus canit:

— *durum Patientia corpus*

Instruit, vt nulli cupiat cessasse labori.

Quod & Publius Syrus monet in Mimis:

Feras, quod ledit, vt, quod prodest, perferas.

Item:

Fer difficilia, vt facilia leuius feras.

Quoniam, vt Seneca vult in Thyeste:

Leue est miseriae ferre, perferre est graue.

Sic nimirum, secundum Silium:

Minuenda ferendo constanter mala.

Quod & Plautus monet Captiuis:

Si dij immortales id voluere, vos hanc armentum
exequis;

Decet id pati equo animo: si id facietis, leuius
vos erit.

Quò accedit illud, quod, vt Theognis ait:

δουλὸν τοι κραδίη γίγνεται ὀξύτερον.

Mentem acuit, patitur quod bene quisq; malum

Neque enim, quod patitur, poena est, sed me-
 cina: neque damnatio, sed castigatio: teste Au-
 gustino: per quam, secundum Gregorium, pe-
 nus, & sapientia hominis cognoscitur. Secun-
 dum Lucanum:

GAVDET

Latius est,

Sic, vt Seneca

Quod fuit

Et, vt Cicero

nam malorum

et mortis

ad labores, v

multis bonor

ita decessio

ut cursum

tamen ad im

desideratum

mo fuisse viol

Tullius Cicer

tum in Asina

Fortiter ma

num.

Contra aute

dit, se re no

stinus vult

et cuius su

et Tertul

us: ἀνέξικ

αὐτῶν, ὅσα

αὐτῶν: Patie

animā ex

GAT-

GAUDET PATIENTIA DVIRIS:

Latius est, quoties magno sibi constat honestum.

Sic, vt Seneca in Hercule furente scribit:

Quod fuit durum pati Meminisse dulce est.

Et, vt Cicero, lucunda est memoria prateritorum malorum: & habet prateriti doloris securitatio delectationē. lucundi enim sunt ad labores, vt in prouerbio est: neque tam cumulus bonorum iucundus esse solet, quā molestia decessio. Quanquam enim optabilius est, vitæ cursum conficere sine dolore, & iniuria: tamen ad immortalitatem gloriæ plus adfert; desideratum esse à suis: quā nunquam omnino fuisse violatum: vt pro domo sua testatur M. Tullius Cicero. Quid? quod, secundum Plautum in Asinaria:

Fortiter malum, qui patitur, idem post potitur bonum.

Contrā autem magnum malum est, vt Bion scribit, seire non posse malum: siquidem, vt Augustinus vult, impatientia malum malo cumulat: cuius summus stimulus est libido, secundum Tertullianum. Præclare igitur Chrysostomus: ἀνέγκχία ἐστὶ πάντων ἀγία ἀνθρώποις τῆς ἐπιθυμίας, ὥστε εἰς πᾶσα εὐδὸν λιμὴν ὁρμίζουσα πλὴν τῆς ἐλπίδος. Patientia est hominibus causa omnis boni: animā ex alto in portum inuehens tranquil-

lum. Et Ambrosius : Illud est magnificum : subiectus contumelijs , iudicium Dei laudem vexatus ægritudine , iudicio Dei deputes si quate inopia premit , non reuocet , quò minus des iudicium Dei. Et Origenes : Qui Deo iudicium relinquunt , & patienter sustinent , quò de se iudicatum est : hi & à Deo misericordiam consequuntur : frequenter etiam ab hominibus ad pristinum gradum , & ad gloriam , quò amiserunt , reuocantur. Et Augustinus : Vnum nimirum , quæ Patientia dicitur , tam magnum donum est : vt etiam ipsius , qui nobis eam agitur , patientia prædicetur. Et Gregorius : mens forti in Deum intentione dirigitur : quid in hac vita amarum est , sibi dulce admodum quicquid affligit , requirere putat. Nam domini Deus flagella permiscet : vt nobis omne , per seculo delectat , amarescat : & in animo super illud incendium : quod ad coeleste semper excitet desiderium : atq; hoc modo ita delectabiliter mordax , suauiter cruciet , & hiliter contristet. Sic nimirum verum est Solum istud :

PATIENTIA REMEDIUM MALORVM
Quod apud Archilochum ita expressum
tur : θεοὶ μὲν ἀνθρώποις χεῖροισιν αἰεὶ ἐπιπέτουσιν
τλημόνους ἔθεσαν φάρμακον. Caterum

Patientia
et iniuriarum
iniuria facta
iniuriam non
habere se ip
mus, præbere
quæcit iniu
facit iniuria
re. Octauus,
proprio de p

Sy

F L

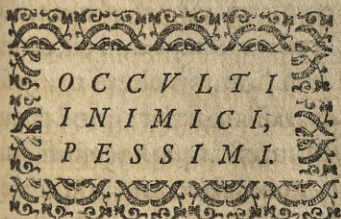
[Golz. Pei
ante hilari
Quisquis

Oeciliij
Symbo

Patientia nouem facit Chrysostomus: Primus
 iniuriæ auctorem non fieri: Secundus, ubi
 iniuria facta est, par pari referre nolle: Tertius,
 iniuriam non reponere: sed quiescere: Quartus,
 præbere se ipsum ad ferendam iniuriam: Quin-
 tus, præbere se etiam ad maiora, quàm vultis,
 qui facit iniuriam: Sextus, non odisse eum, qui
 facit iniuriam: Septimus, inimicum dilige-
 re: Octauus, eidem benefacere: Nonus, Deum
 pro ipso deprecari.

Symbolum XLII.

F. L. LEONIS V.

[Golz. Peius te actum, quàm apertum odium.]

*ante hilari qui sunt, & tristi corde, caueto
 Quisquis sapiis, velut inimicos pessimos.*

Oecilij sententia est, ex qua natum est hoc
 Symbolum: quam refert A. Gellius lib. 15.

Qq 4 c. 9.

c. 9. *Si sunt inimici pessimi, fronte hilari, corde tristi, quos neque ut apprehendas, neque ut mittas, facis.*
 Qua monemur, non temere fidendum esse inimico, praesertim occulto, aut reconciliato: qui palam amicus, clam inimicus est: & falsam beneficij spem plerunque ostendat: ut occasum nactus, funditus perdat. Nam is verè est, quod aiunt, πολέμιος & πόλεμος: qui specie amicitiae facit hostilia: quique, ut Euclio ille Plautum ait in Aulularia.

Alter a manu fert lapidem, panem ostentat alteri seu, ut Plutarchus, altera manu fert aquam, altera ignem: nimirum εὐνοίης σφακτής, id est, neuolus sicarius, ut Zenodotus nominat: ὁ ἐκ τῆς εἰδὸς ἀνδρὸς τῇ μὲν χειρὶ τὸν καλὸν χειρὶ, τῇ δὲ παλαιοὶ τὸν παλαιόν, id est, perinde quod quis eiusdem hominis altera manu scabatur put, altera maxillam feriat: quod genus hominum pessimum est, atque nocentissimum. Quod pacto & Diogenes ab eo cauendum esse monuit, qui dextram in pugnum contractam amicum praeberet, alteram autem manum sub pallio occultat: hoc est, qui fronte simulat amicitiam & dissimulat inimicitiam: quique, secundum Pindarum, ἄλλοτε ἄλλα πνέων, καὶ ἑστὶν ἀπὸ τοῦ καὶ ἑστὶν ποδὶ: aliud stans, aliud sedens loquens, ut Sallustius dixit, & sic dulce amarum, seu

fer: ut Calli-
Plautum in
eodem font
inimicitia, v
kita odiū
neque tam f
inimicitia, & b
gratia (si He
quāquam ref
tur, λυκοφιλ
bilis:

Cum amic
Quemadm
nem securu
liato. Men
quam ait:

λόγον παρ
ἑστὶν ἀπ
Ab hoste
Diffusus h
semper en
ut Padag
tem in Ion
δυοῖν μὲν
ἢ γὰρ τε πο
Eadem a
Pati nec

fer: vt Calliodorus adolescens loquitur apud
Plautum in Pseudolo: seu, vt Hieronymus, ex
eodem fonte dulce profert, & amarum. Nam
inimicitia, vetus ira, vel potius odium vetus est,
ira odiumque omnium tardissimè senescit:
neque tam facilè refarcitur, quàm dissoluitur a-
micitia, & beneuolentia: *Malè autem sarta
gratia* (si Horatio credimus) *malè coit, & ne-
quèquam rescinditur*: verumque est, quod dici-
mus, *λυκοφιλία αἰ ἀφ' αὐτοῦ*. Ex quo rectè Pu-
blius:

Cum amico nemo in gratiam redit citò.

Quemadmodum & Siracides monet, nemi-
nem securum esse debere de inimico reconci-
liato. Menander verò vetat ei temerè fidere:
quum ait:

λόγον παρ' ἐχθροῦ μή ποθ' ἡγήσῃ φίλον:

ἐχθροῦ ἀπειθῶν ἔποτ' αὖ παθοῖς βλαβὴν:

Ab hoste dicta nunquam amica duxeris:

Dissusus hosti, nil feret unquam mali.

Semper enim in domo formidabilis est hostis:
vt Padagogus ille senex monet apud Euripi-
dem in Ione:

δυσὶν μὲν ἐχθροῖν εἰς εἰ ἐλθόντων τέγος,

ἢ γὰρ τερον δ' εἰ δυσχεῖν, ἢ γὰρ τερον.

Eadem duos hostes receptat si domus;

Pati necesse est alterutrum tunc malum.

Qq s

Sed

Sed & hostium dona non sunt dona: vetus
prouerbio: quippe qui scorpionem ferè propo-
ca, vel, vt Lycophron habet, αὐτὸν πτοῖς, οὐδὲν
donant. Sic enim Sophocles ait in Aiace Le-
rario:

ἐνθ' ὅτε δῶρα δῶρα, καὶ ὄνησιμα:

Infausta munera hostium, nec munera.

Et Euripides in Medea:

κακοῖς μὲν ἀνδρὸς δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχῃ:

Si quæ mali dant dona, profunt nemini.

Quippe ea plerunque sunt, vt Poëta Græcus
xit:

— αὐτοκτόνα δῶρα,

ἐν χειρὶ τοῦ θανάτου μοῖρα, ἔχοντα μοῖρα.

Id est, — *lethalia dona,*

Quæ studiij specie, fata necemq; ferunt.

Nam &, secundum Leontium:

ἐκ τῶν ἀντιξίφ' ὥπασεν, ἐκ τοῦ δ' ἀπ' αὐ-

τοῦ ὅτε: ἀμφοτέρων ἡ χεὶρ ἴσ' ἴσ' αὐτῶν:

Baltheus Aiæcis datur Hectori, & Hectori

Aiæci: dono portæ uterq; necem:

Sic & Pandora pyxis Prometheo: & Medea
vestis Iasoni, & Deianira tunica Herculi
exitio. Sic nimirum, vt in Græco versu est apud
Suidam:

ἀγαθὸν εὖναι καὶ ὀδὸν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς:

Par & odio importuna est beneuolentia.

Cæ-

Caterum auctore Publio:

Apertè quum est malus hostis, tunc demum est bonus.

Quod & Cicero asserit in Lælio his verbis: Apertè odisse, magis ingenuum est, quàm fronte occultare sententiam. Nam nec amicus bonus est, nisi qui apertè bonus est.

φίλος δὲ ἐλάττω, ὅθεν ἐν ᾧ ποῶς ἀγ. φέρει:

Quum nocet amicus, nihil ab hoste discrepat,

Ut Senarius habet Græcus. Sic Horatius:

Nihil moror officium, quod me grauat.

Et Seneca: Sæpè nihil interest inter amicorum munera, & inimicorum vota. Quicquid illi accidere optant: in id horum intempestiua indulgentia impellit, atque instruit. Quid autem turpius, quàm, quòd euenit frequentissimè, ut nihil intersit inter odium, & beneficium? Et a-
libi: Peiora sunt odia tecta, quàm aperta. Propterea loquax inimicus minùs, quàm taciturnus, offendit. Scitum est etiam illud Catonis: multò melius de quibusdam inimicos mereri acerbos: quàm eos amicos, qui dulces videntur: illos verùm sæpè dicere: hos nunquam, ut Cicero scribit in Lælio. Nec ab hoc discrepat sanè Diogenis Cynici illud: qui canes quidem ceteros ait mordere inimicos: se autem amicos: ut eos seruet incolumes. Sic igitur secundum

dum Eusebium, ἐχθρὸς ἀληθῆ λέγων, τὸ ποιεῖν φίλος, τοῦ χάριν εἰπόντος παντός αὐτοῦ τῷ Θ; Inimicus, qui vera loquitur, cuius amicus fucato, qui ad gratiam loquitur, longè prærendus est. Sic Augustinus: Non omnis (inquit) qui parcat, amicus est: nec omnis, qui verberet, inimicus. Melius enim est, cum seueritate digere: quàm cum leuitate decipere.

Symbolum XLIII.
FL. CONSTANTINI
COPRONYMI.

[Golz. Corpus excors fragile.]

QVID CORPVS, SINE CORDE?
est sine principe regnum?

CORPVS cor, regnum rex animare potest.

Publicares sine lege QVID est? SINE PECTORE CORPVS.

Illa anima est urbis, corpus hoc anima.

*Sine contingit robur, sine mente, sepulcrum
ipse sibi, aut viuum nōne cadauer homo est?*

Q Vemadmodum, secundum Senecam, corpus hominis non nisi de mente sumit motum: cuius ociosa sunt membra: quandiu animis non vtitur: siquidem animus est (vt Cero ait) qui viget, qui sentit, qui meminit, qui prauider, & moderatur, & mouet id corpus, cui prapositus est: quod est quasi vas ali- quod, & receptaculum; in quo animum Deus conclusit. Ita homo sine ingenio, & genio, id est, sine sapientia, & intelligentia: verè est, vt Plautus loquitur, **CORPVS SINE PECTO-** re: cui, secundum Satyricum, *leua in parte*, *manilla Nil salit*: adeoque viuum cadauer: & cadauer hominis, vel potiùs, vt Augustinus loquitur, animæ mortuæ quoddam quasi sepulcrum est. Nam hoc est corpus sine pectore, vt prouer- bium habet: id est, sine mente: quippe sapien- tia, & ingenium Philosophi in pectore, atque corde constituunt: vnde & cordatos nomi- nant prudentes: & vecordes, siue excordes, sto- tos, atque imprudentes: qui, secundum Au- gustinum, in viuo corpore animas habent mortuas. Sola enim sapientia est; quæ vegetat, quasi animat mentē, & corpus hominis: quæq; animi

animi sanitas est : vt nulla iucunda esse possit
vita, à qua absit prudentia. Quò fit, vt tum de
mum homo viuat : quum secum, id est, cum
nimo viuuit. Nam animus quum est secum, se
cùmque, vt dicitur, viuuit : tum, quæ ad discen
nent, ea curat : &, quæ sua sunt, cognoscit. In
noscit se ipsum : adeoq; coniunctam se ita men
cum diuina mente sentit : & cultum Dei, pa
ramque religionem suscipit : & exacuit illam
vt oculorum, sic ingenij aciem, ad bona deliquit
da, & reiicienda contraria : & à corporis obli
quio, indulgentiâque discedit : & voluptatem
sicut labem aliquam decoris opprimit, ex qua
insatiabili gaudio completur : ac tum deum
benè beatèque viuuit sapientia duce, & com
quæ ars viuendi sola putanda est. ὁ γὰρ πρῶτος
ὢν βίῃ θεότατος καὶ εὐδαιμονέτατος : anima
ta diuinissima, & felicissima est, teste Aristotele
& viuere homini sapienti, & docto est cognoscere
secundum Ciceronem. Ex quo & Mercurius in
Trismegistus docet, solum hominem viuere
nimo, & ingenio : cætera verò bruta animalia
corpore, ac sensibus : vt quò magis animalia
corpore ad mentem reuocetur, eò vita homi
nis sit diuinior, atque vitalior. Neque enim
se homo gerere debet : vt Seneca docet : tam
is viuere debeat propter corpus : sed tamquam

non possit vivere sine corpore: semperque cogitare illud: nihil in se esse mirabile, prater animam: cui magno nihil est magnum. Multò si quidem maior est homo, & ad maiora genitus: quàm ut sit mancipium corporis sui: quod quid aliud est, quàm vinculum animi, & quasi ergastulum? cuius sanè contemptus, certa libertas est, eodem Seneca auctore. Nam, secundum Bernardum, nobilem hospitem habet corpus: quem honorare debet: quod tunc facit, quum non se magis curat, quàm hospitem: id est, quum corpore homo citò redit ad animum; ut Seneca verbis utar. Quid enim aliud voces animi, nisi Deum in humano corpore hospitum: ut idem scribit Seneca in Epist. 32. qui profecto rex est noster, & Imperator: quo incolumi, cetera manent in officio: Sicut rege incolumi, cui dux, mens omnibus vna est: eo autem amisso, facile fides rumpitur. Quod eò magis fieri oportet: quò maiora sunt opera animi, quàm corporis: & quò grauiores sunt ex res, quas persequimur ingenio, ac ratione: quàm quas corporis viribus perficimus. Sic igitur anima, & corporis consortium dulce est, & iucundum, auctore Augustino. Cæterum Symbolum hoc aliam quoque interpretationem, sed quidem iudicio, nō in iucundam, aut ineptam

ptam admittit. Nam & CIVITAS SINE RE,
 GE, & REGNUM SINE REGE, nihil aliud est,
 quàm CORPVS SINE PECTORE. Quid enim est Respublica aliud, quàm
 corpus quoddam totum : idque sanum, & vigor-
 grum, & vegetum, & alacre : quod idcirco
 crates vocat *σώμα τῆς πολιτείας* : corpus
 ctiones, siue bellicæ, siue urbanæ, & tam sanctæ
 quàm profanæ, quasi membra quædam sunt
 partes : quarum singulæ suis funguntur mun-
 ribus : sicut in corpore humano videntur
 audiunt aures, laborant manus, ambulant
 pedes, cætera denique membra suum faciunt
 officium : animus verò, rationis compos, & præ-
 ceptor, quo nihil homini dedit Deus ipsius
 nius, tanquam summus Rex & Imperator
 git, & moderatur corpus vniuersum : Quod
 qui principium est, quo homo & viuit, & sentit
 & mouetur : vt docet Aristoteles. *ἢς γὰρ
 καὶ ἢς ἀκούει; τὰλλα δὲ τυφλὰ καὶ κωφὰ
 λόγῳ δέοντα* : Mens cernit, mens audit : mens
 surda, cæcæque sunt, & rationis indiga : mens
 picharmi versu est apud Plutarchum. Sic
 publicæ anima est, tanquam corporis fun-
 dam, lex ipsa : quæ, vt Cicero ait, fundamē-
 est libertatis, fons æquitatis : mens, & animus
 consilium, & sententia ciuitatis : cuius

auctoritate homines docentur domitas habere
 libidines; coërcere omnes cupiditates; sua tue-
 ri; ab alienis mentes, oculos, manus obstinere:
 omnia denique alia agere; quæ ad salutem ci-
 uium, ciuitatûmque incolumitatem, vitâmq;
 hominum & quietam & beatam pertinent: sine
 qua nec domus vlla, nec ciuitas, nec gens, nec
 hominum genus vniuersum stare, nec rerum
 natura omnis, nec ipse mundus potest: vt pas-
 sum docet M. Tullius Cicero. Sic & Demosthe-
 nes scribit, πόλεως ψυχὴ εἶναι τὰς νόμοις: leges,
 ciuitatis animam esse. ὥς ὅτι γὰρ τὸ σῶμα στερηθὲν
 ψυχῆς πίπτει: ἔτι καὶ πόλις μὴ ὄντων νόμων χαλεπύ-
 νεται. Quemadmodum exanime corpus corrui-
 t: sic ciuitas sine lege non consistit: eodem De-
 mosthene auctore. Quod & Cicero testatur pro
 Cicerio: Vt corpora nostra sine mente; sic ci-
 uitas sine lege, suis partibus, & neruis, ac sangui-
 ne, & membris, vti non potest. Et quoniam rex
 vixina lex; seu, vt Græci loquuntur, νόμος ἑμφυ-
 εῖς βασιλεὺς: ea demum Respublica felix est, &
 beata: cuius, veluti corporis, animus, & core est
 optimus rex, aut princeps: sicut & is exercitus
 eum felix est, & beatus: cuius tanquam ca-
 pite, & pectus est dux, aut imperator optimus.
 Quoniam, vt Q. Curtius scribit, militaris sine
 duceturba CORPVS est SINE SPIRITV:
 R. r aut,

aut, vt Horatius, bellua multorum capitum
 quæ cyclosum est res publica, vel potius
 χίλα: in qua, secundum Euripidem, ἀλλὰ
 εἰδέν' εἰδένος, nemo cuiquam vlla in re obtempe-
 rat: sed ex libidine geruntur omnia. Namque
 Græco versu est:

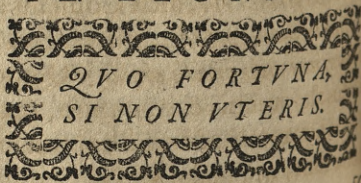
ισχυρὸν ὄχλον ἔστιν, οὐκ ἔχον δὲ νῦν:

Robusta res est turba, mente sed caret:

Et secundum Pindarum, πολλὸν ἔχει πνεῦμα
 λαὸν αἰδοῦν ὁ πλεῖστος: Coecam habet mentem
 pars mortalium maxima. Sic Epaminondas
 le Thebanus, magno exercitu conspecto, sen-
 tit ne duce: Dii boni (inquit) quanta bellum
 capite: ἡλίκον θηρίον, καὶ κεφαλῇ οὐκ ἔχει. Co-
 brias autem dux, formidabiliorem esse ducum
 uorum exercitum, duce leone: quàm leonem
 ceruo duce: sentiens nimirum, totam bellum
 tunam à virtute prudentiaq; ducis pendere.

Symbolum XLIV.

FL. LEONIS VI

QVO FORTVNA,
 SI NON VTERIS.

[Colz. Quò mihi fortuna, si non conceditur
vi.]

QVO FORTVNA tibi, benè SI NON V-
TERIS illa?

Non vis, aut cumulus, sed beat vsus opum.

er:

caret:

doxerit

habet mentem

paminondam

onspeto, felix

anta belluam

Conexa

m esse dicitur

quàm leonem

oram belluam

cis pendere

IV.

VI.

VI.

VI.

VI.

VI.

VI.

VI.

Dñe, & sapienter Heraclitus dixit, teste Plu-
tarcho: ἡ θεία ἀνθρώπων δαίμων, id est, mores
hominis deus, siue fortuna. Et Pacatus in Pane-
gyrico: sua cuique prudentia deus. Cum quo
congruit Ouidianum illud:

—Sibi quisq; profecto

est deus: ignavis precibus fortuna repugnat.

Nam, ut in Telestacio Carneadis est, omnis for-
tuna in sensu sapientis habitat: & sicut sapiens
Poeta dixit:

Suis cuiq; fortuna fingitur moribus.

Et notum est Græcorum prouerbium: πῶς
ἑστὶν ἡ τύχη: *Par est fortuna labori.* Sic fit, ut

cuius cuique sit ferè fortuna: qualis est vita cu-
iusque, & animus, qui ea utitur. Nam & forru-
pius bona perinde esse, dicit Comicus: *ut il-
lus est animus, qui ea possidet. Qui uti scit, ei bona
pariuntur, qui non utitur rectè, mala.* Quippe, ut
Bernardus ait, aurum, & argentum, & cætera
huiusmodi, quantum ad animi bonum spectat,
bona sunt, nec mala: vsus tamen horum

Rr 2 bonus:

bonus:abusio mala: sollicitudo peior: quod
est turpior. Et, vt Publius:

Bona imperante animo fiet pecunia.

Itaque fortunæ muneribus non temere hie-
dum, sed rectè vtendum est: vt Sallustius
tenet. Nam vt gubernatoris est, omni se ven-
rum mutationi accommodare: ita vini sapien-
tis est, omni fortunæ se preparare. Sic enim Ar-
ristonymus scribit apud Stobæum: καὶ ὁ ἀνὴρ ἔργον ἀγαθὸν εἰς τὰς τῆς πνευματικῆς μελέτης
ἀρμόσσειται: ἀνδρὸς δὲ σοφῆς, πρὸς τὰς περιστάσεις
Quod & Horatius docet in Epitolis.

*Tu quamcung, Deus tibi fortunauerit hora.
Grata sume manu: nec dulcia differ in annu.
Vt quocung, loco fueris, vixisse libenter
Te dicas.*

Et in Odis.

Dona praesentis cape letus hora.

Item:

Letus in praesens animus, quod ultra est.

Oderit curare: & amara lento

Temperet risu: nihil est ab omni

Parte beatum.

Nam verum est Socratis illud: qui eos deo-
felices, & fortunatos esse putat: οἷς καὶ ὁ φιλόσοφος
θαλὴ, καὶ λόγος πρὸς ἐστιν: quibus & bona mens, &
ratio inest: Quemadmodum & Diogenes ve-
rum

ram esse felicitatem eam tradit : quæ facit, ut
 mens, & anima in perpetua sit tranquillitate, &
 hilaritate: εὐδαιμονία (inquit) ἀληθινή ἐστι, τὸ τίῳ
 ἡσυχίαν, καὶ ψυχὴν αἰεὶ ἐν ἡσυχίᾳ, καὶ ἰλαρότητι
 ἡγεῖσθαι. Sic & Xenophon scribit, felicitatem
 esse, τὸν πολλὰ ἔχοντα, πολλὰ καὶ δαπανᾶν:
 multa habere, & sumptus indefacere: signifi-
 catio nimirum, finem diuitiarum esse, & τίῳ
 κτῆσιν, ἀλλὰ τίῳ χρῆσιν, non possessionem, sed
 utum. Quod Aristoteles etiam docet in Rhe-
 toricis: τὸ πλεῖν ἐν τῷ χρῆσθαι μάλλον, ἢ ἐν τῷ
 κτῆσθαι ἐστίν. Diuitem esse, magis in usu, quàm
 possessione consistit. Et Hippodanus in libro
 de felicitate: & μόνον τίῳ κτῆσιν, ἔχειν δεῖ τῷ χρῆ-
 σθαι, ἀλλὰ καὶ τίῳ ὄνησιν: non solum posses-
 sionem, sed fructum quoque rerum bonarum ha-
 bere conuenit. Et Isocrates ad Demonicum:
 ἀγατὴς ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τίῳ ὑπερβάλ-
 λου κτῆσιν, ἀλλὰ τίῳ μετρίᾳ δόλουσιν: Ama
 bonorum non ingentem copiam, sed fructum
 moderatum. Et paulò post: πειρῶ τὸν πλεόν-
 τῳ καὶ κτήματι χρῆσθαι σκευάζειν. ἔτι δὲ χρῆμα-
 τος, τοῖς δόλουσιν ὀφεισμένοις: κτήματι δὲ,
 τοῖς χρῆσθαι δυνάμενοις: Da operam, ut diuitiæ
 & fructui tibi sint. Sunt autem ijs, qui
 sciunt, vti: ijs verò, qui vti sciunt, fructui.
 Nam, ut Ciceroni placet, expetuntur diuitiæ,

tum ad vsus necessarios : tum ad perfruen-
 voluptates : in quibus autem maior inest au-
 mus : in his pecuniæ cupiditas spectat ad opes
 & ad gratificandi facultatem. Sic Horatius

Non possidentem multa vocaueris

Recte beatum : rectius occupat

Nomen beati, qui deorum

Muneribus sapienter uti,

Duramq; callet pauperiem pati:

Peiusq; letho flagitium timet.

Quod sanè qui facit : is, vt Poëta idem canit.

Sibires, non se rebus submittit:

Et, vt aliàs scribit:

— *valeat possessor oportet,*

Si comportatis rebus benè cogitat uti.

Neque enim tunc est corpus sine pectore, & in-
mentem,

Dij cui diuitias dederunt, artemq; fruendi:

Eodem Flacco auctore. Sic Pindarus in Pæon.

τὸ πλεῖν (inquit) σὺν τύχῃ πόλις σπουδαία.

Opes, cum sapientia coniunctæ, optimæ.

paulò pòst : ὁ πλεῖτος εὐρυπύθετος,

ἐὼς τις ἀρετῇ κεκραμύον κατὰ εἴδη σπουδῆς.

πόλις ὡς δόντος, αὐτὸν ἀνὰ μὲν πολὺ φρονέοντα.

ταυ:

Magnarum sunt virium diuitiæ: quum quiescat
 cum virtute vera coniunctas habet, fortunæ de-

neicio, mu-
 nam Cicer-
 per, & mobi-
 ingenij, se-
 quorum eg-
 copiam exp-
 datione: m-
 ander:

ἵπποτο-
 αὐτοπτο-

Prædicit

Quirite

I

αὐτοπτο-

μὲν δὲ

ἵπποτο-

φύλαξ.

Si dines

Aut lib

Nunqua

Castrode

M

Pecunia

Quienim

ta, vt seru

ngum, eas

la. Vnde

neicio,

reſicio, multis futuras gratas, & vtilēs. Rectè enim Cicero pro domo: Caduca (inquit) ſemper, & mobilia hæc eſſe duxi: non virutis atque ingenij, ſed fortunæ, & temporum munera: quorum ego non tam facultatem vnquam, & copiam expetendam putavi: quàm & in vten-
do rationem, & in carento patientiam. Sic Me-
ander:

ἔγω ποτ' ἐζηλωσα πλεῖν ἢ σφόδρα
ἀνθρώποι, πολλοὺς αὖν ἔμεινεν, ὧν ἔχθρ'
*Prædiuitem nunquam beatum dixerim,
Qui ritè non audet bonis uti ſuis.*

Et Euripides in Antiopa:

αὐτῶν γὰρ τις, καὶ βίον κεκτημένη
μὲν δόμοισι τῶν χαλῶν περιέσται:
ἐγὼ μὲν ἔποτ' αὐτὸν ὀλίγον χαλῶ,
φιλαγα δὲ μᾶλλον χερμαῖων εὐδαίμονα:
*Sidines & fortunatus quis, nil domi
Aut liberale, aut egregium faciat foris:
Nunquam profecto illum beatum, ſed bonum
Custodem opum fortasse rectè dixerō.*

Nam, vt vetus ait Poëta:

PECUNIA IMPERARE, NON SERVIRE CONVENIT.
Qui enim diuitiarum ſeruus eſt, diuitias custo-
dit, vt ſeruus: qui autem ſeruitutis diſcuſſerit
regum, eas diſtribuit, vt dominus, teſte Ambro-
ſio. Vnde Seneca in Epistoſis diuitias apud Sa-
pien-

pietem in seruitute esse, apud stultum in
perio asserit. Quò etiam pertinet sententia Co
nelij Galli:

Quid mihi diuitiae? quarum si demseris usum,

Quamuis largus opum, semper egenus ero.

Immo etiam pœna est, partis incumbere rebus.

Quas quum possideas, est violare nefas.

Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas

Captat, & appositis abstinet ora cibus.

Item & hoc Palladæ Græcum epigramma

αὐτὸς πλάστον scriptum:

πλάστον μὲν πλάστῳτος ἔχῃς, ψυχὴ δὲ πένης.

ὦ τοῖς κληρονόμοις πλάστῳ, σοὶ δὲ πένης.

Pauperis est tibi mens, sed opes sunt diuitis amplæ.

Heredi diues, pauper es ipse tibi.

Nam, secundum Horatium:

Perpetuus nulli datur usus; & heres

Heredem alterius, velut unda superuenit undæ.

Cuiusmodi diuites, parum cordatos, Diogenes

vel κριὺς χυσομάλλης, vel χυσοῦ παρὰ τὸν ἄλκιον

cat: Isocrates verò confert eos malis, & imper-

ris equitibus, qui bonos habent equos. Sed

eiusmodi diuitias non malè quidam arboribus

in præruptis saxi nascentibus, comparant, quæ

non hominum vñibus, sed coruis, & vermicibus

seruient.

Symbolo.

Symbolum XLV.

F. L. C O N S T A N T I -
N I V I.[Colz. Fœminæ naturam regere, omnino est de-
sp̄rare.]FŒMINAE MORES REGERE, O-
MNIVM hoc est*Velle DESPERARE. ferenda nempe,**Aut magis tollenda mala est voluntas**Fœminæ si fers, melior videris**Tute: sin tollis, probior fit ipsa:**Laudis utrumvis decus hoc meretur.*PVBlianum & hoc est Symbolum : quod a-
liâs Senecæ quoq; ascribitur:FŒMINAE NATVRAM REGERE, DE-
SPERARE EST OMNIVM.Quo docetur illud; rem desperatam esse quo-
dammodò, & factu admodum difficilem: mu-

Rr s lieris

lieris regere ingenium : quandoquidem , vt Seneca ait , mulieri imperare non concedit natura : quæ secundum Euripidem : ἄλλων παρὰ
 δυσμαχέτατον , inter omnes res alias maximè
 expugnabilis est . Nam , vt Aristophanes scribit
 in *Lyfistrata* :

ἔδ' ἐν ὄντι θηλείον γυναικὸς ἀμαχώτερον :

ἔδ' ἐπὶ πῦρ , ἔδ' ὠδ' αἰσθητὴς ἔδεμα παρδάλις .

Id est , nulla fera minus expugnabilis , quàm mulier ; neque ignis ipse , neque vlla pardalis tam impudens . Sic Menander :

πολλῶν κατὰ γλῶσσαν , καὶ κατὰ τὰ ματῶν θηλείων
 ὄντων , μέγιστόν ἐστι θηλείον γυνή :

Tot quum mari terræq. sint passim fere ;
 Fera omnium ipsa maxima extat femina .

Et Euripides in *Phoenice* :

γυνή τε πάντως ἀρξιώτατον κακόν :

Malum offeratum maximè una est femina

γένος γὰρ ἔτε πόντος , ἔτε γῆ τε φειτοῖσι δὲ :

Vt idem Comicus scribit in *Hecuba* . Quippe quæ , secundum Menandrum , χειμῶν καὶ αἰῶνος
 domus tempestas , & ἰὸς ἀσπίδος , aspidis venenum , & θησαυρὸς τῶν κακῶν , malorum thesaurus est : sicut & Senecæ in *Hippolyto* mulier dicitur
 dux malorum , & scelerum artifex . Nam & idem in *Octavia* scribit ,

Mulier
 Anim
 Sed vim
 Effet, se

Quid p

Male qu
 petra
 Id illi mor
 est.

Si benefa
 Nisi si
 perun
 Nisi si
 cere

Mulier
 bene

Na
 γυναικ
 καὶ δ
 Ignana
 Ad tur

Qu

Hoc um

Mulier

Mulier, dedit natura cui pronum malo
 Animum, ad nocendum pectus instruxit dotis:
 Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
 Effet, sed agras frangeret vires timor.

Sic Plautus in Milite:

Quid peius (inquit) muliere, atq; audacius?

Et in Truculento:

Male quod mulier facere incepit, nisi efficere per-
 petrat;
 Id illi morbo, id illi senio est; ea illi miserae miseria
 est.

Si benefacere incepit, eius eam cito odium percipit:
 Nisiq; pauca sunt desessæ, male quæ facile occe-
 perunt:

Nisiq; pauca efficiunt, si quid occeperint benefa-
 cere:

Mulieri nimio male facere melius est onus, quam
 bene.

Nam, ut Euripides ait in Medea:

γυναικες εις μὲν ἐὸ δὲ ἀμυχανώταται,
 καὶ δὲ πάντων τεκτονες σφόδραται:

Ignava mens mulieri honesta ad omnia,
 Ad turpe superest facinus omne audacia.

Quippe, secundum Propertium:

— verba, & componere fraudes

Hoc unum didicit femina semper opus.

Ex quo

Ex quo & Publius ille Mimus:

Malo (inquit) *in consilio femina vincunt omnes*
que, vt Satyricus ait, *iram atq; animos à crimine*
sumunt. Quod & Democritus sensit, quomodo
 γυνή πολλά ἀνδρὸς ὀξύτερά τ' ὄρεῖς κακοφρονέει
 (Cuius: mulier multò, quàm vir, promptior
 ad malignitatem, & fallaciam. Etenim, vt Te-
 lius scribit, viros ad vnumquodque maleficium
 singulæ cupiditates impellunt: mulieres om-
 nia maleficia cupiditas vna ducit: siquidem
 muliebrium vitiorum fundamentum vnum
 est auaritia. Quò fit, vt, secundum Valerium
 Maximum, Audax sit ad omnia, quæcunque
 amat, vel odit, foemina: quæ artificiosa est nocu-
 re, quum vult: Maximè verò, teste Satyrico:

Nil non permittit mulier sibi: turpe putat nil
Quum virides gemmas collo circumdedit, et
quum

Auribus extensis magnos commisit elenchos

Sic, eodem Satyrico auctore:

Intolerabilius nihil est, quàm femina diues

Ex quo non sine causâ Philemon vocat mulie-
 rem, perpetuum, & necessarium malum. Si-
 enim ait:

ἀθάνατόν ἐστι κακὸν ἀνὰ καὶ ὄν γυνή.

Et Menander:

τὸ γαμεῖν, εἰς τίς τιμὴ ἀλήθειαν ποιεῖ;

ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετή.

Si veritas dicenda, uxorem ducere

Malum quidem est, sed necessarium malum.

Quandoquidem, ut Hieronymus ait, uxorem pauperem alere, difficile: diuitem ferre, tormentum est. Vnde Lacon ille interrogatus, cur tam parua mulierculæ maritus esset: respondit malis multis, minus malum eligendum esse. Verùm hæc quidem omnia, quæ hæcenus dixi; & alia his similia, quæ in vituperationem huius sexus dicuntur; vera sunt fortassis de muliere mala: quæ, secundum Chrysostomum, omnino malo peius est malum: malum nimirum (ut idem vult) intolerabile, vipera immedicabilis, venenum insanabile: & ut Ambrosius, ianua diaboli, via iniquitatis, scorpij percussio. Quippe quæ amicitia inimica, incuitabilis poena, necellarium malum, naturalis tentatio, desiderabilis calamitas, domesticum periculum, delictabile detrimentum, mali denique natura, sed boni colore depicta est: eodem Chrysostomo auctore. Sed minimè tamen hæc vera sunt de muliere bona: quæ, ut Plautus dixit, ingenio est bono: cui male faciendi quum est potestas, quæ ne faciat, id temperat. Verè enim secundum Me-

τα μείον αρετῆς ἐστὶ γυναικα γυνή.

Virtutis

Virtutis est penu generosa femina.

Et, secundum Hippothoontem:

ἀρίστον ἀνδρὶ κατῆμα, συμπαθὴς γυνή:

Posseßio bona viro est uxor beneuola.

Quo etiam accommodetur Apollonida
apud Stobæum: quod Clemens in *Pædagogo*
Euripidi tribuit:

ἔχουσας, ἔτρεφνεις, ἔπλάττει χλιδῇ
ποσὺν τονεῖγεν ἀφ' ὅρας τὰς ἡδονὰς:
ὡς ἀνδρὸς ἐσθλῆς, καὶ γυναικὸς εὐσεβῆς
γνώμην διαχέει, καὶ φρονέσσει τὰ νοήματα:

Non splendor auri, non vis regni, non opum

Tantas voluptates fert luxus, aut decus,

Quantas viri boni, atq; femina pie

Mens in se semper, & voluntas optima.

Sic igitur, vt Menander ait:

ἔπαντες ἔτε δυστυχῶσιν ἐν γάμοις,

ἔτ' εὐτυχῶσι: συμφορὴ δ' ὅς αὖ τυχῇ

κακῆς γυναικὸς; εὐτυχεῖ δ' ἐσθλῆς τυχαίᾳ

Haud nuptijs est omnibus felicitas:

Comes omnibus nec rursus infelicitas:

Sed prout uxor contigit bona, aut mala.

Et, vt Hesiodus:

ἔμην τοί τι γυναικὸς αὐτῇ κηίρετ' ἄμφορ

τῆς ἀγαθῆς: τῆς δ' αὖτε κακῆς ἔργον ἀνέ

Cui responder Sophoclis illa sententia in *Philo-*
dra:

ἡτοι γυναικὸς ἔδεν αἰ μὲν ζον χαλόν
 καὶ αἰὲρ κτήσας αἰ, ἔδεν σὺ φρον
 καὶ αἰσόν: παθὼν γ' ἔχαστος, ὦν τύχη λείπει:

Certe malum nullum vxore est maius mala:

Sicut bonum nullum vxore est maius bona:

Virumq. narrat hoc expertus optimè.

Et Euripidis hæc in Menalippe:

τῆς καὶ χαλῆς, καὶ χιὼν ἔδεν γίνεσθαι
 γυναικὸς: ἐοδλῆς δ' ἔδεν εἰς ἑσθλὴν
 πέφυκ' ἀμεινον: ἀφ' ἑρσσι δ' αἰ φύσθης.

Nil est mala peius, nil melius fœmina

Uquam bona: ingenijs sic ambæ differunt.

Enim in bona vxore tanto maior laus, quan-
 to in mala plus culpæ est, teste Cornelio Tacito.

Sic nimirum verum est, quod Susarionem di-
 cimus refert Stobæus:

τὸ γῆμα, καὶ τὸ μὴ γῆμα, εἶναι καλόν:

Malum esse, vxorem ducere, & non ducere.

Nam, vt ait ille:

καλὸν γυναικας, ἀλλ' ὅμως

οὐκ ἔστιν οἰκεῖν οἰκίαν αἰένως κακοδ:

Mala, & molesta res vt vt sit fœmina:

At hoc domum sine malo colere non licet.

nam in sententiam etiam Q. Metellus Numi-

us Censor olim cohortatus est ciues suos Ro-

manos: vt matrimonium vellent contrahere:

(inquit) sine vxoribus possemus, Quirites, es-

se:

se omnes molestia careremus: sed quoniam
ita natura tradidit: vt nec cum illis satis com-
modè, nec sine illis vllò modo viuì possit: saltem
perpetuæ potius, quàm breui voluptatibus con-
sistendum: vt refert Gellius lib. 1. Noct. Atticæ.
terùm vitium vxoris aut tollendum, aut fer-
dum est. Qui tollit vitium vxoris, commodi-
rem eam præstat: qui fert, sese meliorem facit.
eodem Gellio auctore. De quo Epigramma
tat hoc nostrum in Eratone:

Spontè fer vxoris vitium, vel tolle conuix:

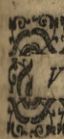
Si fers, tu melior: sin tollis, fortè sit ipsa

Commodior, quòd si potes hoc utroq, carere

Felix es nimium coniux, nimiumq, beatus.

Porro quàm imperiosum animal sit femina
quæ non modò non facillè patitur sibi impera-
re: sed ipsa omnibus imperare cupit: patet
hoc Cato ille Maior expressit, qui notans
mam vxorum impotentiam: Omnes (inquit)
homines vxoribus dominantur: nos omnes
hominibus: nobis autem vxores: hoc modò
colligens illud: mulieres esse rerum omnium
dominas. Contra hoc rectè argumentatur
Augustinus in Quæstionibus: Mulier (inquit)
nec docere potest, nec testis esse, nec fidei
re, nec iudicare: quantò magis non potest
non debet imperare.

S
I R E

[C

VIVE, sed

Vine Deo:

Sic VI

VIV A

Mari

Qui v

Vanqu
riam,

VIVE, v

possimun

sumpta est

quidem no

qui Symbo

urant, atq

aris est, sec

omnium n

docet hom

quòd viuat.

Symbo

Symbolum XLVI.
IRENES AVGVSTÆ.

[Golz. Viue, vt non moriaris.]

VIVE, sed VT semper VIVAS: sic ergo beatus
Viue Deo: moritur, qui sibi viuit homo.

Sic VIVE, VT tibi post diu

VIVAS, atque tuis: studet

Maturè fieri senex,

Qui vult esse senex diu.

Vanquam non ignoro, Symboli huius va-
riam, & diuersam esse interpretationem:
VIVE, VT VIVAS: placet mihi tamen ea
potissimum: quæ ex Philosophia Christiana
sumpta est: vt paulo post dicitur. Ac primum
quidem non inconcinna est eorum explicatio:
huius Symboli istud frugilitatis esse præceptū
tant, atq; parsimonix: quæ virtus, mater sa-
tis est, secundum Chrysostomum: & virtutū
omnium nutrix, secundum Augustinum: quæ
docet hominem ita viuere, vt semper habeat,
quo viuat. Quoniam, vt Lucretius canit:

Divitiæ grandes homini sunt; vivere parce:
 Et magnū vestigal est parsimonia; teste Cic
 rone. Qui alias rem familiarem vult quaribus
 rebus, à quib. abest turpitudine: conseruari
 diligentia, & parsimonia: iisdemq; rebus
 augeri. Quod sanè qui facit, semperis alterius
 vitæ quodammodò preparat: & in eam quod
 viaticum sibi quotidie reponit. De quo
 crè Lucianus in hunc modum scribit:

ὥς περὶν ἔοικεν, ὅτι τῶν ἀγαθῶν ἀπολαύ
 ὥς δὲ βιωσόμενος φείδετο τῶν πταίων.
 ὅτι δ' ἀνὴρ σοφὸς ἔστος, ὃς ἀμφοτέρωθεν
 φείδεται, διὰ πάντῃ μέτρον ἐφημέριον.

Quos versus sic contraxit Ausonius ex Menan
 dro, vel Isocrate:

*Refruere, ut natus mortalis: dilige sedem
 Tanquam immortalis: fors est in utroq; serui*

Et Cato Romanus:

*Ne tibi quid desit, quæ sit is utere parce:
 Utq;, quod est, serues, semper tibi deesse putat*

Nam, ut Plautinum illud habet in Carculio

Qui homo maturè quæsiuit pecuniam,

Nisi eam maturè parsit, maturè furit.

Quò etiam vetus illud, laudatumq; verbosè
 fertur: quod est in Dialogo de senectute apud
 Ciceronem: Maturè fias senex, ut diu viuas
 nex. Quod etsi Catoni Maiori non probum
 homini

homini duro, & laborioso, etiam in extrema
 senectute: qui se minus diu senem esse mauult,
 quam esse senem ante; quam sit: tamen non
 illorum est ab institutione nostra: quod mo-
 derat, qui aut senes fieri aliquando, aut diu se-
 nes esse volunt, in eo laborent maximè: quò
 magis sibi similem prudentiam, & affectum,
 cupit, utrumq; moderatione comparent: eo-
 demq; pacto & valetudinem, & rem familia-
 rem tueantur. Qui enim à prudentiæ via ab-
 errat, vis mortuorum loco habetur, teste Salo-
 mon: qui ager est, mortis ducit vitam, secun-
 dum Ovidium: qui denique pauper est, is, vt
 in uet. Comœdia dicitur, *μετὰ ζωντῶν τεθνῶς*
ἐστὶν, tanquam mortuus inter viuos ob-
 ambulat. Sic nimirum:

Βίος βίος δὲ οὐδὲν ὁρᾷ βίος:

Vita hand vocanda est vita victus indiga:

Græcus habet Senarius: & vt in Hilarijs no-
 tis legitur:

Sana valetudo, mens sana est optima rerum:

Corporis illa anima est, hæc anima est anima.
 Nam verò Symbolum idem ab alijs eo accom-
 modatur: vt sit præceptum veræ & solidæ com-
 parandæ gloriæ. Quæ quidem, auctore Tul-
 lio, illustris est, ac peruagata multorum, & ma-
 giorum, vel in suos ciues, vel in patriam, vel in

omne genus hominum, fama meritorum: virtutem sequitur, tanquam umbra corpus, quæ quia rectè factorum plerunq; comes est, non est bonis viris ea repudianda. Neq; enim virtus contenta est his angustiis, quas natura nobis ad viuendum dedit: sed immortalis amore flagrat perpetuo. Neq; hæc vita nostra dicenda est, quæ corpore, & spiritu continetur: sed illa est demum vita vera: quæ vitæ breuitatem posteritatis memoria consolatur, quæq; efficit, vt absentes adsimus, & mortui viuamus: cuius gradibus etiam homines in coelum videntur ascendere: & totum peragari orbem terrarum: & vitam sic viuere in mortalem, ac perpetuam. Breuis enim, secundum Tullium, vita est: at vitæ memoria, & gloriæ vita sempiterna: quæ si profectio esset longior, quàm hæc vita: quis esset tam mens: qui maximis laboribus, & periculis summam laudem, gloria mque contendere? Nonne enim melius multò esset, ociosam vitam, & quietam, sine vlllo labore, & contentionem traducere? Sed nescio quomodo animus erigens se, posteritatem semper ita prospicit: quasi quum excesserit è vita, tum deinde que victurus sit: teste Tullio. Superest Symboli huius tertia interpretatio, quæ mihi in

mis proba
Christiana
ITA VI
Neque enim
tam illam
est: ad qua
aditus. Q
de viuere, &
vere homi
bene autem
beatè viuere
presentis f
suis finis est
queriuene
hominem
mori, vt be
neque viu
moritur, h
Deo viuit:
& vnicum
pos, & par
hac morta
spirare del
mortalis,
talis? & q
lis, quàm
vix imm

mis probatur: eaquē ex Philosophia (vt dixi)
Christiana sumpta: quæ docet, HOMINEM
ITA VIVERE, VT SEMPER VIVAT.
Neque enim hæc vita per se, sed propter alte-
ram illam vitam, quæ est in cœlo, expetenda
est: ad quam non nisi per mortis ianuam patet
aditus. Quis igitur semper viuere vult: is benè
& viuere, & mori discit. Sed rectè quidem vi-
uere homo discit, mortem commentando:
benè autem mori, rectè viuendo: denique
beatè viuere, benè moriendo. Nam vt vitæ
præsentis finis mors est beata: ita mortis rur-
sus finis est vita beata. Sic vna est benè beate-
que viuendi, ac moriendi regula: quæ docet,
hominem sic viuere: vt benè moriatur: & sic
mori, vt benè viuatur. Is verò demum benè bea-
teque viuuit, ac moritur: qui sibi, & mundo
moritur, hoc est, culpæ & noxæ suæ: soli autem
Deo viuuit: in quo spei & fiduciæ suæ extremū,
& vnicum habet solatium: quo ipso fit com-
pos, & particeps vitæ immortalis: ad quam in
hac mortali vita animus hominis semper ad-
spirare debet. Quid enim aliud est vita vitæ
mortalis, quā spes, & expectatio vitæ immor-
talis? & quid aliud est mors vitæ huius morta-
lis, quā finis mortis huius vitalis, & ianua
vitæ immortalis? Præclare igitur Augustinus:

Vive diu, sed vive Deo: nam vivere mundo

Mortis opus: vna est vivere cura Deo.

Et notum est vulgatum illud epigramma:

Ζῆθι, γέω φίλῳ ὦν, χόσμε δέ τε παντὶ τοῦ κόσμου

κίλιδος ἀνέυων, καὶ ἀπελθεῖν αἰεὶ ἔτοιμος.

Vive Deo gratus, toti mundo tumulatus.

Crimine mundatus, semper transire paratus.

Symbolorum Imperatoriorum

Classis Secunda

F I N I S.

INDEX SYMBOLORVM

IMPERATORIORVM, QVÆ

IN HAC SECUNDA CLASSE

leguntur.

- A Deo victoria. fol. 157 Insania leta, voluptas.
 Alienus ab ira, alie- 164
 nus à iustitia. 44 Libertas res inestimabi-
 Amicus veterrimus, o- 135
 primus. 54 Male partum, male dif-
 Aut dare, aut accipere. perit. 76
 230 (30 Mali principij, malus
 Celare dolorem, difficile. exitus. 171
 Crescente superbia, decre- Malo modo, malus cu-
 sci fortuna. 16 neus. 112
 Difficilia, quæ pulchra. 12 Mellitum venenū, blan-
 Empere telum, non dare da oratio. 116
 nato decet. 65 Mulieri imperare, res
 Felix insolens, infelix. 16 desperata. 265
 Fide & diffide. 105 Multi nimium, nemo
 Fortuna citò reposit, quæ satis. 187
 dedit. 220 Nimium boni, nihil ma-
 fortunam citius reperi- li. 215
 as, quàm retineas. 151 Non quàm diu, sed quàm
 Homo, nō homo, iratus. 6 bene. 49
 Inmedicabile vulnus en- Nunquam periculū sine
 se recidendum. 1 periculo vincitur. 62
 Ss 4 Occulti

INDEX

Occulti inimici pessimi. Quò fortuna, si non
247 ris.

247
Omnia mea mecum por-
to. 85 121

Parendū necessitati. 176 Quod timidū, idem

Patiens sit principis au- dele.

ris. 20 Quod citò fit, citò

Patientia remedium ma- 182

lorum. 235 Regis clementia

Pax bello potior. 93 *Scopus vite Christus.*

Pēnis suis feriri, graue. 33 Si non das, accipit

Princeps servator iustus. 230

38 *Stirps pauperum the*

Pudor iuueni decus, seni rus dinitum.

dedecus. 25 Summum ius, summum

Pulcra est concordia cor- iuria.

dis & oris. 201 Summa cadunt sub

Quid sine pectore cor- Tempori parendum.

pus. 252 Vine, ut vinas.

INDEX IMPERATORII

SECUNDÆ CLASSIS.

D Ecentius. folio 30 Fl. Anicius Iulianus

Fl. Anastasius Dico- Fl. Anicius Iulianus

rus I. 116 Fl. Arcadus.

Fl. Anastasius II. qui & Ar- Fl. Claudius
Junior

temius. 230 tumor. Fl. C.

SECUNDAE CLASSIS.

Fl. Claudius Iulianus A-	Fl. Leo VI.	258
postata.	33 Fl. Magnus Maximus.	62
Fl. Constans II.	176 Fl. Marcianus.	93
Fl. Constantinus IIII. Po-	Fl. Philippicus Bardanes.	
gonatus.	182 220	
Fl. Constantinus V. Co-	Fl. Placidus Valentinia-	
pronimus.	252 nus.	85
Fl. Constantinus V.	265 Fl. Theodosius Magnus.	
Fl. Foca.	151 65	
Fl. Gratianus.	49 Fl. Theodosius Iunior.	81
Fl. Heraclius.	157 Fl. Theodosius III.	235
Fl. Heraclius Constanti-	Fl. Tiberius Mauricius.	
mus.	164 145	
Fl. Heracionas.	171 Fl. Tiberius Absimarus.	
Fl. Honorius.	76 215	
Fl. Iulianus.	35 Fl. Valens.	44
Fl. Iulius Crispus.	6 Fl. Valentinianus.	38
Fl. Iulius Constans.	16 Fl. Valentinianus Iunior.	
Fl. Iulius Constantius.	20 54	
Fl. Iustinus Iunior.	135 Fl. Valerius Constantinus	
Fl. Iustinianus II.	187 Magnus.	1
Fl. Leo Magnus.	100 Fl. Zeno Isauricus.	112
Fl. Leo Iunior.	105 Irene Augusta.	273
Fl. Leo IIII. qui & Leon-	Magnentius.	25
tinus.	201 Tiberius Constantinus.	
Fl. Leo V.	247 139	

¶ 50

I N D E X

INDEX RERVM, VERBORVM ET MATERIARVM
SENTENTIARVM QVE, QVAE IN
secunda Symbolorum, Imperatorum
corum, Classe habentur, longè ab
solutissimus.

A

- A** Bonis bona benè. fol. 129
Absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. 134
Alexander magnus. 133
Adamas sanguine hircino soluitur. 71
Adulatoris lingua pestilens. 119
Aequi & equitatis ars. 130. 131. 132
Aequitas in iure praeputè spectanda. 133
Agatarchus pictor celer. 186
Ajax absq; Deo pugnaturus, arrogantiae suae dat poenas. 160. 161
Aiacis baltheum. 186
ri. & Electorum. iaci.
cū tyrannia Tyrannorum. 172
Alcibiadis diffidens. 134
Alexander magnus. 133
necem illaturus. 133
micos a se intercepit. 133
i. iudex, accusator. 133
terā occludebat. 133
Alexander Phrygius. 133
sed metropolitani. 133
ranus. 133
Alind stas, alind. 133
Alphius fenerator. 133
Amandum, 133
sis osurus. 133
Amarū & dulcē. 133
dem fonte. 133

SECUNDAE CLASSIS.

VERBO
I ARV
AE IN
atorum
ongeb
baltiem
Hector
Tyrann
idis diff
eder mig
allatur
afe inter
ex, accu
ludat
der Phe
Amicitia
s. 143
as, alind
fencer
um, tan
us.
dalt
ne

Amaro haustu ad salutē obliuiscaris veterū. 61
indignibilia. 113 Amicos ne cito para. 55
Amicus non est absque Amicitia non nisi inter
temporis mora. 56. sit bonos. 57. inter pares
tanquā alter idem. 58 firmissima & iucūdis
nocius, ab hoste nihil sima, ibi. quod vetustior,
discrepat. 251 eo certior. 158. 159. 160
Amico ita credatur, ne Amicitia, quae desinere
sit opus inimico. 22. 107 potuit, nunquam vera
Amico fide, tanquam fuit. 60. virtute conci-
inimico. 105. 106 liatur. ibi. ad vitam a-
Amicum posside, ut ini- gendam necessaria. 61
micum fieri posse pu- Amicitia tardē contra-
100 hende. 55. (177
Amici. 54. 55. ut numi, cū si nō dē te oī mōi pōt qd
sunt probati. 54. diu Animaduersione quam
sunt explorandi. 56 magistratus deceat. 4
Amici reb. aduersis, ut Anima tres partes. 213
arū igne, probantur. potentia. 253
56. 57. idem semper ve- Animus est Deus in hu-
lunt. 58. ponit nū veteri- mano corpore hospes. 255
bus anteponendi. ibid. Animus aequus optimū
Amici multi, amicus erumna condimentū.
nemo. 61 219
Amicorum munera, & Animus posteritatem
inimicorum vota. 251 semper prospicit. 51 (254
Amicos nouos parās, ne Animi vita diuinissima.
Animo

INDEX

- Animo nihil prestanti-* Athenodori consi-
us. 92. nihil diuinius. Augustodatum, de
 256 cretus in ira non
Animo magno nihilest nunciandis.
magnum. 255 Atila, flagellum
 248 115 terror hominum
Ἀπόλεμος πολέμου. 233. 115
Apum rex aculeo suo ad Auarus, nisi quoniam
ulciscendum non uti- ritur, nihil redit
tur. 102 189. contemptor
Architæ Pythagorei lo- rum. 188. semper
cus, de felicitate & in- 192. 194. nunquam
felicitate. 154 iustus. 196. pauper
Aretia, Æthiopum mus.
rex. 137 Avaro tam deest
Aristippus Philosophus, habet, quam quod
naufragus. 88 (238 habet.
Aristippus cōiciatori. Auari inter mag-
Arrogantiæ pœnam ne- pes inopes. 188. alii
mo effugit. 18 nibus odio habentur
Ars & virtus in diffici- 189
limo versantur. 13 Auarorum natura
Ars plus est, quàm sci- & seqq. miseria
entia. 130 pœna.
Ars viuendi. 254. 277 Auaritia restituit
Assidis ictus insanabi- aqua intercuti
lis. 5 191. ignis in-

SECUNDÆ CLASSIS.

192. est maxima Beatitudo non consistit in
 193. in magi- ditijs. 263
 194. in ira non
 195. perdit Spar- Bellum propter pacem sus-
 196. fons omni- cipitur. 94. iustū quid.
 197. bellinum potius. ibi.
 198. fomes omnis iniusti- maximum malum. 97
 199. idolatria. ibi. Bene, beateq. vivere quid.
 200. imperia euer- 93. 276. 277
 201. Bene dormit, qui non sen-
 202. muliebriū vi- tit, quod male dormi-
 203. fundamētum. at. 218
 204. Betacito: buxus paulatim
 205. nascitur. 185
 206. Bias omnia sua secum por-
 207. tans. 90
 208. Blandiloquentia insidio-
 209. sa. 117. 120
 210. Bonum quid. 90
 211. Bona magna & diuturna
 212. nulli contingunt. 75
 213. Bona tripartita. 86. ani-
 214. mi præstantiora. ibi. 89
 215. Bona, fortuna ludibria. 90
 216. Bonis nocet, parcens ma-
 217. gnio sum. 136 lis. 5
 218. Brasida dux. 34
 219. Briseis

INDEX

- Briseïs Achilli, de ira mo- Cernit Deus omnia
deratione. 10 dex.
Brutus & Cassius I. Cæsa- Christus est via, veritas
ris hostes. 151 & vita. 37. portans
C requies animarum
Calidum & frigidum mago Desmon
uno ore efflare. 117 ibi: à Iuliano per
118 temptum Gallien
Callisthenes ab Alex. Ma- citatus. 34
gno interemptus. 9 tas. 126. vita. 126
Calumnia. 120 36. salutis nostræ
Cameæna à canendo. 203 damentum
Camillus, alter Romulus. Ciceronis locus de
242 te. 87. locus in
Candor in hoc ævo res in- bonis animi
termortua prorsus. 116 ris. 89. 90. 91. de
Canis festinans cæcos pa- orbis celestium
rit catulos. 185 Circe, voluptas
Canum minorum la- Civitas sine lege,
tratus obaudiendi. 239 sine pectore.
Capaneus sincerus & af- Clam & latenter
fabilis. 119 mirabiliter se
Catadupa. 203 sunt.
Cato maior homo durus. Clavus clauum:
274. 275 paxillum.
Catenis locus de volupta- Clementi in maxima
te elegantissimus. 170 mendat R. imperator

SECUNDÆ CLASSIS.

rem. 102. aequat dijs. Corpus sine pectore. 252.
 104 & seqq.
 Cantus celestium cor- Corpus excors fragile.
 prum. 202. 203 252
 concordia cordis, & oris Corpus animi vinculum.
 pulera est. 201. 202. 204 255
 andus requirit promū. Cos fortitudinis. 45
 76 Cosroës Persarū rex, vi-
 scientia mille testes. Etus. 163
 124 eminet in vultu. Credulitas, vitium. 105
 126 Crescit amor nummi. 191
 128 Constantinus Magnus Crucis exaltate festum
 130 sumus bonorū fau- quando & cur institu-
 132 (230 tum. 163
 134 Quando altera natura. Credulitas odiosa omni-
 136 tudinis vis maxi- bus. 102. inhumanum
 138 230. 231 malum. 150
 140 tudinem vincere, Cui semper dederis, ubi
 142 a pugna est. 230. neget, rapere imperas.
 144 230. 231
 146 etū praesumitur in- Cupiditatis sitis, inexple-
 148 231 bilis. 89
 150 tum esse suis rebus, Cyri sapiens oratio de bel-
 152 maxima certi si maq- lo. 96. 97
 154 titia sunt. 199. 200
 156 a contrarijs cu-
 158 113
 160
 162
 164
 166
 168
 170
 172
 174
 176
 178
 180
 182
 184
 186
 188
 190
 192
 194
 196
 198
 200
 202
 204
 206
 208
 210
 212
 214
 216
 218
 220
 222
 224
 226
 228
 230
 232
 234
 236
 238
 240
 242
 244
 246
 248
 250
 252
 254
 256
 258
 260
 262
 264
 266
 268
 270
 272
 274
 276
 278
 280
 282
 284
 286
 288
 290
 292
 294
 296
 298
 300
 302
 304
 306
 308
 310
 312
 314
 316
 318
 320
 322
 324
 326
 328
 330
 332
 334
 336
 338
 340
 342
 344
 346
 348
 350
 352
 354
 356
 358
 360
 362
 364
 366
 368
 370
 372
 374
 376
 378
 380
 382
 384
 386
 388
 390
 392
 394
 396
 398
 400
 402
 404
 406
 408
 410
 412
 414
 416
 418
 420
 422
 424
 426
 428
 430
 432
 434
 436
 438
 440
 442
 444
 446
 448
 450
 452
 454
 456
 458
 460
 462
 464
 466
 468
 470
 472
 474
 476
 478
 480
 482
 484
 486
 488
 490
 492
 494
 496
 498
 500
 502
 504
 506
 508
 510
 512
 514
 516
 518
 520
 522
 524
 526
 528
 530
 532
 534
 536
 538
 540
 542
 544
 546
 548
 550
 552
 554
 556
 558
 560
 562
 564
 566
 568
 570
 572
 574
 576
 578
 580
 582
 584
 586
 588
 590
 592
 594
 596
 598
 600
 602
 604
 606
 608
 610
 612
 614
 616
 618
 620
 622
 624
 626
 628
 630
 632
 634
 636
 638
 640
 642
 644
 646
 648
 650
 652
 654
 656
 658
 660
 662
 664
 666
 668
 670
 672
 674
 676
 678
 680
 682
 684
 686
 688
 690
 692
 694
 696
 698
 700
 702
 704
 706
 708
 710
 712
 714
 716
 718
 720
 722
 724
 726
 728
 730
 732
 734
 736
 738
 740
 742
 744
 746
 748
 750
 752
 754
 756
 758
 760
 762
 764
 766
 768
 770
 772
 774
 776
 778
 780
 782
 784
 786
 788
 790
 792
 794
 796
 798
 800
 802
 804
 806
 808
 810
 812
 814
 816
 818
 820
 822
 824
 826
 828
 830
 832
 834
 836
 838
 840
 842
 844
 846
 848
 850
 852
 854
 856
 858
 860
 862
 864
 866
 868
 870
 872
 874
 876
 878
 880
 882
 884
 886
 888
 890
 892
 894
 896
 898
 900
 902
 904
 906
 908
 910
 912
 914
 916
 918
 920
 922
 924
 926
 928
 930
 932
 934
 936
 938
 940
 942
 944
 946
 948
 950
 952
 954
 956
 958
 960
 962
 964
 966
 968
 970
 972
 974
 976
 978
 980
 982
 984
 986
 988
 990
 992
 994
 996
 998
 1000

D

Etanir & tunica Her-
 culi pernicioſa. 250
 Delicto-

INDEX

- Delictorum atrocium a-* Difficile est, imitari
troces pœna. 174 *dia falsa.* 31
Deligas, quem diligas. 55 *Difficilia, quæ pulchra*
Demades, quomodo in- Dissidentia ingenui
constantia exproba- ra morbus.
onem diluerit. 84. 85 *Dissidentia.* 109. 110
De malè quæsitis nō gau- dente nil melius
det tertius heres. 80 *Diogenes Cynicus.* 30
Dextra non cuius inijci- Diogenis iudicium
enda. 21. 55. 110 (22 *rubescencia.* 122
Demonax apud Lucianū. imicis apophtheg
Deus inter verecundos. 28 251
Deus iudex iustissimus. Dionysius tyrannus
114. doctor veritatis bone sibi adre
& ipsa veritas. 205 pillos.
Deus omne & uniuersum Diues quis dicendus
est. 175. *principium,* Diues aut est iniqui
medium & finis om- iniqui heres.
nium. 175. 176. *donis* Diues inopia.
suis flagella permiscet. Diuitia in quo cōsp
246 261. arboribus
Deus videt, angelus astat, ruptis saxis comp
diabolus accusat. 124 te.
Dictu turpia factu, magis Diuitia grandes
turpia. 128 sunt, vinere par
Difficile est, crimen non Diuitijs quomodo
prodere vultu. 125 dum.

SECUNDÆ CLASSIS.

e est, imitari	Dotti & indocti differen-	Eloquentiæ cōmendatio.	
falsa. 31	88	209. 210. Diffinitio. ibi.	
ia, quæ pulchra	Doctrina & sapientia. 88	Eloquentiā nihil præsta-	
ntia ingenuitas	Dolor nullus maior est,	bilius.	210
orbus.	quàm longa vita.	50 Elysus campus.	215
ntia. 109. 110	Dolor miser, qui in tor-	ἐκτείνεα ἐπ' ἀνόρθωμα τῶ	
e nil melius	mentis non habet vo-	νομήμῃς.	132
es Cynici.	cem. 30	(31) ἐπ' ἡρώ.	82
is iudicium	Dolore celare difficile. 30.	Eripere telum, non dare	
Scientia. 112	donum pauperi datum,	irato decet. 65. 66. 72	
is apophtheg-	non est donum, sed sœ-	Erubescencia causa pecca-	
us tyrannus.	142	tum.	27
sibi adu-	Dolcia non meminit, qui	Euassisti.	104
is dicenda.	non gustavit amara.	Eulogius ad ludū literari-	
et est iniqui	219	um aperiendū vocatus.	
heres.	E	Euripus. 223	(144
opia.	Erhardi, ducis Vuir-	Expuere, aut mingere,	
in quo cō-	tembergici, precatio.	turpe apud Persas ha-	
rboribus	146	bitum.	35
saxis comp-	Est quous preciosius an	F	
grandes	10. 185	(126) F	
inere por-	Acilia factu contem-	nuntur.	13
quomodo	φῆδος ἐκ δὶ ξοῦ ὄμμα.		
200	Elephantis partus decen-	Facilius est destruere,	
	185	quàm construere. 73	
	Eloquentia à sapientia nō	Fama recte factorum co-	
	excludenda. 209. 214	mes. 276	(113
	reipub. alumna. 210	Fallacia fallaciam trudit.	
	T	Fasces	

INDEX

<i>Fasces cur</i> Coß. Romanis	<i>Finis diuitiarum.</i>	<i>bernand</i>
<i>pralati.</i>	4	<i>minus se</i>
<i>Fatum quid, & quid eo</i>	146. <i>interfici curat</i>	<i>perat, & p</i>
<i>nomine veniat.</i> 179.	<i>sarem Mauritanis</i>	<i>secunda d</i>
180. 181	<i>tota profapia sua</i>	<i>aduersa j</i>
<i>Fatum ineuitabile est.</i> 82	<i>Fæmina mores reges</i>	<i>plendet</i>
<i>Fatum nemo effugere po-</i>	<i>omnium est digne</i>	<i>cum blan</i>
<i>test.</i> <i>ibid.</i>	<i>re.</i>	<i>tum veni</i>
<i>Fata trahentia sequen-</i>	<i>Fæmina malam mem</i>	<i>ortuna n</i>
<i>da.</i> 181	<i>fferatum. 266. aut</i>	<i>dat, satis</i>
<i>Felix se erigēdo felicitatem</i>	<i>ad omnia. 268. neq</i>	<i>mana citō</i>
<i>amittit.</i> 16. 17	<i>rium malum. 268.</i>	<i>dedit. 220.</i>
<i>Felicitas res inquieta.</i> 218	<i>Fæminā mala nil p</i>	<i>nat, sed m</i>
<i>Dei donum.</i> 219. à deo	<i>fol.</i>	<i>et quasci</i>
<i>petenda.</i> 220	<i>Fontes memoria</i>	<i>tatē hui</i>
<i>Felicitas tantummodo in</i>	<i>uionis in Bæti</i>	<i>haus, vag</i>
<i>hortis Iouis est.</i> 217. pa-	<i>Formā pudor hone</i>	<i>221. & seq</i>
<i>rit insolentiam.</i> 16. o-	<i>Foro utendum.</i>	<i>223. imm</i>
<i>mnis in auro.</i> 138	<i>Fortitudo in dolorib</i>	<i>unioribz</i>
<i>Felicitas est, à felicitate</i>	<i>peffione peti</i>	<i>224. 226.</i>
<i>non vinci.</i> 219	<i>versatur.</i>	<i>foror & pr</i>
<i>Festinatio inutilis.</i> 185. 186	<i>Fortitudini aut</i>	<i>224. 224. 22</i>
<i>Fides iustitie soror.</i> 208	<i>tudini in bellis</i>	<i>inocatur</i>
<i>Fidei harmonia.</i> 207. 208.	<i>fidendum.</i>	<i>mana cæc</i>
<i>encomium.</i> 208. tem-	<i>Fortuna, quem</i>	<i>uolier. 223.</i>
<i>plum.</i> 209	<i>uet, stultum facit</i>	<i>lamina. 2</i>
<i>Fide & diffide.</i> 105. 111	<i>cum prudentia</i>	<i>ibid. depr</i>

SECVNDÆ CLASSIS.

bernanda. 153. maior, 228. quod nō dedit, au-
 minussecura. ibi. tem- ferre nequit. 229
 perat. a. optima. 153. 154. Fortuna mala silendo lu-
 secunda difficilius, quā genda. 32
 aduersa fertur. 154. cū Fortune variae effectio-
 splendet frangitur. 156 nes. 225. inconstantia.
 cum blanditur capta- 221. 222. & seqq. de-
 tum venit. ibid. scriptio Virgiliana. 224
 fortuna nimis multis Fortune comites stultitia
 dat, satis nulli. 194 & arrogantia. 152
 fortuna cito reposcit, quæ Fortune omnia feruntur
 dedit. 220. 222. non do- accepta. 225
 na, sed mutuo dat. 221 Fortunam laudare, stulti-
 et quasi circulus & ro- ria: vituperare, super-
 terum humanarū. 222 bia est. 229
 luis, vaga, volubilis. Fortunā citius reperias,
 221. & seqq. maligna. quā retineas. 151. ad-
 223. immeritos auget uersam moderatē fer-
 honoribus. 224. Dea. re, prudentia est. 236
 224. 226. Persuasionis Fortunatus homo & si-
 ferore & providentia fi- mul stultus, onus gra-
 ta. 224. 225. ab omnib. ue. 153
 vocatur. ibi. Fortunatus, quis. 219 (60
 fortuna ceca & insana Fragilitas humane vitæ.
 mulier. 225. 226. rerum Francum amicū habeto,
 domina. 227. quid sit. vicinū ne habeto. 38
 ibid. deprimat, erigit. Fratrum gratia rara. 111

INDEX

Furia impiorum. 125 *est, iratus.*

Furor fit, lesa sapius pati- *Homo per omnia fa-*
entia. 72 *monstrum est.*

G

G *Ephyræi à Tanagrais* *genio.*
bello infestati. 232 *Homo sine ingenio.*

Gladium accipiens, gladio *sine pector-*
perit. 174 *uum cadaver.*

H

H *Armonia perfecta,* *Humilitas decor*
qua. 214 *& receptaculum grati-*

Heraclionas veneno su- *19. fundamentum*
stulit fratrem. 172. *Naso* *tutis. ibid. principis*
mutatus in carcere *beatitudinis. ibid.*
cum matre moritur. 173 *nes angelis similis.*

Heraclius Imp. victorio- *Hyena fel.* 115.

ssimus. 162. *triūpha-*
bundus ingreditur By-
zantium. 163

Hastā manu una, altera *Id velis, quod possis.*
caduceū præferre. 232 *Idem velle & idem*

Hercules nō bilinguis. 119 *vera amicitia est.*

Heroicorum ingeniorum *Iesus Christus rex reg-*
heroici impetus. 66 *tium.* 134

Hiero diuina virtute vi- *Ignis gladio non fuit*
ctor. 157 *Ignorantia iudicis sep-*

Homo extra corpus suum *calamitas innocen-*

SE

gustere, hui-

gustere omni-

tas est.

uno co-

quantur in-

medicabile

eracundus

ator nen

non in

in pace e

operatore

ne est.

perium nu

scitare

malis

strat.

sub dul

ena, late

exan

ard

bilis n

obier ac

obitas

cucenda

probo vn

no pa

SECUNDAE CLASSIS.

27 Impudentia morbus pesti-
 mus. 29. vitiorum dux
 48 maxima. ibid. (129
 Impudentia incrementū.
 173 Impunitatis spes, maxima
 peccādi illecebra. 6. 123
 1. 2. 5 Indica quādā arbor cen-
 tennium sterilis. 185
 Ingenia hebetia pomis im-
 maturis collata. 184.
 94 In pace esse potest. 94
 1 perueniunt. ibi.
 Ingēti modo cuneus iun-
 getur acutus. 112
 Inimicus verax, mendaci
 amico potior. 252
 Inimici quomodo ulciscē-
 di. 240. 241. 242. occul-
 ti, pessimi. 248. aperti
 contrā. 251
 Inimico nō temerē fiden-
 dum. 248. 249
 Iniquē nihil facere, ma-
 gna securitatis portio
 est. 127
 Iniuriæ ferende, non per-
 sequenda. 237
 Inno-

INDEX

- Iniurias despicere, magni*
est animi. 239. 242
- In magnis & voluisse sat*
est. 12. 14
- Insania flos iracundiae. 66*
- Inter hostes, tanquam a-*
micos. 111
- Inter iratum & insanum*
quid intersit. 7
- Intolerabilis nihil est quā*
fœmina diues. 268
- Iouinianus Impator Chri-*
stianissimus. 36. Impe-
rator salutat, abnu-
it. ibid.
- Iouis filiorum ira non va-*
na. 8. 72
- Iouis simulacrum absque*
auribus, cur effectū. 22
- Ira initium insaniae. 7. 66.*
impedit animum, ne
possit cernere verum.
ibi. caritate molitur.
fol. 70. 71
- Ira animae ebrietas. 8. cæ-*
ca est. ibi. pessimus con-
sultor. ibi. tyrannus a-
- cerbiß. ibi. fera tra-*
lenta. ibid. fulmen
ubi cū potestate habet
tat. 72. multos pro-
dit. 9. 10. 11. 66. 100.
rabilis nō decet mō.
10. furor est. 11. 100.
rib. habitat. 21. 100.
rata laudabilis. 40. 100.
tutis socia. 45. 40. 100.
modica insanā gignit.
67. rationē obfultat.
consilio contraria.
Ira odiumq, carde
cunt.
- Ira gravis regum est.*
Ire duo remedia.
Ira vis magna. 7. 8. 100.
moda. 9. 10. 11. 100.
Ira repugnare diffi-
Iram vincere, palat-
ma victoria est.
Iram vincēs, hostem
ximum vincit.
Ira vtēdum, ut mīliti-
Iracūdia cōiūgis agnoscit.
semper sit ferocior.

SECUNDAE CLASSIS.

ibi, fera tr. leges pudor. 233
 ibid. fulmine. aboli ludibrium. 67 Iuris definitio. 130
 i. potestate hab. iusti, rationis est. 48 Iurisprudencia, & Iurif-
 2. multos iusti, humani. ira mode- scientia ars. 130. 134
 10. 11. 60. iusti, Christianum. 104 Iure summo moderatè v-
 s. nō decet reg. iustimini & nolite pec- tendum. 153
 vor est. 11. iusti. 47 (70. 71 Iustinus Imp. Persis bel-
 abitat. 21. iusti. magis irritatus. lum inferens. 137
 audabilis. iusti. erit subito, qui modo Iustitiani Imperatoris lau-
 socia. 45. iusti. Cræsus erat. 228 des. 134. in iure consti-
 a insania g. iusti. secundi acti labores. 245 tuendo sedulitas. ibid.
 ione obfusca. iusti. iudicium preceps damna- Iustus nimiū esse noli. 133
 tio contraria. iusti. 47 Iustus es Domine, & iu-
 m. iusti. Imperator in sen sta omnia iudicia tua.
 is regum est. iusti. iustissimo hostis Christia- 145. 146
 remedia. iusti. norū. 33. 34. temperan- Iustis non irascendum. 46
 magna. 7. iusti. iustissimus in victu. 35 Iustitia & pudor duo hu-
 9. 10. 11. iusti. iustiter cū Themide habi- mana vite vincula. 42
 gnare diffi. iusti. ius. 42. cedit satis. 179. Iustitia sine misericordia
 ncere, pul. iusti. nouem noctes cū Mne- crudelitas est. 48
 ictoria est. iusti. mosyna concubens. 186 Iustitia regis pax est popu-
 acēs, hostem. iusti. aramentum Magistra- lorum: tutamen pa-
 m. vincit. iusti. tuū Atheniensium. 23 tria, &c. 43
 m. ut milit. iusti. a iustitia denomina- Iustitia virtutū prestan-
 cōiutis ag. iusti. tur. 130. non pendet ex tissima. 39. regina. 40.
 r fit feroc. iusti. verbis. 132 parens & alrix. 40. 41
 iusti. est in armis, opprimit fulcrum ciuitatum. 42
 Iustitia

INDEX

- Iustitia nimium rigoroſa* Leue ſit, quod beneferi
incurrit peccatum. 133 onus.
Iuſtitia ſine fide nulla. 208 *Lex vera & amicitia.*
Iuſtitia iuris executio. 130 *Lex reipubl. anima.*
Iuſtitia & pax due amica. *Lex in manibus.*
Iuſtitie munus. 135 (97 *Leges benigne interpretanda.*
Iuſtitie aurea facies. 40. *tanda.*
vis. 41. 42. *utilitas & Legum uſus & neceſſitas.*
neceſſitas. *ibid.* 256. 257
Iuſtitia ſuffimentum. 40 *Legum uerba periculosa & mutabilia.*
Iuuenta ſenilis prematura mortis ſignum. 184 *Liberi hominis ſtatutis caput dicitur.*
K
K Αἰρὸς ὅτι πᾶσιν ἀεὶ- *Libertas res inſtituta*
τος. 83 (39 *lis.* 135. 137. *precipue*
Κάλλιστον τὸ δικαιοτάτον. *cioſſor omni.* 135. 137
L
L *Abor omnia vincit.* *Libertas, ciuitas & fol.* 14 *milia ipſa uita deſerenda.*
Lacon, cur parua mulier- cule maritus. 269 *Libertati omnes natæ ſtudent.*
Laudabile nihil eſt ſine iuſtitia. 40 *Lucrum improbiſſimum*
Leonida, Alexand. Magni preſtantius.
Queſtor. 144 *Lucra turpia.* 78. 79
Leonis Imp. uotum laudabile. 144 *Lydius lapis.*

SECUNDÆ CLASSIS.

mod benefe- *ἡ γὰρ ἐν τῷ ῥόδῳ quid de-* *Malū malo aptissimum.*
 notet. 214 114
 M *Malo nodo malus cune-*
Magistratus debet ef- *us.* 112. 113
se φιλῆκε & ὁ πῶ- *Malè partum, malè dif-*
λεκε & .22. non modo *perit. 76. 79. 173. 176*
manus, sed & oculos *Malè audire, & benefa-*
distincentes habeat. 24 *cere, regium est. 240*
Magnæ res, magnis vo- *Malè ominanti semper*
lunt suscipi periculis. 64 *malè.* 139
Malus malū reperit. 174 *Malè geritur, quicquid*
Malitè mala. 174 *geritur fortune fide. 228*
Malum ingens est, malū *Male viuūt, qui semper*
non posse ferre. 245 *vinere incipiunt. 52*
Malum facile, bonū dif- *Malitia hominum ma-*
ficile est. 12 *gna. 21*
Malum gignit malum. Mansuetudine nihil po-
173 *tentius. 70*
Malum malo retunden- *Manu altera caput sca-*
dam. 112 *bere, altera malam fe-*
Malum pro malo. 114 *rere. 118. 248. altera la-*
Malum malo non medi- *pidem, altera panē. 118*
tandum. 112 *Marcianus mitis & pru-*
Malum minus ex mul- *dens Imperator. 94*
tis eligendum. 269 *Marius ante Imperium*
Malum malo medicans, *faber, suis telis confe-*
malū conduplicat. 112 *ctus. 34*

Tt 5 Marti-

INDEX

- Martina*, *Heraciona* *Milui rapacitas* &
Imp. mater. 173 *gluies.*
Maturè fias senex, *ut* *Miseria nulla mar-*
diu uiuas senex. 274 *quàm falsa leuita*
Mauritius Imp. à Foca *Misericordia nos quos*
interemptus. 146 (85.86) *superis.* 193
Mea omnia mecū porto. *Misericordia omnia*
Medea vestis, Iasonis *tutes cedunt.* 19
mors. 250 *Mons cum montum*
Medicina sanans pra- *miscetur.*
stat exurente. 4 *Mora salutaris.*
Membra putrefacta am *Morain a remedi-*
putanda. 2.3 *Morbis desperatissim*
Memoria prateritorum *cina neganda.*
malorum iucūda. 245 *Mores, hominis Dep*
Mendacium, quantum *Mores cuiq. fortiss*
scelus. 211 *effingunt.*
Mens sana in corpore *Moriendum, ut bene*
sano, res optima. 275 *uas.*
Mercurio Iouis mēs. 214 *Mors ianua uitae*
Metō parit odiū. 149. *ex* *mortalis.*
suspicionē oritur. 150 *Multa habens, malum*
Metus & pudor suffici- *get.* 193
entes honestatis custo- *Multi nimium, nemini*
des. 128 *Mulier fera in expug-*
μὲν δὲ αἰὲν τὸ χῆς. 226 *bilis.* 266. *malorum*
Militare nō est delictū. 95 *saurus. ibi. sceleris*

fex. ibi.
lum. 268
malo pei-
271. viper-
bilis, & r-
269. imp-
mal.
Muliere bu-
num mel-
Muliere m-
im.
Mulierū cr-
Mulierum
umum.
utuperi-
Muse 7. an-
lium pra-
Musica ca-
gorica.
Musica qu-
isma.
Natur-
tent-
neceſſitas
178. illi-
cit licit-

SECUNDAE CLASSIS.

fex. ibi. perpetuum ma- docet. 178. 179. optima
 lum. 268. mala, quoniam artium inuentrix. 179
 malo peius malū. 269. ineuitabile fatum. ibi.
 271. vipera immedica- non est in potestate
 bilis, & ianua diaboli. nostra. 180. non est in
 269. imperiosum ani- volente. 181
 mal. 272 Neceſſitas durū telū. 177.
 Muliere bona nullū bo- 178. cūcta ſuperat. ibi.
 num melius. 270. 271 Neceſſitatis filia Parca.
 Muliere mala nihil pe- 179. 180
 ius. 267 Neceſſitati parēdum. 85.
 Mulierū crudelitas. 148 176. 177. ne diſ quidem
 Mulierum bonarum en- reſiſtunt. 177
 umium. 270. malarū Ne male lucrēris, mala
 utuperiū. 266. & ſeqq. lucra aequalia dānis. 80.
 7. artium libera- Nemo ſua ſorte conten-
 lum praefides. 214. 215 tus. 188
 Muſica cœleſtis Pytha- Nemo ex omni parte ſe-
 gorica. 202 lix. 216. & ſeqq.
 Muſica quenam ſuauiſ- Neoptolemea vindicta,
 ſima. 204 Nihil nimis. 82 (114. 174
 N Nihil ſimul & inuentum
 Natura paucis con- & perfectum. 74
 tenta. 194 Nihil eſt ab omni parte
 Neceſſitas ferijs caret. beatum. 216. & ſeqq.
 178. illicita in lege ſa- Nimiū boni, nihil malū.
 cit licita. ibid. omnia 215. 216. 218

Nihil

INDEX

*Nihil tam facile, quin Numisma Heraclij. 11
difficile fiat, inuitus Nunquam periculum
quod facis. 14 ne periculo vincitur.*

Nobile vindictæ genus Nusquam tuta fides.
est, ignoscere victo. 240 O

Non temerè credere. 110
Non vis, aut numerus: Occultum nihil est,
quod non patefiat.

tādem bona causa tri-
umphat. 158 Oderint dum metuant.

Non ut diu vivamus, sed fol.
ut satis, curandum est. Odio habetur, qui
50. 51. 53 metuitur.

Non irasci, ubi irascen- Odium tectum apertum
dum, stultorum est. 45. 48 ius. 247.

Non quàm diu, sed quàm Opes, cum sapientia
bene. 49 iuncta, optima.

Non est tuum, fortuna Oratio blanda, mellis
quod fecit tuum. 221 est venenum. 116.

Nosce tempus. 81 (193) viscus merus. 117
Nostri nosmet poenitet. thale mulsim. ibi

*Nonacula cotem frustra
discindere parat. 114*

Novum vinum, novus a- *morbis surpissim*
micus. 50 *ibid.*

Numus auari Deus. 197 Oratio rationis
Numi Iustiniani Impera- 211. index animi.

teris emblemata. 134 Oromasda. Pasqua

SECUNDAE CLASSIS.

P

est. 240. maxima vir-

Andoræ pyxis Prome-

tus. 241. gaudet duris.

theo exitiosa. 250

245. causa omnis boni.

lanem una, altera osten-

ibi. maximum Dei do-

tare lapidē manu. 218

num. 246

248

Patientia sine ratione vi-

παύειν λυπηρόν. 83

tia seminat. 47 (247

παύειν δειλόν, φονικόν. 145

Patientia gradus nouem.

παύειν καὶ καλὰ. 83

Paucis è multis fidus inest

est fortuna labori. 259

animus. 109

est parib. facillimè cō-

Paucis fidendum. 111

gregantur. 57

Pauper quis sit. 199. 200.

est inexorabiles. 180

mortuo aequiparatur.

Harmonia mater salutis

275

273. magnū vectigal.

Pauperi dans, deo dat. 140

274. virtutū nutrix.

Pauperem misericordia,

ibid.

invidia diuitem sequi-

matueri, maior est vir-

tur. 201

275. quam querere. 152

Pauperum nomine, quid

orte nisi utraq. audita,

veniat. 143 (141

nihil statuendum. 23

Pauperū ager fecundus.

27. 21. 22

Pax est tranquilla liber-

27. 21. 22

tas. 97. iustitiae filia. 97

27. 21. 22

98. Musarum amica. 99

27. 21. 22

Pax nunquā repudianda.

27. 21. 22

94. iniquissima, iusto

27. 21. 22

bello preferenda. 95.

27. 21. 22

bello

INDEX

- bello paratur. 96. ma- Periculo quæſita maxim
 ximum bonum. 97 placent.
 Pax homines, ſeuas trux Periculis ſe offerre, tem-
 decet ira ſeras. 96 ritas eſt.
 Pacis elegantiſſima descri- Per qua quis peccat, per
 ptio & commendatio. eadem punitur. 114
 94. 95. & ſeqq. Per ſe prælio ſuperati.
 Pacis vera tres ſpecies. 95 Petrus Apoſtoloſ nos Chri-
 Pacem orare manu, præſti- ſti exemplo viuere
 gere puppib. arma. 233 nens.
 Pace nihil melius. 98 Philippus Macedo cunctis
 Paxilli paxillos excutiunt. Olynthum.
 114. 115 Philippi Macedoni
 Peccatum nullum ſine ſu- perferendis com-
 perbia. 20 toribus, patientia.
 Pecunia non facit diui- Philoſopho nõ reſpirant
 tem. 198 Phoca coagulum. 115
 Pecunia cupiditas exe- Pietas, religio.
 cranda. 77. 78 Placabilitate & clem-
 Pecunie imperandũ, non tia nihil laudabili-
 ſeruendum. 263 48. 104
 Πειθαρχία. 232 Platonis de veritate
 Pēnis feriri proprijs, gra- Plus poteſt, qui plus
 ue. 33 234
 Periculum. 62. 63. 64 Pœna non ſit maior re-
 Periculum nunquã ſine Pœna vnius, metum
 periculo vincitur. 113 torum.
 Potentia

S
 Potentia pro
 tem habi
 Potentum in
 uenda.
 Preceptum, a
 amicitian
 Preclara, rai
 Prouicia cad
 bilia.
 Preces armat
 Preceps, Biant
 pra.
 Prema iusti
 cius. 21.
 Preceps ſeru
 Preceps iniqu
 pariter au
 beat aures
 Preces p
 quomodo
 vet.
 Preceps & r
 ter ſolin ter
 ſolis frater.
 modo ſit tar
 Preceps apu
 ſit ſimul

SECUNDÆ CLASSIS.

Patientia prope necessitate Principium cum & à Deo
 rem habitat. 234 faciendum. 175
 tantum iram commo- Principij mali malus exi-
 nenda. 72 tus. 171. 173
 Preceptum, ad tollendum Prodicti figmentum de
 amicitiam. 108 Hercule. 169
 Preclara, rara. 75 Probi miseratione digni,
 Preocia caduca & insta- improbifecus. 5
 bilia. 183. 184 Prudentia præpropera pe-
 cates armata. 232 rifula. 183
 Prema, Biantis patria, ca- Pudor virtutis comes. 25.
 pia. 90 vitiorum pedissequus.
 Prima iustitia, & prima ibi. qui in adolescentib.
 citius. 213 (38. 43 laudetur. 26. arx pul-
 Princeps seruator iustus. critudinis. ibi. malus,
 Princeps iniqua & aqua ubi vincit impudētia.
 pariter audiat. 20. ha- 27. frenum vitiorum.
 beat aures obtusas ad 28. 127. virtutis custos.
 rumores populi. 21. 22. fol. 127
 quomodo bene impe- Pudor seni pudor, inueni
 rit. ibi. decor. 25
 Princeps & rex bonus, ab- Pudicitia comes verecun-
 ter fol in terris. 101. vel, dia. 30
 Pileus frater. ibi. in puni- Pugna cum & pro Christo
 modo sit tardus. 103. 104 tutissima. 164 (82
 Principis apud Thebanos Pugnare cū dijs, grane est.
 simulacrū. 23. 24 Pythias Aristotelis filia. 26
 Qualis

INDEX

- Q** Recte vivere quid sit. 21
Qualis cuiusque vita Regnandi cupiditas mul-
 talis fortuna. 259 tos in propria armant
 Quando potentior rogat, viscera. 172
 tunc imperat. 232 Regnū occupare, facilius
 Quāto superiores sumus: est, quā retinere. 157
 tanto summissius nos Regnum sine rege, corpus
 geramus. 19 sine pectore. 256
 Qui sua metitur pōdera, Remus à Romulo inter-
 ferre potest. 217 emptus. 172
 Quo maior est felicitas, Res magna nō statim bo-
 eō maior sit humili- na est. 76
 tas. 19 Rerum humanarū cadu-
 Quō mihi fortuna, si non citas despicienda. 229
 conceditur uti. 258. 259 Respublica corpus. 256
 Quod pudet, hoc pigeat. Reipublica membra. ibi.
 122. 128 Rex viua & animata lex.
 Quod potes, id tenta. 15 157. reipub. animata ibi.
 Quod timidū, idem cru- Regis clemētia virtus. 100
 dele. 145 Rhodiorum legatio ad Dy-
 Quod citò fit, citò perit. Zantinos. 232. 233
 182. 186 Roma à Gothis & Vanda-
 lis occupata. 115
Ratio praesit, appetitus ob-
 temperet. 212 ad caelum ascendit. 91
 Ros-

SEC

Vir caducita
 ex pudor
 color.

S

Acrificium
 patissimum
 huius, gemm
 ie.

Remus sine Chi
 it. 38. bona
 fer secum. d
 modo dives.

quis homo do
 ualtat ma
 uicia fortun

fol
 uentia perdi
 rem.

spatia men
 ita

per ante pilo
 cio, si sat bo
 io matura

pi.
 erat timida
 tes suum q
 xime exagi

SECUNDAE CLASSIS.

quid sit. 21	Scenæ caducitas. 184. 185	Scenæ serviendum. 83
viditas mal-	vir ex pudore virtutis	Schola religionis & vir-
ria armant	26	tutis seminaria. 143
172	S	Scipionis Epitaphiū. 242
re, facilius	Acrificium Deo acce-	Scipiones propugnacula
retinere. 157	ptissimum, quod. 19	belli Panici. 91
rege, corpus	Scorpius gemma verita-	Scorpius incautos vulne-
256	207	rat. 165
culo inter-	rens sine Christo, desi-	Scorpius pro perca. 250
172	38. bona sua semper	Secundas fortunas decet
statim bo-	feri secum. 88. solum-	superbia. 16
76	modo dines. 199	Senectus rara avis in au-
narū cada-	lis homo domesticum	lis. 240
cienda. 229	multat malum. 31	Sententia ex Reip. tempe-
pus. 256	stia fortuna victrix.	state moderanda. 84
mibra. ibi.	227	Sententia ante 30. dies nō
rimata lex.	sentia perditur per i-	exequenda. 10. 68
animali.	11	Servitus, omnis misera.
virtus. 100	patia mentis vegeta-	136. morte quavis pe-
ratio ad dy-	253	ior. ibid.
232. 233	ere ante pilos. 182. 183	Servitus nomen malitia.
& Vanda-	rio, si sat benè. 187	fol. 138
115	tu matura sepe deci-	Sic volo, sic in beo. 21. 234
tributa-	183	Simile simili amicū. 57
137	ara timida sunt. 126	Similitudo mater amo-
us gradib.	us suū quemq; ma-	ris. ibid.
ēderit. 91	time exagitat. 125	Similia similibus. 113
Rosa-	Vu	Simpli

INDEX

- Simplicitas legibus ami-* Summa cadit subito. 73
ca. 133 Summa petit lior: sem
Simulatio. 120. 121 misq; negatum fuit
Sit tibi pro facto sepe, diu.
quod esse potest. 15 Super omne lapidem per-
Si quis, quae fecit, patitur, repit scorpium.
iustissima poena est. 174 Super aspidem & Bala-
Socrates ab Aristophane scum.
in theatro conuictis tra- Superbi gloria fit igno-
ductus, non tulit mo- ria.
lestē. 238 Superbia à virtutib; se-
Sol moderator caelestium per aliena. 16. 17. 18
luminum, gratis ful- peccati principium
get. 100. 103. non occi- & 20. radix malum
dat super iram nostrā. ibi. hominem à Deo
fol. 104 parat. ibi. collauctu-
Sors omnia versat. 223 tiorum. ibid. de fup-
σέρε τοῖς παρσιν. 84 ad ima precipitat
Stips pauperum, thesau- est vermis diuina
rus diuitum. 139. 140 ibid. ex angelis di-
Stoicum bonum. 89 nes facit.
Stultius nihil est, quàm Suspicio magnū malum
famam captare tristi- fol.
tie. 32 Suspiciosus, timide.
Summum ius, summa in- Sycophanta fit, nimis
iuria, malitia & crux. legum rigor
fol. 131 sequens.

Sycophanta
quomodo

Talionis

Tantia

191. 264

Talis suis cōj

Temerē ne

Temerē nom

Tempus om

det, & r

Temporis ob

conctis n

mum pro

Tempori ce

Tempori par

Temerium

Theodosius

Ab Am

municat

Theodosij

tentia.

Theauri in

randi.

Thefauros o

ra, nō ha

ret in ca

SECUNDÆ CLASSIS.

Suphantarum morsus Theſſalonica ultra 8000.
quomodo ulciſcēdi. 240 hominum in tumultu

T occiſi. 9. 10. 67

Talionis pœna. 174 Tiberius Conſtantine li-

Tantali pœna. 190. beralis erga pauperes

191. 264 & literatos. 140. 143.

Tellus ſuis cōſecis, graue. 34 captos, veſtitos remit-

Temerē ne credas. 21 tit in patriam. 141. in-

Temerē non irascendū. 46 uenit theſauros. ibid.

Tempus omnia audit, vi- Timidus, crudelis. 150

det, & reuelat. 126 Turba, corpus ſine ſpiritu.

Temporis obſeruatio, in 257. bellua multorum

cunctis negocijs pluri- capitum. 258

mum prodeſt. 83 Turpe eſt, difficultatis

Tempori cedendum. 85 metu, à rebus honeſtis

Tempori pare. 81. 82 abſterri. 14

Termerium malum. 174 Turpe quid auſurus te ſi-

Theodoſius Magnus Imp. ne teſte time. 123

ab Ambroſio excom- Turpia factu, turpia di-

municatus. 9. 10. 67 ctu. 128

Theodoſij Magni pœni- Tyranni nec diligunt, nec

rentia. 9. 10 diliguntur. 148

Theſauri in cœlo compa- Tyrannorum anima ex-

randi. 140 libidine & crudelita-

Theſauros collocās in ter- te conſlata. 149

ra, nō habet, quod ſpe- Tyrannorū preces neceſſi-

ret in cœlo. 142 tati admixta. 232

Vu 2 Tyran-

INDEX

- Tyrānica timiditatis in-* Veritas, fides, elo-
signia exempla. 148 *tia.*
- Tyrannis mater iniusti-* Veritas temporis filia
tia. 233 Veritas suavisima
monia. 204 205
- V
- V**alens Imperator su- Sanctitatis. 205
spiciosus & crudelis. uis. 206. cæli ciuitas.
fol. 44 omnium bonorum
Valentinianus Imperator ibi. summum ornamentum
summus iustitie cul- tum principis. 206
tor. 43 Veritatis due comites
& deus & deus & deus. 258 pientia & constantia
Vecordes & excordes, qui. 205. *elogium.* 204 & 205
fol. 253 Vetustatis vis maxima
Velle, quod non possis, laus fol.
est. 13. 14 Via ad voluptatem & salutem.
Venia præstat vindictā. tutem.
150. 239 Vicisti, Galilee, crucifixus
Verecundia quid. 122. vi- Victoria à Deo. 150
ro probo inutilis. 27. 162. non in multitudine
custos virtutum. *ibid.* ne exercitus.
omnibus ætatibus a- Vide cui fidas.
pta. 27. 30 Vince te ipsum.
Verecundia soror conti- Vindicta Neoplatonica
nentia. 128 114. 174
Verecundia egregia com- Vindicta cupiditatis
mendatio. 27. 28. 29 minis. 147. 339
Voluntum

SECUNDAE CLASSIS.

Volentum nihil diutur- *Vita nō magnificiēda,*
um. 102 *sed bona vita. 50. tuta,*
nam quid insigniter fa- *feliciſſima. 219. longa,*
cere preſtat: quam *auari pœna. 189. abſque*
plura mediocriter. 75 *prudētia iniucunda.*
ſugarum uſus. 4 *254. vera quæ.* 276
virtus immortalis. 86. *Vita breuis: gloria curſus*
228. ipſo uſu quotidie *ſempiternus.* 51
magis ſplendescit. 86. *Vita victus indiga, non*
ſeipſa cōtenta. 87. *au-* *eſt vita.* 275.
da eſt periculi. 64. *præ* *Vita bene acta memoria,*
fortuna optanda. 152 *ſempiterna.* 51
virtus magna eſt, lade- *Vita ſpaciū ampliſſimū,*
tem non ledere. 72 *quod.* 52
virtus poſt nummos. 77 *Vitia enormia morte ſa-*
natæ harmonia, quæ. *nanda.* 5
212 Vitijs, non perſonis iraf-
centis pars, velle virtu- *cendum.* 47. 48
re preſtitū eſſe. 14 (14 *Vine diu, ſed vine Deo.* 278
virtuti nihil impoſſibile. Vine, ut viuas. 273
virtute, non iniuriā ini- *Viuerē.* 51. 52. 53
vincendi. 240 *Viuerē non bonum eſt, ſed*
vi, fraus fraude pro- *bene viuerē.* 53
ſallanda. 113 *Viuerē & mori in tota vi-*
uari inimica. 130 *ta diſcendum.* 52. vi-
gertur res. 233 *uendum, ut bene mo-*
4. 50. ſi. quid. 277 *riaris.* 277
Vu 3 Viuitur.

INDEX SECVNDÆ CLASSIS.

Viuitur ingenio, cetera Voluptatis facies
mortis. 88 *nea. 165. incommu-*
Ultorem vlciscitur ultor. & *deestatio. 166.*
fol. 115 *Vomitur fortuna. 167.*
Voluptas an summum bo- *Vulgi ignavia in vici-*
num. 92 *inquirenda.* 14
Voluptas leta insania. 164 *Vulnus inauditum cau-*
168. dulce malum. ibid. *dito cauterio exor-*
quid sit. ibi. esca & ma- *dum.*
ter malorum. 165. ille- *Vulnera, nisi tangantur*
cebratur pituitudinis. ibi. *non possum sanare.*
dulcis amarities. 166. *Vxorum vitia aut tibi*
parum mellis, multum *da, aut ferenda.*
habet fellis. ibi. mentis *X*
perstringit aciem, &c. *Αλεπτα Τελειά*
166. 167. ex homine ef- *Xenophontis locum*
ficit bestiam. 167. 168. *pacē & bello, re-*
nō minus quam hostis *siue.*
crudelissimo oppugnā- *Xenophontis ad cam-*
da. 168. 169. quæ gloriā *torem apologia.*
parit, sequenda. 169. cū *λέγον & εἰς εἰς φέρον*
honestate cōiuncta, res *ἀλιδεαν.*
optima. 169. ab it, ne- *Z*
quiter facta manent. *Euxis lentē pagen-*
fol. 170 *ut diu duraret.*

CLASSIS.

facies
s. incommu-
statio. 166.
fortuna. 166.
uia in ventu-
enda. 166.
audium

anterio exte-
nistrang
sum sanu-
uitia aut
t ferenda.
X
a. 166.
phontia
bello, 166.
tis ad
apologia.
ei eis

en.
Z
lente
durare

SPHAL-

55 56

SPHALMATA CHALCO-
GRAPHICA, QUÆ CLANGVLVM
IRREPSERVNT, CANDIDVS
LECTOR SIC COR-
RIGAT.

Fol. 4. Ita magistratus eos, qui. Fol. 11. vers. an-
tra furor. Fol. 14. vers. 9. Fabius. Fol. 19. vers. 13.
et, pro decem. Fol. 37. vers. 13. profecto. Fol. 44.
vers. ult. δειλόν. Fol. 55. vers. 23. amicitia. Fol. 121.
vers. 9. malorum consarcinatores. Fol. 127. vers. 8.
continenter. Fol. 138. vers. 4. apud Euripidem. Fol.
141. vers. 21. rueret. Fol. 157. vers. 15. Hieronem.
Fol. 167. vers. 9. ἰνδοῦ. Fol. 171. vers. 1. in quen-
tum. Fol. 175. vers. 17. redundat alterum, Ad. Fol.
vers. 10. miseram. Fol. 204. vers. 17. Quæquum
vers. 209. vers. 9. longè suavisissima. Fol. 217.
vers. 6. χαίρεις. Fol. 237. vers. 11. εὐχόμενος. Fol.
242. vers. 12. sapientis. Fol. 247. v. 6. quam vultis.

F I N I S.

IMPRESSVM IN IMPERIALI VRBE FRANCOFVRDI
AD MOENVN, TYPIS IOANNIS
SPIESSII, ANNO EPOCHÆ
CHRISTIANÆ.

M. D. LXXXIIX.